Besluit

Raadsbesluit

onze ref. e200017525
casenr. 20e0000581

De raad van de gemeente Ermelo;

gelezen het voorstel van het college van 12 mei 2020, nr.e200017384;

b e s l u i t :

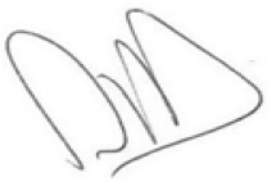
1. De Jaarstukken 2019 Ermelo vast te stellen.
2. Het cijfermatig rekeningsaldo 2019 te bepalen op € 3.619.000,00 nadelig.
3. Een bedrag van € 1.013.000,00 door te schuiven naar het begrotingsjaar 2020 ten behoeve van de rekeningsaldobestemmende posten 2019.
4. De afboeking van de voorziening MOP (meerjarig onderhoudsplannen) toe te voegen aan een nieuw te vormen bestemmingsreserve MOP gebouwen van € 542.000,00 (bijlage e200017387).
5. Het (afgeronde) reële rekeningsaldo 2019 te bepalen op € 5.174.000,00 nadelig.
6. Het reële rekeningsaldo 2019 ter grootte van € 5.174.000,00 nadelig te dekken uit de Algemene reserve (vrij besteedbaar).
7. De Algemene risicoreserve bij te storten met € 1.078.000,00 ten laste van de Algemene reserve (vrij besteedbaar).
8. De reserve grondexploitatie af te romen met € 949.314,00 tot een bovengrens van € 2 mln. ten gunste van de algemene reserve (vrij besteedbaar).
9. De Bestemmingsreserve Vitaal Ermelo in Ontwikkeling (VEO) en de bestemmingsreserve Programmabegroting 2016-2019, saldo 0, op te heffen.
10. De nieuwe bestemmingsreserve MOP gebouwen in te stellen.
11. De begrotingswijziging 2020 vast te stellen.

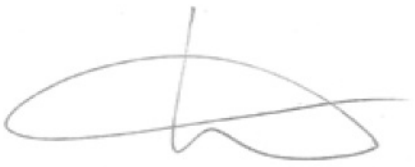
Besluit raad:
Zonder hoofdelijke stemming wordt het voorstel aangenomen.

Vastgesteld in de openbare vergadering
van 8 juli 2020,

mevrouw A.J. van Meerveld
griffier

A.A.J. Baars
voorzitter

Aanbiedingsbrief

Aan de leden van de raad
van de gemeente
E r m e l o

Datum: 13 mei 2020

Onderwerp: Jaarstukken 2019

Geachte leden,

Hierbij bieden wij u ter bespreking én vaststelling de Jaarstukken 2019 aan. De verantwoording van de Jaarstukken 2019 zijn gebaseerd op de programmastructuur van het begrotingsjaar 2019.

De auditcommissie en de agendacommissie bepalen of en wanneer de Jaarstukken 2019 op de agenda van de raad worden gezet. De vergadering van de auditcommissie staat gepland op 20 mei 2020, in aanwezigheid van de accountant.

Wij stellen voor de behandeling door de raad te laten plaatsvinden op 10 juni 2020 (beeldvormernd), 24 juni 2020 (oordeelsvormend) en besluitvormend in de raad van 8 juli 2020. Aansluitend zullen wij de Jaarstukken 2019 aanbieden aan de provincie Gelderland en het CBS. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke termijn van 15 juli 2020 tot vaststelling van de Jaarstukken 2019 door de raad én de aanbieding aan de provincie Gelderland en het CBS.

Het college van burgemeester en wethouders van Ermelo,

A.M. Weststrate,	A.A.J. Baars,
secretaris,	burgemeester,

Jaarstukken 2019 in het kort

Het overzicht: Jaarstukken in het kort 2019 is HIER terug te vinden.

Jaarverslag: Programmaverantwoording

Portefeuilleverdeling

Binnen het college van burgemeester en wethouders zijn de taken als volgt verdeeld:

Burgemeester dhr. A.A.J. Baars

- Beleidscoördinatie, Algemene en bestuurlijke zaken
- Politie, brandweer, openbare orde en veiligheid
- Wettelijke taken van Toezicht en handhaving (Handhavingsoverleg)
- Bestuur Stichting Collectieve beveiliging Ermelo
- Communicatie en vertegenwoordiging (Media beleid)
- Nutsbedrijven
- AB lid VNOG
- Asielbeleid

Wethouder dhr. A.L. Klappe

Loco-burgemeester 1

- Ruimtelijke ordening
- Grondzaken (beleid)
- Volkshuisvesting
- Programma Centrum
- Landschaps- en Omgevingsgroen
- Omgevingswet
- Gezondheid in relatie tot Omgevingswet *)
- Sport
- Burger- en Overheidsparticipatie

Wethouder dhr. W. Vogelsang

Loco-burgemeester 2

- Onderwijshuisvesting
- Accommodatiebeleid
- Financiën, belastingen
- Verkeer en Vervoer (inclusief GVVP)
- Grondzaken (exploitatie)
- Bedrijfsvoering (Personeel en organisatie, ICT, bestuur Meerinzicht)
- Vergunningverlening WABO

Wethouder dhr. L.A. van der Velden

Loco-burgemeester 3

- Economie
- Recreatie en Toerisme
- Werkgelegenheid en arbeidsmarktbeleid
- Participatiewet (werk en inkomen)
- AvA InclusiefGroep
- Inkoopbeleid
- Openbare ruimte
- Duurzaamheid en Milieu
- Water
- Algemeen bestuur Omgevingsdienst Veluwe
- Diaconaal Platform (samen met wethouder dhr.dr. J.A. de Haan)

Wethouder dhr. dr. J.A de Haan

Loco-burgemeester 4

- Participatiewet (maatschappelijke participatie)
- Vitale Vakantieparken
- Coöperatie gastvrije randmeren
- Gezondheidszorg *)
- Bestuur GGD
- Sociaal Cultureel werk
- Maatschappelijke doelgroepen
- WMO, programma Sociaal
- Projectwethouder wijkgericht werken
- Mantelzorg
- Vrijwilligerswerk
- Jeugdzorg
- Monumentenbeleid
- Kunst en Cultuur
- Streekarchivariaat
- Organisatieontwikkeling en dienstverlening
- Diaconaal Platform (samen met wethouder dhr. L.A. van der Velden)

**) Gezondheidszorg wordt gesplitst in:*
- deel Omgevingswet (fysieke ruimte beter kunnen benutten om sociale doelstellingen te ondersteunen);
- deel gezondheidszorg (taken in het kader van preventie, zorg en ondersteuning inwoners).

De heer A.M. Weststrate

Gemeentesecretaris / Algemeen directeur

- WOR- bestuurder

Projecten	Portefeuillehouder
Ontwikkeling grote zorgterreinen	dhr. A.L. Klappe
Markt	dhr. A.L. Klappe
Calluna-Zanderij	dhr. L.A. van der Velden
Strand Horst	dhr.dr. J.A. de Haan
Maatschappelijke raadsprogramma / bestuurlijke vernieuwing	dhr.dr. J.A. de Haan
Dialoog	dhr.dr. J.A. de Haan
Kerkdennen bedrijventerrein	dhr. L.A. van der Velden
De Enk	dhr. A.L. Klappe
Tonselse Veld (middengebied) / Haspel	dhr. A.L. Klappe
Transformatie Vakantieparken	dhr.dr. J.A. de Haan

Programma Samen Werken voor Ermelo

Bestuurlijke vernieuwing

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
De samenleving verandert snel: van verticaal naar horizontaal, van een klassieke zuilensamenleving naar een netwerksamenleving. Lokale ontwikkelingen ontstaan niet meer op basis van centraal gezag, maar door verbindingen van mensen (in organisaties). De klassieke uitoefening van macht vanuit één plaats wordt in hoog tempo ingeruild voor het georganiseerd delen van kennis en energie en verbindingen vanuit alle hoeken van de Ermelose samenleving. Wij typeren de beoogde bestuursstijl van het college van burgemeester en wethouders dan ook als besturen in een netwerker- en verbinderstijl. Een team dat inspeelt op, en als partner samenwerkt en meedenkt met inwoners, ondernemers, gemeenschappen, maatschappelijke organisaties en instellingen, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie. In strikt bestuurlijke termen is het college de uitvoerder van de opvattingen van de gemeenteraad en zo willen we dat ook dagelijks doen. Dat vraagt van ons dat we open en gelijkwaardig samenwerken met alle 21 raadsleden en alle 5 collegeleden.

Wat willen we?
- Een sterke raad, in positie als beleidsbepaler.
- Een college dat inspireert en dienend is aan de raad en de inwoners van Ermelo.
- Bewoners aan het woord.
- Respectvolle behandeling van inwoners en organisaties in directe contacten.
- Snellere besluitvormingsprocessen, door meer keuzes / verantwoordelijkheid.

We gaan afhankelijk van het onderwerp vóór het maken van plannen overleggen met inwoners, ondernemers en organisaties. We gaan de communicatie met de inwoners interactief en ronduit aantrekkelijk maken. Het gezamenlijk opstellen van een maatschappelijk raadsprogramma is daar een voorbeeld van. We zoeken naar vernieuwende en vergaande vormen van inwonersparticipatie. We vernieuwen de besluitvormingsprocessen waarbij de invloed van "de samenleving" versterkt wordt. Dit vereist duidelijke kaders en daadkrachtig bestuur. De Omgevingswet willen we ontwikkelen als een sturingsinstrument dat de Ermelose samenleving uitnodigt tot het (mee)maken en mee bepalen van plannen. Een "ja, mits" in plaats van "nee, tenzij" houding past daar goed in. We willen uitnodigend en open in gesprek gaan met inwoners, ondernemers en organisaties. Onder andere door maandelijks maatschappelijke tafels te organiseren. Een tafel waar gepraat wordt, een kleine hap gegeten, waar een concreet actueel onderwerp centraal staat of soms een open agenda. Natuurlijk niet in het gemeentehuis, maar op locatie.
We voeren het "Starten vóór de Start"-principe in, dat wil zeggen dat we eerst met inwoners, ondernemers en organisaties gaan praten voordat we de eerste kaders of pennenstreken voor een plan of beleid op papier zetten. Om de positie van de raad te versterken willen we in het voorbereidende werk van het college voor de raad, vaker met keuzescenario's komen in plaats van met één oplossingsvariant.
De bestuurlijke vernieuwing en de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie versterken elkaar. De ambtelijke organisatie moet daartoe kwantitatief en kwalitatief voldoende zijn toegerust.

Een maatschappelijk raadsprogramma is een raadsbreed akkoord op inhoud, waaraan alle fracties hebben meegewerkt en dat door alle fracties is vastgesteld. Er is in de uitwerking geen sprake van coalitie en oppositie. Daarnaast is het akkoord tot stand gekomen met de actieve inbreng van de samenleving in al haar geledingen. Doel is om een akkoord tussen politiek en samenleving op te stellen, over de ambities voor Ermelo. Hiermee heeft de raad sturing op de eigen agenda. De mate waarin het maatschappelijk raadsprogramma zich richt op inhoudelijke onderwerpen, procesafspraken en een strategische agenda wordt in overleg met de raad bepaald. De inhoudelijke onderwerpen voor het maatschappelijk raadsprogramma worden aangedragen door alle raadsfracties. Rond -door de raad bepaalde- onderwerpen met grote maatschappelijke impact zullen interactieve gespreksronden plaatsvinden tussen raad en samenleving. Alle andere onderwerpen voor het maatschappelijk raadsprogramma worden door de consultatief besproken met inwoners, ondernemers en organisaties. De politieke uitkomst van deze gesprekken wordt bepaald door de gehele raad en vindt zijn beslag in het maatschappelijk raadsprogramma.

Programmabegroting 2019-2022
Wij willen werk gaan maken van de bestuurlijke vernieuwing door onder andere het opstellen van een maatschappelijk raadsprogramma en het vooraf betrekken van de raad en inwoners bij majeure opgaven.

Wat gaan we daarvoor doen

- In 2018 wordt een start gemaakt met het maatschappelijk raadsprogramma. Als eerste onderwerp voor dit programma is groen in de leefomgeving gekozen. De raad gaat met inwoners, organisaties en verenigingen in gesprek om samen te komen tot een invulling van dit thema. Het traject wordt na afloop geëvalueerd. Aan de hand van de evaluatie en de opgedane ervaring wordt gekozen voor een volgend onderwerp voor het maatschappelijk raadsprogramma in 2019.
- Wij starten in 2019 met de werving van trainees en structurele formatie om de opgaven vanuit het coalitieakkoord goed uit te kunnen voeren. De afgelopen jaren is veel inhuur gepleegd. Dit is relatief duur en zorgt door het flexibele karakter voor weinig vastigheid. Daarom willen we nu de structurele formatie op orde brengen en met trainees onze toekomstbestendigheid (streven naar een evenwichtige leeftijdsopbouw) en de behoefte aan een stimulans aan nieuwe werkwijzen en ideeën een impuls geven.
- Wij geven in 2019 uitvoering aan vastgestelde visie op dienstverlening en participatie. Wij gaan voor een Beter Ermelo en uitstekende dienstverlening aan en samenwerking met onze inwoners, bedrijven, organisaties en ons bestuur is leidend bij alles wat wij doen. Ermelo

blijft zich zo onderscheiden als een gemeente waar het beter wonen, werken en verblijven is. Belangrijke keuze in de dienstverlening is dat wij meer willen inzetten op de doorontwikkeling van de digitale dienstverlening. Door meer diensten en producten digitaal aan te bieden ontstaat ruimte voor een individuele benadering van onze inwoners, bedrijven en organisaties en het implementeren van participatie.
- De bestuurlijke vernieuwing en de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie versterken elkaar. De ambtelijke organisatie moet daartoe kwantitatief en kwalitatief voldoende zijn toegerust. De organisatie is volop in ontwikkeling en hierop wordt de komende periode ook stevig ingezet.

Wat hebben we gedaan

Uitvoeringsplan (digitale) Dienstverlening EHZ en Meerinzicht (vastgesteld november 2018):
- In 2019 is het offertetraject om te komen tot een vervanging van onze website (SIM) afgerond en is aan OpenGemeenten de opdracht gegeven om een nieuwe website te leveren. In de gemeente Zeewolde is gestart met de pilot voor deze nieuwe website, die vervolgens als blauwdruk zal worden gebruikt binnen de gemeenten Harderwijk en Ermelo;
- Het offertetraject voor aanschaf van eDiensten burgerzaken is afgerond en de opdracht is aan Centric gegeven voor het leveren van deze eDiensten. De gemeente Harderwijk is hierbij pilotgemeente waarna deze eDiensten in 2020 zal worden uitgerold binnen de gemeente Ermelo en Zeewolde. Met eDiensten burgerzaken zullen op termijn de 10 meest voorkomende producten binnen het vakgebied van burgerzaken volledig digitaal kunnen worden aangevraagd en afgehandeld door de inwoners van Ermelo zelf;
- Alle formulieren op de website zijn vervangen door eFormulieren. Bij een aantal van deze eFormulieren is ook een koppeling gerealiseerd met Ogone (digitaal betalingssysteem), waardoor bij het aanvragen en afhandelen van een webformulier ook gelijk de kosten hiervoor worden afgewikkeld (Ideal);
- In 2019 is opdracht gegeven aan JCC om ons huidige afsprakensysteem (in de centrale hal en op de website voor het maken van afspraken) te vervangen door een klantgeleidingssysteem. Het grootste deel van deze werkzaamheden zijn uitgevoerd en in januari 2020 zijn wij daarmee operationeel;
- In 2019 zijn de voorbereidingen afgerond ter vervanging van ons huidige werkprocesbegeleidend vergunningensysteem en is opdracht gegeven aan Meerinzicht om over te gaan tot aanschaf. Dit systeem vervangt ons huidige systeem voor het behandelen van vergunningen. Het nieuwe systeem zal straks operationeel zijn binnen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde en zorgt voor een goede aansluiting met het landelijke systeem voor de omgevingsvergunning (digitaal stelsel omgevingswet). Dit nieuwe systeem zal in 2020 operationeel zijn binnen de drie gemeenten.

Naast het uitvoeringsplan (digitale) dienstverlening is er ook nog een plan van aanpak om de dienstverlening binnen onze eigen organisatie door te ontwikkelen. Vanuit dit PvA zijn de volgende deelprojecten gerealiseerd in 2019:
- Er is een nieuwe telefooncentrale aangeschaft en aan alle medewerkers is een nieuwe mobiele telefoon verstrekt die functioneert binnen het netwerk van de centrale. Hiermee is de bereikbaarheid van iedere medewerker aanzienlijk verbeterd, mede ook omdat iedereen kan zien wie gebeld heeft en daardoor ook terug kan bellen. Daarnaast valt iedere telefoon, als deze niet wordt opgenomen, terug op de centrale bij het TIP en wordt daar de vraag, waar mogelijk, beantwoord en afgehandeld;
- De start is gemaakt om het TIP verder te gaan professionaliseren met als doel om het merendeel van de binnenkomende gesprekken te kunnen afhandelen. Besluitvorming hierover zal plaats vinden in het eerste kwartaal van 2020;
- Er is een start gemaakt met het inbedden van participatie binnen beleidsontwikkelingen. Niet alleen binnen het Sociaal Domein, maar ook binnen de rest van gemeentelijke taken. Naar verwachting zal hierover in 2020 meer duidelijkheid komen over hoe dit zal worden ingericht.

Burger- en Overheidsparticipatie

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Samenspel raad en college
De samenleving verandert snel: van verticaal naar horizontaal, van een klassieke zuilensamenleving naar een netwerksamenleving. Lokale ontwikkelingen ontstaan niet meer op basis van centraal gezag, maar door verbindingen van mensen (in organisaties). De klassieke uitoefening van macht vanuit één plaats wordt in hoog tempo ingeruild voor het georganiseerd delen van kennis en energie en verbindingen vanuit alle hoeken van de Ermelose samenleving. Wij typeren de beoogde bestuursstijl van het college van burgemeester en wethouders dan ook als besturen in een netwerker- en verbinderstijl. Een team dat inspeelt op, en als partner samenwerkt en meedenkt met inwoners, ondernemers, gemeenschappen, maatschappelijke organisaties en instellingen, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie. In strikt bestuurlijke termen is het college de uitvoerder van de opvattingen van de gemeenteraad en zo willen we dat ook dagelijks doen. Dat vraagt van ons dat we open en gelijkwaardig samenwerken met alle 21 raadsleden en alle 5 collegeleden.

Wat willen we?
- Een sterke raad, in positie als beleidsbepaler.
- Een college dat inspireert en dienend is aan de raad en de inwoners van Ermelo.
- Bewoners aan het woord.
- Respectvolle behandeling van inwoners en organisaties in directe contacten.
- Snellere besluitvormingsprocessen, door meer keuzes / verantwoordelijkheid.

Bestuurlijke vernieuwing
We gaan afhankelijk van het onderwerp vóór het maken van plannen overleggen met inwoners, ondernemers en organisaties. We gaan de communicatie met de inwoners interactief en ronduit aantrekkelijk maken. Het gezamenlijk opstellen van een maatschappelijk raadsprogramma is daar een voorbeeld van. We zoeken naar vernieuwende en vergaande vormen van inwonersparticipatie. We vernieuwen de besluitvormingsprocessen waarbij de invloed van "de samenleving" versterkt wordt. Dit vereist duidelijke kaders en daadkrachtig bestuur. De Omgevingswet willen we ontwikkelen als een sturingsinstrument dat de Ermelose samenleving uitnodigt tot het (mee)maken en mee bepalen van plannen. Een "ja, mits" in plaats van "nee, tenzij" houding past daar goed in. We willen uitnodigend en open in gesprek gaan met inwoners, ondernemers en organisaties. Onder andere door maandelijks maatschappelijke tafels te organiseren. Een tafel waar gepraat wordt, een kleine hap gegeten, waar een concreet actueel onderwerp centraal staat of soms een open agenda. Natuurlijk niet in het gemeentehuis, maar op locatie.
We voeren het "Starten vóór de Start"-principe in, dat wil zeggen dat we eerst met inwoners, ondernemers en organisaties gaan praten voordat we de eerste kaders of pennenstreken voor een plan of beleid op papier zetten. Om de positie van de raad te versterken willen we in het voorbereidende werk van het college voor de raad, vaker met keuzescenario's komen in plaats van met één oplossingsvariant.
De bestuurlijke vernieuwing en de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie versterken elkaar. De ambtelijke organisatie moet daartoe kwantitatief en kwalitatief voldoende zijn toegerust.

Programmabegroting 2019-2022
We willen deze raadsperiode aan de slag met het maatschappelijk raadsprogramma. Als raad willen we ervaring opdoen met het in gesprek gaan met onze inwoners en met de input die hieruit komt geven we als raad kaders mee te geven aan het college. Doel is om een akkoord tussen politiek en samenleving op te stellen over de ambities voor Ermelo. Het eerste onderwerp van het maatschappelijk raadsprogramma is (omgevings)groen en zal in september 2018 van start gaan. Ook wordt dan gevraagd naar input vanuit de samenleving om de volgende onderwerpen te bepalen. Na het eerste onderwerp zullen meerdere onderwerpen volgen.

Wat gaan we daarvoor doen

1. We willen de website meer toegankelijk maken voor onze inwoners, bedrijven en organisaties.
2. Om meer vorm te geven aan participatie willen we voor zover als mogelijk, gebruik maken van samenwerkingplaforms via de website.
3. We willen stakeholders en netwerk partners voor zover als mogelijk mee nemen bij het opstellen en/of vorm geven van nieuw beleid.
4. Samen met onze inwoners, bedrijven en organisaties willen wij diverse "klantreizen" organiseren om daarmee het interne proces te verbeteren en de dienstverlening aan onze inwoners te vergroten.
5. Twee keer per jaar wordt overleg gevoerd tussen het college en het diaconaal platform.

Wat hebben we gedaan

We hebben alle eFormulieren (veelal PDFjes) die op onze website stonden omgezet in echte webformulieren. Daarnaast is een aantal van deze webformulieren ook gekoppeld met een betaalsysteem waardoor je thuis al de kosten kunt betalen voor het betreffende product. In 2019 heeft Ermelo, samen met de gemeenten Harderwijk en Zeewolde, besloten om een nieuwe website aan te schaffen als vervanging van onze huidige gemeentelijke website. Belangrijkste reden hiervoor is een betere toegankelijkheid voor alle inwoners (ook voor diegene met visuele beperkingen) en beheersbaarheid van de gemeentelijke website.

Netwerkgemeente

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
De samenleving verandert snel: van verticaal naar horizontaal, van een klassieke zuilensamenleving naar een netwerksamenleving. Lokale ontwikkelingen ontstaan niet meer op basis van centraal gezag, maar door verbindingen van mensen (in organisaties). De klassieke uitoefening van macht vanuit één plaats wordt in hoog tempo ingeruild voor het georganiseerd delen van kennis en energie en verbindingen vanuit alle hoeken van de Ermelose samenleving. Wij typeren de beoogde bestuursstijl van het college van burgemeester en wethouders dan ook als besturen in een netwerker- en verbinderstijl. Een team dat inspeelt op, en als partner samenwerkt en meedenkt met inwoners, ondernemers, gemeenschappen, maatschappelijke organisaties en instellingen, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie. In strikt bestuurlijke termen is het college de uitvoerder van de opvattingen van de gemeenteraad en zo willen we dat ook dagelijks doen. Dat vraagt van ons dat we open en gelijkwaardig samenwerken met alle 21 raadsleden en alle 5 collegeleden.

Programmabegroting 2019-2022
Op 9 november 2017 heeft de gemeenteraad de definitieve visie op netwerkgemeente Ermelo vastgesteld:

- Wij doen ons werk in het midden van de samenleving, voor en mét de Ermelose samenleving.
- Wij zijn ons bewust van de veranderende rol van de gemeentelijke overheid als gevolg van de veranderingen in onze samenleving.
- Wij willen een partnerschap met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen.
- Wij creëren ruimte voor meer eigen initiatief en verantwoordelijkheid.
- Wij willen met een frisse blik naar de dingen kijken: oplossingsgericht en innovatief.
- Voorafgaand aan initiatieven wordt afgewogen of dit samen met onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kan worden ontwikkeld (en zijn hierbij steeds helder over rollen, verwachtingen en verantwoordelijkheden van alle partijen).
- Wij zijn daarbij voorwaardenscheppend, faciliterend en stimulerend richting initiatiefnemers.
- Wij ontwikkelen als raad, college en ambtelijke organisatie het vermogen om onze invloed en verantwoordelijkheid welbewust te doseren en bepalen afhankelijk van de opgaven waarvoor wij ons geplaatst zien welke rol en verantwoordelijkheid we willen nemen en stemmen onze werkwijze daarop af.

- Wij doen ons werk ook steeds vaker met andere gemeenten en organisaties en zoeken hierbij de best passende manier, soms via duurzame samenwerkingsverbanden, soms via flexibele netwerkverbanden.

Ook is ingestemd met het beoogde traject om onder leiding van de driehoek, in samenspraak met de begeleidingsgroep tot een gezamenlijke, dynamische ontwikkelagenda voor de raad, het college en de ambtelijke organisatie te komen op basis van deze definitieve visie. Op 28 juni 2018 heeft de raad de hieruit volgende ontwikkelagenda netwerkgemeente vastgesteld. Hierin staan concrete acties genoemd voor zowel de raad, het college als de ambtelijke organisatie. Doel hiervan is dat de gemeente Ermelo als geheel groeit in het zijn van een netwerkgemeente.

Wat gaan we daarvoor doen

Op 28 juni 2018 heeft de raad de ontwikkelagenda netwerkgemeente vastgesteld. Deze ontwikkelagenda geeft weer waarvoor we als raad, college en organisatie aan de lat staan en wat we willen bereiken met onze gezamenlijke inspanningen. Wij geven in 2019 uitvoering aan de ontwikkelagenda netwerkgemeente. De ontwikkelagenda is nadrukkelijk geen checklist of protocol, maar zet aan tot nadenken en afgewogen handelen en is nooit af: het is een dynamisch document. De klankbordgroep, een afvaardiging van raad, college en ambtelijke organisatie, monitort de uitvoering hiervan.

Wat hebben we gedaan

In de tweede helft van 2019 is gestart met een gewijzigde behandeling van onderwerpen door de raad. Sinds september 2019 wordt er gewerkt met politieke avonden waarin onderwerpen op beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende tafels worden besproken. Door de gewijzigde behandeling van onderwerpen door de raad wordt tegemoet gekomen aan de wens om meer inhoudelijk met medewerkers en inwoners in gesprek te gaan. De organisatieontwikkeling heeft een nieuwe stap gezet door een meer gestructureerde aanpak van de ontwikkeling naar een netwerkorganisatie. Hiervoor zijn een programmastructuur en een uitvoeringsplan vastgesteld. Hier is vanaf het najaar 2019 handen en voeten aan gegeven. Verder zijn de formats voor raadsvoorstellen aangepast vanaf de zomer 2019. De formats bieden meer ruimte voor een informatief of beeldvormend gesprek tussen college en raad.

Openbare Orde en Veiligheid

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
N.v.t.

Programmabegroting 2019-2022
In 2019 wordt verder uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma IVP. Tevens wordt in 2019 het IVP 2016-2019 geëvalueerd en zal een begin gemaakt worden met een nieuw Integraal Veiligheidsplan 2020-2023. Het ligt in de planning dat de raad het IVP eind 2019 zal vaststellen.

Crisisbeheersing
De kadernota 2019-2022 Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) is vastgesteld. De komende jaren wordt er uitvoering gegeven aan de uitkomsten van de Foto Bevolkingszorg. In de 'foto' wordt de stand van zaken mbt Bevolkingszorg in de VNOG in kaart gebracht.

Brandweer
We zetten in op verdere versterking van de risicobeheersing. Cruciaal zijn risicobewustzijn ("awareness"), preventiemaatregelen en naleefgedrag van maatschappelijke partners.

Wat gaan we daarvoor doen

Programmabegroting 2019-2022
Veiligheid en Handhaving
In 2016 is het Integraal Veiligheidsplan (IVP) vastgesteld. dit IVP vormt het strategisch beleidskader voor de aanpak van integrale veiligheid in de komende jaren door de gemeente, het fungeert als referentiekader voor nieuw beleid en voort te zetten bestaand beleid. Het IVP bestaat uit een beleidsplan en een uitvoeringsplan / uitvoeringsprogramma. beschreven staat wat de gemeente zelf doet en wat zij van andere organisaties en instellingen (ketenpartners) verwacht. Het IVP kent naast de boven lokale prioriteiten (gezamenlijk met Harderwijk en Putten) een aantal lokale prioriteiten, vanwege de gewenste lokale invulling.

De vier bovenlokale prioriteiten zijn:
1. Ernstige overlast door personen in de woonomgeving.
2. High Impact Crimes, met name woninginbraak.
3. Maatschappelijke ondermijning / hennepaanpak.
4. Leefbare en Veilige vakantieparken.

De lokale prioriteiten zijn:
1. Geweld (mishandeling en bedreiging).
2. Vernieling / vandalisme.
3. verkeersveiligheid.

In 2019 wordt verder uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma IVP. Thema's als vitale vakantieparken, verwarde personen en ondermijnende criminaliteit zullen de nodige aandacht blijven vragen. Tevens wordt in 2019 het IVP 2016-2019 geëvalueerd en zal een begin gemaakt worden met een nieuw Integraal Veiligheidsplan 2020-2023.

Ook zal bijvoorbeeld de mogelijkheid worden onderzocht het project 'Langer veilig Thuis' op te zetten. Dit project brengt door technologische mogelijkheden ouderen en minder zelfredzamen in contact met mantelzorgers. Het doel is om ouderen en minder zelfredzamen in hun sociale omgeving veiliger en langer thuis te laten wonen met behulp van slimme technologieën en sociale alarmering, bv. bewegingsmelders, rookmelders enz.

Crisisbeheersing
Als gemeenten zijn wij verantwoordelijk voor de invulling van de "oranje kolom" binnen de multidisciplinaire crisisbeheersingsorganisatie - de zogenaamde Bevolkingszorg. We houden in dat kader operationele plannen actueel, nemen deel aan opleiding, training, oefening (OTO), bewaken en bevorderen adequate bemensing van processen. Landelijke ontwikkelingen op het terrein van crisisbeheersing vragen voortdurend om herziening en bijstelling van onze inrichting van de Bevolkingszorg. Het traject Bevolkingszorg op Orde 2.0 (Veiligheidsberaad, april 2014) heeft een aantal belangrijke principes en vertrekpunten opgeleverd die binnen de veiligheidsregio's opgepakt worden. Binnen de VNOG gaat het met name om bevorderen burgerparticipatie en zelfredzaamheid, crisiscommunicatie en samenwerking bij crisis op het sociale domein.

Brandweer
We zetten in op verdere versterking van de risicobeheersing. Cruciaal zijn risicobewustzijn ("awareness"), preventiemaatregelen en naleefgedrag van maatschappelijke partners ("Brandveilig Leven"). Samen met de Veiligheidsregio geven we zo goed mogelijk invulling aan deze hoofdlijn. Onze "eigen" accenten zijn daarbij als gemeente:

- we geven input voor het regionale risicoprofiel en regionale brandrisicoprofiel;
- we voeren integraal toezicht- en handhavingsbeleid, inclusief het onderdeel brandveiligheid; we bewaken de randvoorwaarden voor effectieve uitvoering van dit beleid (o.m. wat betreft capaciteit);
- we geven ondersteuning aan preventievoorlichting door de brandweer; eventueel leggen we daarbij combinaties met voorlichting op het terrein van sociale veiligheid;
- we leggen de benodigde verbindingen met relevant flankerend gemeentelijk beleid zoals zorg- en welzijnsbeleid, evenementenbeleid, horecabeleid en drugsbeleid, recreatiebeleid, verkeersbeleid en met trajecten zoals de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KVU), het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) en Vitale Vakantieparken; ook benutten we de mogelijkheden in dit verband vanuit wijk- en gebiedsgericht werken.

Wat hebben we gedaan

In 2019 is verder uitvoering gegeven aan het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2016-2019. Ook is een start gemaakt met de opzet van een nieuw IVP 2020-2023.
In 2018 is het ondermijningsbeeld Ermelo opgeleverd. Naar aanleiding hiervan zijn ook in 2019 diverse cases in behandeling genomen, in samenwerking met de politie en het RIEC.
Ook zijn er bijvoorbeeld ten aanzien van woninginbraken (prioriteit in het IVP) preventieacties geweest samen met de politie. In oktober is er deel genomen aan de Landelijke Week van de Veiligheid. Ook in het thema drugs zijn diverse cases opgepakt en is het Damocles beleid geüpdatet.
De Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KVU) heeft ook in 2019 de veiligheid en overlast in het uitgaansgebied gemonitord en waar nodig bijgestuurd.

De wet verplichte GGZ is geïmplementeerd. Deze wet is per 01-01-2020 van kracht geworden.
Er lopen diverse andere projecten ten aanzien van drugs, leefbare en veilige vakantieparken en ondermijning.

Crisisbeheersing
Als gemeenten zijn wij verantwoordelijk voor de invulling van de "oranje kolom" binnen de multidisciplinaire crisisbeheersingsorganisatie, team bevolkingszorg. Afgelopen jaar is de poule van gemeentelijke medewerkers van team bevolkingszorg op peil gebracht door onder meer een samenwerking te zoeken met Meerinzicht. Medewerkers hebben opleidingen en trainingen gevolgd en ook is er deelgenomen aan verschillende piketfuncties. Vanuit Bevolkingszorg is een begin gemaakt met de doorontwikkeling van de regionale crisisorganisatie waarvan de contouren in 2020 duidelijk worden.

Brandweer
In 2019 is er nauw samengewerkt met de brandweer. Zo zijn er samen met de brandweer diverse controles uitgevoerd en is de brandweer betrokken geweest bij het project Vitale Vakantieparken. Ook is er een start gemaakt door de VNOG met een herziening van het regionaal risicoprofiel. De brandweer is nauw betrokken geweest bij preventieprojecten zoals de Landelijke week van de Veiligheid en communicatie over het natuurbandrisico.

Financiën

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
We hebben ambities en zoeken daarvoor financiële ruimte in de begroting en tegelijkertijd stevenen we in diezelfde begroting af op een structureel tekort van € 2,8 miljoen aan het eind van de raadsperiode. Omdat we willen werken vanuit een solide begroting vraagt dat van ons een ander, meer gedegen financieel beleid. Bij een hoog ambitieniveau hoort een langjarige financiële visie op investeringen. Door in financiële investeringsperioden van 5 tot 10 jaar te denken hopen we enerzijds de lastendruk te beheersen en anderzijds de ontwikkelingen van de financiën beter onder controle te krijgen. Verder gaan we uit van het principe van kostendekkendheid. Politiek gaat primair over het verdelingsvraagstuk, en dat gaat in meerderheid over aanvullende keuzes op niet kostendekkende voorzieningen. Het verhogen of verlagen van gemeentelijke inkomsten, zoals bijvoorbeeld de OZB voor niet-eigenaren, toeristenbelasting, mogelijk een doelbelasting, of het al dan niet vasthouden aan de hondenbelasting wordt gewogen vanuit het principe van kostendekkendheid. We kiezen voor de variant met de minste kosten/meeste opbrengst voor de inwoner. We willen zo snel mogelijk een eerste financiële vertaling van onze ambities opstellen.

Programmabegroting 2019-2022
We streven naar een structureel en reëel sluitende begroting 2019-2022 en een evenwichtig realistisch financieel beleid.

Wat gaan we daarvoor doen

Programmabegroting 2019-2022
In 2018 leggen wij aan de raad een begroting voor, waarbij de begrotingsjaren 2019, 2020 en 2021 sluitend zullen zijn. Het college start in 2018 het traject op om samen met de raad na te denken over het sluitend laten zijn van het begrotingsjaar 2022. Daarbij zal de raad keuzes moeten maken ten aanzien van de uitgaven en de inkomsten.

Uiterlijk in 2022 zijn alle bestaande taakstellingen geconcretiseerd.

Wat hebben we gedaan

In 2019 is er veel aandacht geweest voor de financiën van Ermelo en de P&C-documenten.

Er is ingezet op een juiste beeldvorming inzake het financieel perspectief van Ermelo.
Er is door het college van b&w een Begrotingsdoorlichting 1e fase uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in de Kadernota 2020.
In de laatste (7e) Bestuursrapportage 2019 is het meest actuele financieel perspectief geschetst. De begrotingsjaren 2020 en 2021 zijn budgettair sluitend.
Met ingang van het begrotingsjaar 2022 is er, een nog weg te werken, structureel tekort ter grootte van € 2 mln.
Daarnaast zijn nog niet alle in de begroting opgenomen taakstellingen (met name Sociaal Domein en in mindere mate Sport) daadwerkelijk gerealiseerd.

Het college van b&w heeft in 2019 een herziene doelstelling met betrekking tot de financiën van Ermelo geformuleerd, inhoudende: "Doelstelling van ons blijft dat Ermelo in deze raadsperiode weer een sluitende meerjarenbegroting heeft. Waarbij ook alle bestaande taakstellingen zijn gerealiseerd. Daarnaast is de optimale doelstelling om te streven naar een redelijke lastendruk voor de inwoners en bedrijven met ingang van 2023 in overeenstemming met het voorzieningenniveau in Ermelo. Deze doelstellingen betekeken een stevige uitdaging. Wij willen deze uitdaging samen met de raad, de ambtelijke organisatie en de burgers aangaan. Ermelo moet weer een financieel gezonde gemeente worden."

De raad heeft in 2019 een Kerntakendiscussie uitgevoerd, uitmondende in een tweetal raadsbesluiten. Dit zijn:
Raadsbesluit dd 4 juli 2019: Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie.
Raadsbesluit dd 30 oktober 2019: Visie op thema's en opdracht college.

Eind 2019 is gestart met de uitwerking Kerntakendiscussie en de Begrotingsdoorlichting 2e fase. De uitkomsten hiervan zullen worden opgenomen in de Kadernota 2021, welke naar verwachting in de laatste raad voor het zomerreces 2020 door de raad behandeld kan worden.

Met betrekking tot de Planning & Controlcyclus heeft de raad in 2019 de volgende documenten vastgesteld:
Jaarstukken 2018 (met goedkeurende accountantsverklaring), Kadernota 2020, Programmabegroting 2020-2023 en een zevental Bestuursrapportages 2019.

Met de Auditcommissie is op 20 november 2019 gesproken over een verdere optimalisering van de P&C van Ermelo en over de harmonisatie P&C.
Daarbij zijn de volgende afspraken gemaakt:
1. Raadsprogramma's:
De uitkomsten van de diverse raadsprogramma's krijgen een plek in het begrotingsboekwerk (bij de speerpunten, onderdeel Wat willen we bereiken).
2. Raadsbesluit dd 30 oktober 2019 inzake Kerntakendiscussie:
De visie per thema wordt opgenomen in het begrotingsboekwerk.
3. Raadsbesluit dd 4 juli 2019 inzake de Hoofdlijnennotitie Kerntakendiscussie:
In een volgende Auditcommissie verder uitwerken welke elementen uit de Hoofdlijnennotitie een plek moeten krijgen in het begrotingsboekwerk.
4. Speerpunten - doelenbomen:
De huidige speerpunten blijven gehandhaafd en worden dus niet vervangen door de doelenbomen.
5. Speerpunten - doelenbomen:
De informatie in tekstuele vorm opnemen en dus niet schematisch van vorm.
6. Speerpunten - doelenbomen:
Bekijken welke informatie uit de doelenbomen toegevoegd kan worden aan de huidige speerpunten.
7. Doelenbomen:
De doelenbomen worden niet geactualiseerd. Feitelijk gaan zij dus verouderen.
8. Beleidsnota's:
De opsomming van de vastgestelde achterliggende beleidsnota's actualiseren en voorzien van doorklikmogelijkheden. Dit geleidelijk opbouwen.
9. Smart formuleren:
Vooral de teksten concreter formuleren. Geen uitgebreide opsomming van meetbare kengetallen in de begroting opnemen. Deze horen thuis in de achterliggende beleidsdocumenten.

10. Planning:
Zoveel mogelijk van bovenstaande afspraken verwerken in de Kadernota 2021 en de Programmabegroting 2021-2024.
11. De voortgang te bespreken in de Auditcommissie.

In 2019 is de Financiële Verordening Ermelo geactualiseerd en op 27 november 2019 door de raad vastgesteld.

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Formatie	fte per 1.000 inwoners	2019	4,62	-	Gemeentelijke administratie
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	2019	4,38	-	Gemeentelijke administratie
Apparaatskosten	Kosten per inwoners	2019		-	Gemeentelijke administratie
Externe Inhuur	Kosten als % ten totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2019	19,7%	-	Gemeentelijke administratie
Overhead	% van totale lasten	2019	14,9%	-	Gemeentelijke administratie
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2019	683	669	COELO, Groningen
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2019	732	739	COELO, Groningen
Gemiddelde WOZ waarde	x €1.000	2019	297	248	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2018	2,4	2,2	CBS - Diefstallen
Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2018	2,2	2,5	CBS - Diefstallen
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2018	5,8	4,8	CBS - Criminaliteit
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	per 1.000 inwoners	2018	5	5,4	CBS - Criminaliteit
Verwijzingen Halt	per 10.000 jongeren	2018	188	119	Stichting Halt
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2018	1	1	CBS Jeugd

bron: waarstaatjegemeente.nl (13 februari 2020)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Samen Werken voor Ermelo zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- VNOG;
- Meerinzicht;
- Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe;
- Vitens N.V.;
- Alliander N.V.;
- N.V. BNG;
- Inclusief Groep.

Wat heeft het gekost

Budgetten		Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2019	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Samen Werken in Ermelo	lasten	4.551.000	345.000	4.896.000	5.756	860.000
	baten	-543.000	-66.000	-609.000	-528	81.000
Subtotaal programma		4.008.000	279.000	4.287.000	5.228.000	940.000
Mutaties reserve	lasten	7.098.000	3.786.000	10.884.000	10.886.000	2.000
	baten	-20.679.000	-4.707.000	-25.386.000	-25.309.000	78.000
Subtotaal reserves		-13.581.000	-921.000	-14.502.000	-14.423.000	80.000
Algemene Dekkingsmiddelen:						
- Lokale heffingen, waarvan	lasten	310.000	0	310.000	312.000	2.000
de besteding niet gebonden is	baten	-9.249.000	-440.000	-9.689.000	-9.791.000	-102.000
	saldo	-8.939.000	-440.000	-9.379.000	-9.479.000	-100.000
- Algemene uitkering	lasten	0	0	0	0	0
	baten	-43.687.000	-2.111.000	-45.798.000	-45.852.000	-54.000
	saldo	-43.687.000	-2.111.000	-45.798.000	-45.852.000	-54.000
- Dividend	lasten	3.000	0	3.000	0	-3.000
	baten	-440.000	-197.000	-637.000	-627.000	10.000
	saldo	-437.000	-197.000	-634.000	-627.000	7.000
- Saldo van de financieringsfunctie	lasten	462.000	-263.000	199.000	268.000	69.000
	baten	-757.000	-25.000	-782.000	-690.000	92.000
	saldo	-295.000	-288.000	-583.000	-422.000	161.000
- Overige algemene dekkingsmiddelen	lasten	1.732.000	-3.246.000	-1.514.000	1.000	1.515.000
	baten	-2.549.000	1.247.000	-1.302.000	-971.000	331.000
	saldo	-817.000	-1.999.000	-2.816.000	-970.000	1.846.000
- Overhead	lasten	11.990.000	621.000	12.611.000	12.169.000	-442.000
	baten	-583.000	-557.000	-1.140.000	-681.000	459.000

	saldo	11.407.000	64.000	11.471.000	11.488.000	17.000
-Vennootschapsbelasting	lasten	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0
- Onvoorzien	lasten	27.000	-26.000	1.000	0	-1.000
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	27.000	-26.000	1.000	0	-1.000
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen		-42.741.000	-4.997.000	-47.738.000	-45.862.000	1.876.000
Totaal overzicht		-52.314.000	-5.639.000	-57.953.000	-55.057.000	2.895.000

Investeringen		Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2019	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Samen Werken in Ermelo	lasten	702.000	3.671.000	4.373.000	4.530.815	-157.815
	baten	0	0	0	0	0
Saldo		702.000	3.671.000	4.373.000	4.530.815	-157.815

Het gedetailleerde investeringsoverzicht (van de door te schuiven kredieten) is opgenomen in onderstaand overzicht:

Investeringsplan Programma Samen Werken in Ermelo

Programma Samen Leven in Ermelo

Inclusieve samenleving

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Jeugd en kansen

We gaan de deelname van de Ermelose jeugd aan het maatschappelijke leven vergroten en daarmee ook het startkapitaal van deze groep. We doen dat door:

- het opwaarderen van het bewegingsonderwijs. de specifieke vorm wordt in overleg door de scholen bepaald. Meer schoolzwemmen is onderdeel van het keuzepakket;
- het aanbieden van op kinderen gerichte sport, spel, educatie en cultuur. Plus steunmaatregelen gericht op het wegnemen van die belemmeringen tot meedoen (bijvoorbeeld armoede) in de weg staan verminderen;
- het samen met jongeren organiseren van een variatie aan voorzieningen voor jongere en oudere jeugd.

Sociaal

Ermelo wil een inclusieve samenleving zijn. Iedereen heeft iets bij te dragen en iedereen telt mee. Iedere vraag of bijdrage van inwoners wordt op maat van de inwoner opgepakt als voorliggende algemene voorzieningen tekort schieten. Dat betekent dat hulp bij preventie-, groei- en zorgvragen van inwoners uit gaat van keuzes van de inwoners zelf. Maatschappelijke organisaties vormen zich -per situatie- gericht op de vraag van de inwoner, zodat er sprake is van eigen regie, met één plan en één passend (ontschot) budget. Er dient een sterke ketenintegratie van formele en informele zorg- en welzijnspartijen te zijn. Samen met Ermelose verenigingen en preventiemedewerkers ontwikkelen we een doorlopende gezondheidslijn (0-18 jaar). Hoe moeilijk het ook zal zijn, we doen ons uiterste best om wachtlijsten op het gebied van zorg en welzijn te voorkomen. Uitgangspunt is dat passende zorg en ondersteuning leidend is, en financiën volgend.

Programmabegroting 2019-2022

De gemeente heeft in het sociaal domein grote organisatorische en financiële opgaven te verrichten. Van oudsher is de zorg gericht (geweest) op het bieden van ondersteuning aan kwetsbare groepen. We keken naar wat mensen niet kunnen. De transformatie van het stelsel is er juist op gericht om de krachten in de samenleving en bij individuen te herkennen, te erkennen en te versterken. Dit vraagt een andere houding en vaardigheden van professionals en van inwoners. Met elkaar, met organisaties en met inwoners gaan we de uitdaging aan om aan de toekomst van Ermelo te werken.

Met de uitvoering van de Participatiewet streven we ernaar dat inwoners op een passende plek sociaal en maatschappelijk participeren. We gaan uitvoering geven aan het plan 'duurzaam inclusieve arbeidsmarkt'. Het hoofdthema Inclusieve Samenleving omvat een aantal sub onderdelen die voorheen als op zichzelf staande thema's waren opgenomen.

Participatiewet - Werk & Inkomen

- Het bieden van inkomensvoorzieningen aan inwoners die niet op een andere manier in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Doel hiervan is een tijdelijke uitkering bieden aan degene die dat echt nodig heeft. Daarbij bieden we ook ondersteuning om zo snel mogelijk weer zelfstandig te kunnen deelnemen aan de maatschappij (zie maatschappelijke participatie);
- Het begeleiden van inwoners die zonder ondersteuning niet in staat zijn een passende werkplek te vinden. Doel hiervan is de arbeidsparticipatie van inwoners in Ermelo te verhogen door samenwerking met (lokale) werkgevers, regiogemeenten en maatschappelijke partners.

Participatiewet - Maatschappelijke Participatie

- Het stimuleren van de participatie van inwoners in Ermelo, wanneer niet verwacht kan worden dat zij participeren via een betaalde baan. Doel is het verhogen van de sociale en maatschappelijke participatie. Daarnaast treffen we steunmaatregelen gericht op het wegnemen van belemmeringen die het meedoen van mensen met een laag inkomen in de weg staan, zowel op maatschappelijk als cultureel vlak;
- Statushouders worden vanaf de eerste dag van hun aanwezigheid in Ermelo ondersteund in de stap naar werk in combinatie met taal, op weg naar integratie. Extra aandacht daarin hebben de kinderen van statushouders (middelen zijn voor deze specifieke groep kinderen toegevoegd aan het onderwijsachterstandenbudget).

AVA Inclusiefgroep
In 2017 heeft de fusie tussen de sociale werkbedrijven Proson en Inclusief Groep plaatsgevonden. In 2018 is de governance structuur in lijn gebracht met de nieuwe situatie. Vanaf dat jaar werken we aan de doorontwikkeling van Inclusief Groep om het bedrijf ook in de toekomst te laten renderen voor de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Gezondheidszorg
Het doel van de wettelijke gemeentelijke taken in de Wet publieke gezondheid (Wpg) is om de gezondheid van inwoners te beschermen, te bewaken en te bevorderen. Vooral voor die mensen voor wie een gezonde leefstijl geen vanzelfsprekendheid is. Dit vindt plaats door medisch en maatschappelijk geörienteerde taken. Sport en bewegen zijn hierin een belangrijk middel. Binnen de hoofdthema's Gezonde Leefstijl, Iedereen doet mee, Ouderen in beweging en Buiten bewegen van het lokale sportbeleid worden verbindingen gelegd om samen te werken aan het behalen van de maatschappelijke doelstellingen. De maatschappelijk geörienteerde taken zijn het bewaken van de gezondheidsaspecten en gezondheidsbevordering en richten zich op gedrag, houding, kennis en de leefomgeving van mensen. De taken komen aan bod in de gezondheidsnota 'Naar een gezond Noord Veluwe 2017-2021' en worden uitgewerkt in een dynamische uitvoeringsagenda 'Naar een gezond Ermelo'.

Sociaal-Cultureel Werk
Sociaal cultureel is een breed begrip. Het gaat daarbij in Ermelo over ouderenwerk, opbouwwerk maar ook over buurtsport, peuterspeelzaalwerk of het faciliteren van wijkgericht werken Het doel daarbij is dat de zelfstandigheid van inwoners vergroot worden in hun woon, werk- en leefomgeving zodat iedereen in Ermelo naar vermogen mee kan doen door maatschappelijke participatie en/of arbeidsparticipatie. Kwetsbare inwoners worden hierbij ondersteund. Iedereen doet mee en de zorg is veiliggesteld voor wie het nodig heeft.

Maatschappelijke doelgroepen
Er is een beweging gaande van 'Beschermd Wonen' naar 'Beschermd Thuis' (wonen in de wijken waardoor inwoners zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving ondersteuning krijgen en kunnen participeren in de samenleving). In dit verband wordt in 2019 gewerkt aan:
Met de Wmo 2015 is Beschermd Wonen GGZ (wonen met begeleiding voor GGZ-cliënten) een gemeentelijke taak geworden, waar lokale gemeenten verantwoordelijkheid hebben, maar er door het Rijk via de centrumgemeenteconstructie taken en budget bij de centrumgemeente (Harderwijk) neergelegd zijn. De taak Maatschappelijke Opvang was al volgens dezelfde constructie een gemeentelijke taak;
Naar aanleiding van de Toekomstvisie Beschermd wonen van de commissie Dannenberg (Van beschermd wonen naar een beschermd huis - VNG 2015) is landelijk een ontwikkeling in gang gezet om deze taak verder te decentraliseren naar alle gemeenten, inclusief budgetoverheveling.

WMO
Het mogelijk maken dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen, met behulp van het eigen netwerk en eventueel met ondersteuning van de gemeente. Uitgangspunten daar bij zijn:
- Iedereen heeft iets bij te dragen en iedereen telt mee;
- Er dient een sterke ketenintegratie van formele en informele zorg- en welzijnspartijen te zijn;
- De vraag van de inwoner wordt in kaart gebracht en er wordt passende ondersteuning geboden;
- De indicatiestelling en zorgtoewijzing wordt doelmatig uitgevoerd.

Mantelzorg
Mantelzorgers voelen zich erkend, gewaardeerd en ondersteund. De druk op de omvang en complexiteit aan zorg door mantelzorgers is hoger geworden, doordat inwoners als gevolg van verschuivingen in de langdurige zorg, langer thuis wonen en ondersteuning ontvangen. Een integraal functionerend netwerk waar de thuiswonende inwoner en de mantelzorger op terug kan vallen is des te belangrijker.

Vrijwilligersbeleid
Doelstelling is burgers en vrijwilligers te stimuleren en te faciliteren tijdens hun vrijwillige inzet, om daarmee maatschappelijke participatie en sociale samenhang in Ermelo te bevorderen.
Uitgangspunten daarbij zijn:
- Iedereen heeft iets bij te dragen en iedereen telt mee;
- Er dient een sterke ketenintegratie van formele en informele zorg- en welzijnspartijen te zijn;
- We gaan de deelname van de Ermelose jeugd aan het maatschappelijke leven vergroten en daarmee ook het startkapitaal van deze groep.

Jeugdzorg
In 2019 is versterking van het lokale CJG een belangrijk speerpunt. De samenwerking met de huisartsen wordt verstevigd door in een aantal praktijken spreekuur te houden. Op deze manier wordt er ingezet op minder verwijzingen naar specialistische jeugdhulp en ondersteuning dichter bij huis. Ook de samenwerking met het onderwijs in de gemeente wordt verstevigd. Naast de

spreekuren op scholen worden gezamenlijk onderwerpen als dyslexiezorg, huisartsondersteuning etc. opgepakt. Binnen de gemeente Ermelo zal de wijkgerichte aanpak verder worden doorontwikkeld. De bedoeling is dat de jeugdhulp van het CJG hier een integraal onderdeel van is. Daarbij wordt gestreefd naar een indicatiestelling en zorgtoewijzing (door derden) die doelmatig wordt uitgevoerd.

Wijkgericht werken
In de gemeente Ermelo doet iedere inwoner mee aan de samenleving. Waar nodig gebeurt dit met behulp van actieve mede inwoners. Het doel hiervan is dat inwoners in staat zijn zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven functioneren en dat zij prettig samenleven in wijken en buurten. De maatschappelijke inzet van inwoners moet daarbij op alle mogelijke manieren worden ondersteund. Sinds 2015 krijgt wijkgericht werken in Ermelo vorm door de inzet van:

- het **sociaal team** met als kerntaak het bevorderen van laagdrempelige integrale toegang tot zorg en ondersteuning voor huishoudens jeugdigen met complexe en meervoudige vragen (die niet binnen het eigen netwerk of de basisvoorzieningen opgelost kunnen worden). In het sociaal team wordt samengewerkt door de gemeente Ermelo, Welzijn Ermelo, MEE, Zorggroep Noord West Veluwe, Icare, Uwoon, GGZ Centraal en de politie. Waar nodig wordt samengewerkt met relevante partners zoals huisartsen, verslavingszorg, onderwijs, CJG en dergelijke;
- het **leefbaarheidsteam**, met als kerntaak het samen met inwoners nagaan en vormgeven wat nodig is om de leefbaarheid, de ontmoeting en de sociale cohesie te bevorderen. In het leefbaarheidsteam wordt primair samengewerkt door de gemeente Ermelo, Welzijn Ermelo, Uwoon en wijkbewoners. Waar nodig wordt samengewerkt met andere relevante partners.

Binnen het sociaal domein gaan we uit van het gegeven dan zo'n 85% van de inwoners zelfredzaam is. Deze inwoners kunnen bij enkelvoudige sociaal domein vragen zelfstandig de weg vinden naar basisvoorzieningen of ze kunnen ondersteuning vinden. Het sociaal team richt zich vooral op de 15% van de inwoners die (tijdelijk) verminderd zelfredzaam zijn. Daarbij gaan het om de inwoners met meervoudige problematiek/vragen op meerdere levensdomeinen. Het sociaal team kan de samenhang in ondersteuning leggen en via casemanagement (één gezin, één plan, één hulpverlener) toezien op de goede verbinding tussen voorzieningen binnen verschillende levensdomeinen en tussen de combinatie van basisvoorzieningen en maatwerk/specialistische voorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen

Participatiewet - Werk & Inkomen

- Verstrekken van bijstandsuitkeringen;
- Toetsen van rechtmatigheid;
- Uitvoering geven aan beleid voor aanvullende inkomensondersteuning, zoals de individuele inkomenstoeslag;
- Bemiddelen naar werk en de koppeling met economische zaken (maatschappelijk verantwoord ondernemen en Social Return on Investment);
- Uitvoering (in pilotvorm) van een integrale aanpak 'Passend Werk', waarmee wordt beoogd beter passende ondersteuning te bieden aan de doelgroepen dagbesteding (Wmo) en beschut werk (Participatiewet);
- Organiseren van beschut werkplekken tot de taakstelling van 10 plekken ultimo 2019 voor inwoners die alleen in een beschutte werkomgeving mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben. De doelgroep voor deze werkplekken bestaat uit mensen met arbeidsvermogen die (nog) niet in een reguliere baan kunnen werken, ook niet met extra begeleiding en ondersteuning;
- Samen met regiogemeenten uitvoering geven aan het plan 'duurzaam inclusieve arbeidsmarkt' van de (sub)arbeidsmarktregio Factor Werk Noord-Veluwe, waaronder verdere professionalisering van de werkgeversdienstverlening.

Participatiewet - Maatschappelijke Participatie

- Het activeren van mensen om te participeren (Participatiehuis);
- Lokale samenwerking met welzijn, werkgevers en maatschappelijke partners ten behoeve van de participatie van inwoners via vrijwilligerswerk, leer-/werkplekken en stages;
- Uitvoeren van een integrale aanpak voor statushouders, waardoor zij sneller participeren in de Ermelose samenleving. Medio 2018 is het 'Uitvoeringsplan integratie vergunninghouders Ermelo' door het college vastgesteld. De hierin benoemde actiepunten worden vanaf 2019 uitgevoerd;
- De uitvoeringsprogramma's Armoedebeleid die eind 2017 zijn vastgesteld, zullen geëvalueerd worden en zo nodig bijgesteld;
- De Beleidsnota Schulddienstverlening 2014 – 2018 wordt geactualiseerd;
- Uitkomsten van het onderzoek naar bewindvoering krijgt regionaal een vervolg. De aanbevelingen zullen omgezet worden in een plan van aanpak.

AVA Inclusiefgroep

- Benutten van de kennis en expertise van de SW-bedrijven bij het organiseren van beschut werkplekken voor inwoners die alleen in een beschutte werkomgeving mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben.
- In samenwerking met het SW-bedrijf en de regiogemeenten de producten en dienstverlening van het SW-bedrijf doorontwikkelen, gebruik makend van de resultaten van de valuatie van de transformatie bij zowel Inclusief Groep als gemeenten (eerste resultaten evaluatie worden in de eerste helft van 2019 verwacht).

Gezondheidszorg
Een groot aantal van taken in het kader van gezondheidszorg zijn ondergebracht bij de GGD Noord en Oost Gelderland. Gemeenten zijn verplicht een GGD in stand te houden voor de uitvoering van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Dit betreft in 2019:

- De uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) valt per 1 januari 2019 onder verantwoordelijkheid van gemeenten. De vaccinatie wordt in opdracht uitgevoerd door ICARE en door de GGD. Met ingang van 2019 moeten hiervoor contracten worden afgesloten. De ambitie daarbij is de vaccinatiegraad te verhogen tot 95%;
- Conform het coalitieakkoord worden preventie en doorlopende gezondheidslijn als uitgangspunten genomen. Inzet vindt plaats op het positioneren van de jeugdarts als spilfunctie binnen het sociaal domein gekoppeld aan de spilfunctie van de huisarts binnen het medisch domein. Doel is de verbinding te optimaliseren tussen sociaal domein en medisch domein rond de m2 van het kind, de jongeren/de ouders/verzorgers;
- Maatschappelijk georiënteerde taken worden in 2019 op basis van de gezondheidnota uitgewerkt in een dynamische jaarlijks bijgestelde lokale uitvoeringsagenda 'Samen naar een gezond Ermelo'. Regionaal vindt afstemming op de lokale uitvoeringsagenda's plaats.

De komende vier jaar wordt in hoofdlijnen aandacht besteed in de uitvoeringsagenda aan:

1. Thema 'Gezond opgroeien'

- Bevorderen van gezond gewicht bij de jeugd d.m.v 'Jongeren op gezond gewicht' (JOGG);
- Realiseren ketenaanpak overgewicht en Obesitas;
- Afname van het gebruik van genotsmiddelen door extra lokale inkoop verslavingspreventie Tactus;
- Realiseren ketenaanpak verslavingspreventie en verslavingszorg met als eerste stap in 2019 regionale inkoop waar nodig te herijken en op basis daarvan de vervolgstappen in kaart te brengen en hier een actieplan op te formuleren, af te stemmen met het lokale preventie en handhavingsplan Drank- en Horecawet;
- Lokale bijdrage NIX18 campagne;
- Depressiepreventie bij de jeugd via de Gezonde School-aanpak;
- Programma Mentaal Gezond;
- Versterking van de weerbaarheid van de jeugd door voorlichting door CJG, jeugd en jongerenwerk Welzijn Ermelo en mediaweerbaarheid op scholen, verbetering van seksuele weerbaarheid en tolerantie bij de jeugd voor voorlichting en activiteiten.

2. Thema 'Gezond ouder worden'

Door deelname aan de netwerksamenwerking Gezond Veluwe wordt in 2019 de verbinding versterkt tussen medisch en sociaal domein zodat ouderen langer thuis kunnen blijven wonen met de juiste ondersteuning en zorg indien nodig. Nagegaan wordt waar de gemeentelijke opgaven en de ambities van de zorgverzekeraar 2025 elkaar kunnen versterken. Binnen Gezond Veluwe participeert de gemeente Ermelo in de projecten Vitale ouderen, Ouderenzorg en OZO-verbindzorg (digitaal platform waarin de patient centraal staat en waarbij mantelzorgers, familie, zorgverleners betrokken zijn bij de zorg en het welzijn van de patient). Afspraken worden gemaakt over agendaverbreding.Lokaal is in 2018 de pilot Pro Mussle gestart als bijdrage aan het gewenste resultaat binnen dit thema. Hierop vindt na evaluatie besluitvorming op het vervolg plaats. In Ermelo ontstaat met inzet van diverse samenwerkingspartners een coalitie tegen eenzaamheid. Dit raakt het uitgangspunt positieve gezondheid.

3. Thema 'Gezonde leefomgeving'

Gezondheid is een belangrijk aspect binnen de Omgevingswet. Inzet vindt in 2019 e.v. plaats om als vanzelfsprekend bij omgevingsvraagstukken de optie af te wegen bij planontwikkelingen welke gezondheidsrisico's er zijn en verkleind kunnen worden en welke gezondheidskansen nog (verder) benut kunnen worden. In de komende periode worden de mogelijkheden om gezondheidsrisico's te beperken en gezondheidskansen te benutten verder verkend. Bewustwordingsactiviteiten en kennis over mogelijkheden en digitale hulpmiddelen worden hiervoor ingezet.

Sociaal-Cultureel Werk
De uitvoering van het sociaal Cultureel werk wordt opgenomen in de 'Werkopdracht 2019' aan Welzijn Ermelo en omvat drie thema's.

- In de deelopdracht Samenleven heeft Welzijn Ermelo de opdracht om buurt- en burgerinititatieven verder te ondersteunen en stimuleren;
- In de deelopdracht Meedoen heeft Welzijn Ermelo de opdracht het meedoen voor kwetsbare groepen in Ermelo met behulp van activiteiten zoals maatjesprojecten en dagbesteding verder te faciliteren en organiseren;
- In de deelopdracht Vangnet heeft Welzijn Ermelo de opdracht bij te dragen aan het mogelijk maken om mensen (langer) thuis te laten wonen, eenzaamheid te verminderen en mensen met multi-problematiek te stabiliseren. Niet alleen voor de groter wordende doelgroep ouderen in Ermelo maar ook in vervolg op de landelijke ontwikkeling van ambulantisering. Welzijn Ermelo heeft hierin een aanvullende rol op en het verbinden van specialistische ondersteuning/primaire behandelaar.

Maatschappelijke Doelgroepen
Conform door de Regio gemeenten opgestelde 'Regionale Veranderagenda 2016-2019' worden de taken rondom Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang per 2018 regionaal opgepakt en uitgevoerd. Lokaal worden in 2019 projecten uitgevoerd zoals het plaatsen van minimaal 2 maatwerkwoningen per gemeente en een voorziening voor Kansrijk Wonen. De aanpak van personen met verward gedrag zal verder uitgewerkt en uitgevoerd.

WMO
In 2019 wordt een evaluatieonderzoek uitgevoerd naar het uitgavenniveau en de toedeling van middelen in het kader van de Wmo. Wanneer haalbaar wordt op basis daarvan in de Kadernota 2020 een voorstel tot herschikking van middelen voorgelegd. Het college zet zich de komende jaren in om de volgende drieslag uit te voeren:

- sterke inzet op preventie, daar is de meeste winst te behalen;
- inzet op behoud van kwaliteit en kwaliteitsborging;
- kostenbeheersing.

Het nieuw ingerichte Meerinzicht|Sociaal domein speelt hierbij een cruciale rol voor wat betreft contractmanagement, kosteninzicht en daarmee kostenbeheersing, kwaliteitscontrole en -borging.

Mantelzorg

- Samenwerking bevorderen tussen informele inzet, algemene voorzieningen en de zorg;
- Faciliteren van onafhankelijke cliënt ondersteuning;
- Uitwerken en uitvoeren Beleidskader Vinden, versterken, verlichten en verbinden van Mantelzorg.

Vrijwilligersbeleid

- Uitwerken en uitvoeren versterken, verlichten en verbinden van vrijwillige en informele inzet;
- Continueren Maatschappelijke Stage en stimuleren vrijwillige inzet door jongeren.

Jeugdzorg
In 2019 wordt een evaluatieonderzoek uitgevoerd naar het uitgavenniveau en de toedeling van middelen in het kader van de Jeugdwet. Wanneer haalbaar wordt op basis daarvan in de Kadernota 2020 een voorstel tot herschikking van middelen voorgelegd. Het college zet zich de komende jaren in om de volgende drieslag uit te voeren:

- sterke inzet op preventie, daar is de meeste winst te behalen;
- inzet op behoud van kwaliteit en kwaliteitsborging;
- kostenbeheersing

Het nieuw ingerichte Meerinzicht|Sociaal domein speelt ook hierbij een cruciale rol voor wat betreft contractmanagement, kosteninzicht en daarmee kostenbeheersing, kwaliteitscontrole en -borging.

Wijkgericht werken

Sociaal team
In 2019 en verder wordt voor het sociaal team ingezet op het (in samenwerking met lokale partners en Meerinzicht) doorontwikkelen van de integrale ondersteuning en begeleiding van inwoners van 18 jaar en ouder. Dit om naar eigen vermogen hun kracht te benutten en zelf regie te laten voeren over hun eigen leven. De focus is daarbij gericht op het versterken van de zelfredzaamheid en zelfregie van inwoners en (daar waar nodig) inwoners te begeleiden naar passende ondersteuning, hetzij vanuit basisvoorzieningen hetzij naar maatwerkvoorzieningen. De door-ontwikkeling is gericht op het voor inwoners met meervoudige zorg problematiek/vragen tot stand brengen van een nog betere toegang tot ondersteuning, hulp en informatie. Daarbij wordt in de komende jaren gericht gewerkt aan:

- Verbeteren van de organisatie rond de toegang en daarbij spelende werkprocessen, inzet op verbetering doorlooptijden van meldingen en kwaliteit beschikkingen, verbeteren van de registratie, registratiesystemen, toepassen beveiligd mailen, lokale monitoring met behulp van de centraal in gebruik zijnde systemen (in nauwe samenwerking met Meerinzicht);
- Versterken van de communicatie en bekendheid van het sociaal team, inhoudelijk versterken van het team door scholing en training;
- Versterken van de samenwerking met preventief en vrijwillige kader.

Leefbaarheidsteam

- De focus van de wijkagenda wordt vooreerst redelijk smal gehouden. Aandachtspunt daarbij is dat de wijkagenda zich niet alleen richt op de openbare ruimte (het ‘grijs’ en ‘groen’) maar dat er ook nadrukkelijk aandacht geschonken wordt aan het sociale aspect;
- Doel van de wijkagenda’s is aan te sluiten bij wat in wijken nodig wordt gevonden door zowel bewoners als professionals. De wijkagenda wordt dan een soort spoorboekje voor de inzet in de betreffende wijk. Er worden gezamenlijke ambities geformuleerd die specifiek zijn voor de betrokken wijk. De ambities worden vertaald naar doelstellingen en daarop gebaseerde inspanningen die door het leefbaarheidsteam, samen met buurt- en wijkverenigingen worden opgepakt.

Wat hebben we gedaan

Participatiewet - Werk & inkomen
Uitvoering door Meerinzicht
De kracht van Meerinzicht Domein Sociaal, waarin de drie wetten Jeugd, Participatiewet en Wmo 2015 integraal worden opgepakt, wordt duidelijk zichtbaar. De klantmanagers herkennen door hun brede blik de hulpvraag van de inwoner, zonder daarin gehinderd te worden door de afbakening van de wetten. Meerinzicht heeft succesvol ESF subsidies aangevraagd en ontvangen, die ingezet zijn voor duale en voltijds routes waarin statushouders intensieve Nederlandse taaltrajecten volgen.

Regionaal werkbedrijf Factor Werk

De samenwerking met het regionale werkbedrijf FactorWerk en FactorWerk Noord Veluwe heeft bestuurlijk commitment. Hierin participeren Stedendriehoek en de zes gemeenten op de Noord Veluwe, alsook Inclusief Groep N.V. en het UWV. Dit heeft geresulteerd in een succesvolle aanvraag van subsidie voor de hele arbeidsmarktregio van € 1.000.000,00. De uitwerking van het actieplan van het ministerie van SZW 'Perspectief op Werk' kan daarmee vervolgd worden.

Inclusief Groep N.V.
De aandeelhouders van de Inclusief Groep N.V. hebben in 2019 besloten in te stemmen met het – onder voorwaarden - in vaste dienst nemen van werknemers met een doelgroepindicatie. Dit voorkomt dat inwoners met een doelgroepindicatie na alle flexcontracten alsnog ontslagen worden en uiteindelijk toch weer in de bijstand terecht komen. Er is wel een plafond qua omvang ingesteld, om de Inclusief Groep geprikkeld te houden in te blijven zetten op uitstroom van haar werknemers met een tijdelijk contract. Het financiële resultaat van Inclusief Groep N.V. sluit in 2019 negatief vanwege afnemende Rijkssubsidie.
In het Participatiehuis in Ermelo re-integreren inwoners via Meerinzicht en krijgen zij ondersteuning bij het werkfit maken. Dat betekent dat hen structuur en ondersteuning wordt geboden om door te ontwikkelen richting een betaalde baan.

Gezondheidszorg
- Per 1 januari 2019 is voor de uitvoering van het RVP 0 - 4 jarigen een contract afgesloten met ICARE jeugdgezondheidszorg. De uitvoering van de RVP 4-19 jaar is opgenomen in de gemeenschappelijke regeling van de GGDNOG. De ambitie om de vaccinatiegraad te verhogen tot 95 % is opgenomen in de contractafspraken met ICARE en is door de GGD opgenomen in de bestuursagenda GGDNOG 2019-2023.
- Eind 2019 is een samenwerkingsagenda vastgesteld tussen de gemeenten van de Regio Noord Veluwe + Zeewolde en zorgkantoor Zilveren Kruis. Inzet vindt plaats op goede zorg voor inwoners door betere samenwerking tussen medisch en sociaal domein. In het coalitieakkoord zijn preventie en doorlopende gezondheidslijn als uitgangspunten opgenomen. Specifiek is de spilfunctie van de jeugdarts hierin genoemd vanuit sociaal domein en de huisarts binnen het medisch domein. De spilfunctie van de jeugdarts binnen de jeugdgezondheidszorg staat onder druk door een tekort aan jeugdartsen. Voorbereidingen zijn getroffen in 2019 om hier door een herijking op de jeugdgezondheidszorg 4-19 in 2020 op in te gaan spelen.
- De maatschappelijk georiënteerde taken worden regionaal en samen met medisch domein afgestemd. Een ketenaanpak vraagt om een goede samenwerking tussen medisch en sociaal domein. In de samenwerkingsagenda met zorgkantoor Zilveren Kruis zijn afspraken opgenomen om te zorgen voor een goede gezamenlijke fundering om tot ketenaanpak te komen. Er wordt ingespeeld op ontwikkelingen om de samenwerking te bevorderen.

De komende vier jaar - ook in 2019 heeft in hoofdlijnen het volgende plaatsgevonden:
1. Thema "Gezond opgroeien"
- Bevorderen van gezond gewicht bij de jeugd d.m.v. Jongeren op gezond gewicht (JOGG). In april 2019 is besloten tot continuering van de regionale samenwerking JOGG Noord Veluwe voor de periode 2020-2022 onder voorbehoud van goedkeuring kadernota 2022. Het sportbedrijf Interactie voert dit voor de gemeente Ermelo uit.
- In 2019 heeft een analyse plaatsgevonden op de ketenaanpak overgewicht en obesitas;
- Er heeft (extra) lokale inkoop plaatsgevonden bij Tactus verslavingspreventie. In 2019 hebben diverse gesprekken met Tactus en samenwerkingsparters plaatsgevonden om middels inzet op samenwerking op signaleren en preventie de afname van het gebruik van genotsmiddelen te bevorderen. Tactus heeft inmiddels meer ingang bij het VO in Ermelo en werkt nauwer samen met het CJG, jongerenwerk, jeugdverpleegkundige GGD en het sociaal team.
- Afstemming heeft plaatsgevonden met regionale inkoop (gemeente Harderwijk) over de inkoop voor 2020 . Er zijn regionale afspraken gemaakt tot afstemming van de accountafspraken v.w.b. het preventiedeel i.r.t. het speerpunt middelengebruik volkgsgezondheid.
- De gemeente Ermelo heeft een lokale communicatiebijdrage geleverd aan de landelijke NIX 18 campagne IKPAS door hier via facebook aandacht voor te vragen. De GGDNOG zet in op gezondheidsbevordering in samenwerking met Tactus verslavingspreventie.
- De GGD stimuleert de mentale gezondheid door het verstrekken van informatie, zij werkt samen met professionals van GGZ organisaties op de Noord Veluwe en coordineert het Programma Mentaal Gezond. De GGD biedt het basisonderwijs empowerment (kinderrechten.nu) en voortgezet onderwijs Veerkracht workshops.
- CJG biedt info op hun site en o.a. weerbaarheids/sociale vaardigheidstraining aan, waar pesten ook onderdeel van is. Ouders krijgen tips. Het jongerenwerk biedt jongerencoaching van A tot Zelf, preventie en voorlichting en persoonlijke gesprekken voor vragen en/of advies.

2. Thema "Gezond ouder worden"
De inzet op samenwerking tussen medisch en sociaal domein, met als doel om ouderen langer thuis te kunnen laten wonen, is in 2019 verder versterkt. Vanuit het aandeel volksgezondheid heeft dit plaatsgevonden door de samenwerking binnen OZO-verbindzorg (= digitaal platform waarbij de inwoner en de mantelzorger centraal staan) te blijven verbeteren door evaluatie. Hieruit is naar voren gekomen dat de nadruk wordt gelegd op vergroting van de Welzijnscomponent binnen OZO-verbindzorg waar die kans ligt.
De evaluatie van de pilot Pro Mussle heeft in 2019 plaatsgevonden. Deze pilot was gericht op onderzoek naar de fysieke voordelen door de combinatie van krachttraining en eiwitrijke voeding (bestrijding sarcopenie). Het onderzoek geeft een positief beeld op hoe ouderen hierdoor langer vitaal kunnen blijven. De pilot is met succes afgerond en wordt door een fysiopraktijk in Ermelo regulier voortgezet onder de naam Ermelo Vitaal. Deze link https://www.youtube.com/watch?

v=JkBZa2DBXdU geeft een beeld van wat dit voor deelnemers heeft opgeleverd.
In september 2019 is in de samenwerkingsagenda met zorgkantoor Zilveren Kruis opgenomen om te bevorderen dat partners uit het sociaal en medisch domein vanuit positieve gezondheid gaan redeneren en werken: dus niet ziekgericht maar vanuit een bredere nadering van de situatie, vanuit veerkracht en wat nodig is om met een situatie om te gaan. Voor info over eenzaamheid zie kopje Mantelzorg,informele zorg en vrijwilligerswerk.

3. Thema "Gezonde Leefomgeving"
In 2019 is gestart met een verkenning om gezondheidsrisico's waar mogelijk te beperken en gezondheidskansen waar mogelijk te benutten. De GGDNOG biedt hierop advies.

Sociaal Cultureel Werk
De uitvoering van het sociaal cultureel werk is opgenomen in de werkopdracht 2019 aan Welzijn Ermelo met de aangekondigde thema's. Voor 1 juli 2020 vindt de eindverantwoording plaats, op basis van de subsidiecyclus, opgenomen in de subsidieverordening van de gemeente Ermelo.

Maatschappelijke doelgroepen
Maatwerkwoningen
In 2019 is de pilot maatwerkwoningen gestart in Ermelo, als onderdeel van de uitvoering van de opgestelde 'Regionale Veranderagenda 2016-2019' beschermd wonen/maatschappelijke opvang.
Er is gestart met een 2e locatieonderzoek maatwerkwoningen. Hiervoor wordt een objectief en transparant proces gevolgd. Na een inventarisatieronde worden kansrijke locatie(s) verder onderzocht. Na deze fase wordt er per locatie een voorstel geformuleerd. In dit voorstel worden ook de wensen van omwonenden meegenomen. Uiteindelijk neemt het college en de raad een besluit. In 2020 wordt vervolg gegeven aan de onderzoeksfase.

De aanpak van personen met verward gedrag zal verder uitgewerkt en uitgevoerd worden en de invoering van de Wet verplichte GGZ is voorbereid. Ook is gestart met het maken van een nieuwe regiovisie die in 2020 aan het bestuur zal worden voorgelegd.

Wmo
Maatwerkvoorzieningen
In 2019 is gestart met een evaluatieonderzoek naar het uitgavenniveau en de toedeling van middelen in het kader van de Wmo. Wanneer het haalbaar is, wordt op basis daarvan in de Kadernota 2021 een voorstel tot herschikking van middelen voorgelegd. Het college zet zich de komende jaren in om de volgende drieslag uit te voeren:
- sterke inzet op preventie, daar is de meeste winst te behalen;
- inzet op behoud van kwaliteit en kwaliteitsborging;
- kostenbeheersing.

Meerinzicht Sociaal Domein speelt hierbij een cruciale rol voor wat betreft contractmanagement, kosteninzicht en daarmee kostenbeheersing, kwaliteitscontrole en -borging.
Ook is ingezet op de het continueren van onze dienstverlening bij het leveren van Wmo hulpmiddelen. In 2019 zijn hiervoor nieuwe contracten afgesloten. De voorbereiding van de inkoop van Wmo Begeleiding en Wmo - Hulp bij Huishouden is gestart. Daarbij wordt meegenomen de stijging die we zien bij de aanvragen voor hulp bij huishouden. De wijze waarop we hierop passend kunnen acteren is onderdeel van de op te stellen inkoopstrategie. Deze stijging is overigens het gevolg van de invoering van het abonnementstarief.

Mantelzorg, informele zorg en vrijwilligerswerk
Het aantal ouderen in Ermelo neemt hoger dan gemiddeld toe. Tegelijkertijd is sinds de wetswijzigingen (nieuwe Wmo 2015 en Wet Langdurige Zorg) het zorglandschap gewijzigd Dit betekent dat de zorgvraag van inwoners in de wijken toeneemt in zwaarte en duur. Dit geeft op inhoud en op bemensing, druk bij de wijkverpleging, mantelzorgers, familie, buren en vrijwilligers in het netwerk.
Gemeente Ermelo participeert sinds 2016 in het brede netwerk van Gezond Veluwe. Er komt meer begrip voor elkaars belangen en standpunten, wat maakt dat er steeds beter tot planvorming over gegaan kan worden.
In 2019 zijn de volgende regionale meerjarenplannen ontwikkeld:
1. Meerjarenplan Netwerk Dementie Noordwest Veluwe 2019-2022;
2. Visie gezond oud(er) worden Noord-Veluwe 2019-2022;
3. Samenwerkingsagenda en Uitvoeringsagenda 2019-2021 Gemeenten Noord-Veluwe en Zilveren Kruis.

In 2019 is een regionaal coördinatiepunt van start gegaan om zorgvragen (meestal spoedopnames) te matchen met mogelijke plekken.
Ook is verder gewerkt aan het uitwerken van de uitvoeringsplannen; gestart met inventariseren van belangrijkste knelpunten, mogelijkheden verkennen om meer informatie gestuurd te werken (door in kaart brengen van gegevens), begrip en uitwisseling van werkwijzen en randvoorwaarden op orde brengen.

Belangrijke doelstelling voor het kunnen ondersteunen van de zorgvragende inwoner en mantelzorgers is het herkennen en erkennen dat er ondersteuning nodig is. Besef en bewustwording helpen daarbij. Het is daarom een mooi resultaat dat in 2019 een partner als ziekenhuis St Jansdal in haar ontslagprotocol heeft opgenomen dat er aandacht voor de mantelzorger moet zijn.
In 2019 zijn de volgende vooruitgangen en ontwikkelingen geboekt in Ermelo.
- Het aantal ingeschreven cliënten (kwetsbare burgers), gebruikers en deelnemende organisaties in OZO verbindzorg is gestegen. In Ermelo hebben al meer dan 600 cliënten gebruik gemaakt van het verbindende communicatiemiddel. Dit is een stijging van 100 ten opzichte van eind 2018.
- Aantal afgenomen mantelzorgwaarderingen was in 2019 516, waarvan 62 nieuwe

aanmeldingen en 75 aan jonge mantelzorgers.
- De omvang en diversiteit van activiteiten voor (jonge) mantelzorgers is toegenomen; o.a. mogelijkheid deelname partnergespreksgroep, bijeenkomst voor ouders van kinderen met autisme, doe- praatgroep voor kinderen van ouders met psychische problemen, afstemming en communicatie over activiteiten (o.a. agenda's Alzheimercafé) omliggende gemeenten.
- Start deelname aan regionaal kennisteam Dementie, om scholingsaanbod, deskundigheidsbevordering en multidisciplinaire samenwerking te initiëren en/of te bevorderen.
- Initiatief en deelname regionale werkgroep Respijtzorg, met als doel om de mogelijkheden van inzet kortdurende zorg (bedoeld om de mantelzorger te ontlasten) beter te benutten of uit te breiden.
- Start deelname aan Programma Samen Ouder Worden, om informele zorg en vrijwillige inzet door en voor ouderen te bevorderen.
- Blijvende groei van bekendheid en aantal ritten en vrijwilligers bij AutoMaatje (vrijwillige vervoersvoorziening).
- Uitvoering Campagne Ermelose Maatjes, om mensen te wijzen op de mogelijkheden van een maatje en voor werving van nieuwe maatjes.
- Voor de derde keer is in Ermelo in de Week tegen Eenzaamheid een activiteitenaanbod geweest. Er is voor het eerst actief de straat op te gaan om mensen te informeren en bewust te laten worden van het thema, te wijzen op de diverse mogelijkheden van ontmoeting in Ermelo en op het maatjesaanbod in Ermelo.

Beleidsinterventie Statushouders en Veranderopgave Inburgering
Gemeenten staan aan de lat van een nieuwe transitie van taken binnen het Sociaal Domein. Vanaf 1 januari 2021 zal naar alle waarschijnlijkheid de nieuwe Wet Inburgering in gaan. Gemeenten krijgen een regierol toebedeeld om met statushouders en inburgeraars een participatieplan op te stellen, hen deel te laten nemen aan op maat gemaakte leerroutes, hen financieel te ontzorgen, oftewel hen optimaal te laten inburgeren in de Nederlandse samenleving en de eigen omgeving. Belangrijk doel na afronding van een inburgeringsperiode is dat de inburgeraar zich zelfstandig kan redden en liefst een inkomen kan verwerven.
Vanaf half 2018 is voor de huidige doelgroep door de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde samen met Meerinzicht gewerkt aan een aanpak in lijn met de nieuwe wetgeving. Op die manier wordt ervaring opgedaan en geleerd. De trajecten van de eerste deelnemers zijn nog niet afgerond (beoogd: voorjaar 2020). Het is daarom in dit stadium nog moeilijk aan te geven wat behaalde resultaten en effecten zijn.

Jeugdzorg
Door Meerinzicht is een evaluatie uitgevoerd naar het uitgavenniveau en de toedeling van middelen. Middels het ontwikkelde dashboard is er meer zicht op de uitgaven en de ingezette jeugdhulp. Contractmanagers voeren kwartaalgesprekken met zorgaanbieders over kwaliteit van jeugdhulp en nemen ook maatregelen in het belang van de kostenbeheersing. Regionaal zijn werkgroepen opgericht om een aantal thema's op te pakken in het kader van transformatie op jeugdzorg en grip op de kosten. Denk hierbij aan het terugdringen van residentiele jeugdzorg, het versterken van de inzet op preventie, terugdringen van verlengde jeugdzorg.
Met het CJG Ermelo worden lokaal kwartaalgesprekken gevoerd, waar uitwisseling plaats vindt aan de hand van monitoringsinformatie.

Regionaal en lokaal is gewerkt in verschillende werkgroepen om uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan jeugdhulp 2018-2021 e.v. Hieronder vallen o.a. de volgende activiteiten:
- In het kader van Gezond Veluwe zijn er twee pilots gestart. Eén met een CJG-medewerker in de huisartsenpraktijk en één met een SOH-er in de huisartsen praktijk. Er vinden gesprekken plaats tussen de huisartsen, lokale CJG- teams en gemeente om de onderlinge samenwerking te verbeteren. In deze gesprekken komt ook aan de orde dat de verwijzingen naar jeugdhulp bij voorkeur via de lokale toegang gaat plaatsvinden.
- De week van de pleegzorg georganiseerd. Er worden lokaal initiatieven gestart waarbij pleegouders een netwerk vormen met andere pleegouders. Directe en actieve betrokkenheid bij beleid wordt verder ontwikkeld, hierover vinden gesprekken plaats met de pleegaanbieders.
- De werkgroep 'Wat is goede zorg?' heeft onderzocht welke producten onder de Jeugdwet vallen. Voor bepaalde producten is een convenant opgesteld, waarin met partners is afgesproken wat wel en niet onder de Jeugdwet valt.
- Er is ingezet om te komen tot alternatieven voor residentieel plaatsing. Het doel: een verschuiving van residentieel naar ambulant in volume: 5% ten opzichte van 2016 is bereikt. Het ambulante perceel is daarmee in grootte toegenomen. Dit vraagt weer aandacht voor stapeling van zorg.
- Beschermingstafel is geëvalueerd en door ontwikkeld.
- Dashbord jeugd is ontwikkeld en opgeleverd, er is een start gemaakt met data gestuurd werken. Dit jaar zijn er frequenter en steviger contractgesprekken met zorgaanbieders gevoerd, met van tevoren vastgestelde doelen. Met de vijfentwintig grootste aanbieders wordt vaker gesproken. Met de tien grootste aanbieders worden gerichte afspraken gemaakt over volume, klantstromen en kostenbeheersing. Elk gesprek is voorbereid met Beleid, CJG en een contractmanager. Aan de hand van data uit het dashboard krijgt de instelling feedback over facturatie, volume en kostenbeheersing.
  Door juiste interpretatie van de gegevens uit het dashboard kunnen nieuwe knelpunten worden gesignaleerd en op basis daarvan afspraken met zorgaanbieders worden gemaakt.
  In het derde kwartaal van 2019 hebben we de tachtig duurste casussen geanalyseerd.

Er is een start gemaakt met de voorbereiding inkoop jeugd met ingang van 2021.

Wijkgericht werken
In 2019 is gewerkt aan de notitie Doorontwikkeling Wijkgericht Werken, waarbij onderzoek is

gedaan naar de knelpunten en mogelijke oplossingen zijn voorgesteld. Begin 2020 zal dit rapport ter informatie voorgelegd worden aan de gemeenteraad.

Sociaal Team
Er is gewerkt aan het versterken van de expertise binnen het Sociaal Team door inzet van GGZ verpleegkundige, een GGZ ervaringsdeskundige en een wijkverpleegkundige. Daarnaast is er gewerkt aan meer bekendheid van het Sociaal Team door het organiseren van een netwerkbijeenkomst voor netwerkpartners en het regelmatig aanwezig zijn met een kraam op de markt in Ermelo. Er hebben verkennende gesprekken plaats gevonden met betrekking tot het verder professionaliseren van het klantproces, registratie en monitoring. In 2020 zal hier concreet vorm aan gegeven worden.

Leefbaarheidsteam
Wijkvereniging Ermelo-West en Buurtvereniging Horst en Telgt hebben hun eigen wijkagenda's opgesteld. Zo nodig ondersteunen we hen bij de uitvoering.
Daarnaast is in 2019 gestart met de organisatie van Wijkwerkbezoeken door het college aan de wijken en buurten in Ermelo. Deze Wijkwerkbezoeken kunnen dienen als opmaat voor wijkagenda's in de andere wijken.

Voorkomen financiële problemen en Vroegsignalering schulden
In 2019 is de schulddienstverleningsketen nog meer versterkt. In het Financieel Café werkt naast Welzijn Ermelo en Humanitas, nu ook SchuldHulpMaatje mee. De openingstijden konden daardoor uitgebreid worden met een extra avondopenstelling. Hierdoor kan een andere doelgroep (de werkende minima) beter bereikt worden.
Daarnaast zijn er meer middelen ingezet om mensen met (dreigende) betalingsproblemen te helpen, zoals het beschikbaar stellen van Geldplannen van Startpunt Geldzaken en het inzetten van Geldfit en Moneyfit. Via big data worden de betalingsachterstanden en risicoprofielen zichtbaar gemaakt waarna de huishoudens in de hoogste risicoprofielen gericht benaderd kunnen worden om hulp te bieden bij hun financiële problemen.
De projectgroep Vroegsignalering schulden EHZ heeft een concept-plan van aanpak opgesteld om de meldingen over betalingsachterstanden van onder andere energiebedrijven en woningbouwcorporatie beter te stroomlijnen. In 2020 zal dit nader gerealiseerd worden.
Een pilot is voorbereid om in 2020 aan 100 huishoudens een gratis Financieel APK aan te bieden door middel van De VoorzieningenWijzer waarmee het financiële huishouden wordt onderzocht op mogelijkheden om te verbeteren.
Stichting Leergeld Randmeren is in 2019 gestart en werd door Ermelose inwoners meteen gevonden met vragen over voorzieningen voor kinderen die leven in een huishouden met een minimuminkomen.
Het contract met Jeugdfonds Sport&Cultuur is weer voor vier jaar verlengd, waarbij het bedrag is verhoogd om te voorkomen dat er een wachtlijst ontstaat.
Er is nauw samengewerkt met bewindvoerders die actief zijn in deze regio, waardoor er een Visie op bewindvoering opgesteld kon worden. Deze visie is inmiddels vastgesteld door het college en besproken met de gemeenteraad.
Aan Stimulansz is advies gevraagd over verbetering van de positie van werkende minima. Een voorstel hiervoor is in voorbereiding.
Tot slot wordt er regelmatig aandacht besteed aan dit onderwerp via deelname aan de landelijke campagne "Kom uit je schuld" en themapagina's in het Ermelo's Weekblad.
Deze acties zijn voortgevloeid uit de evaluatie en bijstelling van de uitvoeringsplannen armoedebeleid en de vaststelling van de Beleidsnota Financiële problemen & schulddienstverlening 2019-2021 als actualisatie van de Beleidsnota Schulddienstverlening 2014 - 2018.

Opstellen Inclusieagenda Ermelo
In maart en april 2019 zijn bijeenkomsten gehouden waarbij iedereen punten kon aandragen voor de inclusieagenda. Alle genoemde punten zijn besproken met gemeenteambtenaren, ketenpartners en andere experts. Hierdoor ontstond een breed gedragen concept-inclusieagenda, die eind 2019 voor advies is gestuurd naar de Adviesraad Sociaal Domein.

Koplopersprogramma "Iedereen doet mee"
Binnen het VNG-koplopersprogramma "Iedereen doet mee" wordt kennis gedeeld tussen gemeenten over de inclusieve samenleving, onder andere over het opstellen en uitvoeren van een lokale inclusieagenda.
Gemeente Ermelo heeft meegedacht over een hernieuwde verkiezing voor de Meest Toegankelijke Gemeente, die vermoedelijk in 2021 zal worden gehouden.

Sport en Bewegen

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Jeugd en kansen
We gaan de deelname van de Ermelose jeugd aan het maatschappelijke leven vergroten en daarmee ook het startkapitaal van deze groep. We doen dat door:

- het opwaarderen van het bewegingsonderwijs. de specifieke vorm wordt in overleg door de scholen bepaald. Meer schoolzwemmen is onderdeel van het keuzepakket;
- het aanbieden van op kinderen gerichte sport, spel, educatie en cultuur. Plus steunmaatregelen gericht op het wegnemen van die belemmeringen tot meedoen (bijvoorbeeld armoede) in de weg staan verminderen;
- het samen met jongeren organiseren van een variatie aan voorzieningen voor jongere en oudere jeugd.

Bewegingsonderwijs
We gaan allerlei vormen van bewegingsonderwijs opwaarderen, de specifieke vorm wordt in overleg met de scholen bepaald. Schoolzwemmen is een nadrukkelijk onderdeel van het keuzepakket. Dit omdat werken aan een gezonde levensstijl letterlijk en figuurlijk zorgt voor een sterkere en energiekere samenleving, een preventieve werking heeft en zorgt voor sportieve binding tussen mensen.

Programmabegroting 2019-2022
In Ermelo maken sporten en bewegen onderdeel uit van een gezonde en actieve leefstijl. De maatschappelijke meerwaarde van sporten en bewegen is groot. Sport brengt plezier, activeert, brengt mensen bij elkaar, helpt talenten te ontwikkelen, leert omgaan met tegenslagen en biedt mogelijkheden voor vrijwilligerswerk. Een opsomming waar sporten en bewegen een bijdrage aan kan leveren. De sportvisie en het tactisch plan sport hebben de titel "Heel Ermelo Beweegt". Binnen de hoofdthema's *Gezonde Leefstijl, Iedereen doet mee, Ouderen in beweging en Buiten bewegen* worden verbindingen met andere beleidsterreinen gelegd om samen te werken aan het behalen van de maatschappelijke doelstellingen. Gezond opgroeien en gezond ouder worden draagt bij aan een *Gezonde Leefstijl*. We willen vanuit een integrale aanpak met de preventieve gezondheid de gezonde leefstijl verhogen, waarbij voor de jeugd de ambitie is om de sport- en beweegdeelname volgens de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) is gestegen en specifiek voor de ouderen de ambitie om middels preventie de fysieke en mentale fitheid op niveau te houden/brengen om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen.
Ermelo streeft naar een inclusieve samenleving, waarin ruimte is en kansen voor *iedereen zijn om mee te kunnen doen*. We willen een passend sport- en beweegaanbod voor kwetsbare inwoners van Ermelo voor jong en oud. De minder kapitaalkrachtige inwoners behoren ook tot deze doelgroep. Met de kracht van verbinding kunnen nieuwe, creatieve initiatieven tussen professionals, sportaanbieders en inwoners leiden naar duurzame verbindingen.
Ouderen in beweging richt zich specifiek op de doelgroep 50-plussers, omdat in Ermelo een hoge mate van vergrijzing aanwezig is. Vanuit de vraag en behoefte van de 50-plusser wordt gekeken naar een specifiek/aangepast sport- en beweegaanbod. Hierbij moet bewegen voor iedere 50-plusser ook mogelijk en bereikbaar, dus financieel en fysiek, zijn.
Bij *Buiten Bewegen* wordt natuurlijk gedacht aan het buiten spelen voor de jeugd. Bij de jeugd moet het weer de gewoonte worden om buiten in beweging te komen. In Ermelo beschikt iedere woonwijk voor een aantal speelaanleidingen en -mogelijkheden voor de verschillende leeftijdscategorieën. Ermelo heeft een prachtig buitengebied met veel recreatieve mogelijkheden. De gratis buitenruimte is optimaal te benutten voor sporten, bewegen en spelen. Juist de ongeorganiseerde gebruiker van de buitenruimte moet meer betrokken worden bij de ontwikkeling en de uitvoering van het sportbeleid.

Wat gaan we daarvoor doen

Gezonde leefstijl
De verbinding van de buurtsportcoaches van Heel Ermelo Beweegt en de JOGG-regisseurs wordt sterker door een nauwere samenwerking op beleidsniveau en in de uitvoering. Beiden werken samen binnen de ketenaanpak "kinderen met overgewicht". De Gezonde Leefstijl is terug te vinden in een aantal interventies die ieder op zijn manier bijdragen. Voor de doelgroep 0 - 12 jarigen zijn dat de Gezonde Kinderopvang, het Gezonde schoolplein,de Gezonde school, de versterking van het bewegingsonderwijs door inzet van vakleerkrachten, het uitbreiding van het bewegingsonderwijs met zwemles als derde gymles voor de groepen 5 en 6. De Gezonde leefstijl bij adolescenten richt zich op een bewustwording bij de middelbare scholier van de effecten van ongezonde gewoonten, eetgedrag en middelengebruik, en gezonde gewoonten, eet-, sport- en beweeggedrag. Minder kapitaalkrachtige ouders kunnen gebruik maken van het jeugdsportfonds voor de sportdeelname van hun kind(eren) bij een sportvereniging/-aanbieder. Door de invoering van een Beweegpas voor inwoners vanaf 19 jaar met een minimum inkomen wordt deelname aan sport- en beweegactiviteiten mogelijk. Leefstijdsgroep specifieke sport- en beweegactiviteiten maken de sportverenigingen onder andere seniorproof en stimuleren, nodigen deze doelgroep uit tot sporten en bewegen. Daarbij hoort het omvormen van de gesloten sportparken naar een vitaal sportpark en een open clubstructuur. Waar in de gezonde leefstijl voor de scholier de Gezonde school een middel is om de bewustwording van de gezonde leefstijl te verhogen is dat voor het bedrijfsleven de Gezonde bedrijfskantine. De gemeente legt de verbinding bij de bedrijven.

Iedereen doet mee
De inclusieve samenleving staat hoog in het vaandel. Een beweegprogramma voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in samenwerking met onder andere de Sociale Dienst Veluwerand en het Taalhuis geeft hier invulling aan. Middels de Open Club gedacht, waarbij de vereniging open staat voor maatschappelijke initiatieven wordt de participatie van de inwoners vergroot. Als vervolg op het jeugdsportfonds wordt een mogelijkheid geboden om het vervoer van en naar de sportaccommodatie voor inwoners van instellingen of gezinshuizen mogelijk te maken. De Beweegpas voor 19 plus verlaagd de financiële drempel voor de doelgroep.
Voor de doelgroep inwoners met een geestelijke en/of fysieke beperking wordt een passend en breed toegankelijk sport- en beweegaanbod opgezet. Er wordt (regionaal) aansluiting gezocht bij Grenzeloos Actief, wat een landelijk dekkende structuur en passend sport- en beweeg aanbod nastreeft. Vanuit het Beweegloket van Heel Ermelo Beweegt wordt het specifieke sport- en beweegaanbod centraal ontsloten en is vraaggericht vormgegeven en geïmplementeerd in de samenleving.

Ouderen in beweging
Het aantal ouderen in de samenleving groeit erg sterk. Het langer zelfstandig wonen van deze doelgroep wordt gestimuleerd. Eén van de aspecten om meer te bewegen en sporten is dat de sociale contacten worden vergroot en de vereenzaming en het sociaal isolement wordt tegen gegaan. Als kennismakingstraject wordt door het team van buurtsportcoaches een fittest aangeboden en vervolgd door een 12 weeks-beweegprogramma. Het beweegaanbod voor ouderen speelt zich meer af in het bewegen in de openbare ruimte en heeft vaker een preventieve achtergrond. Het langer zelfstandig kunnen blijven wonen is het effect net als minder gebruik maken van de gezondheidszorg.

Buiten bewegen
Binnen en buiten de bebouwde kom zijn er veel mogelijkheden om te bewegen. Vele paden voor het wandelen, hardlopen, fietsen en hippisch gebruik. Een intensivering van de samenwerking op de beleidsterreinen Sport, Groen, Verkeer en Toerisme en Recreatie zorgen voor buitenruimtes die uitnodigen om te bewegen. Een beweegvriendelijke omgeving of de sportieve buitenruimte.

In de verbinding met maatschappelijke organisaties wordt het gebruik van de bestaande padenstructuur en het opzetten van nieuwe, ontbrekende paden(structuur) gestimuleerd. De realisatie van een aaneengesloten MTB-route door meerdere gemeenten is daar een voorbeeld van.

Vervangingsinvesteringen sportaccommodaties
Op de 3 buitensportaccommodaties van DVS'33, EFC'58 en FC Horst zijn natuurgras- en kunstgrasvoetbalvelden aanwezig.
Zowel op het sportcomplex De Zanderij van EFC'58 als op de Sportlaan van DVS'33 staat voor 2019 een vervanging van een toplaag van een natuurgrasveld gepland. Voor het sportcomplex De Adelaar van FC Horst staat voor 2019 geen vervanging gepland.

Wat hebben we gedaan

Gezamenlijk met de scholen en Interactie is de watergymles vanaf oktober 2019 geregeld.

In 2019 is het sportbedrijf Ermelo, InterActie gestart. Ze voert het gemeentelijke sportbeleid uit en doet de exploitatie en beheer van de gemeentelijke sportaccommodaties. De overgang van gemeentelijk personeel naar InterActie is in 2019 gebeurd, de invlechting van de SSE is voltooit. Dindoa heeft besloten eigenaar van haar vastgoed te blijven en zelfstandig te blijven. Tot slot zijn we nog in gesprek met Triade over de invlechting van hun activiteiten in InterActie. Dit zal in 2020 afgerond kunnen worden. Kortom, 2019 was een jaar waarin volop gebouwd is aan de nieuwe beheer- en exploitatievorm voor de sportaccommodaties in Ermelo.

Gezonde leefstijl
In 2019 is het sportbedrijf Ermelo, ‘InterActie’, gestart. Sportbedrijf InterActie heeft met de inzet van de buurtsportcoaches van Heel Ermelo Beweegt en de JOGG-regisseur activiteiten georganiseerd die gezonde leefstijl bevorderen of promoten. Met deze activiteiten, zoals het buurtsportfestijn of de JOGG-campagne ‘7 dagen water challenge’ wordt een brede doelgroep aangesproken. De activiteiten zijn gericht op het promoten van een gezonde leefstijl via thema’s als sporten, bewegen en gezonde eet- en drinkgewoonten.

Project Vitaal Sportpark op de Zanderij is in 2019 van start gegaan. Samen met sportbedrijf InterActie, Wijkvereniging Ermelo-West, Korfbalvereniging Dindoa, voetbalclub EFC’58, Scouting Alexander en Welzijn Ermelo en onder leiding van Bureau Sport en Ruimte is een gezamenlijke visie tot stand gekomen over hoe de deelnemende partijen met elkaar kunnen samenwerken en activiteiten kunnen organiseren op de Zanderij. Hierbij is gekeken naar de verschillende doelgroepen die komen sporten, bewegen, wandelen of kijken op de Zanderij. In 2020 wordt dit project voortgezet.

Iedereen doet mee / Ouderen in beweging
De activiteiten van de Buurtsportcoaches voor Heel Ermelo Beweegt en Jongeren Op Gezond Gewicht en het Taalhuis spreken veel verschillende doelgroepen en leeftijden aan en bieden iedereen ruimte om op hun eigen manier en capaciteit mee te doen. Door het promoten van de Open Club Gedachte met project Vitaal Sportpark is in de gezamenlijke visie van de deelnemende partijen de doelstelling besproken om als vereniging of club samenwerking te zoeken en om maatschappelijke initiatieven te omarmen en daar actief aan mee te werken. Het Beweegloket van Heel Ermelo Beweegt was in 2019 beschikbaar voor maatwerk en advies op het gebied van (aangepast) sporten en bewegen. Ouderen konden een fittest doen en een daaropvolgend beweegprogramma.

Buiten bewegen
Het sport- en beweegaanbod van Heel Ermelo Beweegt is gedeeltelijk buiten aangeboden, bijvoorbeeld het buurtsportfestijn en sporten op de IJsbaan. De visie die in 2019 voortkwam uit Project Vitaal Sportpark heeft aandacht voor het plaatsen van apparaten of inpassingen in de ruimte op de Zanderij om sport en bewegen in de buitenlucht te promoten.

Sportcentrum Calluna/De Zanderij/Wijkf. West

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Nieuw Sportcentrum Ermelo
We kiezen voor een zwemvoorziening gericht op doelgroep zwemmen en de mogelijkheid tot recreatie. Het belang van zwemlessen en gezond bewegen voor zowel kinderen als ouderen staat voorop. De huidige plannen worden omgebogen: het recreatieve deel zal niet de boventoon voeren en er worden geen speelse voorzieningen aangebracht. Dit omdat de financiële onderbouwing te onzeker is en de geraamde exploitatiekosten een te groot beslag leggen op de gemeentebegroting die de komende tijd steeds meer onder druk komt te staan.

Ontwikkeling Calluna/Zanderij
De komst van een nieuw sportcentrum Calluna is een belangrijke kans voor een open sportpark met een functie voor de wijk West.

Sportpark de Zanderij
Het ontwikkelen van Sportpark de Zanderij tot een Vitaal Sportpark draagt bij aan het verbeteren van sport in de openbare ruimte en aan het versterken van wijk west en de Zanderij als sportpark.
Maatschappelijke partners als sportverenigingen, onderwijs, wijkvereniging west en welzijn Ermelo worden betrokken bij de ontwikkelingen.
Tevens kan deze ontwikkeling aanleiding zijn tot het realiseren van 'open sportclubs' door de verenigingen die op de Zanderij gevestigd zijn.

Programmabegroting 2019-2022

- Nieuw sportcentrum Ermelo is in het tweede kwartaal van 2021 gerealiseerd. Alle inspanning zijn erop gericht dat de realisatie binnen begroting blijft en de duurzaamheid ambitie is ingevuld.
- Sportbedrijf Ermelo is per 1 januari 2019 opgericht in in het jaar 2020 volledig geïmplementeerd en functioneert volgens de uitgangspunten en de begroting van het bedrijfsplan BES.
- Sportpark de Zanderij is ontwikkeld tot een Vitaal Sportpark. Dit betekent dat de Zanderij een meer open en toegankelijker karakter heeft gekregen. Spelen en individueel sporten wordt gefaciliteerd. Maatschappelijke partners geven mede inhoud aan het gebruik van de Zanderij. Deze ontwikkelingen van het gebied lopen gelijk op met het ontwikkelen van het nieuwe sportcentrum Ermelo.

Met de realisatie van het Vitaal Sportpark de Zanderij is de functie van Wijk West versterkt.

Wat gaan we daarvoor doen

Nieuw Sportcentrum Ermelo
De besluitvorming voor het nieuwe Sportcentrum Ermelo is voorzien in september/oktober2018 waarna de aanbesteding voor de schetsontwerpen en de aanbesteding voor de bouw kan starten.
Start van de bouw is voorzien in het 3e of 4e kwartaal 2019, waarna opening in tweede kwartaal 2021 is gepland. Een en ander is ook afhankelijk van de RO-procedures/onderzoeken/bestemmingsplan.
Na de afronding van de bouw van het nieuwe sportcentrum, zullen Calluna en de Balverszaal worden gesloopt. De grond is dan beschikbaar voor verdere ontwikkeling.

Sportpark De Zanderij
In het kader van de ontwikkeling van sportpark de Zanderij wordt in 2018 een subsidieverzoek gedaan voor een bedrag van maximaal € 100.000,00 bij de provincie Gelderland voor het realiseren van een 'vitaal sportpark' op de locatie de Zanderij. De cofinanciering bestaat uit al gemaakte en al geraamde kosten voor het realiseren van het nieuwe sportcentrum op de Zanderij.
Met de beoogde deelnemende maatschappelijke partners wordt een intentie-overeenkomst gesloten voor planvorming en realisatie van het vitaal sportpark.
Dit traject wordt begeleid door Bureau Sport & Ruimte, samen met een ambtelijk projectleider. De kosten hiervoor worden gedekt uit de provinciale subsidie.
De doorontwikkeling van sportpark de Zanderij naar vitaal sportpark kan vanaf 2019 worden ingezet en kan gelijke tred houden met de realisatie van het nieuwe sportcentrum.

Het Sportbedrijf van Ermelo zal worden opgericht per 1 januari 2019. Er is in het ontwerp ruimte voor de cultuur accommodaties om op termijn daarbij aan te kunnen sluiten.
Het jaar 2019 zal worden gebruikt voor de implementatie van het bedrijfsplan BES en het integreren van de drie stichtingen (SSE, Triade en Dindoa) die sportaccommodaties beheren en exploiteren.

Wat hebben we gedaan

Nieuw Sportcentrum Ermelo
2019 is gestart met een herijking van het programma van eisen (definitiefase) door gesprekken met stakeholders en gebruikers. Het resultaat van deze fase is een vastgesteld programma van eisen en een toets op de stichtingskostenraming. Het programma van eisen is als belangrijk uitgangspunt gebruikt voor de inkoop van het ontwerpteam. Middels een zorgvuldige aanbestedingsprocedure (selectiefase en gunningsfase) is FaulknerBrowns als architect gekozen. Na aanbesteding en gunning van de overige leden van het ontwerpteam (constructeur, installatieadviseur, adviseur waterbehandeling) is het ontwerpteam vanaf december 2019 actief om het voorlopig en definitief ontwerp op te stellen.

Sportpark de Zanderij
In 2019 is onder begeleiding van Bureau Sport & Ruimte, in samenwerking met de deelnemende partijen, een visie op de ontwikkeling van de Zanderij uitgewerkt voor de komende 10 jaar. Met deze visie kunnen concrete stappen richting realisatie worden gezet. De uitwerking kan voor een deel al worden vormgegeven en zal voor een deel samenvallen met de ontwikkeling van het nieuwe sportcentrum op de Zanderij. Tevens is deze uitgewerkte visie voor de Provincie Gelderland de legitimatie voor het ter beschikking stellen van het subsidiebedrag.

Vitaal Sportpark
Met subsidie van de provincie Gelderland hebben we, in overleg met de verenigingen een plan opgesteld voor een vitaal en open sportpark op de Zanderij. Dit plan is positief ontvangen en kan in 2020 zijn beslag krijgen.

Sportbedrijf Ermelo
Op 1 januari 2019 is het sportbedrijf Ermelo van startgegaan en heeft het beheer en de exploitatie van de sportaccommodaties in Ermelo ter hand genomen. De invlechting van de oude beheerorganisaties is verder vormgegeven in 2019. Dat is voor een groot deel afgerond; Triade zal in 2020 nog zijn beslag moeten krijgen. Het uitvoerend personeel voor sport van de gemeente Ermelo is overgegaan naar InterActie. Hiermee kunnen we het beheer en de exploitatie efficiënter en effectiever vormgeven.
Tot slot is het besluit gevallen dat ook het beheer van de Dialoog in de toekomst door InterActie gedaan zal worden.

Accommodatiebeleid

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

N.v.t.

Programmabegroting 2019-2022
Onderwijshuisvesting
Vanaf 2018 wordt op structurele basis bestuurlijk overleg gevoerd met het gehele onderwijsveld in het OOGO. Er wordt in in samenspraak met de schoolbesturen een beleidskader opgesteld. Hierin wordt een de gezamenlijke visie op onderwijshuisvesting geformuleerd, alsmede de eerste aanzet voor een integraal huisvestingsplan (IHP). In een IHP worden afspraken gemaakt over huisvesting van onderwijs en kinderopvang, verduurzaming van onderwijsgebouwen en eventuele renovatie of vervanging. De gemeente is verantwoordelijk voor adequate onderwijshuisvesting. Ter uitvoering van deze wettelijke taak gelden specifiek voor onderwijshuisvesting nog de volgende doelstellingen:

- De gemeente streeft naar een goed voorzieningen niveau;
- De gemeente streeft naar een gevarieerd onderwijsaanbod in / nabij elke wijk, aansluitend bij de behoefte;
- Er wordt geanticipeerd op leerling-groei en leerling-krimp;
- Er wordt ingezet op efficiënte inzet van onderwijsgebouwen en nabijgelegen voorzieningen;
- Bij nieuwbouw is duurzaamheid van belang, er wordt uitgegaan van kwalitatief goede gebouwen, waarbij de gemeente het wettelijk verplichte deel bekostigd en het effect van marktwerking leidt tot meer- of minderkosten;
- Met de jaarlijkse lokalenverdeling is transparantie over de inzet van gebouwen en de verhuur van gebouwen.

BES Sport (Beheer en Exploitatie Sportaccommodatie Ermelo)
Door het oprichten van een Sportbedrijf worden de gemeentelijke sportaccommodaties en activiteiten verzelfstandigd en samengevoegd met drie stichtingen die ook sportvoorzieningen beheren en exploiteren in Ermelo (SSE, Triade en Dindoa)
Hiermee ontstaat een organisatie in Ermelo die zich primair richt op beheer en exploitatie van sport accommodaties en op de uitvoering van het sportbeleid.
Op deze wijze ontstaat voor de inwoners van Ermelo, Sportverenigingen en gebruikers van zwem- en sportfaciliteiten één aanspreekpunt voor sport en bewegen in Ermelo.
Tevens wordt hiermee een uitvoeringstaak van de gemeentelijke organisatie op afstand gezet, wat past in de huidige strategie van de gemeente Ermelo.

Na besluitvorming over het verzelfstandigde (sportbedrijf) BES zal in 2019 de fase van beheer en exploitatie starten.
In de begroting is voor deze opstartfase een extra budget meegenomen.
In het bedrijfsplan waarover in oktober besluitvorming plaatsvindt zal een meerjarenbegroting voor het sportbedrijf worden opgenomen, welke eind 2018 zal worden vertaald naar consequenties voor de gemeentebegroting.

Wat gaan we daarvoor doen

Onderwijshuisvesting

- Het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) vindt op structurele basis plaats;
- Er wordt een beleidskader (Visie / IHP) opgesteld in samenspraak met het onderwijsveld waarin wordt ingegaan op krimp en groei, waarin huisvesting plannen voor scholen integraal worden bekeken en worden afgestemd op de nabije toekomst;
- Duurzaamheidsmaatregelen bij onderwijsgebouwen is onderwerp van onderzoek;
- Er komt duidelijkheid over de Dislocatie van De Klokbeker en de onderwijsbehoefte aan het Pretoriusplein, in samenhang met het IHP;
- In 2018 en 2019 vinden de werkzaamheden voor nieuwbouw van de RKPWA plaats;
- In 2018 en 2019 wordt het voorbereidingstraject voor de nieuwbouw van de Goede Herderschool in Horst afgerond;
- In 2019 vindt het voorbereidingstraject plaats voor de nieuwbouw van de Rietschans, en worden de bestaande huurvergoedingen speciaal onderwijs geactualiseerd;
- Jaarlijks worden de onderwijshuisvestingsaanvragen behandeld zoals vastgelegd in de verordening;
- Jaarlijks is er een lokalenverdeling die transparant maakt hoe onderwijsmeters worden ingezet en wordt toestemming voor verhuur in onderwijsgebouwen verleend.

BES Sport
Met ingang van 01-01-2019 functioneert het sportbedrijf.

Wat hebben we gedaan

Onderwijshuisvesting
De werkgroep IHP heeft het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2020-2030 opgesteld waar de schoolbesturen akkoord mee zijn gegaan. Behandeling van het IHP dient nog door college en raad in het eerste kwartaal 2020 plaats te vinden.
De nieuwbouw van de Prins Willem Alexanderschool is gerealiseerd en de school is in september 2019 verhuisd. Het oude schoolgebouw is gesloopt en herinrichting van dit terrein vindt in overleg met de buurtbewoners plaats.
Besloten is een duurzaamheidsonderzoek uit te laten voeren bij het merendeel van de schoolgebouwen. Dit onderzoek is gestart begin januari 2020. Rapporten worden eind maart 2020 verwacht.
Begin 2019 is aanvullend krediet beschikbaar gesteld voor nieuwbouw van de Goede Herderschool. Naar verwachting is de bouw van de school in mei 2020 gereed waarna het huidige schoolgebouw wordt gesloopt en terrein wordt heringericht.
De gemeenteraad is akkoord gegaan met vervangende nieuwbouw voor De Rietschans en De Lelie. In overleg met 's Heeren Loo Zorg vindt uitwerking van de plannen plaats.

BES Sport

Voor de toelichting op BES Sport zie het vorige speerpunt Sportcentrum Calluna.

De Dialoog

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
De Dialoog kent als kerngebruikers Welzijn Ermelo, Vuvera (Volksuniversiteit), de bibliotheek, theater De Dialoog en Cultuurkust. Wij kijken er naar vanuit een drieluik:

- als een open en toegankelijk gebouw waarin ruimtes gedeeld kunnen worden. Bij de planontwikkeling zien we kansen voor gedeeltelijke nieuwbouw en een combinatie met woningbouw. Dit als visueel aantrekkelijke rand voor het Raadhuisplein;
- als een gevarieerd programma voor ontmoeting, leren, ontspanning en ontwikkeling;
- als een samenwerkingspodium voor Ermelose organisaties en instellingen en inwoners die elkaar versterken. Dit levert schaalvoordelen op, zoals winst in beheerpersoneel en flexibiliteit in programmeren. De samenwerking met verschillende organisaties leidt tot een meerwaarde voor de individuele organisatie. belangrijker nog: samenwerking levert een meerwaarde voor de bezoekers en de gehele gemeenschap. De vitaliteit van deze dragers van cultuur en welzijn zijn van belang voor de eigenheid van Ermelo. We streven naar balans tussen de maatschappelijke functie en het ondernemerschap dat nodig is om de exploitaties op peil te houden of te brengen. De gemeente heeft een rol als co-financier voor instellingen en programma's. De investering in het gebouw zal gericht zijn op slimme functionaliteit, mogelijk ook door intensivering van ruimtegebrek in het aangrenzende gemeentehuis zodat met minimale kostprijs een maximale maatschappelijke opbrengst wordt gegenereerd.

Programmabegroting 2019-2022
De Dialoog wordt verticaal en duurzaam uitgebreid en de panden Pinel, Plaza en Stationsstraat 118 worden op termijn gesloopt. De kern-gebruikers worden gezamenlijk gevestigd in de verbouwde Dialoog.
Op deze wijze verwachten we meer synergie tussen de kerngebruikers en het gemeentehuis te kunnen bewerkstelligen. De ruimte die vrij komt door sloop van Pinel, Plaza en Stationsstraat 118 kan op termijn ingezet worden voor andere functies, waaronder woningbouw. Daarnaast wordt onderzocht op welke wijze beheer en exploitatie van de Dialoog in de toekomst het beste kan plaatsvinden.
De verbouwde Dialoog op basis van verticaal duurzaamkan waarschijnlijk in2022 in gebruik worden genomen.

Wat gaan we daarvoor doen

Naar aanleiding van de in 2018 verrichte scenario studie De Dialoog heeft het college gekozen voor Scenario 4. In dit scenario worden de panden Pinel, Plaza, Stationsstraat 118 en zalen 1 tot en met 5 van De Dialoog opgeheven. De rest van het huidige gebouw blijft behouden en wordt opgeknapt en verduurzaamd. Bovenop deze bestaande bouw wordt een verdieping gerealiseerd die in directe verbinding staat met het – bij de verbouw van het gemeentehuis te realiseren – vergadercentrum van het gemeentehuis. Door de directe verbinding met het gemeentehuis kunnen de vergaderruimten van het gemeentehuis ook ingezet worden voor activiteiten in De Dialoog.
Afhankelijk van de besluitvorming zal in het najaar van 2018 gestart worden met de architecten-selectie voor de verbouwing van de Dialoog. In 2019 zal deze architect in samenspraak met de participanten een voorontwerp en definitief ontwerp opstellen voor de verbouwing van de Dialoog.
Na besluitvorming hierover zal dan naar verwachting in het voorjaar van 2020 de aannemer-selectie plaatsvinden, waarna in het najaar van 2020 de start van de verbouw kan plaatsvinden. In deze begroting is een bedrag van 7.2 miljoen opgenomen

De herontwikkeling van vrijkomende locaties Pinel, Plaza en Stationsstraat 118 wordt ondergebracht in een separaat project.

Wat hebben we gedaan

De Nieuwe Dialoog
In 2019 zijn besluiten genomen over de invulling van het programma van eisen voor de Nieuwe Dialoog. Na gesprekken met huidige gebruikers (Stichting Welzijn Ermelo, bibliotheek, Cultuurkust, Culturele Dialoog) en potentiële nieuwe gebruikers is een functioneel en ruimtelijk programma van eisen opgesteld. Dit alles op basis van het in 2018 vastgestelde scenario voor De Dialoog (scenario 4, duurzaam). Na onderzoek naar mogelijke vormen van beheer (Meerinzicht, InterActie, zelfstandig) is door het College besloten om het beheer en de exploitatie van De Nieuwe Dialoog onder te brengen bij Sportbedrijf InterActie. De overgang van de vaste medewerkers van de Dialoog naar Sport- en Cultuurbedrijf InterActie zal in de loop van 2020 plaatsvinden. In de laatste maanden van 2019 zijn voorbereidingen getroffen voor het proces van aanbesteding van de bouw/realisatie. De realisatie van de Nieuwe Dialoog in 2020 volgens variant B ("compact en transparant") zal volgen op de oplevering van de verduurzaming/verbouwing van het gemeentelijke deel van het gemeentehuis.

Educatie

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Jeugd en kansen
We gaan de deelname van de Ermelose jeugd aan het maatschappelijke leven vergroten en daarmee ook het startkapitaal van deze groep. We doen dat door:

- het opwaarderen van het bewegingsonderwijs. de specifieke vorm wordt in overleg door de scholen bepaald. Meer schoolzwemmen is onderdeel van het keuzepakket;
- het aanbieden van op kinderen gerichte sport, spel, educatie en cultuur. Plus steunmaatregelen gericht

op het wegnemen van die belemmeringen tot meedoen (bijvoorbeeld armoede) in de weg staan verminderen;
- het samen met jongeren organiseren van een variatie aan voorzieningen voor jongere en oudere jeugd.

Programmabegroting 2019-2022
Onderwijs
We willen een divers onderwijsaanbod van voldoende kwaliteit, zodat kinderen, jongeren en volwassenen voldoende kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven.
Het onderwijs (schoolbesturen en samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs) is primair verantwoordelijk voor het bieden van goed en kwalitatief onderwijs en om kinderen een passende onderwijsplek te bieden.
Gemeenten hebben een taak op het gebied van:
- onderwijshuisvesting (zie speerpunt accommodatiebeleid)
- onderwijskansenbeleid (voorheen onderwijsachterstanden) voor 0-12 jarigen
- toezicht op voldoende openbaar onderwijs
- leerplicht
- voorkomen thuiszitters en voortijdig schoolverlaten
- aansluiting van jeugdhulp op onderwijs, door het ontwikkelen van integrale arrangementen
- aanpak laaggeletterdheid
- bevorderen integratie van statushouders Integratie statushouders is participatiebudget. Wordt in deze begroting ondergebracht onder inclusieve samenleving.

Kunst en Cultuur
Zoals in de Cultuurnota 2016-2020 staat beschreven willen we bijdragen aan een levendig cultureel klimaat. De Cultuurnota bestaat uit drie programmalijnen die sturen op maatschappelijke effecten:
- Educatie: cultuur in het onderwijs en deelname aan kunst en cultuur door kinderen en jongeren
- Zorg: stimuleren van de ontplooiing van specifieke doelgroepen
- Economie: vergroten van de aantrekkelijkheid van Ermelo voor bewoners en bezoekers

Met de drie programmalijnen educatie, zorg en economie benoemen we de maatschappelijke effecten waar we aan bij willen dragen. We beslaan het culturele aanbod aan de hand van zes pijlers: media en letteren; cultureel erfgoed; beeldende kunst en bouwkunst; amateurkunst en kunsteducatie; podiumkunsten en film; evenementen en festivals.

Aanpak Laaggeletterdheid
In de aanpak laaggeletterdheid wordt via het Taalhuis (netwerksamenwerking vanformele taalaanbieders, Welzijnsorganisaties Harderwijk, Ermelo. Putten en Nunspeet en de gemeenten Harderwijk, Ermelo, Putten en Nunspeet) een regionale bijdrage geleverd aan het programma Tel mee met Taal. Dit programma richt zich door middel van een netwerksamenwerking met alle lokale en regionaal betrokken partners op het bestrijden van laaggeletterdheid en het voorkomen hiervan en loopt tot eind 2019. In de looptijd van het actieprogramma wordt de netwerkstructuur verstevigd, worden nieuwe taalvrijwilligers getraind die ingezet worden als taalmaatje, taalcoach of begeleider van laaggeletterden en wordt ingezet op een regionale bijdrage op de landelijke hoofddoelstelling om 45.000 nieuwe deelnemers aan een taaltraject te laten starten.
De bestrijding van laaggeletterheid is inmiddels als landelijk thema "Mensen die zich met het Nederlands niet goed kunnen redden" opgenomen in de opgave Merkbaar beter in het sociaal domein van het landelijk interbestuurlijk programma en wordt op deze basis voortgezet omdat de landelijke evaluatie zeer gunstige resultaten heeft laten zien.

Wat gaan we daarvoor doen

Onderwijs
Het onderwijs (schoolbesturen en samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs) is primair verantwoordelijk voor het bieden van goed en kwalitatief onderwijs en om kinderen een passende onderwijsplek te bieden.
Gemeenten hebben een taak op het gebied van:
- onderwijshuisvesting (nieuwbouw)
- onderwijskansenbeleid (voorheen onderwijsachterstanden) voor 0-12 jarigen
- toezicht op voldoende openbaar onderwijs
- leerplicht
- leerlingenvervoer
- voorkomen thuiszitters en voortijdig schoolverlaten
- aansluiting van jeugdhulp op onderwijs, door het ontwikkelen van integrale arrangementen
- aanpak laaggeletterdheid
- bevorderen integratie van statushouders -> bevorderen van integratie van statushouders is ondergebracht bij inclusieve samenleving, betreft participatiebudget.

In overleg met samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs en de schoolbesturen werken we aan voorzieningen zo nabij en passend als mogelijk. Waar kinderen, vanwege een beperking of stoornis, niet zelfstandig en nabij naar school kunnen wordt leerlingenvervoer ingezet.
We zetten in op een versterking van het onderwijsaanbod en de gemeentelijke taken en willen samenwerking en integrale arrangementen bevorderen. We werken aan thuisnabij en passend onderwijs, en een onderwijskansenbeleid voor 0-12 jarigen. We werken aan een integrale aanpak voor kwetsbare jongeren.

Aanpak Laaggeletterdheid
Voor de duur van het programma Tel mee met Taal zijn prestatieafspraken gemaakt met de Bibliotheek Noordwest Veluwe, regiepartner Taalhuis NW-Veluwe om de regionale bijdrage aan het bestrijden en voorkomen van laaggeletterdheid te coördineren en uit (te laten) voeren binnen de netwerksamenwerking.
In 2018 is innovatiesubsidie aangevraagd bij de centrumgemeente van de arbeidsmarktregio Apeldoorn voor projecten ten behoeve van de aanpak op laaggeletterdheid gericht op laagtaalvaardige ouders, laagtaalvaardige studenten, Taal maakt gezonder, Taal/schuldhulp. De innovatieperiode die tot eind 2019 loopt zal naar verwachting mogelijkheden bieden om nog

meer kansen te benutten in de strijd tegen laaggeletterdheid. In 2019 wordt ingezet op een vervolg hierop en wordt de slagkracht om laaggeletterdheid te bestrijden en te voorkomen vergroot. De prestatieafspraken worden hierop bijgesteld. Dit alles wordt binnen het netwerk van het taalhuis in gezamenlijkheid tot stand gebracht en vindt plaats in afstemming met de centrumgemeente van de arbeidsmarkt waar het Taalhuis NW-Veluwe onder valt: gemeente Apeldoorn.

Kunst en cultuur
Begin 2019 is de Cultuurnota 2016 -2020 tussentijds geëvalueerd. Op basis daarvan zal in 2019 de uitvoering van de acties uit de Cultuurnota voortgezet worden in samenwerking met de culturele partners. Om ook in de komende jaren zichtbaar te kunnen werken aan cultuur in Ermelo willen we zoveel mogelijk culturele activiteiten ontplooien en stimuleren. Het cultuurfonds maakt het mogelijk om de huidige activiteiten te versterken en nieuwe initiatieven te faciliteren. Hierdoor kunnen we samen met de culturele partners de kansen die er zijn benutten om kunst en cultuur in Ermelo, en op de Veluwe, nog meer op de kaart zetten.

Wat hebben we gedaan

Kunst en cultuur
In 2019 is gestart met het Cultuur Platform Ermelo. Allerlei culturele organisaties en verenigingen nemen daaraan deel. Het platform dient om afstemming onderling te bevorderen maar ook om het culturele programma met elkaar vorm te geven. Vanuit het cultuurfonds is het project Blik op Ermelo mogelijk gemaakt. Inwoners komen op een laagdrempelige manier in aanraking met de geschiedenis van Ermelo, dit stimuleert ook het delen van verhalen onderling. De voorbereidingen op de 75 jaar bevrijding zijn in 2019 volop uitgevoerd. Er is een Provinciale subsidie beschikbaar gesteld. Samen met de cofinanciering van de gemeente zal dat tot zichtbare resultaten in 2020 leiden.

Onderwijs
In 2019 heeft een onderzoek plaatsgevonden door Sardes naar Samenwerkend Onderwijs, waarbij aanbevelingen zijn gedaan om te komen tot een dekkend netwerk.
In april 2019 hebben wethouders van de regiogemeenten en de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs een Regionale Ontwikkelagenda Onderwijs en Jeugd vastgesteld.
De agenda bevat 4 speerpunten waaraan regionaal en lokaal wordt gewerkt.
De speerpunten zijn:
1. De school als vind- en werkplaats voor jeugdhulp
2. Onderwijs zorgarrangementen
3. Een sluitende aanpak voor (dreigende) thuiszitters
4. Monitoring

In Ermelo zijn voorbereidingen gedaan om te komen tot een breed gedragen Lokaal Educatieve Agenda in 2020, waarin de aanbevelingen van Sardes en de speerpunten uit de Ontwikkelagenda Onderwijs en Jeugd worden uitgewerkt.

In 2019 is gebleken dat het openbaar onderwijs in Ermelo weer in een financieel gezonde situatie verkeert.

De harmonisatie van de kinderopvang is in 2019 verder doorgezet.

Het voorkomen en het behandelen van schoolverzuim is één van de kerntaken van Leerlingzaken. Vanaf 1 januari 2019 heeft het RMC beschikking over data om de jongeren in een kwetsbare positie goed te monitoren en te begeleiden. Het RMC sluit hierbij aan bij de Landelijke Aanpak 16-27 jaar. In aansluiting op speerpunt 3 uit de Regionale Ontwikkelagenda Onderwijs en Jeugd participeert Leerlingzaken in een werkgroep die aan de slag is gegaan met de thuiszittersaanpak. Een subgroep is bezig met het terugdringen van de vrijstellingen van leerplicht op basis van lichamelijke en psychische aandoeningen.

Laaggeletterdheid
Het regionaal programma Tel mee met Taal liep af in 2019. Gezamenlijk is in de Arbeidsmarktregio een vervolg opgezet waarbij Apeldoorn fungeert als centrumgemeente. In 2019 is het Regioplan laaggeletterdheid 2020-2024 vastgesteld en is de regionale samenwerking op arbeidsmarktregioniveau verlengd. Het regioplan richt zich, door middel van een netwerksamenwerking met alle lokaal en regionaal betrokken partners, op het bestrijden van laaggeletterdheid en het voorkomen hiervan. Op basis van dit plan zijn de formele trajecten aanbesteed en gegund aan Top Taal en de non formele trajecten zijn via subsidie door centrumgemeente Apeldoorn verstrekt aan de Taalhuizen, waaronder de penvoerder van het Taalhuis Noordwest Veluwe: Bibliotheek Noord West Veluwe.

Resultaten 2019:
Actieve taalvrijwilligers: 43, waarvan 2 nieuwe.
Deelnemers Taaltrajecten: 109, waarvan 31 nieuwe.

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Niet-sporters	%	2016	47,6	48,7	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	eerste halfjaar 2019	207,8	381,7	CBS - Participatiewet

Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	eerste halfjaar 2018	193,3	305,2	CBS - Participatiewet
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners	eerste halfjaar 2019	610	610	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2018	3	7	CBS Jeugd
Werkloze jongeren	%	2018	3	2	CBS Jeugd
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2018	2	1,9	DUO/Ingrado
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	0	1,8	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	26	23	DUO/Ingrado
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	eerste halfjaar 2019	10,1	10	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	%	eerste halfjaar 2019	0,7	0,3	CBS Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	%	eerste halfjaar 2019	2,1	1,1	CBS Jeugd

bron: waarstaatjegemeente.nl (13 februari 2020)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Samen Leven in Ermelo zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- SNV;
- GGD;
- Meerinzicht;
- Interactie.

Wat heeft het gekost

Budgetten		Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2019	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	37.900.000	3.784.000	41.684.000	43.138.223	-1.454.223
	baten	-6.246.000	679.000	-5.567.000	-6.385.766	818.766
Saldo		31.654.000	4.463.000	36.117.000	36.752.457	-635.457

Investeringen		Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2019	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	21.595.000	-16.624.000	4.971.000	5.206.841	-235.841
	baten	0	-21.000	-21.000	-33.334	12.334
Saldo		21.595.000	-16.645.000	4.950.000	5.173.507	-223.507

Het gedetailleerde investeringsoverzicht (van de door te schuiven kredieten) is opgenomen in onderstaand overzicht:

Investeringsplan Programma Samen Leven in Ermelo

Programma Samen Wonen in Ermelo

Duurzaamheid

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Duurzaamheid

Ermelo zet de energietransitie versneld door. Ermelo is in 2030 energieneutraal en in 2035 klimaatneutraal.
We weten nu al dat dit een ingrijpende opgave is met grote consequenties voor beleid en investeringen en ook enorm zal steunen op initiatieven uit de samenleving.
De gemeente zal er alles aan doen deze initiatieven te ondersteunen en de financierbaarheid mogelijk te maken. In deze bestuursperiode wordt daarvoor de eerste aanzet gegeven.
De doelen voor de periode 2018-2022 zijn gericht op:

- energiebesparing per huishouden en bij bedrijven, organisaties en instellingen;
- CO2 reductie;
- meer eigen energieopwekking ten behoeve van Ermelo in samenwerking met de regio;
- afbouw gasaansluitingen en 100% gasloos bij alle nieuwbouw;
- klimaatadaptief ontwerpen, bouwen en beheren.

Programmabegroting 2019-2022

We blijven werken aan de duurzaamheidsdoelstellingen om in 2030 een energieneutrale en in 2035 een klimaatneutrale gemeente te zijn. Op kortere termijn is de doelstelling 10% energie te besparen en 10% meer duurzame energie op te wekken in 2020. Hiervoor werken we binnen het programma duurzaamheid aan zeven speerpunten:

- inwonersparticipatie,
- bedrijven/maatschappelijke organisaties,
- de gemeente als voorbeeld,
- communicatie staat centraal,

- meten & monitoren,
- grootschalige duurzame opwek en
- duurzame mobiliteit.

Naar aanleiding van de tussenevaluatie die begin 2018 is afgerond, is meer focus aangebracht in het programma door vier topprioriteiten te benoemen: warmtetransitie, verduurzaming bedrijven, grootschalige opwek en communicatie.

Op deze vier fronten wordt de resterende periode van het huidige programma duurzaamheid (t/m 2020) extra ingezet om flinke stappen te zetten richting de energiedoelstelling.

Klimaatadaptatie
Met het tekenen van het regionaal manifest ruimtelijke adaptatie heeft de gemeente Ermelo zich gecommitteerd om in 2020 'klimaatbewust te handelen' en in 2050 'klimaatrobuust te zijn'.

Wat gaan we daarvoor doen

Programma Duurzaamheid
Begin 2018 zijn de "topprioriteiten" binnen het programma Duurzaamheid benoemd, naar aanleiding van de tussenevaluatie:
1. Warmtetransitie (speerpunt inwonersparticipatie en bedrijven en MO).
2. Verduurzaming bedrijfsleven (speerpunt samenwerken maatschappelijke organisaties en bedrijven).
3. Grootschalige opwek duurzame energie.
4. Communicatie (voornamelijk ten dienste van bovenstaande drie prioriteiten).

In de begroting voor de jaren 2018-2020 is deze focus verwerkt, door meer in te zetten op deze vier speerpunten en de andere speerpunten vanuit het programma minder aandacht te geven. Deze speerpunten (voorbeeldgemeente en mobiliteit) zijn mede door de inspanningen van het programma een steeds integraler onderdeel van de "going concern" in de organisatie. Vanuit het programma is op deze speerpunten daardoor steeds minder aanvullende inspanning nodig. Het speerpunt meten & monitoren werkt ondersteunend aan het programma, de noodzakelijke activiteiten (voortgangsrapportage, monitoring voortgang) zullen gewoon worden uitgevoerd.

De topprioriteiten zijn door het vorige college benoemd. Het nieuwe college, dat in het voorjaar van 2018 is aangetreden, heeft de mogelijkheid om hierin bij te stellen indien gewenst.

Inspanningen binnen de vier belangrijkste speerpunten zijn onder andere:
- uitvoering geven aan het warmtetransitieplan (besluitvorming Q2 2019);
- uitvoering geven aan de eerste Wijk van de Toekomst (gasloos) waarvoor eind 2018/begin 2019 een gezamenlijk wijkwarmteplan van gemeente, bewoners en stakeholders wordt vastgesteld;
- opstarten proces naar gasloos in andere wijk(en);
- aanjagen van verduurzaming bij de grootste energieverbruikers in Ermelo, verduurzaming bedrijventerreinen;
- sectorale aanpak voor detailhandel, horeca, zorg en vakantieparken;
- planologische medewerking aan initiatieven op het gebied van grootschalige wind, zon en biomassa, actieve stimulering en ophalen van initiatieven;
- communicatiecampagnes ter ondersteuning van de toppriotiteiten, algemene communicatie om bewustwording te vergroten en inwoners/bedrijven/organisaties te stimuleren een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke doelen.

Waterbeleid
De rioolwaterbergingsopgave wordt nader uitgewerkt qua locatie en benodigde middelen. De verwachte kosten voor alternatieve locaties en borging van de in het BRP met de regio afgesproken hoeveelheid water zullen een extra investering van € 11,3 miljoen vragen.
Het onderzoeken van goede locaties voor de rioolwaterbergingsopgave was nodig omdat bij de beoogde locaties van De Driehoek en Kerkdennen sprake is van beperkingen met betrekking tot plaats (rijksarcheologisch monument (Kerkdennen), omvang (De Driehoek) en voorwaarden door derden (milieuvoorwaarden), kruispunt spoorbaan (De Driehoek en Kerkdennen) en gasleiding (De Driehoek).
In 2019 wordt een nieuw ZAP opgesteld op basis van de evaluatie naar het BRP fase 1.

Klimaatadaptatie
Er wordt gewerkt aan een 'stresstest' om toekomstige knelpunten op het gebied van wateroverlast, waterveiligheid, hittestress en droogte in beeld te krijgen. Daarnaast wordt in beeld gebracht welke inspanningen binnen het bestaand beleid en projecten al bijdraagt aan een klimaatadaptieve gemeente. Deze verkenning leidt tot een voorstel om het thema klimaatadaptatie beter in te bedden in de organisatie en waar nodig aanvullende projecten en inspanningen te benoemen om toe te werken naar een klimaatadaptieve gemeente. Hiermee voldoen we tevens aan de afspraken binnen het Regionaal Manifest Ruimtelijke Adaptatie, dat is ondertekend door de gemeenten, provincies en waterschap binnen de regio van het waterschap Vallei en Veluwe.

Afvalbeleid
1. Nader onderzoek en eventueel vervolg op de succesvolle pilot om groente- en fruitafval (= keukenafval) apart in te zamelen en te verwerken om zo geld, grondstoffen en milieu te sparen;
2. In samenwerking met de vereniging Oud papier Aktie Ermelo een betere scheiding en meer oud papier uit het restafval te halen.
3. Een regionale afvalcampagne om het scheiden van afval te bevorderen.
4. Het project Schoon Belonen voortzetten.
5. Het vervangen van de minicontainers voor gft- en restafval.
6. Het (voorbereiden van het) vervangen van verzamelcontainers voor gft- en restafval.

Het afvalbeleid maakt onderdeel uit van het programma Duurzaamheid 2016-2020, dat in juni 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Wat hebben we gedaan

Programma Duurzaamheid
Er is gewerkt aan de topprioriteiten (warmtetransitie, verduurzaming bedrijfsleven, grootschalige opwek duurzame energie en communicatie).
In 2020 worden deze inspanningen voortgezet.

- De warmtetransitievisie is samen met stakeholders opgesteld en in concept gereed (besluitvorming Q1 2020);
- Met wijk West is gewerkt aan een gezamenlijk wijkwarmteplan voor aardgasvrij en door de subsidie van provincie Gelderland voor de Wijk van de Toekomst is er daarna gestart met de voorbereiding van de uitvoering vanaf 2020 van dit plan;
- Bedrijven en instellingen zijn gefaciliteerd met energieadviezen, het voldoen aan de informatieplicht en erkende maatregelen, zon op bedrijfsdaken, aanvragen van subsidie SDE+ en ondersteuning bij innoverende maatregelen.
- Namens de gemeente is Omgevingsdienst Noord-Veluwe meer toezicht gaan voeren op energiebesparing door Ermelose bedrijven;
- Vakantieparken hebben gekozen voor het gemeentelijk aanbod met Greenkey;
- Er is planologische medewerking verleend aan twee initiatieven voor zonnevelden en met initiatieven voor windturbines zijn er contacten;
- Er is meegewerkt aan het proces van de Regionale Energie Strategie om te komen tot een bod voor grootschalige opwek aan het Rijk (Q2-2020);
- Diverse communicatiecampagnes zijn uitgevoerd, ter ondersteuning van de topprioriteiten en voor het vergroten van de bewustwording bij inwoners, bedrijven en organisaties en om ze te stimuleren een bijdrage te leveren aan de gemeentelijke doelen.

Waterbeleid
De oorspronkelijke rioolwaterbergingsopgave is gebaseerd op de gegevens zoals die zijn opgenomen in het in 2012 vastgestelde Basis RioleringsPlan (BRP). In het kader van de doelstellingen rondom klimaatadaptatie is in 2019 gestart met het uitvoeren van een zogenaamd stresstest. Eén van thema's daarbij is het thema "wateroverlast". Hierbij speelt o.a. de riolering een grote rol. Uit onderzoek is gebleven dat het rioleringsmodel (theoretisch) van het BRP van 2012 is achterhaald en niet (meer) overeenkomstig de realiteit is. Ten behoeve van de juistheid van de resultaten van de stresstest wordt het eerder genoemde model van de riolering opnieuw opgebouwd. Om te voorkomen dat eventueel inefficiënte investering worden gedaan is er voor gekozen om eerst de resultaten van deze stresstest af te wachten. Dit betekent ook dat de nieuwe ZAP, dat voor 2019 gepland stond, in 2020 zal worden opgesteld dit is overeenkomstig de looptijd van het huidige ZAP.

Klimaatadaptatie
De "stresstest" is momenteel in uitvoering. Met de oplevering hiervan (Q2-2020) worden de knelpunten van wateroverlast, waterveiligheid, hittestress en droogte in kaart gebracht. Daarnaast is er in de organisatie in klimaatateliers gewerkt aan bewustwording en visievorming, hebben inwoners hun ervaringen met de knelpunten kunnen delen en is er met Operatie Steenbreek gestart (minder steen, meer groen). Dit alles is input voor de visie klimaatadaptatie en uitvoeringsagenda (2020).

Afvalbeleid

1. Het nader onderzoek en eventueel vervolg op de succesvolle pilot om groente- en fruitafval (= keukenafval) apart in te zamelen en te verwerken om zo geld, grondstoffen en milieu te sparen loopt;
2. Er is goed samengewerkt met de vereniging Oud papier Aktie Ermelo om een betere scheiding en meer oud papier uit het restafval te halen;
3. Er is actief gecommuniceerd om het scheiden van afval te bevorderen;
4. Het succesvolle project Schoon Belonen is voortzetten;
5. De minicontainers voor gft- en restafval zijn in Ermelo vervangen.

Het afvalbeleid maakt onderdeel uit van het programma Duurzaamheid 2016-2020, dat in juni 2016 door de gemeenteraad is vastgesteld.

Omgevingswet

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
N.v.t.

Programmabegroting 2019-2022
In 2019 en 2020 gaan we ons voorbereiden op de inwerking treding van de Omgevingswet op 1 januari 2021. In 2021 en 2022 geven we uitvoering aan de implementatie van de wet.

Wat gaan we daarvoor doen

Omgevingswet
In het kader van de Omgevingswet moeten gemeenten hun bestemmingsplannen, beheersverordeningen en lokale verordeningen over de fysieke leefomgeving samenvoegen tot en ombouwen naar één consistent en gebiedsdekkend omgevingsplan.

In het kader van de Omgevingswet moeten gemeenten hun bestemmingsplannen, beheersverordeningen en lokale verordeningen over de fysieke leefomgeving samenvoegen tot en ombouwen naar één consistent en

gebiedsdekkend omgevingsplan. Om de maatschappelijke doelen* van de Omgevingswet te bereiken moeten gemeenten een Omgevingsvisie opstellen. Deze Omgevingsvisie heeft betrekking op de gehele breedte van de fysiek leefomgeving, oftewel de samenhang tussen ruimte, gezondheid, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. In 2019 en 2020 gaan we bezig met het maken van een integrale Omgevingsvisie en Omgevingsplan in de geest van de Omgevingswet.

Met de komst van de Omgevingswet zal het proces bij vergunningverlening veranderen. De WABO wordt opgenomen in de Omgevingswet waarmee er een nieuw toetsingskader komt voor de huidige vergunningverlening. Vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 jan 2021) passen bij de nieuwe systematiek toe.

Note: maatschappelijke doelen zijn een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden. Daarnaast de fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.

Wat hebben we gedaan

In 2019 hebben we het implementatieplan voor de Omgevingswet in Ermelo gemaakt en vastgesteld. Alle deelprojecten binnen het programma Omgevingswet zijn bekend, de programmaorganisatie is ingericht, de focusgroep vanuit de gemeenteraad is opgestart. In 2019 hebben we een start gemaakt met het proces voor een Omgevingsvisie en een Omgevingsplan voor Ermelo. Ook hebben we verder gewerkt aan het inrichten van het DSO: digitale stelstel Omgevingswet. De manier van werken in de geest van de Omgevingswet is een gespreksonderwerp in het dagelijks werk.

In 2020 gaan we verder met de uitvoering van het implementatieplan. In nauwe samenwerking met de raad en externe partners. Binnen het programma werken we zoveel mogelijk samen met de gemeenten Harderwijk en Zeewolde en Meerinzicht, zowel bij het inrichten van het digitale stelsel als bij de omgevingsvisies.

Wonen

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Wonen
Ermelo verhoogt de omvang en bouwtempo voor woningen. Variatie in vorm, prijs en het bedienen van verschillende groepen inwoners is daarbij belangrijker dan een hoge bouwproductie voor gemiddelde kopers/huurders. Wij kiezen voor het "ongemiddelde" en hebben als doel om vooral jongeren aan Ermelo te binden: voor starters en jongeren willen we minimaal 240 woningen realiseren die financieel passend zijn. Ook seniorenappartementen en woonvoorzieningen voor inwoners met een zorgvraag, mensen met een urgentie en tijdelijke woningzoekenden. Dit "maatwerkwonen" wordt ondersteund met een starterslening en blijverslening. We kiezen voor een aanpak gericht op doorstroming van de vastzittende c.q. "scheefwonende" Ermelose woonmarkt, door voor potentiële doorstromers meer uitnodigend en passend te bouwen. We gaan voor ongewone oplossingen. Zoals herbestemmen van bedrijfspanden, winkelpanden of recreatiewoningen, opsplitsen van woningen of bouwen van tiny houses. Met woningcorporaties maken we termijngebonden prestatieafspraken voor jongerenhuisvesting. De woonontwikkelingen op de recreatieterreinen voegen wij in als onderdeel van ons woonbeleid. Wij zien vastgoed in gemeentehandan als publiek goed. Daarbij willen we de regie van woningbouwontwikkelingen in handen van de gemeente, kiezen we voor actieve grondaankoop voor woningbouw en stimuleren wij maatschappelijke initiatieven (bijvoorbeeld CPO, zelfbouwprojecten, woonwerkzorginitiatieven, meergeneratiewoningen) om zelf woningen te (ver)bouwen en te beheren.

Programmabegroting 2019-2022
Met ons woonbeleid willen we bereiken dat er voor alle groepen bewoners een passend woonaanbod is in de gemeente Ermelo. Dit betekent dat de woningvoorraad de komende jaren moet worden uitgebreid of dat bestaand vastgoed moet worden aangepast. Wij richten ons daarbij specifiek op woonproducten waarin op dit moment geen of te weinig aanbod is. Daarbij kijken we naar permanente, maar ook naar tijdelijke oplossingen.

Wat gaan we daarvoor doen

Ons woonbeleid is o.a. gebaseerd op de regionale woonvisie Noord-Veluwe, onze lokale Woonvisie 2014 en de notitie Woningbouwprogrammering en het sturingskader in de gemeente Ermelo. In de periode sinds het opstellen van dit beleid is de situatie op de woningmarkt gewijzigd. De crisis op de koopwoningmarkt is voorbij, de druk op de sociale huurmarkt is verder opgelopen en ook op het gebied van wet- en regelgeving is het nodige veranderd. Dit betekent dat het woonbeleid zowel lokaal als regionaal moet worden herzien. Concreet betekent dit:

- het opstellen van een nieuwe visie op wonen. Regionaal wordt in 2019 een nieuw woningmarktonderzoek uitgevoerd (gebaseerd op de data van het landelijk woningbehoefte onderzoek WoON 2018). Aansluitend wordt een regionale visie opgesteld. Daarnaast wordt in 2019 gestart met het opstellen van nieuwe Ermelose Woonvisie.
- het actualiseren van de Huisvestingsverordening. Op de Noord-Veluwe heeft elke gemeente zijn eigen Huisvestingsverordening (een wettelijke plicht), maar de tekst hiervan is nagenoeg hetzelfde. De regionale huisvestingsverordeningen lopen in 2019 af. Daarom is in 2018 gestart met de actualisatie, welke in 2019 doorloopt.
- het opstellen van een uitvoeringsprogramma voor de beleidsvisie Wonen met Zorg (met daarin o.a. aandacht voor de blijverslening). Naar verwachting is de beleidsvisie Wonen met zorg eind 2018 klaar voor besluitvorming in de raad. De beleidsvisie richt zich vooral op de ruimtelijke, fysieke beschikbaarheid van geschikte woningen/woonvormen, aanpassingen in woningen en de woonomgeving en op initiatieven specifiek op het gebied van wonen met zorg. In 2019 wordt samen met betrokken partijen concrete acties benoemd.

Een belangrijk middel bij het monitoren van ons woonbeleid is de Planmonitor Wonen. Via dit (provinciale) instrument wordt één à twee maal per jaar in kaart gebracht hoe de gemeente er voor staat wat betreft nieuwbouwinitiatieven. Zijn er voldoende nieuwbouwplannen voor woningen? En richten deze plannen zich op de juiste woonsegmenten? In de rapportage over de analyse van het Ermelose woningbouwprogramma wordt dit inzichtelijk gemaakt.

In de afgelopen twee jaar is gebleken dat er weliswaar voldoende nieuwbouwplannen in de gemeente zijn, maar dat de plannen eenzijdig zijn samengesteld. Duurdere eengezinswoningen zijn oververtegenwoordigd; goedkope koopwoningen (o.a. voor starters) en sociale huurwoningen komen in de plannen beperkt voor. Om hier meer grip op te krijgen is in 2018 gestart met het vormgeven van twee sturingsinstrumenten: een verordening sociale woningbouw en een afwegingskader voor woningbouwplannen. Beide krijgen in 2019 een vervolg. Gezien de wens om in Ermelo ook op andere manieren woningbouw te realiseren, wordt in het afwegingskader voor woningbouwplannen specifiek aandacht besteed aan projecten via Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO).

Om onze ambities voor de sociale huursector waar te kunnen maken zijn wij veelvuldig in gesprek met woningcorporatie UWOON. Eind 2016 is een raamovereenkomst Prestatieafspraken 2017-2021 opgesteld. Op basis hiervan worden jaarlijks nieuwe jaarafspraken gemaakt met UWOON en huurdersorganisatie De Groene Draad. Ook in 2019 zal dit het geval zijn (voor 2020). De uitvoering van de jaarafspraken wordt tussentijds gemonitord.

In 2016 is gestart met een zoektocht naar het realiseren van tijdelijke huisvesting voor bijzondere doelgroepen, zoals jongeren, urgent woningzoekenden en vergunninghouders. In 2019 vindt een evaluatie van deze tijdelijke huisvesting plaats: in hoeverre is de opgave gerealiseerd, wat zijn de ervaringen van projecten uit eerdere jaren en in hoeverre is bijsturing voor tijdelijke huisvesting nodig?

Sinds 2012 is het (met tussenposen) voor koopstarters in Ermelo mogelijk om een starterslening aan te vragen. In 2016 is het instrument tegen het licht gehouden. Daarbij is vooral ingezoomd op de effectiviteit van het instrument. In 2019 wordt de starterslening opnieuw geëvalueerd.

Wat hebben we gedaan

Herzien woonbeleid

- Regionaal is er een woningbehoefte onderzoek opgesteld. In dit onderzoek wordt een doorkijk gegeven hoe de woningbehoefte zich de komende jaren in kwantitatief en kwalitatief opzicht ontwikkelt. Op basis van dit onderzoek wordt nader bekeken of en hoe er regionaal afspraken gemaakt kunnen worden.
- De huisvestingsverordening is regionaal afgestemd en lokaal voorgelegd aan de gemeenteraden. Op 15 januari 2020 heeft de gemeenteraad de nieuwe verordening vastgesteld. Het college van B&W heeft ook een nieuwe urgentierichtlijn en een reglement voor de bezwarencommissie vastgesteld.
- Het traject om te komen tot een uitvoeringsprogramma Wonen en zorg is gestart, maar omdat dit niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd is besloten hier niet mee verder te gaan. Het onderdeel wonen en zorg wordt meegenomen in de op te stellen woonvisie (eerste half jaar van 2020). Met betrokken partijen worden afrondende gesprekken gevoerd.

Monitoren woonbeleid

In het voorjaar en het najaar is een notitie Analyse woningbouwplannen (op basis van de Planmonitor Wonen) opgesteld en naar de raad gestuurd.

Ontwikkelen sturingsinstrumentarium

- Op 7 maart 2019 is de Beleidsnotitie sociale woningbouw en de bijbehorende verordening vastgesteld door de gemeenteraad. In deze beleidsnotitie is vastgelegd wat de verhoudingen sociale huur, sociale koop, middenhuur en overige woningen zijn voor nieuwbouwplannen en wat de consequenties zijn indien deze binnen een plan niet gerealiseerd worden.
- Op 16 oktober 2019 is het Beleid afweging woningbouwplannen vastgesteld door de gemeenteraad. In dit beleid is vastgelegd op welke manier de gemeente Ermelo de komende jaren een keuze maakt aan welke woningbouwplannen zij medewerking verleend en aan welke niet. Het afwegingskader geeft de gemeente meer grip op de omvang en invulling van woningbouwplannen en de termijn waarop deze worden gerealiseerd.

Prestatieafspraken UWOON

In 2019 is uitvoering gegeven aan de jaarafspraken die in 2018 door de gemeente, UWOON en huurdersorganisatie de Groene Draad zijn ondertekend. In het voorjaar hebben er twee evaluaties plaatsgevonden: een eindevaluatie van de afspraken uit 2018 en een tussenevaluatie van de afspraken van 2019. Na de zomer zijn de betrokken partijen gestart met het maken van de jaarafspraken voor 2020. De raamovereenkomst uit 2016 vormde daarvoor input, evenals de ervaringen met de jaarafspraken van voorgaande jaren. Nadat de partijen het eens waren over de conceptafspraken, zijn deze ter bespreking aan de raad voorgelegd. Met de uitkomst van deze bespreking hebben de gemeente, UWOON en de Groene Draad vervolgoverleg gevoerd, waarna de afspraken definitief zijn vastgesteld.

Tijdelijke huisvesting

- In mei 2019 heeft de tijdelijke huisvestingslocatie Montana (het voormalige Henriëtte van Heemstrahuis) haar deuren geopend. Inmiddels hebben 48 mensen hier een (t)huis gevonden. Het gaat hierbij om starters en spoedzoekers, voor het overgrote deel met een binding met Ermelo.
- Vanaf september 2019 wordt er gewerkt aan een nieuw project tijdelijke huisvesting. Het perceel Beemdweg 17 is hiervoor aangekocht. Samen met woningcorporatie UWOON worden hier circa 20 tijdelijke wooneenheden geplaatst. In samenspraak met omwonenden

worden de plannen verder ingevuld.
- Gedurende het jaar zijn nieuwe locaties voor (al dan niet tijdelijke huisvesting) samen met UWOON verkent aan de hand van een SWOT analyse. Uit deze verkenning is de locatie Beemdweg 17 naar voren gekomen.
- Er is geen evaluatie van de tijdelijke huisvesting uitgevoerd. Gekozen is om met name in te zetten op het realiseren van nieuwe projecten.

Starterslening
Er is een evaluatie uitgevoerd van het instrument Starterslening. Deze wordt in het eerste kwartaal 2020 naar de raad gestuurd.

CPO in Vogelvlucht / Rodeschuurderwegje en Haspel 123a
Er is samen met CPO in Vogelvlucht en een zorgondernemer aan de Haspel 123a gewerkt aan een ontwerpbestemmingsplan voor beide locaties om te komen tot een CPO-woningbouwproject van 34 woningen en een woonzorg-gebouw aan de Hapsel 123a. Begin 2020 wordt deze aangeboden aan college en raad.

Ruimtelijke Ordening

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
N.v.t.

Programmabegroting 2019-2022
Bij de diverse projecten (Nieuwe sportcentrum, Strand Horst, Veldwijk, Haspel etc.) moet er een planologische wijziging plaatsvinden om het project te kunnen realiseren. Vanuit ruimtelijke ordening wordt hier uitvoering aan gegeven, inclusief eventuele beroepsprocedures.

Wat gaan we daarvoor doen

Wet Ruimtelijke Ordening
Sinds de inwerkingtreding van de Wet Ruimtelijke ordening op 1 juli 2008 zijn gemeenten verplicht om bestemmingsplannen en beheersverordeningen binnen een periode van tien jaar na vaststelling opnieuw vast te stellen. Op 1 februari 2018 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel Afschaffing actualiseringsplicht bestemmingsplannen en beheersverordeningen als hamerstuk aangenomen. Met dit wetsvoorstel wordt - vooruitlopend op de Omgevingswet - de actualiseringsplaicht uit de Wro voor bestemmingsplannen en beheersverordeningen, die elektronisch raadpleegbaar zijn, afgeschaft. met het wetsvoorstel kunnen gemeenten in aanloop naar de Omgevingswet hun energie en capaciteit inzetten op de voorbereiding van de Omgevingswet c.q. omgevingsplan, en hiermee de eerste ervaringen opdoen. Dit kan bijvoorbeeld met het opstellen van een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte/pilot-omgevingsplan. Op 17 april 2018 heeft ook de Eerste Kamer het wetsvoorstel aangekomen. Per 1 juli 2018 is de Wijziging van de Wet ruimtelijke ordening en de Invoeringswet Wet ruimtelijke ordening (afschaffing actualiseringsplicht bestemmingsplannen en beheersverordeningen) in werking getreden.

Het wetsvoorstel heeft alleen betrekking op de ambtshalve actualisering van bestemmingsplannen. het brengt geen verandering in de mogelijkheid voor belanghebbenden die wijziging van een (deel van) een bestemmingsplan wensen om daartoe een aanvraag in te dienen.

Gebiedsuitwerking Horst en Telgt
Eind 2017 is aangevangen met de evaluatie van het Buurtplan Horst en Telgt en met de herijking van het uitvoeringsprogramma. Samen met de buurtvereniging zijn we in gesprek in welke vorm voor de komende jaren uitwerking gegeven wordt aan de structuurvisie Buurtplan Horst en Telgt en welke onderdelen van het herijkte uitvoeringsprogramma in welke volgorde worden opgepakt.

Afronden actualisatie de Driehoek
In het voorjaar van 2018 is het bestemmingsplan de Driehoek vastgesteld. Tegen het plan is beroep aangetekend. In 2019 vindt behandeling van het beroep plaats bij de Raad van State.

Herijking Functieveranderingsbeleid
Het huidige functieveranderingsbeleid is geëvalueerd in samenwerking met partners vanuit het gebied. In 2019 wordt de herijking van het functieveranderingsbeleid aan de raad aangeboden.

Erfgoed
Eind 2018 wordt de erfgoedverordening door de raad behandeld. Daarbij wordt ook een online erfgoedregister gepubliceerd met informatie over alle gemeentelijke monumenten. In 2019 zal dit erfgoedregister verder uitgebouwd tot uitgebreide database waaraan ook andere partijen bijdragen kunnen leveren over de monumentale panden, landschappen, archeologische vindplaatsen en grafheuvels.

Grondzaken
We zetten in op actualisering van de Nota Grondbeleid.

Wat hebben we gedaan

Wet Ruimtelijke Ordening
"In de aanloop naar de Omgevingswet is een start gemaakt met een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte voor de recreatieterreinen in Ermelo. Het doel hiervan is om gezien de doelstellingen van het programma Vitale Vakantieparken te komen tot flexibel bestemmingsplan dat hiervoor optimale mogelijkheden biedt. Daarnaast is in 2019 het gehele bestemmingsplanregime voor het gebied van het woningbouwproject De Wegwijzer aan de Kerklaan en het Postlaantje onherroepelijk geworden. Verder is het bestemmingsplan Oranjepark als ontwerp ter inzage gelegd en zijn de hierop ingebrachte zienswijzen zijn (in concept) beantwoord waarna het bestemmingsplan ter vaststelling aan de raad is aangeboden.
Een andere mijlpaal in 2019 betreft de vaststelling van het bestemmingsplan Strand Horst dat ondermeer van belang is voor de verdere ontwikkeling van de recreatie in de gemeente Ermelo. Wel zijn tegen dit bestemmingsplan een behoorlijk aantal beroepen ingesteld. De focus in 2020 ligt dan ook op het doel om in de beroepsprocedure dit belangrijke bestemmingsplan in stand te houden.
Helaas is het bestemmingsplan De Heivlinder, een pilotproject voor het programma Vitale Vakantieparken, vernietigd vanwege de stikstofproblematiek die in 2019 zeer actueel in Nederland is geworden. In 2020 wordt getracht om deze gewenste ruimtelijke ontwikkeling alsnog planologisch juridisch mogelijk te maken.
Los van de hiervoor genoemde grotere bestemmingsplanherzieningen zijn er nog een aantal postzegelbestemmingsplannen in gang gezet. Het gaat dan met name om bestemmingsplanherzieningen ten behoeve functieverandering in het landelijke gebied."

Gebiedsuitwerking Horst en Telgt
De evaluatie van het Buurtplan Horst en Telgt en het oorspronkelijke uitvoeringsprogramma is afgerond. Er is een nieuw uitvoeringsprogramma in samenwerking met de buurtvereniging Horst en Telgt opgesteld. Samen met de buurtvereniging is opdracht verstrekt voor het opstellen van een ruimtelijke functionele visie voor de zogenaamde Harten van Horst en Telgt. Dit is een verdiepingsslag van het buurtplan.
Om de woningbehoefte voor de autonome groei in het westelijke buitengebied in beeld te krijgen is een informatiebijeenkomst en een enquête onder de bewoners van het gebied gehouden en afgerond. Dit geeft beeld in de woonwensen voor de autonome groei.

Afronden actualisatie de Driehoek -Boskamer
De ‘Boskamer’ is destijds niet meegenomen in het bestemmingsplan de Driehoek. Om een definitieve bestemming voor de Boskamer vast te stellen is er in 2019 is het PID gemaakt om de ontwikkelingsmogelijkheden voor tijdelijke huisvesting, woon-werkkavels, bedrijfsverplaatsing annex woningbouw op vrij komende kavels, te onderzoeken. Streven is om in 2020 een definitieve ontwikkelingsrichting te bepalen om een definitieve bestemming aan de ‘Boskamer’ te kunnen geven.

Herijking Functieveranderingsbeleid
Op basis van de evaluatie van het huidige functieveranderingsbeleid zijn in concept bijstellingen in de structuurvisie Functieverandering doorgevoerd. Na bestuurlijke afstemming zijn deze punten in december 2019 besproken met de buurtvereniging Horst en Telgt die een nauwe betrokkenheid heeft bij de beoogde herziening van het functieveranderingsbeleid. In dit overleg heeft de buurtvereniging verzocht of er gezien het tijdsverloop nog een bijeenkomst kan worden gehouden met de andere eerder betrokkenen.
Gezien het belang van het maatschappelijk draagvlak is mede vanuit het oogpunt van interactief bestuur besloten hieraan gehoor te geven. Een en ander heeft tot gevolg dat de vaststelling van de structuurvisie door de raad naar verwachting in de eerste helft van 2020 kan plaatsvinden. In het kader van de herziening wordt ook beoogd in beeld te brengen hoeveel agrarische bedrijven naar alle waarschijnlijkheid nog van functieverandering gebruik willen maken.

Erfgoed
In 2019 hebben we het erfgoedregister digitaal ontsloten via de gemeentelijke website. Naast de verbeelding op de kaart zijn ook per monument de omschrijvingen toegevoegd die hebben geleid tot de monumentale status van het gebouw. In 2020 wordt verder gewerkt aan het completeren van het erfgoedregister op het gebied van de beschermde landgoederen en de rijksmonumenten.

Grondzaken
De nota Grondbeleid is niet aangepast in afwachting van de invoering van de Omgevingswet. De huidige nota Grondbeleid 2010 is in 2019 herzien en daarvan is aangegeven dat deze nog steeds volstaat o.b.v. coalitieakkoord en is hiermee nog actueel. Na invoering van de Omgevingswet zal de nota mogelijk wel tot aanpassing leiden.

Ontwikkeling grote zorgterreinen

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Veldwijk
We zien de herontwikkeling als beloftevol en tegelijkertijd ingrijpend door de verschuiving van zorg naar wonen en bedrijvigheid. We willen ruimte geven voor initiatieven op het gebied van wonen, leren en werken en vooral voor de ontwikkeling van een kennis- en innovatiecentrum voor zorg. De landschappelijke waarde van de omgeving moet behouden blijven en geïntegreerd worden in de plannen.
De Woonvisie Ermelo en de bijbehorende uitkomsten van de evaluatie gelden ook voor Veldwijk.

Programmabegroting 2019-2022
Herontwikkeling Veldwijk
Begin 2018 is de structuurvisie Landgoed Veldwijk en de Hooge Riet vastgesteld door de raad. Binnen de

kaders van deze structuurvisie wordt de komende jaren het plangebied gefaseerd uitgewerkt in bestemmingsplannen.

Herontwikkeling Oranjepark
December 2017 heeft de gemeenteraad het Masterplan Oranjepark vastgesteld als basis voor de herontwikkeling van het (voormalige) Rehoboth/Dillenburgterrein. Het Masterplan wordt in 2018 uitgewerkt tot een bestemmingsplan dat de basis biedt voor de bouw van 95 woningen op het terrein.

Wat gaan we daarvoor doen

Herontwikkeling Veldwijk
Het door GGZ op te stellen stedenbouwkundig plan en beeldkwaliteitsplan vormen de basis voor verdere uitwerking van herontwikkeling van het zorgterrein. Naar verwachting gaat GGz centraal de gronden en gebouwen gefaseerd afstoten en zullen ontwikkelende partijen vanaf eind 2018 plannen indienen. Op basis hiervan kan de planologisch-juridische verankering in bestemmingsplannen plaatsvinden. De herontwikkeling van De Hooge Riet zal als eerste opgave opgepakt worden.

Herontwikkeling Oranjepark
In 2019 zal gestart worden met de bouw van de eerste, van de in totaal 95 woningen op het Oranjepark conform het in 2019 vast te stellen bestemmingsplan Oranjepark. Het in december 2017 door de raad vastgestelde masterplan vormt hiervoor de basis. De bouw zal gefaseerd plaatsvinden, waarbij de laatste woningen naar schatting in 2025 worden opgeleverd.
De bouw van het nieuwe zorggebouw met buurtkamer is medio 2018 al gestart.

Wat hebben we gedaan

Herontwikkeling De Hooge Riet
Voor De Hooge Riet is gezamenlijk met de VOF De Hooge Riet (Heijmans en de Meyerbergman Erfgoed Groep) gewerkt aan een Stedenbouwkundig plan voor De Hooge Riet welke in Q1 2020 aan de raad wordt aangeboden.
De verwachting is dat op dit terrein 114 woningen kunnen worden gerealiseerd in nieuwbouw en in de monumenten.

Herontwikkeling Veldwijk
Voor Veldwijk heeft de raad in december 2019 het Masterplan Veldwijk en beeldregieplan Veldwijk vastgesteld die de kaders bieden voor de verdere ontwikkeling van het Veldwijk-terrein ten zuiden van de Horsterweg.
Er zijn 4 ontwikkelgebieden bepaald met een fasering. De verwachting is dat er de komende jaren tot 2026 in totaal circa. 440 woningen gerealiseerd gaan worden op dit terrein.

Herontwikkeling Oranjepark
Het ontwerp-bestemmingsplan Oranjepark is ter inzage gelegd. De zienswijzen hierop zijn beantwoord. In december 2019 heeft het college het bestemmingsplan Oranjepark aan de raad ter vaststelling aangeboden.
Het woonzorgcentrum Kroondomein is in 2019 gerealiseerd. Dit woonzorgcentrum biedt vanaf begin 2020, 24 zorgappartementen en 52 studio's voor mensen die niet meer zelfstandig kunnen wonen. Onderdeel van het Kroondomein is de Buurtkamer dat het hart van de toekomstige wijk moet gaan vormen.

Markt 2.0

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
N.v.t.

Programmabegroting 2019-2022
De markt moet onderdeel zijn van een aantrekkelijk en goed functionerend centrum. Doel van Markt 2.0 is dat deze heringericht is en klaar voor de toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen

Het bestemmingsplan voor Markt 2.0 is nog niet onherroepelijk. Hiervoor worden eerst nog een aantal procedures voor doorlopen. Aansluitend zal in 2019 het bouwrijp maken en de realisatie van vastgoed starten. In 2020 start de herinrichting openbaar gebied inclusief parkeren op basis van het bestemmingsplan Burg. Langmanstraat e.o.

Wat hebben we gedaan

Het bestemmingsplan is in 2019 onherroepelijk geworden. Voorbereidingen zijn gestart richting uitbreiding van de blauwe zone die in 2020 gestalte krijgt. In juli is de raad akkoord gegaan met het voorgestelde scenario waarbij op maaiveld parkeerplaatsen worden ingepast, met behoud van waardevolle en monumentale bomen, voldoende ruimte wordt gegeven aan klimaatadaptatie en inpassing. Ook wordt de parkeervraag beperkt, door niet de volledige detailhandelsruimte te laten realiseren. Het ontwerptraject is verder opgepakt en zal naar verwachting in het 2e kwartaal 2020 definitief worden.

Mobiliteit

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Verkeersdruk wegen

- We respecteren de aankomende uitspraak van de rechter ten aanzien van de openstelling van de Prins Hendriklaan. Bij rechterlijke keuze tot afsluiting wordt dat uitgevoerd. Bij een uitsprak dieopenstelling mogelijk maakt, zal in overleg met de buurt (Noord en Trefpunt) en direct betrokkenen gewerkt worden aan een oplossing voor de gehele verkeersdruk in dit gebied. De beslissing vindt plaats binnen de context van het toekomstig GVVP;
- Snelheidsmaatregelen voor diverse wegen worden ingepast in het GVVP;
- Maatregelen voor de Oude Telgterweg moeten afgewogen worden in combinatie met de plannen voor het zwembad/sporthal;
- We leggen veel nadruk op het snel actualiseren van het GVVP. Dit om een integrale gebeidsafweging te kunnen maken want verkeersmaatregelen gaan gepaard met herverdelen van druk. Het GVVP moet als een co-creatieproces en vooruitlopend op de toekomstige modellen van de Omgevingsvisie (verplichte invoering 2021) tot stand komen in samenspraak met inwoners.

Woonomgeving

In Ermelo is de dagelijkse woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers veilig, volwaardig, goed en prettig. We zien dat de komende jaren terug door:

- vernieuwing en onderhoud voet- en fietspaden;
- invoeren van meer 30 km zones binnen de bebouwde kom.

Programmabegroting 2019-2022

Uitvoering geven aan de mobiliteitsvisie en het wegenbeheersplan.

Wat gaan we daarvoor doen

In 2018 zal het huidige GVVP worden geactualiseerd naar een gemeentelijke mobiliteitsvisie. Op basis daarvan zullen de concrete acties 2019 bepaald en uitgevoerd gaan worden.
Projecten die in het huidige uitvoeringsprogramma van het GVVP staan en al zijn opgestart worden verder uitgewerkt. Nog niet opgestarte projecten kunnen onderdeel worden van de nieuw te vormen mobiliteitsvisie.

- Invulling geven aan mobiliteitsvisie door aansluitend een uitvoeringsprogramma te maken.
- Vernieuwen diverse fietspaden.
- Duurzaamheid integreren, bv laadpalen, bij nieuwbouwplannen, gebruik van materialen.

Wat hebben we gedaan

Het huidige GVVP is nog niet omgevormd naar een Mobiliteitsvisie. De reden hiervoor is dat eind november 2019 gestart is met het maatschappelijk raadsprogramma verkeer & vervoer.
Vanuit het huidige GVVP is de fietsvoorziening Speuld, met dank aan de buurtvereniging en bewoners, door de raad in juli vastgesteld. In 2019 is het traject om tot uitvoering te komen opgestart met als doel uitvoering in 2020. Hierbij worden ook maatregelen op omliggende wegen genomen om sluipverkeer te voorkomen en veiligheid te verbeteren.
De opwaardering van de Oude Telgterweg is grotendeels stil komen te liggen door uitspraken rondom stikstof. Besluitvorming wordt echter toch voorbereid.
Ten aanzien van het fietspad Zeeweg-Schaapsdijk zijn allerlei gesprekken met omwonenden gevoerd en onderzoeken uitgevoerd. Een voorlopig tracé wordt op dit moment verder uitgewerkt naar een definitief ontwerp.
Na oplevering door de aannemer van De Westflank in 2018 zijn in voor- en najaar 2019 werkzaamheden in eigen beheer uitgevoerd ten aanzien van water en groen.
Met de provincie is overleg gevoerd en er zijn ondezoeken uitgevoerd over het mogelijk maken van het verbreden van fietspaden door natuurgebieden. Mogelijkheden zijn er mits mitigerende maatregelen elders plaatsvinden. Gestreefd wordt naar een grote vergunning voor onderhoud aan de verschillende fietspaden.
Op 20 november heeft het college een reparatieverkeersbesluit genomen ten aanzien van de openstelling van de Prins Hendriklaan. Het is nu wachten op een uitspraak van de Raad van State.
De Julianalaan is tussen de Irenelaan en Prins Hendriklaan met inbreng van direct aanwonenden aangepakt om de snelheden op de weg te verlagen. Hierbij is extra groen aangeplant en zijn wateropvangende maatregelen getroffen. In 2020 wordt het werk afgerond met een nieuwe slijtlaag.

Wegenbeheer

De Dr. Sandberghweg heeft een nieuwe laag gekregen die niet voldeed aan de eisen. Na een bemiddelingstraject zal de aannemer in 2020 de weg opnieuw onder handen nemen.
Vanuit groot onderhoud zijn de volgende wegen aangepakt: Garderenseweg (bij Speuld), Garderenseweg (naar Staverden), Horsterengweg, Horsterzoomweg, Putterweg, Solseweg, Hosterweg, fietspad naar pontje en de Jacob Catslaan.
Er ligt een voorlopig ontwerp voor het verbreden van het fietspad over de Groevenbeekse hei. Mitigerende maatregelen zijn mogelijk zodat de impact van de verbreding in het Natura2000 gebied beperkt zijn. Knelpunt is nu hoe om te gaan met stikstof om de verbreding mogelijk te maken.

Integratie duurzaamheid

Op meerdere plaatsen zijn nieuwe oplaadpalen geplaatst.
Met Keo-bikes zijn afspraken gemaakt zodat deze leenfiets zijn intrede zal doen in Ermelo.

Landschap en Omgevingsgroen

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
We beschermen het landschap, de bijbehorende plattelandscultuur en ecologische waarden die Ermelo kenmerken. We willen het landschappelijke karakter accentueren zonder nieuwe planontwikkelingen stil te leggen. We bouwen groeninclusief en natuurinclusief; uitbreiding van recreatieparken in kwetsbare natuur past daar niet in. Landschapsbeheer wordt zoveel mogelijk met lokale partners en eigenaren uitgevoerd.We willen de verscheidenheid van levensvormen van planten en dieren binnen en rond Ermelo tenminste in stand houden c.q. verbeteren.

Programmabegroting 2019-2022
Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR)
In 2019 beschikken we over een HIOR op basis waarvan de kwaliteit van het omgevingsgroen.

Groenvisie
Suggestie integraal aanhaken op: de groenvisie speelt in op kansen die benut kunnen worden ten behoeve van een gezonde leefomgeving en draagt daardoor bij aan het thema gezond ouder worden van de gezondheidsnota "Samen naar een gezond Noord Veluwe 2017-2021".

Wat gaan we daarvoor doen

Landschap
Realiseren van het uitvoeringsprogramma zoals opgenomen in het Landschaps Ontwikkelings Plan 2011 (LOP). In 2021 verloopt het LOP, in 2020 zal daarom nagedacht moeten worden over een nieuw Landschapsplan. In de basis gaat het om het behoud van de kwaliteit van het landschap en waar nodig versterken ervan.
Voor de bossen en heide- en natuurterreinen wordt gewerkt op basis van het bosbeheerplan, beheerplan heide terreinen, beheerplan Leemputten en beheerplan Flora & Fauna.

Omgevingsgroen
Bij de komende ruimtelijke projecten zullen de groenplannen afgestemd moeten zijn met de Groenvisie (groenscan) en de afgeleide beheerplannen. (o.a. beheerplan stedelijk groen en beheerplan bomen). Aan de inwoners wordt gelegenheid geboden om mee te denken over het leefomgevingsgroen en hen vervolgens mee te helpen hun ideeën en initiatieven te realiseren.

Wat hebben we gedaan

2019 heeft in het teken gestaan van het voorbereiden van het 2e klompenpad in Horst en Telgt. Aan de westzijde van de Westflank en langs de Telgterweg is landschappelijk groen ingepast.

Kwaliteit Openbare Ruimte

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Woonomgeving
In Ermelo is de dagelijkse woon- en leefomgeving voor inwoners, ondernemers en bezoekers veilig, volwaardig, goed en prettig. We zien dat de komende jaren terug door:
- onderhoud woonomgeving op "Ermelo's niveau" (B-norm), samen met de buurt in te vullen;
- meer picknickplekken, speelplekken en bankjes, samen met de buurt in te vullen.

Pretoriusplein
We vinden het Pretoriusplein een ongewenste plek voor woningbouw, het gebied is te druk. We creëren graag ruimte voor groenkwaliteit en spelen. We ontwikkelen deze plannen als gemeente samen met de bewoners. Doel is om de bestaande parkeerdruk te verlichten, meer speelruimte mogelijk te maken voor kinderen en het weinige groen niet alleen te behouden maar aanmerkelijk te versterken.

Programmabegroting 2019-2022
- invullen vervangingsplan speeltoestellen 2019
- vaststellen HIOR (Handboek inrichting openbare ruimte)
- vaststelling en invulling geven aan beheersplannen

Wat gaan we daarvoor doen

Openbare ruimte
1. In 2019 is het onderhoudsniveau B/C verhoogd naar A/B met een differentiatie op gebiedstype waarbij "heel en veilig" voorwaarden zijn.
2. In 2019 wordt uitvoering gegeven aan het MeerjarenUitvoeringsProgramma 2018-2020.
3. Gebiedsgericht uitvoering geven aan de actieplannen die voortkomen uit de visies en de beheerplannen. Aan de inwoners wordt gelegenheid geboden om mee te denken over het leefomgevingsgroen en hen vervolgens mee te helpen hun ideeën en initiatieven te realiseren.
4. Indien de raad akkoord gaat met de programmabegroting 2019-2022 dan zijn gefaseerd extra structurele budgetten opgenomen voor uitvoering van diverse beheerplannen openbare ruimte (wegen, groen, verlichting etc.).

Pretoriusplein
De inrichting van het Pretoriusplein wordt integraal opgepakt binnen het integraal huisvestingsplan onderwijs.

Speelvoorzieningen
Aanleg nieuwe speelvoorzieningen en vervangen van bestaande toestellen op basis van vervangingsplan 2019. Tegelijk wordt de aanleg en/of vervanging van de picknickplekken en zitbanken in de openbare ruimte meegenomen.

Wat hebben we gedaan

Het ontwerp voor de "tijdelijke" inrichting Pretoriusplein is samen met bewoners uitgewerkt en zal in 2020 worden geëffectueerd. Bij deze inrichting wordt ook zoveel mogelijk materiaal hergebruikt voor inrichting van parkeerplaatsen en speeltoestellen.
Na vaststelling door de raad van het wegenbeheerplan is uitvoering gegeven aan de eerste opknapbeurten. Meest in het oog springend was de opknapbeurt aan de Jhr. Dr. C.J. Sandbergweg. De uitvoering is mislukt maar zal in 2020 door de aannemer hersteld worden. Ook andere wegen in Ermelo zijn opgeknapt zodat deze weer aan de eisen voldoen.
De beheerplannen vanuit de groenvisie zijn vastgesteld en worden nu verder uitgewerkt naar deelgebieden.
Voor openbare verlichting is verder gewerkt aan nieuw beleid en wordt uitvoering gegeven aan het vervangen van verlichting naar LED.

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Inwoners	aantal inwoners	2019	26.858	17.282.163	CBS - Bevolkingsstatistiek
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2018	6,9	8,6	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2018	158	172	CBS statistiek Huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	6,4	Geen data	Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat
Demografische druk	%	2019	82,5	69,8	CBS Statistiek Bevolking - bewerking ABF Research

bron: waarstaatjegemeente.nl (13 februari 2020)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Samen Wonen in Ermelo zijn de volgende verbonden partijen betrokken:
- SNV;
- ODNV.

Wat heeft het gekost

Budgetten		Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2019	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	15.138.000	983.000	16.121.000	17.826.209	-1.705.209
	baten	-7.141.000	-1.481.000	-8.622.000	-11.210.349	2.588.349
Saldo		7.997.000	-498.000	7.499.000	6.615.860	883.140

Investeringen		Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2019	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	12.362.000	-9.426.000	2.936.000	2.776.631	159.369
	baten	-907.000	741.000	-166.000	-75.867	-90.133
Saldo		11.455.000	-8.685.000	2.770.000	2.700.763	69.237

Het gedetailleerde investeringsoverzicht (van de door te schuiven kredieten) is opgenomen in onderstaand overzicht:

Investeringsplan Samen Wonen in Ermelo

Programma Samen Ondernemen in Ermelo

Economie

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Economie
We willen het centrum een aantrekkelijke winkelgebied maken door met de ondernemers te werken aan een gevarieerder winkelaanbod en dit te concentreren rond het centrumwinkelgebied. Onze invloed op grote economische processen is beperkt, toch zullen we met de mogelijkheden die we als gemeente hebben, ons richten op het behouden en faciliteren van bestaande bedrijven. We willen meedenken met nieuwe bedrijven die zich willen vestigen en zo de werkgelegenheid op peil houden. De al jarenlange aanwezigheid van diverse zorginstellingen biedt kansen voor nieuwe bedrijvigheid rond kennisontwikkeling en innovatie in de zorg. We willen dit aanmoedigen en hier een voortrekkersrol in spelen. Defensie is ook van groot belang voor Ermelo en het voorzieningenniveau. Veldzicht is vrijwel vol. De vraag hoe we bedrijven in Ermelo gaan vestigen moet

beantwoord worden. Er zal geen vrijstelling gegeven worden om een koopzondag voor winkels en bedrijven in te voeren. Dit uit respect voor de grote groep inwoners in de gemeente voor wie de zondag een rustdag is.

Programmabegroting 2019-2022
De uitvoering van het Economisch programma loopt in 2018 door.
In de tweede helft van 2018 wordt de ontwikkeling van een nieuw Economisch Programma voorbereid. In 2019 zal deze, met een bijbehorende strategische uitvoeringsagenda, politiek-bestuurlijk het licht zien.

Wat gaan we daarvoor doen

Economie
Stimuleren van het verstevigen van de economische structuur
In de tweede helft van 2018 ontwikkelen we de uitgiftecriteria voor Veldzicht Fase IV, waarvan de start van de verkoop in 2019 verwacht wordt. Ermelo verheugt zich gemeentebreed in goed bezette bedrijventerreinen, en legt die uitgangssituatie ook op regionaal niveau vast in het Regionaal Programma Werklocaties. In het centrum gaan we de kwaliteit van het winkelgebied bestendigen en waar mogelijk verbeteren, samen met ondernemers en Centrum Management Ermelo.
In 2018 zijn de mogelijke kansen die in 2017 zijn verkend op het gebied van de zorg geëvalueerd. De insteek is om minimaal één van de kansen uit te werken. In 2018 ondersteunen we partners bij het bijeenbrengen van zoveel mogelijk stakeholders om de ontwikkeling van een 'Zorgcampus' dichterbij te brengen. In 2019 kijken we of de aanpak betreffende stimuleren crossovers defensie, zorg en bedrijfsleven verder geïntensiveerd kunnen worden.
Het klantenbestand moet (met het oog op de verhouding tussen vraag en aanbod) goed in beeld zijn. In 2019 werken we eraan die nog beter op elkaar te laten aansluiten; we denken daarbij op dit moment ook de uitvoering van pilots.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
Uitvoering geven aan de Stimuleringsagenda Sociaal Ondernemerschap. In 2019 geven we uitvoering aan het plan van aanpak landelijke manifest maatschappelijk Verantwoord Inkopen. In 2019 wordt er uitvoering gegeven aan het onderdeel social return on investment (SROI) in het inkoopbeleid en in het subsidiebeleid. SROI zal ook worden meegenomen in de ontwikkeling van een nieuwe Algemene subsidieverordening. Uit de evaluatie van het project Ermelo centraal worden de ervaringen rondom de randvoorwaarden gedeeld hoe we sociaal ondernemerschap breed kunnen ondersteunen. In 2019 worden de ervaringen hoe te kunnen komen tot een platform voor sociaal ondernemers in Ermelo, waarin lokale ondernemers elkaar kunnen inspireren, verder uitgewerkt tot een vorm die passend is voor Ermelo.

Stationsomgeving toezicht
In 2018 is de business case van Ermelo Centraal in uitvoering en wordt een evaluatie gehouden om na te gaan of de onderneming kans van slagen heeft in deze vorm zelfstandig verder te gaan. De onderneming heeft kans van slagen. Voor de toekomst zal ook het toezicht op de fietsenstallingen geregeld moeten worden en mogelijk zijn er nog andere uitbreidingsmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld fietsverhuur.

Wat hebben we gedaan

De ontwikkeling van de uitgiftecriteria voor Veldzicht IV is nagenoeg afgerond; deze zijn in samenhang met het verwervingsproces van invloed op het tempo waarin de percelen daadwerkelijk kunnen worden uitgegeven.
Onderwijl is op regionaal niveau het RPW vastgesteld en door de provincie geaccordeerd. Veldzicht IV is daar uiteraard in opgenomen.
In het centrum is een traject gestart in samenwerking met vastgoedeigenaren en ondernemers en hun vertegenwoordigers, dat zich concentreert op de verbetering van de leegstandssituatie en vitalisering van de detailhandel.
Voor de Enk is een revitalseringstraject gestart, waarbij een externe partner de trekkersrol vervult en de gemeente een faciliterende en ondersteunende rol kent.

Kerkdennen

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Omvormen Kerkdennen
We willen de verkleuring van Kerkdennen doorzetten, naar een bedrijventerrein voor lichte bedrijvigheid. Een plek waar een balans is tussen een aantal grotere bedrijven en veel nieuw ondernemerschap voor duurzame initiatieven op gebied van arbeid en energie. We gaan werken aan een oplossing voor het lang parkeren van vrachtwagens.

Programmabegroting 2019-2022
We zetten in op een bedrijventerrein waarin lichte en duurzame bedrijvigheid tot bloei kan komen in een verkeersveilige omgeving. Als zich hiertoe kansen aandienen werken we daar actief aan mee. In 2022 hebben we een oplossing voor het (lang)parkeren van vrachtwagens.

Wat gaan we daarvoor doen

Kerkdennen
In het najaar 2017 heeft de raad een deel van de maatregelen uit de nota Uitvoering Verkleuring Kerkdennen vastgesteld. Deze maatregelen worden in 2018 en 2019 uitgevoerd. Voor de uitvoering van de maatregelen is, naast de gemeentelijke inbreng, een subsidie bij de provincie Gelderland verworven. In 2018 hebben tevens gesprekken met de ondernemers/eigenaren plaatsgevonden over de mogelijkheden voor het afschalen van rechten naar lichtere bedrijvigheid voor de percelen van Kerkdennen. Dit zal conform de motie van de raad met de raad worden gedeeld.

- uitwerking motie 30-regime Kerkdennen is ter besluitvorming aan de raad aangeboden om in het najaar te behandelen.
- uitwerking motie fietsrondweg is meegenomen in het Fietsbeheerplan en kan tot stand komen.
- uitwerking motie GVVP Kerkdennen wordt meegenomen in het uitvoeringsprogramma GVVP dat in het voor jaar 2019 aan de raad aangeboden wordt. Hierin heeft het oplossen van het langparkeren ook een plek.

Wat hebben we gedaan

In 2019 hebben wij, samen met ondernemers, het ontwerp voor de herinrichting van de weg Kerkdennen en Herderlaan afgerond. Dit heeft geresulteerd in een bestek welke in 2020 zal worden aanbesteed.
Het fietspad langs de Groevenbeekse heide (Oude Telgterweg - Herderlaan) maakt onderdeel van de verkleuring Kerkdennen. Hiervoor zijn de voorbereidende onderzoeken uitgevoerd.

Tonselse Veld

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
N.v.t.

Programmabegroting 2019-2022
Een actueel bestemmingsplan voor Tonselse Veld en de Haspel.

Wat gaan we daarvoor doen

Bestemmingsplan Tonselse Veld is vastgesteld in 2016, met uitzondering van een strook aan de Haspel. De Raad van State heeft intussen uitspraak gedaan waarmee dit bestemmingsplan grotendeels onherroepelijk is geworden. Op een aantal onderdelen moet het bestemmingsplan echter gerepareerd worden als gevolg van deze uitspraak. Voor een viertal concrete onderdelen is dit, in opdracht van de Raad van State, in 2017 gebeurd. Reparatie van het midden gebied heeft meer tijd nodig gezien de complexiteit van dit gebied. In 2019 wordt onderzocht hoe deze locatie gerepareerd gaat worden. Nu Gedeputeerde Staten van Gelderland het Regionaal Programma Werklocaties in december 2019 hebben bekrachtigd, kan met een bestemmingsplanherziening een regeling worden getroffen voor de bestaande bedrijvigheid in het middelgebied. In dit proces zullen de ondernemers in het gebied worden betrokken Nu de bestaande bedrijven aan de Harderwijkerweg worden ontsloten en er geen ontsluiting naar de Eendenparkweg komt, behoeven er om die reden geen fietsvoorzieningen in het Tonselse Veld te worden gerealiseerd.

Daarnaast moet voor de Haspel een actueel bestemmingsplan worden opgesteld. Hiervoor wordt eerst een ontwikkelingsstrategie opgesteld. Deze dient in 2019 afgerond te worden.

Wat hebben we gedaan

Voor de Haspel heeft in 2019 een verkenning plaatsgevonden naar de ontwikkelscenario's van de Haspelstrook. Besloten is om het scenario betreffende het verplaatsen van de bedrijvigheid verder te verkennen in kader van de haalbaarheid. In 2020 moet deze nadere verkenning plaats vinden. Deze verdere verkenning heeft betrekking op de verplaatsing van de bedrijvigheid maar ook op de herontwikkelingsmogelijkheden van de gronden. Na de verkenning en de definitieve keuze voor de locatie kan een actueel bestemmingsplan worden opgesteld.

Toerisme en Recreatie

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Met de stimuleringsagenda toerisme en recreatie zetten wij ons in voor Ermelo als recreatiegemeente. We zetten ons in voor het versterken van de economische betekenis van de recreatiesector en het in stand houden en versterken van een omgeving die aantrekkelijk is voor recreanten (waaronder ook inwoners) en toeristen. Dit doen we aan de hand van vijf pijlers:

- verblijfsrecreatie;
- promotie en marketing;
- recreatievriendelijke gemeente;
- dagrecreatie;
- toeristische infrastructuur.

Programmabegroting 2019-2022
Veluwe op 1
Samen met de Veluwse gemeenten, grondeigenaren en ondernemers werken wij mee aan de het doel: beleef de beste Veluwe in 2025. Het doel is om als Veluwe in 2025 de meest gastvrije bestemming van Nederland te zijn, waarin een hoge biodiversiteit voor flora en fauna in balans is met een unieke beleving van landschap, erfgoed, dorpen en steden. Dit samen met een goede vrijetijdseconomie en aanbod wat gericht is op de vraag van de recreant en toerist. We werken aan de hand van zes programmalijnen:

- Robuuste natuurnetwerken
- Vitaal Landschap

- Beleefbaar erfgoed
- Beste bereikbaarheid
- Topactiviteiten
- Excellent verblijven

Wat gaan we daarvoor doen

Stimuleringsagenda toerisme en recreatie
We werken aan de uitvoering en/of afronding van de verschillende activiteiten uit de stimuleringsagenda voor recreatie en toerisme. In 2017 is, als onderdeel van de tussenevaluatie stimuleringsagenda, de toeristische monitor uitgevoerd. In 2019 zal wederom een monitor worden uitgevoerd om de ontwikkelingen in de sector goed in beeld te brengen.
We blijven werken aan profilering van Ermelo als toeristische bestemming. Dit doen we door de VVV te faciliteren bij de uitvoering van de promotietaak.
Daarnaast zetten we ons in voor het ontwikkelingen en versterken van de toeristische routes.

Veluwe op 1
In de samenwerking Noord-Veluwe zijn wij gastheergemeente voor de taak toerisme en recreatie. Samen met de Noord-Veluwse gemeenten geven we uitvoering aan de Veluwe-agenda.

Gastvrije Randmeren
We nemen deel aan de coöperatie Gastvrije Randmeren.

Wat hebben we gedaan

Om de ontwikkeling goed in beeld te brengen is in 2019 voor de tweede keer de Toeristische Monitor uitgevoerd. Tegelijkertijd is de stimuleringsagenda Toerisme & Recreatie geëvalueerd. De toeristische infrastructuur is verder doorontwikkeld. Zo is de mountainbikeroute Harderwijk - Ermelo geopend en is een start gemaakt met het wandelnetwerk en ruiter- en men netwerk. De online profilering van Ermelo is verbeterd doordat de website Ermelo Buitenleven is aangepast. Hierdoor zijn de voorzieningen in en rondom Ermelo nog beter online te raadplegen voor bezoekers en bewoners.

Vitale vakantieparken

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
We willen vitale, attractieve en hoogwaardige vakantieparken, passend bij de gebiedsopgave "De Veluwe op één!". Matige of niet functionerende vakantieparken willen we ofwel verbeteren of omvormen tot passende woongebieden. Het project Vitale Vakantieparken maakt dat mogelijk.

Doel en inhoud van project Vitale Vakantieparken
Het bevorderen van een kwalitatief hoogwaardig en gevarieerd aanbod van verblijfsrecreatie op vakantieparken, dat aansluit op de marktvraag en toekomstbestendig is. Rekening houdend met het huidige gebruik, de versnipperde eigendomssituatie en de markt, zal het aanbod kwantitatief moeten afnemen en kwalitatief moeten groeien. Momenteel zijn er ca. 100 vakantieparken in Ermelo. De revitalisering van de sector geven we vorm langs twee sporen:

1. Recreatieondernemers waar mogelijk ruimte geven voor groei en innovatie.
2. Bedrijven en parken waar geen recreatie meer plaatsvindt transformeren naar andere functie.

De keuze voor verder ontwikkelen of transformatie rust op drie pijlers: de economische potentie, de ruimtelijke kwaliteit en aspecten betreffende openbare orde en veiligheid. De aanpak richt zich op de clusters van parken in Kern Horst, Strokel & Tonsel en langs de Drieërweg en op vakantieparken in het buitengebied (ca. 40). De aanpak varieert per cluster.

Programmabegroting 2019-2022
Waar mogelijk geven we ondernemers ruimte voor innovatie en vernieuwing om hun park te vitaliseren en aantrekkelijk te houden. We zoeken waar nodig naar transformatieruimte om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen een kans te geven en we werken in Veluweverband mee aan het behoud van aantrekkelijke verblijfsrecreatie.

Wat gaan we daarvoor doen

Kern Horst
In april 2018 heeft de gemeente het startsein gegeven om samen met bewoners, parkeigenaren, huiseigenaren en omwonenden te werken aan een toekomstbestendige gebiedsvisie voor het recreatiecluster Horst. Verdere uitwerking geschiedt in de komende periode. De gedachten gaan uit naar een geleidelijke transformatie van recreatie naar andere functies, omdat het gebied anno 2018 voor een groot deel zijn recreatieve functie heeft verloren. Een eerste versie is medio 2018 met de raad gedeeld.

Strokel en Tonsel
In de komende jaren zal ook een toekomstvisie worden opgesteld voor het recreatiecluster in Strokel en Tonsel. Medio 2018 is gestart met een inventarisatie. In 2019 e.v. zal dat worden gebruikt om, in overleg met belanghebbenden, te komen tot een toekomstbestendige gebiedsvisie. Hierbij heeft de gemeente een initiërende rol, vergelijkbaar met de aanpak in Kern Horst.

Langs de Drieërweg en in het buitengebied
De gemeente Ermelo is voorts in gesprek met individuele parken en recreatieondernemers over hun plannen

voor uitbreiding, vernieuwing of transformatie van parken. Hier heeft de gemeente vooral een toetsende en faciliterende rol bij plannen die ondernemers of parken aan de gemeente voorleggen. Kernwoord hier is ‘maatwerk’ voor de ruimtelijke en maatschappelijke inpassing.

Regionale samenwerking
Vanwege het economische belang van de recreatiesector wordt regionaal samengewerkt met andere gemeenten op de Veluwe, met als belangrijkste doel dat de (Noord) Veluwe één van de belangrijkste vakantiebestemmingen in Nederland blijft. Een mix van aandacht voor ontwikkeling & innovatie, veiligheid & handhaving, aantrekkelijke toeristische evenementen & voorzieningen, ruimtelijke herstructurering en anticiperen op risico’s moeten daaraan bijdragen. De regionale samenwerking via het Veluwe programma vitale vakantieparken hebben we in 2019 voortgezet en zal ook de komende vier jaar blijven. We zijn goed aangesloten bij het regionale kwaliteitsteam en zijn aandeelhouder van de Ontwikkelmaatschappij Vitale vakantieparken (OMVV) die in 2019 operationeel is geworden en in 2020 de eerste ontwikkelingen (waaronder waarschijnlijk ook in Ermelo) gaat ondersteunen.

Wat hebben we gedaan

- In 2019 hebben we de omgevingsvisie voor kern Horst verder uitgewerkt met een financieel vereveningsmodel. Dit hebben we in samenwerking met de parkeigenaren gedaan. De omgevingsvisie is nu in concept klaar en is eind 2019 ter inzage gelegd. In het eerste kwartaal van 2020 zal de de omgevingsvisie ter vaststelling aangeboden worden aan de gemeenteraad. Er is veel beweging in het gebied. Bijna alle parken zijn bezig met een parkplan voor de toekomst die aansluit bij de kaders van de omgevingsvisie.
- In het recreatiegebied Strokel en Tonsel werken we aan verbeteringen voor de recreatieve infrastructuur. Hiervoor hebben we in 2019 budget gekregen van de raad. In 2020 gaan we hier verder mee.
- De maatwerkgesprekken met parken langs de Drieërweg en het buitengebied zijn ook doorgegaan. Eén concreet ontwikkelplan voor innovatie in het buitengebied ligt nu voor bij de Raad van State. Eén concreet transformatieplan is bijna gereed om aan te bieden aan de gemeenteraad. Daarnaast zijn we met een tiental parken intensief in gesprek om hun plannen voor innovatie of transformatie concreter en passend te maken aan de toekomstvisie voor de verblijfsrecreatie in Ermelo.
- In 2019 hebben we ons aangemeld bij het Rijk om binnen de Crisis- en Herstelwet een flexibeler bestemmingsplan voor de recreatieterreinen te kunnen opstellen. Dit is namelijk een wens van de ondernemers, maar ook van de gemeente zelf. Met dit nieuwe bestemmingsplan 'verbrede reikwijdte' werken we al vanuit het gedachtegoed van de omgevingswet. In 2020 gaan we dit bestemmingsplan met meer maatwerk ontwikkelen, samen met de belanghebbenden.
- De regionale samenwerking via het Veluwe programma vitale vakantieparken hebben we in 2019 voortgezet en zal ook de komende vier jaar blijven. We zijn goed aangesloten bij het regionale kwaliteitsteam en zijn aandeelhouder van de Ontwikkelmaatschappij Vitale vakantieparken (OMVV) die in 2019 operationeel is geworden en in 2020 de eerste ontwikkelingen (waaronder waarschijnlijk ook in Ermelo) gaat ondersteunen.

Strand Horst

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
Strand Horst
Strand Horst moet zich kunnen door ontwikkelen tot een recreatieve trekker voor de regio. De gemeente is hierin een steunende partner, zorgt voor tempo in het proces en werkt aan snelle behandeling van vergunningen. Strand Horst is een openbaar strand, zodat het ook een strand blijft voor alle inwoners van Ermelo. Het gebied en de routes ernaartoe moeten sociaal veilig zijn. We streven naar een recreatief fiets-wandelpad wat zoveel mogelijk langs het strand loopt.

Programmabegroting 2019-2022
In 2019 moet er een vastgesteld bestemmingsplan zijn waardoor de ondernemers in het gebied zich verder kunnen ontwikkelen zodat Strand Horst zich door ontwikkeld tot een recreatieve trekker voor de regio.

Wat gaan we daarvoor doen

Strand Horst
In 2018 wordt de plan-m.e.r.-procedure voor dit project uitgevoerd. Zodra deze procedure doorlopen is, zal eind 2018 het ontwerpbestemmingsplan en de plan-m.e.r. ter inzage worden gelegd. In het voorjaar van 2019 wordt het bestemmingsplan aangeboden aan de raad ter vaststelling, mits zienswijzen of andere procedures niet voor vertraging zorgen.

We zijn bezig met de ontwikkeling van een fietspad Zeeweg / Schaapsdijk. Deze draagt bij aan een veilige fietsverbinding tussen Strand Horst en Ermelo.

Wat hebben we gedaan

In 2019 is het bestemmingsplan Strand Horst vastgesteld. Tegen het bestemmingsplan is door diverse personen/partijen beroep ingesteld. In 2020 wordt dit bestemmingsplan zeer waarschijnlijk bij de Raad van State behandeld.

Centrum en De Enk

Wat willen we bereiken

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij

Centrum

Het centrum van Ermelo moet voor inwoners en toeristen een aantrekkelijke plek zijn om te komen en te verblijven. dat vraagt bij de verdere planontwikkeling om kwaliteit op het gebied van vergroening van pleinen, omgevingskunst, bloemen en perken en ontmoetingsvoorzieningen.
We willen deze levendigheid en aantrekkelijkheid ook terugzien op de lijn tussen De Verbinding en het kernwinkelgebied. De recreatieve functies die Ermelo heeft mogen merkbaarder terug te vinden zijn in het centrum. We willen de verblijfsaantrekkelijkheid verhogen door het fiets- en voetgangersvriendelijker te maken.

Economie

We willen het centrum een aantrekkelijke winkelgebied maken door met de ondernemers te werken aan een gevarieerder winkelaanbod en dit te concentreren rond het centrumwinkelgebied.

Programmabegroting 2019-2022

Door het faillissement van de aannemer is vertraging in de uitvoering van het centrumplan ontstaan. Deze zomer is het faillissementstraject afgerond en wordt het openstaande werk uitgevoerd.

Wat gaan we daarvoor doen

De laatste werkzaamheden uit het centrumplan worden uitgevoerd. Daarnaast staat de gemeente open voor externe initiatieven om het centrumgebied aantrekkelijker te maken. Door het Centrum Management Ermelo (CME), waarmee de gemeente een subsidierelatie heeft, wordt verder gebouwd aan de verbetering van de beeldkwaliteit.
Daarnaast is er een relatie met markt 2.0.

Wat hebben we gedaan

In 2019 zijn de laatste werkzaamheden van het centrum afgerond. Tevens is de looproute gerealiseerd. Enkel worden de "kapotte" kolken nog aangepast/vervangen.

In het centrum is inmiddels een traject gestart in samenwerking met vastgoedeigenaren en ondernemers en hun vertegenwoordigers, dat zich concentreert op de verbetering van de leegstandssituatie en vitalisering van de detailhandel.
In de verdere ontwikkeling van de Enk vervult de gemeente een faciliterende en ondersteunende rol.

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2018	837,4	774	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
Netto arbeidsparticipatie	%	2018	68,3	67,8	CBS - Arbeidsdeelname
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2018	143,2	145,9	LISA
Functiemenging	%	2018	55,9	52,8	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research

bron: waarstaatjegemeente.nl (13 februari 2020)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Samen Ondernemen in Ermelo zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- SNV;
- Leisurelands;
- Coörperatie Gastvrije Randmeren;
- Vitale Vakantieparken.

Wat heeft het gekost

Budgetten		Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2019	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	873.000	40.000	913.000	880.163	32.837
	baten	-478.000	275.000	-203.000	-221.144	18.144
Saldo		395.000	315.000	710.000	659.019	50.981

Investeringen		Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2019	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	40.000	54.000	94.000	99.118	-5.118
	baten	0	-384.000	-384.000	-35.381	-348.619

Saldo		40.000	-330.000	-290.000	63.737	-353.737

Het gedetailleerde investeringsoverzicht (van de door te schuiven kredieten) is opgenomen in onderstaand overzicht:
Investeringsplan Programma Samen Ondernemen in Ermelo

Jaarverslag: Paragrafenverantwoording

Paragraaf Lokale heffingen

Algemene informatie

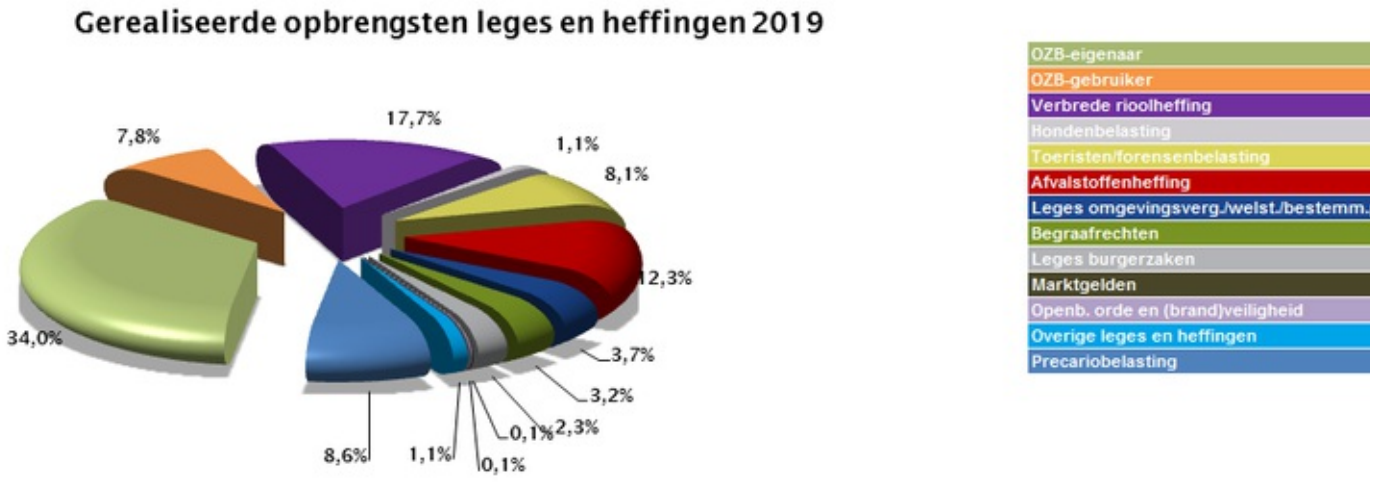
In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de belastingtarieven en rechten 2019. De gemeentelijke belastingen en rechten zijn een belangrijke inkomstenbron voor onze gemeente. De OZB, de hondenbelasting, toeristenbelasting, forensenbelasting, reclamebelasting en precariobelasting worden als algemene belastingen gezien.

De gerealiseerde inkomsten

Een vergelijking tussen de Jaarstukken 2019 en de Jaarstukken 2018 geeft het navolgende beeld van de opbrengsten uit belastingen en heffingen:

Belastingontvangsten en heffingen 2019 vs 2018:
5,91%

Naam heffing of leges	Jaarstukken 2019 x € 1.000,00	in %	Jaarstukken 2018 x € 1.000,00	in %
OZB eigenaar (woning/niet woning)	5.545	34,04%	5.012	31,65%
OZB gebruiker (niet woning)	1.271	7,80%	1.189	7,51%
Hondenbelasting	176	1,08%	163	1,03%
Toeristenbelasting	351	2,15%	331	2,09%
Forensenbelasting	964	5,91%	778	4,91%
subtotaal	8.307	50,99%	7.473	47,19%
Verbrede rioolheffing	2.880	17,68%	2.795	17,65%
Afvalstoffenheffing	1.998	12,26%	1.870	11,81%
Begraafrechten	527	3,23%	436	2,75%
Leges vergunningen en kabels	123	0,75%	116	0,73%
Leges omgevingsvergunningen	565	3,47%	1.104	6,97%
Leges welstand	40	0,25%	62	0,39%
Leges bestemmingsplannen	0	0,00%	0	0,00%
Leges burgerzaken	371	2,28%	521	3,29%
Marktgelden	9	0,06%	10	0,06%
Precariobelasting	1.393	8,55%	1.373	8,67%
Leges woonruimteverdeling	3	0,02%	2	0,01%
Leges openbare orde en veiligheid	22	0,13%	17	0,11%
Baten reclamebelasting	54	0,33%	56	0,35%
subtotaal	7.985	49,01%	8.362	52,81%
Totaal	**16.290**	**100,00%**	**15.835**	**100,00%**

Beleid inzake lokale belastingen en heffingen

Landelijk Beleid

Maatstaf ozb: WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven

In de meicirculaire 2018 is de jaarlijkse aanpassing van de gewichten van de verdeelmaatstaf ozb doorgevoerd. De uitkomst van de verdeelmaatstaf ozb wordt bepaald door de omvang van de WOZ-waarde en een daaraan gekoppeld gewicht, het zogenaamde rekentarief. Er worden drie WOZ-waarden onderscheiden: voor eigenaren woningen, eigenaren niet-woningen en gebruikers niet-woningen. Er zijn daarom ook drie rekentarieven. Door marktontwikkelingen kan de WOZ-waarde sterk fluctueren. Het is staand beleid van het rijk om voor dat effect te corrigeren, door middel van een aanpassing van de rekentarieven. De correctie is dus op nationaal niveau. Regionale en lokale marktontwikkelingen die afwijken van de landelijke ontwikkelingen werken wel door in de uitkomst van de maatstaf.
De aanpassing van de rekentarieven is afgestemd op de WOZ-tijdvakken. Op 1 januari 2019 begint een nieuw WOZ-tijdvak met waardepeildatum 1 januari 2018. Het rekentarief wordt naar beneden (of naar boven) bijgesteld om de stijging (of daling) van de ozb-maatstaf als gevolg van de stijging (of daling) van de WOZ-waarde van woningen en niet-woningen ongedaan te maken. De maatstaf groeit wel met de inflatie mee (prijs Nationale Bestedingen, pNB).
De marktontwikkeling tussen 1 januari 2017 en 1 januari 2018 bij woningen wordt, op basis van informatie van de Waarderingskamer, geschat op 7%. Voor niet-woningen wordt de waarde-ontwikkeling over dezelfde periode geschat op 1%. De inflatie (pNB) in die periode bedraagt volgens de ramingen van het CPB 2,4%. Het rekentarief voor eigenaren woningen komt na aanpassing op -0,1095%, voor eigenaren niet-woningen op -0,3012% en voor gebruikers niet-woningen op -0,2415%. Met deze nieuwe rekentarieven is rekening gehouden bij de berekening van de uitkomsten van de meicirculaire 2018. U bent daarover reeds via een Raadsbrief, als onderdeel van de Kadernota 2019, geïnformeerd.

Macronorm OZB

Volgens cijfers van onderzoeksinstituut COELO stijgt de totale landelijke OZB-opbrengst in 2018 met € 160.6 miljoen, een stijging van 4,1%. De macronorm voor 2018 is 3,14%. Dat betekent dat de stijging in 2019 meer steeg dan volgens de macronorm is toegestaanbinnen. De macronorm voor 2019 is 4%. (Dit percentage is opgebouwd uit 1,6% reële trendmatige groei van het BBP en 2,4% prijsontwikkeling Nationale Bestedingen (op basis van het Centraal Economisch Plan 2018). Het kabinet denkt erover om de macronorm om te zetten in een woonlastennorm (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing). Autonome gemeenten maken verantwoorde keuzes en doorkruisen daarbij niet de gewenste ontwikkeling van de collectieve lastendruk. Afschaffing van de macronorm heeft daarom de voorkeur van de VNG.

Inhoud beleid in Ermelo

Algemeen beleid van Ermelo is om terughoudend om te gaan met belastingstijgingen. Ermelo behoort dan ook tot de goedkopere gemeenten in Nederland. Vanaf 2017 hanteert het Coelo-rapport een andere wijze van presenteren met betrekking tot de lokale lastendruk. De presentatie is voortaan in bruto-woonlasten weergegeven. Daarnaast worden de gegevens van de huurder gepresenteerd. Door de wijziging in de systematiek vindt een grote verschuiving plaats in de rangorde en is een vergelijk met voorgaande jaren niet meer mogelijk. Kortheidshalve wordt voor een overzicht verwezen naar het onderdeel over de lastendruk.
Wij vinden het belangrijk dat de lokale lastendruk in verhouding staat tot omvang en kwaliteit van de openbare voorzieningen.

Kadernota 2019

In de door de raad vastgestelde Kadernota 2019 is bepaald dat voor het begrotingsjaar 2019 de volgende percentages worden aangehouden:

- Indexering 2019: Op basis van de inflatiecorrectie voor de prijsmutaties bedraagt het stijgingspercentage voor 2019 2,3%.
- Onroerende Zaak Belasting: De OZB wordt in 2019 verhoogd met een inflatiecorrectie van 2,3%. In Ermelo geldt de algemene beleidsregel dat bij de jaarlijkse vaststelling van de WOZ-waarde het uitgangspunt is dat de OZB opbrengst in totaliteit geen wijziging ondergaat als gevolg van waardefluctuaties, niet zijnde areaaluitbreiding. In 2019 wordt deze beleidsregel ook gehanteerd.
- Hondenbelasting: De hondenbelasting wordt in 2019 verhoogd met een inflatiecorrectie van 2,3%.
- Afvalstoffenheffing: De kosten van afvalinzameling zijn in 2019 volledig kostendekkend, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw en met de stand van de voorziening Afvalstoffen.
- Rioolheffing: De rioolheffing 2019 wordt gebaseerd op het ZAP. De rioolheffing is volledig kostendekkend, waarbij tevens tevens rekening wordt gehouden met de btw, de stand van de voorziening Egalisatie riolering en de indexatie ter grootte van 2,3%.
- Toeristenbelasting: Op basis van de notitie toeristen- en forensenbelasting is het tarief 2019 per persoon per nacht voor de toeristenbelasting € 1,00. Dit tarief staat vast voor de jaren 2018 en 2019 en is feitelijk de inflatiecorrectie over 2017, 2018 en 2019.
- Forensenbelasting: Op basis van bovenstaande notitie is het tarief voor de forensenbelasting voor het belastingjaar 2019 gewijzigd van een vast bedrag per object naar een heffing op basis van de WOZ-waarde van het recreatieobject. De tarieven zijn van € 241,00 per object oplopen naar de indeling en verschillende klassen, van respectievelijk € 362,00, € 482,00, € 603,00 en € 723,00.
- Precariobelasting op kabels en leidingen: Op grond van de brief van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (de heer dr. R.H.A. Plasterk) van 10 februari 2016 wordt het stijgingspercentage 2018 op 0 gezet.

- Overige legestarieven: De algemene lijn is volledige kostendekkendheid, tenzij nadrukkelijk anders is besloten.

Bij de behandeling van de Kadernota 2018 is een aantal amendementen/moties aangenomen. Daarbij zijn van belang voor het tariefbeleid:

- Het amendement van de fracties ChristenUnie, CDA, VVD, SGP en Burgerbelangen Ermelo waarbij wordt voorgesteld om niet in te stemmen met een jaarlijkse reële verhoging van de totale belastingopbrengst van de algemene belastingen met ingang van 2018 gedurende vier jaar van 2,15%.
- De motie van de fracties ChristenUnie, CDA en SGP waarbij het college wordt opgeroepen het systeem van (fictieve) bespaarde rente voor de begraafplaats zoals dat gold vóór 2015, te verwerken in de Programmabegroting 2018-2021 en bij de tarieven 2018 weer in te voeren.

Coalitieakkoord 2018-2022 Dichterbij
In het Coalitieakkoord 2018-2022 zijn enkele passages opgenomen betrekking hebbend op het beleid inzake de lokale heffingen. Wij noemen:

> "6. Financiën
> We hebben ambities en zoeken daarvoor financiële ruimte in de begroting en tegelijkertijd stevenen we in diezelfde begroting af op een structureel tekort van 2,8 miljoen aan het eind van de raadsperiode. Omdat we willen werken vanuit een solide begroting vraagt dat van ons een ander, meer gedegen financieel beleid. Bij een hoog ambitieniveau hoort een langjarige financiële visie op investeringen. Door in financiële investeringsperioden van 5 tot 10 jaar te denken hopen we enerzijds de lastendruk te beheersen. En anderzijds de ontwikkelingen van de financiën beter onder controle te krijgen. Verder gaan we uit van het principe van kostendekkendheid. Politiek gaat primair over het verdelingsvraagstuk, en dat gaat in meerderheid over aanvullende keuzes op niet kostendekkende voorzieningen. Het verhogen of verlagen van gemeentelijke inkomsten, zoals bijvoorbeeld de OZB voor niet-eigenaren, toeristenbelasting, mogelijk een doelbelasting, of het al dan niet vasthouden aan de hondenbelasting wordt gewogen vanuit het principe van kostendekkendheid. We kiezen voor de variant met de minste kosten/meeste opbrengst voor de inwoner. We willen zo snel mogelijk een eerste financiële vertaling van onze ambities opstellen."

Evaluatie exploitatie Begraafplaats
De raad heeft naar aanleiding van het raadsvoorstel Exploitatie Begraafplaats Koningsvaren op 10 april 2018 besloten:

> 1. de tarievenstructuur als volgt vast te stellen:
> a. Tarieven begraven:
> * bespaarde rente over de voorzieningen komt ten gunste van deze tarieven
> * tarieven 100% kostendekkend
> b. Tarieven specifieke dienstverlening: 100% kostendekkend
> c. Tarieven schoonmaken gedenktekens: 100% kostendekkend
> d. Tarieven instandhouding begraafplaats:
> * maximum aan tarieven toe te rekenen kosten voor instandhouding bepalen op € 200.000,00
> * overige kosten toe te rekenen als openbaar groen
> * tarieven 100% kostendekkend o.b.v. € 200.000,00
> * de tarieven jaarlijks indexeren voor inflatie
> 2. de huidige tarieven niet te verlagen.
> 3. de voorgestelde tariefswijziging per 1 januari 2018 door te voeren per 1 januari 2019 met de daarbij behorende indexering.
> 4. tariefstelling en werkwijze schoonmaken grafmonumenten te handhaven.
> 5. Vanaf 2018 bij de tariefberekening uit te gaan van geprognosticeerde aantallen.
> 6. Het groene karakter van de begraafplaats te behouden.
> 7. € 91.000 aan te merken als kosten openbaar groen en dit bedrag te dekken uit de stelposten volume ontwikkelingen, prijsontwikkelingen en dekkingsvoorstel amendement begraafrechten 2017 dd. november 2017.

Onroerendezaakbelastingen niet woningen.
Vanuit de Kadernota 2018 is voorgesteld voor de OZB niet woningen gedurende de periode 2018-2021 de nullijn te hanteren voor wat betreft de jaarlijkse opbrengst (geen reële verhoging van het tarief, maar wel de jaarlijkse inflatiecorrectie toe te passen). Daarnaast is vastgelegd dat, na concrete invulling van de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied door het Rijk, wordt onderzocht of hierin voor Ermelo mogelijkheden liggen om de opbrengst OZB niet woningen te verlagen en de daarmee gepaard gaande inkomstenderving te compenseren door bijvoorbeeld het invoeren van een nieuwe heffing. In de 8e Bestuursrapportage 2017 is gemeld dat de verruiming van het gemeentelijk belastinggebied van de baan is en dat bovengenoemd onderzoek niet meer uitgevoerd kan worden.

Riolering
ZAP
Het huidige ZAP geldend voor 2020-2025 wordt in 2021 geactualiseerd.
BRP
Het huidige BRP 1e fase moet uitgevoerd worden en geëvalueerd worden. Op grond van de uitkomsten zal moeten worden overgegaan tot uitvoering van BRP 2e fase.
Waterbergingen / rioolproblemen.
Ermelo is en wordt geconfronteerd met wateroverlast. Hiertoe zijn inmiddels diverse maatregelen

getroffen, doch uit de eerste actualiseringswerkzaamheden van het rioleringsplan blijkt dat de reeds eerder gememoreerde noodzakelijk geachte waterbergings- en afvoercapaciteit uitbreiding behoeft.

Vastgesteld beleid inzake lokale belastingen en heffingen
Enkele nota's staan reeds vermeld in de programma's, voor een volledig overzicht van het vastgesteld beleid met betrekking tot de lokale belastingen en heffingen achten wij het evenwel verstandig om deze hier nogmaals te noemen. Het betreft:

- Beleidsnota Begraafplaats (2001);
- Rapport Gemeentelijke Tarieven "Van kostprijs naar tarieven" (2002);
- Nota Recreatieve Heffingen Toeristen en Forensenbelasting (2003);
- Tariefdifferentiatie Afvalstoffenheffing;
- Belastingverordeningen (jaarlijks);
- Notitie Lokale Lastenverlichting (2008);
- Raadsbrief Tariefontwikkeling OZB-niet woningen (28 juni 2012);
- Basis RioleringsPlan (2012);
- Analyse Begraafplaatsexploitatie (2014);
- Notitie Opties Kosten en Baten (2014);
- Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP (2015);
- Notitie rentebeleid kostendekkende tarieven (2017);
- Evaluatie begraafplaats (2018);
- Kadernota 2019 inzake klasse-indeling Forensenbelasting (2019).

Kostendekkendheid tarieven

Als onderdeel van de BBV 2017 is het voor de paragraaf Lokale heffingen verplicht een overzicht op hoofdlijnen op te nemen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk gemaakt wordt:

- Hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.
- Wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen.
- Hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

Voor de cijfermatige berekening van de kostendekkendheid van de heffingen wordt aangesloten bij de in de "notitie overhead" van de commissie BBV opgenomen tabel. Deze berekening moet vervolgens worden aangevuld met een inhoudelijke toelichting over de totstandkoming van de tarieven en de beleidskeuzes die daaraan ten grondslag liggen. Een beleidskeuze die ten grondslag ligt aan de tarieven is dat in principe een kostendekkendheid van 100% wordt nagestreefd. Voor de leges burgerzaken zijn de diverse tarieven gemaximeerd vanuit het Rijk, wat impact heeft op de kostendekkendheid. De kostendekkendheid van de marktgelden wordt nog nader onderzocht. Tegelijkertijd wordt de marktverordening herzien.

Door wijzigingen in de BBV heeft gemeente Ermelo de notitie rentebeleid kostendekkende tarieven opgesteld en vastgesteld bij de Kadernota 2018. Aanleiding hiervoor is de gewijzigde verslagtechnische toerekening van rente aan taakvelden en producten. De notitie rentebeleid kostendekkende tarieven wordt betrokken bij de berekening van de tarieven met ingang van 2018.

De kostendekkendheid van de tarieven wordt berekend door het totaal van de netto-kosten per taakveld (exclusief omslagrente) en de toegerekende overhead, inclusief omslagrente en de toegerekende rente op basis van de visie rentetoerekening af te zetten tegen de opbrengst van de heffingen per taakveld.

In onderstaande tabel is de kostendekkendheid in beeld gebracht voor afvalstoffen, riolering, begraafplaats, bouwen, marktgelden, burgeraangelegenheden alsmede openbare orde en veiligheid:

Berekening van kostendekkendheid van een heffing: (bedragen x € 1.000,00)	Afvalstoffen	Riolering	Begraafplaats	Omgevings-vergunningen	Marktgelden	Burgeraange-legenheden	Openbare orde en veiligheid
Kosten taakveld(en), excl. (omslag)rente	2.254,7	2.098,1	544,1	613,6	24,7	408,9	10,0
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-742,1	-271,0	-59,0	-89,3	0,0	0,0	0,0
fictieve inkomsten bespaarde rente voorzieningen			-21,0				
Netto kosten taakveld	**1.512,6**	**1.827,1**	**464,1**	**524,3**	**24,7**	**408,9**	**10,0**
Toe te rekenen kosten:							
Overhead incl. (omslag)rente	98,0	262,0	147,0	142,8	2,9	219,0	10,0
Toe te rekenen rente	0,0	292,5	9,2	0,0	0,0	0,0	0,0
BTW	387,2	498,0	0.0	0.0	0,0	0,0	0,0
Totale kosten	**1.997,8**	**2.879,6**	**620,3**	**667,1**	**27,6**	**627,9**	**20,0**

Opbrengst heffingen	1.997,8	2.879,60	526,8	605,2	9,3	370,6	21,9
Dekkingspercentage	**100,0%**	**100,0%**	**84,9%**	**90,7%**	**33,6%**	**59,0%**	**109,4%**

Voor afvalstoffenheffing betreft dit de heffing inzake het vastrecht en verzamelcontainers, alsmede de afvalstoffenheffing variabel (Diftar). Voor de brede rioolheffing betreft dit de heffing bij woningen alsmede de niet-woningen. Voor de begraafplaats betreft dit de leges lijkbezorging, reiniging graven en instandhouding graven.

Conform het raadsbesluit wordt bij het onderdeel inkomsten taakvelden begraafplaats rekening gehouden met de fictieve bespaarde rente op de voorzieningen (€ 21.000,00).

De kostendekkendheid van de markt moet nog worden onderzocht. Dit is geen onderdeel geweest van het onderzoek in het kader van de legesverordening. Wel is in de berekening extra comptabel rekening gehouden met de kosten van marktmeester, schoonhouden, plaatsen en weghalen van hekken etc.

Ook de kostendekkendheid van Openbare Orde en Veiligheid dient nog nader te worden onderzocht. De activiteiten waar leges aan te grondslag liggen vormen maar een klein deel van de activiteiten van dit product. Dit maakt het inschatten lastig.

Lokale lastendruk

Jaarlijks wordt de COELO Atlas van de lokale lasten opgesteld. Dit betreft een jaarlijkse monitor van de ontwikkeling van de lokale lasten op macro- en microniveau. Voor onderstaande gegevens is gebruik gemaakt van de COELO Atlas van de lokale lasten 2019.

Landelijk overzicht
In 2019 wordt voor de onroerendezaakbelastingen de woz-waarde in peiljaar 2018 als grondslag gebruikt. Vorig jaar was dit de waarde in 2017. De waarde van een gemiddelde woning steeg in deze periode met 7 procent. Gemeenten houden bij hun tariefstelling rekening met deze waardeontwikkeling; zij verlaagden het tarief voor woningen met gemiddeld 4,5 procent. De ontwikkeling van de ozb-opbrengst staat dan ook goeddeels los van de prijsontwikkeling van onroerende zaken.
Gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling ligt het gemiddelde ozb-tarief voor woningen 3,2 procent hoger dan vorig jaar. Het gemiddelde huishouden betaalt daardoor dit jaar € 7,85 meer aan ozb. Het tarief voor eigenaren en dat voor gebruikers van niet-woningen stijgt met respectievelijk 4,1 en 4,5 procent. Ter vergelijking: de inflatie was in 2018 1,7 procent en zal in 2019 naar verwachting 2,4 procent bedragen.

De gemiddelde afvalstoffenheffing voor huishoudens stijgt dit jaar iets (met € 14,28, dat is 5,7 procent).

De gemiddelde rioolheffing voor huishoudens stijgt dit jaar met € 3,05 (1,6 procent). Gemiddeld betaalt een bedrijf bij een waterverbruik van 100 kubieke meter water € 194,00 aan rioolheffing; bij een waterverbruik van 500 kubieke meter water is dit € 3.340,00. De ontwikkeling van de rioolheffing voor bedrijven varieert sterk.

83 procent van alle gemeenten heft toeristenbelasting. Het tarief van de toeristenbelasting gaat dit jaar (gemiddeld in alle gemeenten) met 17,7 procent omhoog.

Aan hondenbelasting, die in 57 procent van de gemeenten voorkomt, wordt gemiddeld 8,8 procent minder betaald (tarief voor één hond). Als we alleen kijken naar de gemeenten die zowel dit als vorig jaar hondenbelasting heffen bedraagt dit een stijging van 1,4 procent.

Woonlasten per gemeente
Woonlasten zijn betalingen die huishoudens doen in verband met wonen. De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de onroerendezaakbelasting (ozb), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Een eventuele heffingskorting wordt hiervan afgetrokken. De gemeentelijke woonlasten bestaan voor huishoudens met een huurwoning uit de afvalstoffenheffing en soms rioolheffing. Eigenaar-bewoners betalen daarnaast ook ozb. In enkele gemeenten wordt van deze bedragen een heffingskorting afgehaald.

In Ermelo bedragen voor 2019 de woonlasten voor een éénpersoonshuishouden (eigenaar-bewoner) € 683,00 en voor meerpersoonshuishouden (eigenaar-bewoner) € 732,00. Ter vergelijking in Gelderland bedraagt dit gemiddeld € 653,00 resp. € 740,00. Landelijk bedragen voor 2019 de woonlasten gemiddeld € 740,00 voor een meerpersoonshuishouden, waarbij het de hoogste lasten € 1.446,00 (Bloemendaal) bedragen en de laagste € 511,00 (Gilze en Rijen).

Het is niet altijd zo dat gemeenten met hoge woonlasten ook veel geld overhouden aan de belastingen die zij van huishoudens innen. Dat komt doordat gemeenten met relatief waardevol onroerend goed binnen hun grenzen een lagere algemene uitkering van het Rijk ontvangen dan andere gemeenten. Zij worden geacht zelf meer belasting te heffen. De netto woonlasten geven een indicatie van het bedrag dat een gemeente per huishouden van de woonlasten overhoudt. De netto woonlasten zijn de woonlasten gecorrigeerd voor de verevening van belastingcapaciteit via de algemene uitkering. De Ronde Venen heeft de laagste netto woonlasten (€ 504,00). De hoogste netto woonlasten heeft Bloemendaat c.a. (€ 1.100,00). Van gemeenten met hoge netto woonlasten die geen bijzondere kostenposten hebben mag worden verwacht dat zij hun inwoners

een bovengemiddeld voorzieningenniveau bieden. Is dat niet zo, dan wordt er niet efficiënt gewerkt.

De presentatie wordt vanaf 2017 in bruto-woonlasten weergegeven. Daarnaast worden ook de gegevens van de huurder gepresenteerd. Door de wijziging in deze systematiek vindt een grote verschuiving plaats in de rangorde en is een vergelijk met voorgaande jaren niet meer mogelijk.

Bijlage 3 Woonlasten per gemeente
(Ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing; woning met gemiddelde waarde; na aftrek van eventuele heffingskorting; euro per jaar per huishouden)

bruto woonlasten 2019	*eigenaar-bewoner*			*huurder*		
	Woonlasten eenpersoons-huishouden	Woonlasten meerpersoons-huishouden	Rangnummer meerpersoons-huishouden	Woonlasten eenpersoons-huishouden	Woonlasten meerpersoons-huishouden	Rangnummer meerpersoons-
Landelijk gemiddeld	672	740		290	368	
Gelderland gemiddeld	653	740		247	339	
Ermelo	683	732	133	356	405	224
Harderwijk	593	651	39	297	355	178
Zeewolde	682	753	176	365	436	259
hoogste tarief	1.130	1.234		577	658	
laagste tarief	431	505		17	34	

Bron: COELO Atlas van de lokale lasten 2019

Kwijtschelding

Particulieren die aan bepaalde voorwaarden voldoen kunnen, afhankelijk van de persoonlijke financiële omstandigheden, in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Geen kwijtschelding wordt echter verleend voor de hondenbelasting en de leges.

Bij de invoering van Diftar is besloten om personen, die medisch afval hebben (bijvoorbeeld: incontinentie-, stoma of dialysemateriaal), tegemoet te komen in de afvalstoffenheffing. Hiervoor dient een schriftelijk verzoek te worden ingediend, voorzien van een medische verklaring van bijvoorbeeld de huisarts, of een rekening waaruit blijkt dat medisch materiaal gebruikt wordt.

In de jaarrekening wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over het aantal verleende kwijtscheldingen.

Om de armoedeval voor alleenstaande ouders met een relatief laag inkomen te verminderen, is per 1 januari 2012 voor gemeenten en waterschappen de mogelijkheid gecreëerd om bij de kwijtschelding van lokale belastingen rekening te houden met de kosten van formele kinderopvang. Dit vermindert de armoedeval en maakt werken lonender. Om gemeenten en waterschappen te ondersteunen bij het uitvoeren van deze maatregel is per 2013 structureel € 8 miljoen binnen het gemeentefonds beschikbaar gesteld.

De raad heeft hiervoor besloten, raadsbesluit corsanr. 12080968, om met ingang van 1 januari 2013 over te gaan tot het toepassen van de mogelijkheid om de noodzakelijke kosten voor kinderopvang in aansluiting op de Wet kinderopvang aan te merken als uitgave bij de beoordeling van verzoeken om kwijtschelding.

In de jaarstukken wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over het aantal verleende kwijtscheldingen. De kwijtschelding wordt verleend op afvalstoffen en rioolheffing.

Kwijtschelding	2015	2016	2017	2018	2019
Categoriaal (=medisch afval)	28	30	34	14	17
Geautomatiseerde kwijtschelding	333	343	352	382	374
Overige verzoeken	64	76	68	124	134
Totaal	425	449	454	520	525

In deze tabel zit ook de tegemoetkoming medisch afval verwerkt. Onderstaand staan de verleende bedragen aan kwijtschelding, onderverdeeld naar soort. Met name de kwijtschelding inzake rioolheffing is relatief gestegen.

Kwijtschelding (uitgaven x € 1,00)	2015	2016	2017	2018	2019
Rioolheffing	77.945	89.778	90.196	100.927	105.790
Afvalstoffenheffing vastrecht+ verzamelcontainer	42.580	45.597	47.042	50.695	53.330
Afvalstoffenheffing variabel Diftar	13.365	22.572	22.063	23.018	24.522
Totaal	133.890	157.947	159.301	174.640	183.642

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemene informatie

Kader
De gemeente Ermelo onderkent het belang van risicomanagement. Wij achten het daarom wenselijk om risico’s (vroegtijdig) te identificeren en waar mogelijk beheersbaar te maken. Door

inzicht in de risico’s wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico’s nu en de risico’s gerelateerd aan toekomstige uitgaven in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente. Hiertoe heeft de raad op 6 maart 2008 de notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement vastgesteld. De toegepaste systematiek van weerstandsvermogen en risicobeheersing is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente.

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement bevat relevante informatie ten aanzien van risico's met een mogelijk grote impact op de financiële positie van de gemeente. Van dergelijke risico's wordt ingeschat hoe groot de kans is dat de gebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet en het financiële gevolg dat dit met zich meebrengt. Waar mogelijk en voor zover dit ligt binnen de invloedsfeer van de gemeente wordt er naast het benoemen van de betreffende risico's vervolgens aandacht besteed aan een verlaging van de benoemde risico's door middel van het treffen van beheersingsmaatregelen om ofwel de kans van optreden ofwel de uiteindelijke impact van het risico te beperken.
Deze paragraaf rapporteert over de zogenoemde financiële risico's. Daar waar sprake is van niet-financiële (kwalitatieve) risico's die de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen kunnen beïnvloeden, wordt hierover gerapporteerd bij de in de programma's opgenomen speerpunten.

Op basis van de geïnventariseerde risico’s met een financiële impact is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. In deze paragraaf worden de tien risico’s gepresenteerd die de grootste invloed uitoefenen op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit. Indien een risico daadwerkelijk leidt tot budgettaire gevolgen, dan zijn daarvoor in de huidige begroting in beginsel geen directe dekkingsmiddelen beschikbaar. Dit betekent dat bij het zich voordoen van een risico in eerste instantie dekking gevonden moet worden binnen andere posten van de lopende begroting. Mocht dit laatste niet mogelijk zijn, dan vormt de Algemene Risicoreserve de eerste buffer om de financiële gevolgen op te vangen. Het optreden van een risico kan ook structurele financiële gevolgen met zich meebrengen. Afhankelijk van de omvang van de financiële consequenties van een zich voordoend risico kan ter dekking van een structureel nadeel nodig zijn om beleid te herzien dan wel te heroverwegen.

Een belangrijke indicator van de algehele risicopositie en de mate waarin deze door de beschikbare weerstandscapaciteit is afgedekt komt tot uitdrukking in de weerstandsratio. Indien de berekende ratio onder de door uw raad (bij de Kadernota 2018 gewijzigde) vastgestelde norm (1,0) komt te liggen, wordt een kritieke grens gepasseerd. Deze paragraaf sluit daarom af met een beoordeling van de weerstandsratio en een advies om het weerstandsvermogen op voldoende niveau te brengen indien de weerstandsratio te laag blijkt.

Vastgesteld beleid inzake Weerstandsvermogen
- Notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement (corsanr 07026562; 2008);
- Raadsbrief Ratio weerstandsvermogen Programmabegroting 2012-2015 (corsanr 11113198; raad maart 2012);
- Nota reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013 (corsanr 12079047; raad 28 februari 2013);
- Strategisch financieel beleid, onderdeel Kadernota 2018 (corsanr e170011021; raad 6 juli 2017).

Landelijke ontwikkelingen en trends

Transities Sociaal Domein
Sinds 1 januari 2015 zijn de taken van het Sociaal Domein aan de gemeenten overgedragen. Deze transitie brengt nog steeds de nodige risico's met zich mee. Zoals bekend heeft de overdracht destijds plaatsgevonden inclusief forse bezuinigingen, met name op het onderdeel jeugdzorg. Voor de gemeente Ermelo geldt dat er met name tekorten op het onderdeel voogdij/18+ zijn. De geboden structurele compensatie vanaf 2018 heeft niet geleid tot een kostendekkende uitvoering in het sociaal domein. Door de door het rijk toegepaste kortingen op de budgetten heeft Ermelo een taakstelling voor het sociaal domein opgenomen in de meerjarenbegroting. Jaarlijks worden maatregelen getroffen deze taakstelling in te vullen.

Met ingang van 2019 is het Sociaal Domein overgeheveld naar de algemene uitkering. Dit heeft mede tot gevolg dat loon- en prijsontwikkelingen alsmede volume-ontwikkelingen voortaan bekostigd moeten worden uit het accres. Voorts moet de komende jaren gerekend worden op een aanzienlijke volumegroei met betrekking tot de Jeugdzorg en de WMO. De door het kabinet afgesloten zorgakkoorden (medisch specialistische zorg, GGZ, huisartsen en wijkverpleging) zullen doorwerken naar de gemeenten en daarmee impact hebben op de gemeentelijke financiën. Ook voor de gevolgen van de invoering van het abonnementstarief voor de WMO ontvangen de gemeenten onvoldoende compensatie. Daarmee ontstaat de vraag of het accres wel (structureel) toereikend is voor de groei in het sociaal domein. De ontwikkelingen in het sociaal domein op zowel de zorgvraag en de ingezette zorg, maar ook de (her)verdeling van de middelen op landelijk gebied geven voor de komende jaren de nodige onzekerheid over de ontwikkelingen binnen het sociaal domein.

Omgevingswet
Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2021 in werking, waarmee een groot aantal bestaande wetten en algemene maatregelen van bestuur wordt vervangen en gesignaleerde knelpunten in het omgevingsrecht worden opgelost. De invoering van de Omgevingswet heeft gevolgen voor alle gemeenten en is de grootste wetgevingsoperatie sinds decennia. In de Programmabegroting 2019-2021 is op grond van het door de VNG opgezette "financieel dialoogmodel" bij de pijplijnonderwerpen aangegeven welke kosten de implementatie en het werken met de Omgevingswet naar verwachting met zich meebrengt.

De bedragen zijn vervolgens verwerkt in de Programmabegroting 2020-2023. En zijn voor de komende jaren voor zover we nu kunnen overzien toereikend.

Vennootschapsbelasting
Vanaf 2016 is de gemeente belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. De aangiften 2016, 2017 en 2018 zijn ingediend. Over het jaar 2016 was in eerste instantie geen belasting verschuldigd. In 2019 is echter een vaststellingsovereenkomst met de Belastingdienst gesloten met als gevolg dat alsnog een bedrag over 2016 is verschuldigd. Als gevolg van verliesverrekening over 2017 zal dit bedrag, met uitzondering van betaalde belastingrente, worden terugontvangen. Over het jaar 2018 is geen vennootschapsbelasting verschuldigd. Over het jaar 2019 is nog geen aangifte opgesteld. Mocht dit tot het betalen van belasting leiden wordt dit vermoedelijk in latere jaren terugbetaald in verband met fiscaal verlies van project "de Verbinding".
De overige activiteiten zijn niet belastingplichtig of hebben geen belangrijk financieel belang.

Algemene uitkering Gemeentefonds
Ten aanzien van de algemene uitkering zijn diverse ontwikkelingen gaande waarvan een aantal voor de gemeente vooralsnog resulteert in onzekerheden. Genoemd kunnen worden:
- herverdeling gemeentefonds per 2022
- oplopende tekorten bij de gemeenten bij het sociaal domein
- het corona virus heeft een wereldwijde invloed op de economie, het is onbekend wat dit verder betekent voor de Nederlandse economie en daarmee ook de rijksuitgaven welke van belang zijn voor het gemeentefonds

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Per 1 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Op grond van de AVG dient ook de gemeente aan nieuwe voorwaarden te voldoen om de privacy bij verwerking van persoonsgegevens te waarborgen. Het is wettelijk verplicht een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aan te stellen, die toeziet op het beschermen van privacygevoelige gegevens. Het is toegestaan dat gemeenten hierin met elkaar samenwerken. In het kader van Meerinzicht is hiertoe besloten door een gezamenlijke Functionaris Gegevensbescherming aan te stellen, die eveneens inhoudelijke uitvoerende taken verricht die behoren tot de functie van privacy officer. Alle gemeenten staan voor de taak om alle systemen en bestanden te onderzoeken op privacygevoelige gegevens en hiervan administratie te houden en afspraken vast te leggen hoe en door wie daarmee mag worden omgegaan. Indien blijkt dat er niet aan de voorwaarden van de AVG is voldaan, dan kan de Autoriteit Persoonsgegevens een forse boete opleggen.

Btw en exploitatie sportaccommodaties
Met ingang van 2019 is de btw op de investeringen en exploitatiekosten van de sportaccommodaties niet langer terug te vorderen en is geen btw over de inkomsten verschuldigd. Dit is voor de gemeente financieel nadelig. Om dit nadeel te compenseren is met ingang van 2019 een specifieke uitkering in het leven geroepen. De uitkering is echter voor alle gemeenten gezamenlijk gemaximeerd. Over 2019 is het voorlopige uitkeringspercentage vastgesteld op 81,7%. Verwacht wordt dat dit percentage naar boven wordt bijgesteld omdat veel gemeenten een te hoge aanvraag hebben ingediend.

Onderwijs
Op dit moment is er onduidelijkheid ten aanzien van investeringen inzake de huisvesting onderwijs. Deze onduidelijkheid richt zich op de te hanteren afschrijvingstermijn. Punt van discussie is of bij investeringen waarbij de gemeente geen eigenaar van het pand uit moet gaan van de afschrijvingstermijn welke door de gemeente zelf wordt gehanteerd, dan wel de termijn welke door de onderwijsorganisatie zelf wordt gevolgd. Hier kunnen verschillen inzitten. De afschrijvingstermijnen bij de gemeenten zijn over het algemeen langer. Indien de gemeente verplicht wordt dit aan te passen kan dit financiële consequenties hebben voor de gemeentebegroting. Op dit moment is hierover nog overleg gaande met de accountant.

COVID-19 (Corona) virus
Tussen het opmaken en vaststellen van de Jaarrekening 2019 en de feitelijke situatie per balansdatum 31-12-2019 is als majeure gebeurtenis de gevolgen van het Coronavirus noemenswaardig. Voor de gemeente Ermelo heeft dit gevolgen voor de manier van werken en het continueren van de dienstverlening. Omdat het “nieuwe werken” reeds is ingevoerd bij de gemeente Ermelo kunnen veel medewerkers thuis inloggen en hun activiteiten voortzetten. Daarnaast zijn er applicaties beschikbaar om elkaar online te treffen. Er is binnen Meerinzicht een ondersteuningsteam opgericht dat onder leiding van de directieraad in verbinding met de gemeentelijke teams, waaronder gemeente Ermelo, knelpunten in beeld brengt, acties coördineert en de communicatie richting medewerkers en inwoners ondersteunt. Wij monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen (groot) risico voor de continuïteit. Om het thuiswerken maximaal te kunnen faciliteren, wordt de capaciteit van het ICT-systeem uitgebreid door extra servers te plaatsen. Tevens is de snelheid van de glasvezelverbindingen door de provider verdubbeld.
Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. Wij monitoren onze risico’s en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. Wij bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren. Gaande de tijd wordt de financiële impact voor de begroting 2020 en verder in beeld gebracht en vindt communicatie hierover plaats (onder meer richting de raad).

Het Coronavirus brengt veel onzekerheden en risico’s met zich mee die op het moment van samenstellen van de jaarstukken nog niet te overzien zijn. Dat het consequenties zal hebben voor het weerstandsvermogen en de risicoparagraaf is duidelijk. Welke dat betreft is nog moeilijk te overzien. Er zijn onder meer onzekerheden en potentiële risico’s op de volgende terreinen:

- De zorgverlening aan onze inwoners
- Maatregelen in het kader van de gezondheid
- De uitkeringen aan onze inwoners
- De subsidies voor gesubsidieerde instellingen
- De ontwikkelingen in de grondexploitaties
- De bedrijfsvoering van onze organisatie
- Lopende en nieuw te starten projecten
- De financiering van onze activiteiten
- De heffing en inning van lokale heffingen

Ermelo monitort voortdurend de ontwikkelingen en de hiermee verbonden risico’s en gevolgen voor het financiële resultaat 2020 en verder. Waar mogelijk worden dan ook beheersmaatregelen genomen. Mochten de actuele ontwikkelingen leiden tot aangepaste prognoses voor 2020 dan zal Ermelo deze verwerken in de tussentijdse rapportages.
Bij het in kaart brengen van onderwerpen wordt gebruik gemaakt van de VNG inventarisatie lijst. Vlak voor, en zo nodig nog ten tijde van, de bespreking van de Kadernota 2021 (raad juli) en de Programmabegroting 2021-2024 (raad november) zullen wij de raad informeren over de meest actuele stand van zaken.

Risicoprofiel en benodigde weerstandscapaciteit

In deze Jaarrekening 2019 is het risicoprofiel geactualiseerd, waarbij risico's zijn vervallen, verlaagd alsmede de kans dat een risico zich voordoet opnieuw is ingeschat. Voorts zijn enkele nieuwe risico's toegevoegd.

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

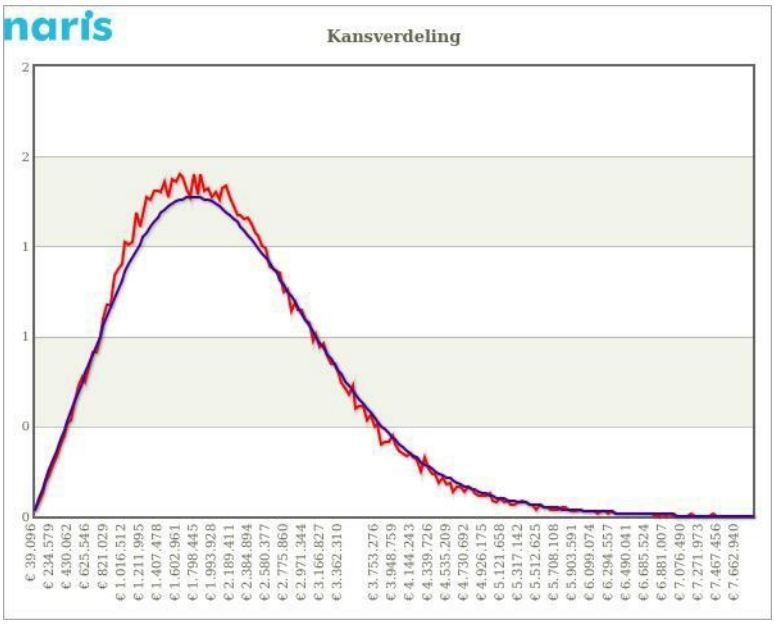
Risico nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R221	De huidige taakstellingen voor het sociaal domein wordt niet of slechts gedeeltelijk gerealiseerd	Geld - De inkomstenstelposten worden niet gehaald wat leidt tot een tekort op de begroting	50%	max.€ 1.852.000	21,91%
R222	Mogelijke saneringskosten de Zanderij op basis van minimale variant	Geld - Er ontstaat een nadeel in de begroting	90%	max. € 1.000.000	21,31%
R229	De door het rijk binnen het accres beschikbaar gestelde gelden voor loon prijsontwikkelingen en volumeontwikkelingen van het sociaal domein blijken onvoldoende te zijn vanaf het jaar 2021	Geld - Dit leidt tot een ongedekt tekort in de meerjarenbegroting	50%	max. € 1.400.000	16,59%
R228	De extra rijksbijdrage Jeugdzorgimpuls (€ 300 mln.) worden door het volgende kabinet niet gecontinueerd in 2022 en 2023	Geld - Er treedt zowel in 2022 als in 2023 een nadeel op in de programmabegroting 2020-2023.	50%	max. € 942.000	11,17%
R209	Niet voldoen aan de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming	Geld - Een boete van de Autoriteit Persoonsgegevens (max. € 20 mio of 4% van het omzettotaal).	10%	max. € 3.120.000	7,33%
R183	Participatiewet: De terugloop van de populatie van het aantal WSW'ers met oude rechten houdt geen gelijke tred met de korting op het rijksbudget.	Geld - met als gevolg dat er zich een nadeel voordoet in de begroting.	30%	max. € 440.000	3,12%
R192	Diverse ontwikkelingen binnen de algemene uitkering pakken negatief uit voor de gemeente.	Geld - Er ontstaat een tekort in de begroting	50%	max. € 250.000	2,96%
R230	Als gevolg van gewijzigde btw wetgeving wordt voor sport onvoldoende compensatie ontvangen	Geld - Er treedt een nadeel op in de begroting	10%	max. € 1.100.000	2,72%
R203	De anterieure overeenkomsten tot realisatie van een bedrijventerrein in het gebied tussen Eendenparkweg en Harderwijkerweg worden ontbonden.	Geld - De eerder door initiatiefnemers betaalde anterieure bijdragen dienen door de gemeente te worden terugbetaald.	90%	max. € 120.000	2,56%

R139	Een instelling kan haar betalingsverplichting tot rente en aflossing voor een door de gemeente Ermelo volledig gewaarborgde geldlening niet nakomen.	Geld - Een beroep van geldverstrekkers op de gemeente Ermelo om de betalingsverplichting van een instelling over te nemen ter grootte van het bedrag waar de gemeente garant voor staat.	10%	max. € 813.000	1,92%
	totaal			€ 11.037.000	

Deze tabel is als volgt te lezen:

Het totaal van de risico's bedraagt € 13.970.000,00, waarvan de tien grootste risico's € 11.037.000,00. In de tabel staan deze risico's vermeld met daarbij de kans dat deze optreedt en het maximale financiële omvang dat het risico kan hebben. Op basis van de benoemde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. Deze risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag van de risico's ad € 13.970.000,00 onnodig en ongewenst is. De risico's zullen immers naar verwachting niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden.

Voor deze simulatie wordt gebruik gemaakt van een zgn. Monte Carlo simulatie. Dit is een computergestuurde techniek waarbij een gebeurtenis niet één keer, maar vele malen wordt gesimuleerd. Deze simulatietechniek komt tot stand met berekeningen via computers. De verkregen uitkomsten worden steeds weer opnieuw berekend, met telkens een andere reeks willekeurige waarden. Dat leidt uiteindelijk tot mogelijk duizenden herberekeningen en mogelijke uitkomstwaarden. Omdat de Monte Carlo simulatie dit tot wel duizenden keren uitvoert, leidt dit tot een waarschijnlijkheidsverdeling van de mogelijke uitkomsten. Zo ontstaat een zo volledig mogelijk beeld van mogelijke risico's. De Monte Carlo simulatie eindigt met een enorm output aan geordende resultaten van de simulaties, die worden gepresenteerd in de vorm van onder andere kansverdelingen. U ziet deze hieronder in de grafiek weergegeven.

In de laatste kolom van de tabel staat het op basis van deze simulatie de geschatte impact per risico weergeven. Zo is de kans dat de eerste risico optreedt 50%, de uiteindelijke invloed op het totaal van de risico's bedraagt voor dit risico 21,91%. Het is daarmee relatief ook het grootste risico.

Tabel 2 toont de resultaten van deze risicosimulatie nog eens overzichtelijk. Hieruit blijkt dat, met een zekerheidspercentage van 90%, de risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 3.545.000,00 (= benodigde weerstandscapaciteit).

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Zekerheidspercentage	Benodigde weerstandscapaciteit
70%	€ 2.567.000,00
75%	€ 2.748.000,00
80%	€ 2.961.000,00
85%	€ 3.212.000,00
90%	€ 3.545.000,00
95%	€ 4.087.000,00

Uit de grafiek en de tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van **€ 3.545.023** (benodigde weerstandscapaciteit).

Er is een aantal risico's bekend waaraan geen prijskaartje kan worden gehangen. Dit betreft de

volgende risico's

- de nieuwe aanbesteding van de Jeugdzorg kan tot hogere zorgkosten leiden
- de nieuwe aanbesteding van de Wmo kan tot hogere zorgkosten leiden
- de nieuwe aanbesteding van de Participatiewet kan tot hogere kosten leiden
- de verkoop van het voormalige pand van de RNV door de gemeente Harderwijk kan meer of minder opleveren dan het bedrag van de overname. Het verschil wordt gedeeld met de 6 gemeenten,

Het totale risico-overzicht 2019 is HIER terug te vinden.

Risico's versus weerstandsvermogen

Beschikbare Weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de gemeente Ermelo beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Onderverdeling weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000,00)		Ultimo 2019
Weerstandscapaciteit exploitatie		
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0	
Rioolheffing *	0	
Afvalstoffenheffing *	0	
Onbenutte deel leges en andere heffingen	p.m.	
Onvoorzien (incl. volume-ontwikkelingen, prijsontwikkelingen exploitatie en Sociaal domein)	392	
Begrotingsruimte	0	
Kostenreductie mogelijkheden	0	
Nadere ombuigingsmogelijkheden	0	
Subtotaal Weerstandscapaciteit exploitatie		**392**
Weerstandscapaciteit vermogen		
Algemene reserve vrij besteedbaar	6.716	
Algemene reserve weerstandscapaciteit	2.467	
Vrij aanwendbare deel bestemmingsreserves	3.290	
Subtotaal Weerstandscapaciteit vermogen		**12.474**
Weerstandscapaciteit grondexploitatie		**3.949**
Totaal Weerstandscapaciteit		**16.815**
Benodigde weerstandscapaciteit		**3.545**
Ratio weerstandsvermogen		**4,74**

* De rioolheffing en de afvalstoffenheffing maken formeel onderdeel uit van het theoretische kader waarbinnen het weerstandsvermogen berekend wordt. Aangezien zowel de rioolheffing als de afvalstoffenheffing van de gemeente Ermelo 100% kostendekkend zijn, dienen deze onderdelen bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing te blijven.

Bij de bepaling van de weerstandscapaciteit vermogen zijn met ingang van de begroting 2018 de beklemde bestemmingsreserves buiten beschouwing gelaten. Wij hebben deze lijn eveneens gevolgd in de Jaarstukken 2018. Deze beklemde bestemmingsreserves zijn ingezet ter dekking van toekomstige kapitaallasten van investeringen. De mogelijkheid om (een deel van) deze middelen alsnog aan te wenden als weerstandscapaciteit hangt af van het feit of investeringen nog gerealiseerd moeten te worden en heroverweging nog mogelijk is.

Ratio weerstandsvermogen
Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de weerstandscapaciteit.
De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Onderstaande normtabel (tabel 4) is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio weerstandsvermogen.

Tabel 4: Waarderingsklassen

Waarderingsklasse	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 - 2.0	Ruim voldoende

C	1.0 - 1.4	Voldoende
D	0.8 - 1.0	Matig
E	0.6 - 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Tabel 5: Verloop ratio weerstandsvermogen

Moment van berekening	Ratio weerstandsvermogen
Programmarekening 2014	15,52
Programmabegroting 2016-2019	11,48
Jaarstukken 2015	19,68
Programmabegroting 2017-2020	15,76
Jaarstukken 2016	16,65
Programmabegroting 2018-2021	31,16
Jaarstukken 2017	27,97
Programmabegroting 2019-2022	5,29
Jaarstukken 2018	12,00
Programmabegroting 2020-2023	3,32
Jaarstukken 2019	4,74

De weerstandsratio van de gemeente Ermelo valt in waarderingsklasse A en dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Alle ratio's liggen in de waarderingsklasse A "Uitstekend". Schommelingen van de ratio worden zowel veroorzaakt door mutaties in de aanwezige weerstandscapaciteit als ook door veranderingen in het risicoprofiel.

Omvang Algemene reserve weerstandscapaciteit
Bij de vaststelling van de Kadernota 2018 is bepaald dat voor de specifieke aangehouden Algemene Risicoreserve geldt dat de omvang hiervan gelijk is aan factor 1 van het bedrag dat benodigd is om de risico's af te dekken met een zekerheid van 90%. Hierdoor hoeven afzonderlijke bestemmingsreserves niet langer indirect beschikbaar te blijven voor het op peil houden van het weerstandsvermogen. Overigens geldt dat bij het optreden van een of meer risico's in beginsel dekking dient te worden gevonden binnen de lopende begroting. Pas indien dit niet mogelijk blijkt kan voor incidentele dekking van het optredende nadeel aanspraak worden gedaan op de Algemene Risicoreserve.

In de notitie Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo is bepaald dat de toereikendheid van het saldo van de Algemene Risicoreserve jaarlijks wordt bezien bij de jaarrekening, waarbij een afwijking wordt geaccepteerd van € 500.000,00 naar boven of naar beneden. Bij overschrijding van deze grens zal het benodigde bedrag opnieuw worden vastgesteld.

Op grond van de in deze paragraaf weergegeven benodigde weerstandscapaciteit en het hiervoor genoemde behoort de hoogte van de Algemene Risicoreserve maximaal € 3.545.000,00 te bedragen. Het momenteel in de genoemde reserve beschikbare bedrag van € 2.467.000,00 is hiermee strikt genomen niet meer toereikend. Op grond van de uitgangspunten voor de Algemene Risicoreserve dient een bedrag van € 1.078.000,00 in de risicoreserve worden bijgestort. Om deze reden kunt u bij de besluitvorming omtrent de bestemming van het rekeningsaldo 2019 ook het voorstel tegemoet zien om uit de Algemene reserve (vrij besteedbaar) een bedrag van € 1.078.000,00 over te hevelen naar de Algemene Risicoreserve.

Algemene financiële kengetallen

Algemene informatie
Onder invloed van de recente wijzigingen in het BBV is wettelijk geregeld dat gemeenten voorgeschreven algemene financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarstukken. Met deze algemene financiële kengetallen wordt beoogd gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de provincie of gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te kunnen vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Van belang daarbij is ook het verloop van de uitkomsten en de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De algemene financiële kengetallen vormen daarom onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat deze paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

In de Regeling tot vaststelling van de wijze waarop de kengetallen moeten worden vastgesteld en opgenomen in de begroting en rekening van de provincies en gemeenten is bepaald welke kengetallen moeten worden opgenomen, hoe zij berekend moeten worden en hoe zij verwoord moeten worden in de begroting en jaarstukken. Het betreft de volgende algemene financiële kengetallen:
1 Netto schuldquote;
2 Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3 Solvabiliteitsratio;
4 Grondexploitatie;
5 Structurele exploitatieruimte;

6 Belastingcapaciteit.

Financiële kengetallen
De algemene financiële kengetallen voor Ermelo zien er als volgt uit:

Kengetallen	Jaarstukken 2017	Jaarstukken 2018	Begroting 2019	Jaarstukken 2019	
Netto schuldquote	-38%	-26,8%	39,8%	-14,8%	A
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-38%	-26,8%	39,8%	-14,8%	A
Solvabiliteitsratio	66%	59,4%	51%	48,9%	B
Grondexploitatie	0%	-1,1%	-1%	-0,7%	A
Structurele exploitatieruimte	-2,6%	1,3%	4%	-3,4%	C
Belastingcapaciteit	93%	97,1%	93%	99,1%	B

Provincie Gelderland heeft in de brief 'Programmabegroting 2016-2019' van 27 januari 2016 de financiële kengetallen gecategoriseerd. De provincie geeft vervolgens een voorzichtige waarde aan deze categorieën, namelijk dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Uitkomsten
De conclusie is dat Ermelo een aantal Financiële kengetallen verder verslechterd is. Daarbij komt dat het financiële perspectief voor Ermelo somber genoemd mag worden. Een verdere verslechtering van de kengetallen wordt verwacht. Kortheidshalve wordt verwezen naar de prognose van de Programmabegroting 2020-2023.

Streefkengetallen
De provincie Gelderland heeft aangegeven dat de gemeenteraad in overleg met het college van b&w per kengetal een norm kan bepalen. In Ermelo heeft dat nog niet plaatsgevonden. De door de provincie gebruikte normeringen zijn overgenomen. Gezien het feit dat Ermelo ruim binnen de normen (voor categorie A) blijft, is het niet nodig ook nog eens Ermelo'se normen vast te stellen.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemene informatie

Wegen, openbare verlichting, riolering, groen, speelvoorzieningen, water, sportvoorzieningen, gemeentegebouwen en onderwijsgebouwen worden tezamen als kapitaalgoederen aangeduid. Zij vormen het gezicht van de gemeente. Het onderhouden van kapitaalgoederen is van belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op het terrein van veiligheid, vervoer, recreatie, onderwijs en overige gemeentelijke diensten. Ook de gemeente Ermelo heeft veel in kapitaalgoederen geïnvesteerd. Kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd. Om het kapitaalgoed te kunnen blijven gebruiken waarvoor het bedoeld is, dient het derhalve te worden onderhouden. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goede beoordeling van de financiële positie op de korte en de langere termijn. Teneinde de raad van voldoende inzicht te voorzien, wordt het onderhoud van kapitaalgoederen – een onderwerp dat versnipperd in de begroting staat – in deze paragraaf gebundeld in een kort overzicht. Deze paragraaf geeft daarmee een dwarsdoorsnede van de begroting voor het onderdeel onderhoud kapitaalgoederen. Beleidsmatige uitgangspunten, voorgenomen acties voor beheer en onderhoud en de daarmee samenhangende uitgaven komen immers in diverse programma's voor.

Nadere definitie van het begrip "onderhoud"
Voor een juist begrip van onder meer de financiële gegevens in deze paragraaf is het van belang te weten wat in deze paragraaf onder het begrip "onderhoud" wordt verstaan. Overeenkomstig de toelichting op het BBV wordt uitgegaan van regulier onderhoud (normaal en zogenaamd groot onderhoud). Dat is het plegen van preventieve dan wel correctieve maatregelen. Vervangingsinvesteringen en de uit investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden daar uitdrukkelijk niet toe gerekend. Overige zaken voor het gebruik, niet zijnde onderhoud van een kapitaalgoed (zoals bijvoorbeeld het betrekken van energie) vallen daarmee ook buiten het

aandachtsgebied van deze paragraaf.

Aandachtsgebieden
Het onderhoud van kapitaalgoederen wordt onderscheiden naar de aandachtsgebieden wegen, riolering en waterhuishouding, groen en gebouwen kort samengevat. Per aandachtsgebied wordt aangegeven wat het beleidskader is, hoe het beheer wordt uitgevoerd en hoeveel financiële middelen daarmee zijn gemoeid. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

Het onderhoud van kapitaalgoederen staat verspreid over de volgende programma's/paragrafen
- Programma Samen Werken voor Ermelo;
- Programma Samen Leven in Ermelo;
- Programma Samen Wonen in Ermelo;
- Programma Samen Ondernemen in Ermelo;
- Paragraaf Bedrijfsvoering (kostenplaatsen Bedrijfsvoering en Team Wijkservice).

Aandachtsgebied: Wegen

Algemene doelstelling onderhoud wegen
De gemeente Ermelo beheert de verkeersinfrastructuur waarbij evenwicht is tussen bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefomgeving en kosten.

Onder de categorie "wegen" wordt gerekend
- Wegen (inclusief wegmeubilair en civieltechnische kunstwerken);
- Fietspaden;
- Voetpaden;
- Onverharde paden;
- Openbare verlichting.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Wegenbeheersplan Ermelo 2018-2022	2018	ja
Gemeentelijk Verkeer- en VervoersPlan Ermelo (GVVP) 2015-2018 In 2021 wordt een nieuwe mobiliteitsvisie vastgesteld	2013 / 2015	ja
Beleidsplan Openbare Verlichting 2010-2014 (In 2e kwartaal 2020 wordt een nieuw beleidsplan Openbare verlichting 2020-2024 vastgesteld.)	2010	nee
Parkeerbeleidsplan	2016	ja
Beleidsnota onverharde wegen	2016	ja
Kwaliteit fietsvoorzieningen Ermelo	2013	ja
Notitie Gladheidsbestrijding	2018	ja
MOP Civiele Kunstwerken (2018-2027)	2018	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd
In de vergadering van 29 mei 2018 heeft het college het Wegenbeheersplan 2018-2022 vastgesteld. Het kwaliteitsniveau van de Ermelose wegen is hierin vastgesteld op het CROW-B niveau. Voor het centrumgebied wordt kwaliteitsniveau A gehanteerd. In het Wegenbeheersplan staan beleidskaders en nieuwe speerpunten met betrekking tot duurzaamheid, innovatie en klimaatbestendigheid.

De gemeente Ermelo ambieert een kwalitatief goede en veilige woon- en leefomgeving als vitale, groene en zorgzame gemeente. Een goed functionerende openbare verlichting maakt daar onderdeel van uit. In het beleidsplan Openbare verlichting 2020-2024 wordt beschreven op welke wijze de gemeente de komende jaren uitvoering wil geven aan het duurzaam, bewust en gericht verlichten van de openbare ruimte.
De beleidsuitgangspunten zijn vervolgens vertaald naar een beheerplan. In dit beheerplan staan de huidige technische staat van het areaal, de beheersuitgangspunten en de benodigde onderhoudsmaatregelen ten behoeve van een goede instandhouding van het huidige areaal in de planperiode 2020-2024 (en een blik op de verdere toekomst) vermeld. Uitgangspunt voor het beheerplan is het handhaven van het huidige onderhoudsniveau.

Wat heeft het gekost:

Omschrijving	Jaarstukken 2018	Primitieve begroting 2019	Begrotings-wijzigingen 2019	Begroting 2019 na wijziging	Jaarstukken 2019	Saldo 2019
Verkeer	124	87	15	102	96	-6
Groot Onderhoud	508	522	0	522	522	0
Regulier Onderhoud	280	260	32	292	251	-41
Schoon- en bereidbaar houden	173	154	78	232	188	-44
Wegmeubilair	36	32	0	32	40	8
Openbare Verlichting	87	76	4	80	85	5
Waterlossingen	86	67	0	67	47	-20
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Wegen	1.294	1.198	129	1.327	1.229	-98

Aandachtsgebied: Riolering en waterhuishouding

Algemene doelstelling onderhoud riolering en waterhuishouding
De gemeente Ermelo zorgt voor het in stand houden van een kwalitatief goede voorziening voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater, welke bijdraagt aan een goede en duurzame bescherming van bodem en (oppervlakte)water ten behoeve van een leefbaar Ermelo.

Onder de categorie "riolering en waterhuishouding" wordt gerekend
- Voorziening voor het afvalwatertransport en de verwerking/zuivering van afvalwater;
- Overige waterhuishouding.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP)	2015	ja
BasisRioleringsPlan (BRP)	2012	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd
Volgens de Wet milieubeheer (Wm) dient elke gemeente te beschikken over een vastgesteld en actueel Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP). De gemeente heeft, volgens de Wm, de wettelijke zorgplicht voor de doelmatige inzameling en transport van stedelijk-afvalwater. Per 1 januari 2008 is de zorgplicht door de komst van de "Wet Gemeentelijke Watertaken" uitgebreid met een zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater en het voorkomen van structurele grondwateroverlast. Doordat Ermelo samen met Harderwijk, Putten en het Waterschap een rioleringsplan heeft opgesteld heet dit plan het Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP). In het ZAP zijn de kosten voor het in stand houden van de riolering opgenomen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2021) zal de verplichting voor het opstellen van een GRP komen te vervallen en worden geïncorporeerd in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Wat heeft het gekost:

Omschrijving	Jaarstukken 2018	Primitieve begroting 2019	Begrotings-wijzigingen 2019	Begroting 2019 na wijziging	Jaarstukken 2019	Saldo 2019
Specifieke GRP/ZAP-Maatregelen	101	89	0	85	101	16
Onderhoud afval-, hemel- en grondwater	373	381	-23	358	313	-45
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Riolering en Waterhuishouding	474	470	-23	443	414	-29

Aandachtsgebied: Groen

Algemene doelstelling onderhoud groen
De gemeente Ermelo beheert de groene voorzieningen in de openbare ruimte. Deze leveren een positieve bijdrage aan een groen Ermelo, zowel binnen als buiten de bebouwde kom.

Onder de categorie "groen" wordt gerekend
- Stedelijk groen (inclusief speelvoorzieningen);
- Landschap;
- Begraafplaatsen;
- Bossen;

- Heide;
- Natuurterreinen (inclusief Leemputten);
- Cultuurhistorische/archeologische elementen (onder andere grafheuvels en Romeins Marskamp).

Beleids- en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Natuurterreinen:		
Lange termijnvisie bossen Ermelo (maakt onderdeel uit van de Groenvisie)	2017	ja
Faunabeleidsnota (maakt onderdeel uit van de in 2017 opgesteld Groenvisie)	2017	ja
Heidevisie gemeente Ermelo	2011	ja
Speelruimte:		
Speelruimte in Ermelo deel 1	2012	ja
Begraafplaatsen:		
Visie Begraafplaats	2012	ja
Notitie Opties kosten en baten	2014	ja
Analyse Begraafplaatsexploitatie	2014	ja
Evaluatie exploitatie Algemene begraafplaats Koningsvaren	2018	ja
Landschap:		
LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP)	2011	ja
Beheersplan landschapselementen 2018-2028 (betreft kleine bosjes, houtwallen e.d.)	2019	ja
Stedelijk Groen:		
Groenvisie gemeente Ermelo 2017-2027	2017	ja
Groene Beheerplannen:		
0-Uitgangspunten groenbeheerplannen	2019	ja
1-Beheerplan groen	2019	ja
2-Beheerplan bomen	2019	ja
3-Beheerplan landschap	2019	ja
4-Beheerplan bossen	2019	ja
5-Beheerplan leemputten bij Staverden	2019	ja
6-Beheerplan flora en fauna	2019	ja
Beheerplan heideterreinen (2011-2021)	2011	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Stedelijk Groen
In 2017 is een nieuwe groenvisie ontwikkeld en vastgesteld (december 2017), als vervanging van de groenstructuurvisie 2004. In 2019 zijn de Groenbeheerplannen vastgesteld en is hiervoor budget in de begroting opgenomen.
Het beheer en onderhoud van het groen in de openbare buitenruimte wordt zowel in eigen beheer als door derden uitgevoerd.
De uit te voeren reguliere werkzaamheden zijn voor een groot deel beschreven in het bestek omgevingsbeheer onderhoud openbare ruimte (2017-2020).
Het snoeionderhoud aan alle bomen wordt op basis van een raambestek uitgevoerd.

De gemeente beschikt over een volledig nieuw geïntegreerd beheersysteem voor groen-, wegen- en rioolbeheer (Gisib). Dit beheersysteem is geheel gekoppeld aan de nieuwe BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie) van Ermelo. De uitbouw van data (schouwgegevens e.d.) binnen Gisib blijft de komende tijd aandacht vragen. De groenstructuur is inmiddels ook in Gisib vastgelegd.

De nieuwe groenvisie gaat in op de thema's: identiteit, gezondheid, biodiversiteit, klimaat & duurzaamheid, participatie & leefbaarheid en economie. De groenvisie geldt voor de volgende deelgebieden: stedelijk gebied (groen in de bebouwde kom), bomen, flora & fauna, buitengebied (landschap), natuurterreinen en bossen.
Het beheer en onderhoud van dit groen is ook belangrijk en is met name gericht op instandhouding. Vanaf 2019 wordt het stedelijk groen in het centrum op "A"-niveau onderhouden en de rest op "B"-niveau.

Begraafplaatsen
In 2020 wordt een nieuw beheerplan opgesteld op basis waarvan het beheer en onderhoud ingevuld gaat worden. Voor de begraafplaats geldt kwaliteitsniveau "A ".

Speelvoorzieningen
Het onderhoud van speelplaatsen en –toestellen is gebaseerd op het speelruimteplan "Speelruimte in Ermelo deel 1". Het gaat hierbij om cyclisch onderhoud en structurele vervanging, herinrichten van bestaande speelvoorzieningen en aanleggen van nieuwe speelvoorzieningen in nieuwe woongebieden. Hierbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de aspecten schoon, heel en veilig. In 2020 zal een nieuw beleidsplan of visie worden opgesteld.

Landschap
Het beheer van de buitengebieden is vastgelegd in het LandschapOntwikkelingsPlan (LOP). De doelstelling van het LOP is om met behulp van een consequente uitvoering van beleid de kwaliteit van het landschap te verbeteren. In 2019 is een beheerplan Landschap opgesteld.

Bossen
In de gemeentebossen wordt in het beheer gebruik gemaakt van natuurlijke processen, bijvoorbeeld natuurlijke verjonging (naast plantwerk op beperkte schaal). Door een extensievere wijze van beheer en onderhoud, waarbij bijvoorbeeld tak- en tophout en dode bomen in het bos achterblijven, is het uiterlijk van de bossen langzaam veranderd. Op langere termijn wordt daardoor de structuur van het bos gevarieerder en aantrekkelijker voor de natuur en de recreant. In 2018 is gestart met het opstellen van een nieuw beheerplan voor onze grotere boscomplexentotaal circa 650 ha), deze is in 2019 vastgesteld. De basis voor dat plan wordt gevormd door Europees en rijksbeleid, alsmede provinciaal en eigen gemeentelijk beleid (onder andere de lange termijnvisie voor de bossen zoals geformuleerd in de inmiddels vastgestelde Groenvisie). Ook de beginselen van het Forest Stewardship Council (FSC) zijn er in meegenomen. Het beheerplan schetst de kaders waarbinnen het beheer moet worden gevoerd (onder andere ten aanzien van houtoogst en natuur en verjonging vanwege de continuïteit).

Heide
Voor het beheer van de heidevelden (in totaal ± 1.000 ha) ligt de nadruk op een relatief intensief cyclisch patroonbeheer (maaien, kleinschalig plaggen), gecombineerd met procesbeheer (extensieve begrazing). Het uitgangspunt is dat de heide daadwerkelijk heide blijft en qua structuur en soortenrijkdom verder ontwikkeld wordt. Mede als gevolg van een doelstelling in het kader van een ontvangen SNL-subsidie om bepaalde dier- en plantensoorten te behouden, zijn hiertoe specifieke beheermaatregelen getroffen (in de vorm van maaien, kleinschalig plaggen, begrazing met schapen of koeien en het verwijderen van boompjes).
Door calamiteiten in de laatste jaren (strenge late vorst, droogte en plagen van heidehaantje) alsmede door overmaat aan stikstof in de van nature schrale heidebodems (met als gevolg verzuring en vrijkomen van o.a. zware metalen) moet het heidebeheer op met name de Groevenbeekse heide tegen het licht worden gehouden. Wellicht zijn onorthodoxe maatregelen vereist, zoals bekalking met steenmeel en branden.

Natuurterreinen
Voor het staatsnatuurmonument De Leemputten (totaal ca. 30 ha) is het afzonderlijk Beheerplan De Leemputten 2018-2028 opgesteld (vastgesteld in 2019). Het is een gebied met een bijzondere wettelijke status waarvoor een specifiek beheerregime geldt.

Wat heeft het gekost:

Omschrijving	Jaarstukken 2018	Primitieve begroting 2019	Begrotings-wijzigingen 2019	Begroting 2019 na wijziging	Jaarstukken 2019	Saldo 2019
Begraafplaats	104	103	0	103	148	45
Openbaar Groen	1.114	965	18	983	955	-28
Speelvoorzieningen	40	29	0	29	23	-6
Bossen, heide en natuurterreinen	203	117	51	168	142	-26
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Groen	1.461	1.214	69	1.283	1.268	-15

Aandachtsgebied: Gebouwen

Algemene doelstelling onderhoud gebouwen
De gemeente Ermelo wil een doelmatig, duurzaam en adequaat beheer van de gemeentelijke gebouwen alsmede enkele private en semi-publieke gebouwen en accommodaties teneinde de toegankelijkheid en veiligheid van die gebouwen en accommodaties te garanderen. De gemeente streeft daarbij naar toegankelijkheid van alle gebouwen ook en juist voor burgers met een beperking, conform de visie "Ermelo, Onbelemmerd en Zorgzaam" en de daarmee samenhangende BTB-gedachte.

Onder de categorie "gebouwen" wordt gerekend
- Gebouwen (inclusief daarbij behorende terreinen);
- Installaties;
- Monumentenzorg;
- Buitensportaccommodaties.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Meerjarenonderhoudsplan gebouwen 2016-2065	2016	ja
Strategisch Beleidskader Gemeentelijke Vastgoedportefeuille	2019	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Voor nagenoeg alle gemeentelijke en tevens een aantal private en semi-publieke gebouwen wordt één keer in de drie á 4 jaar een meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld. Het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan voor het voortgezet, bijzonder en openbaar onderwijs vindt in eigen beheer plaats door het schoolbestuur. De verantwoordelijkheid voor de daadwerkelijke uitvoering van het onderhoud ligt bij de scholen zelf. Ieder jaar wordt namens de gemeente een inspectie verricht of geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd. Uitgangspunt is dat de (gemeentelijke) gebouwen op een adequate wijze worden onderhouden. De jaarlijkse kosten van onderhoud en groot onderhoud zijn op basis van het meerjarenonderhoudsplan in de programmabegroting verwerkt.

Wat heeft het gekost:

Omschrijving	Jaarstukken 2018	Primitieve begroting 2019	Begrotings-wijzigingen 2019	Begroting 2019 na wijziging	Jaarstukken 2019	Saldo 2019
Gemeentewerf	31	31	0	31	8	-23
Gemeentehuis	84	0	84	84	86	2
Gebouwen Begraafplaats	21	12	0	12	28	16
Muziektent	3	7	39	46	1	-45
Toren Oude Kerk	6	5	0	5	13	8
Gebouwen onderwijs	4	10	0	10	5	-5
Gebouwen sport	125	153	-153	0	3	3
Private accommodaties	68	43	0	43	2	-41
Gebouw Dialoog	30	30	0	30	16	-14
't Palet	0	0	0	0	0	0
Brandweerkazerne	37	37	0	37	15	-22
Gebouwen algemeen	8	0	11	11	2	-9
Het Pakhuis	13	13	0	13	5	-8
Pinel Plaza Stationsstraat 118	35	35	0	35	0	-35
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Gebouwen	465	376	-19	357	184	-173

Paragraaf Financiering

Algemene informatie

Opname van deze paragraaf in de begroting vloeit voort uit artikel 9, lid 2 en 13 van het "Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)", dat per 1 januari 2004 van kracht is geworden. Deze paragraaf geeft inzicht in het (verwachte) risicoprofiel van onze gemeente op het terrein van financieringsaspecten.

Bestaande notities / regelgeving

De basis van het huidige financieringsbeleid ligt in de volgende stukken vast:
- Het Financieringsstatuut van oktober 2011;
- De nota "Rentebeleid 2012" van december 2011;
- De nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" van januari 2013;
- De Financiële verordening, artikel 212 van 27 november 2019

De gemeente heeft de regels ter beperking van het renterisico, het koersrisico, het intern liquiditeitenrisico en het kredietrisico beschreven in het financieringsstatuut. De nota "Rentebeleid 2012" en de nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" geven richting aan de inzet van reserves en voorzieningen bij de financiering, de administratieve verwerking van investeringen en de invloed hiervan op de rentelasten en de wijze waarop het renterisico kan worden beperkt.

Renterisico

De doelstellingen van het renterisicobeheer zijn:
- Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van het vreemd vermogen hoger of dat de renteopbrengsten van activa lager zullen zijn dan een bestuurlijk wenselijk geacht niveau, c.q. het in de begroting geraamde niveau;
- Het minimaliseren van de rentekosten en het optimaliseren van de rentebaten binnen de in het financieringsbeleid vastgestelde richtlijnen en limieten.

Richtlijnen en limieten renterisicobeheer:
- De kasgeldlimiet wordt conform de Wet fido niet overschreden;
- De renterisiconorm wordt conform de Wet fido niet overschreden;
- Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de

liquiditeitenplanning;
- De rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand in relatie tot de rentevisie;
- De rentevisie van de gemeente wordt jaarlijks bij het vaststellen van de kadernota/begroting vastgesteld;
- De gemeente streeft, waar wenselijk, naar spreiding in de rentetypische looptijden van uitzettingen (door schatkistbankieren minder relevant geworden).

Rentevisie
Het is noodzakelijk om jaarlijks een rentevisie te ontwikkelen, zodat concrete rentepercentages bepaald kunnen worden. Een aantal zaken maakt het lastig om een rentevisie te ontwikkelen.
- Bijna elke krantenkop gaat erover: het coronavirus. Ook in Nederland zijn de eerste besmettingen een feit. Zowel rente- als beursontwikkelingen worden momenteel gedomineerd door het Coronavirus. De angst voor dit virus vertaalt zich door naar onrustige financiële markten. Dit heeft de afgelopen tijd gezorgd voor forse dalingen op de aandelenmarkten. Als gevolg van het Coronavirus gaan beleggers op zoek naar zekerheid. Aandelen worden ingeruild voor Staatsobligaties en de rente maakt daarmee een vergelijkbare beweging als de aandelenbeurs.
- Het bedrijfsleven heeft op dit moment vooral last van een minder hoge productie uit China. Daardoor komen er tekorten in onderdelen, waardoor ook de vervolgstappen bij het maken van producten stil komen te liggen.
- De rente wordt onder aansturing van de Europese Centrale Bank bewust laag gehouden, vanuit de filosofie dat hiermee de economie gestimuleerd wordt.
- Ook de Brexit zal nog de nodige invloed hebben op de economie.
- Ook ondervindt de woning- en wegenbouw nog steeds een negatieve invloed van het stikstofprobleem (PFAS).

De Rabobank verwacht in haar beleggingsvisie van 5 maart jl. dat het effect van het coronavirus op de economie en de financiële markten niet langdurig zal zijn. Zij denkt dat later dit jaar sprake zal zijn van een ‘inhaalgroei’, onder andere door steunmaatregelen vanuit overheden en centrale banken. De Amerikaanse centrale bank, de Federal Reserve, is bijvoorbeeld al in actie gekomen en heeft de rente verlaagd. Bij eerdere virusuitbraken, zoals SARS, MERS en Ebola, zagen we dat zo’n inhaalgroei vrij snel tot stand komt, zodra de productie is hersteld. Financiële markten kijken dan weer vooruit en kunnen snel herstellen.
De rente is op het moment van schrijven nog steeds zeer laag/negatief. Bovenstaande ontwikkelingen maken het echter zeer lastig om een uitspraak te doen over de renteverwachtingen.

Portefeuille langlopende geldleningen
De portefeuille van langlopende geldleningen bevat eind 2019 een viertal leningen. Per 31 december 2019 bedraagt de totale restschuld € 19.750.000,00.

	Instelling	Rentepercentage	Bedrag per 31 december 2019 (x € 1.000,00)	Datum laatste aflossing
1a	BNG	4,415	1.000	1 juli 2023
1b	BNG	4,415	1.000	1 juli 2023
2	BNG	4,325	1.500	1 april 2024
3	BNG	3,820	1.250	15 december 2024
4	BNG	0,278	15.000	4 april 2029
	Totaal		**19.750**	

Renterisiconorm
Met de berekening van de renterisiconorm wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel de gemeente in elk jaar risico loopt ten aanzien van de rente van dat jaar. Simpel gezegd worden de aflossingen en de renteherzieningen gerelateerd aan het begrotingstotaal. In 2009 is de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) ingesteld. Met ingang van het begrotingsjaar 2009 is de renterisiconorm gekoppeld aan het begrotingstotaal in plaats van aan het saldo van de langlopende leningen, zodat het renterisico direct is gerelateerd aan het budgettaire risico. Het doel van de renterisiconorm is hiermee niet gewijzigd. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting is voor renteschokken bij herfinanciering. Het toezicht op de renterisiconorm vindt plaats door de provincie. Het renterisico mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden. De toetsing vindt plaats via de paragraaf Financiering in de begroting (vooraf) en de jaarstukken (achteraf).

Uit de onderstaande tabel blijkt dat wij in 2019 onder de renterisiconorm gebleven zijn.

Renterisiconorm (bedragen x € 1,00)		2019
1	Renteherzieningen	-
2	Aflossingen	1.050.000,00
3	**Renterisico (1+2)**	**1.050.000,00**
4	**Renterisiconorm**	**20.321.000,00**
5a (4 > 3)	Ruimte onder risiconorm	19.271.000,00
5b (3 > 4)	Overschrijding renterisiconorm	
	Berekening renterisiconorm	
4a	Begrotingstotaal *(na alle wijzigingen)* jaar 2019	101.275.000,00
4b	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%
4 = 4a x 4b	**Renterisiconorm**	**20.255.000,00**

Rentetoerekening
Rentetoerekening aan taakvelden (producten)
Op het punt van de verantwoording van rente in de begroting en jaarstukken is het BBV gewijzigd door de behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente te harmoniseren. In het BBV 2017 is de verplichting opgenomen, dat de rentekosten toegerekend moeten worden aan de taakvelden op basis van een rente-omslag.
Het renteomslagpercentage wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa, die gefinancierd zijn op basis van totaal financiering. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde renteomslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond.
Als bij de jaarstukken de werkelijke door te belasten rentelasten meer dan 25% afwijken van de op basis van de voor gecalculeerde renteomslag toegerekende rentelasten moet er verplicht een correctie van de toegerekende rente plaatsvinden.

Werkwijze bij kostendekkende tarieven
Tot op heden wordt er enkel rente toegerekend aan die producten waar een tarief tegenover staat, zoals riolering, afvalstoffen en begraafplaats tegen historische rentepercentages. In overstemming met het BBV 2017 wordt vanaf 2018 ook aan deze producten rente toegerekend op basis van het bij de begroting vastgestelde rente-omslag percentage. Voor de berekening van kostendekkende tarieven op de producten riolering, afvalstoffen en begraafplaats wordt eveneens vanaf 2018 uitgegaan van de extracomptabele rentetoerekening op basis van huidige historische rentepercentages voor de lopende objecten en voor nieuwe objecten van het op het moment van investeren geldende rentepercentage voor de rentevisie voor de lange termijn.

Renteschema
De Commissie BBV adviseert het onderstaand renteschema in de paragraaf Financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

	Renteschema o.b.v. Jaarstukken 2019				
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				€ 256.042,39
b.	De externe rentebaten			-/-	- € 359.360,24
	Saldo rentelasten en rentebaten				**- € 103.317,85**
c1.	De rente die aan de grondexploitatie **moet** worden doorberekend	-/-	- € 16.980,76		
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/-	n.v.t.		
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	+/+	n.v.t.		
					- € 16.980,76
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				**- € 120.298,61**
d1.	Rente over eigen vermogen			+/+	n.v.t.
d2.	Rente over voorzieningen			+/+	n.v.t.
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				**- € 120.298,61**
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	€ 301.687,26
f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**				**€181.388,65**

Over 2019 is sprake van een positief renteresultaat op het taakveld Treasury ten bedrage van € 181.388,65.

Koersrisico

De doelstelling van het koersrisicobeheer is:
Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen.

Richtlijnen en limieten koersrisicobeheer:
- Uitzettingen vinden plaats in producten waarbij de hoofdsom tenminste aan het einde van

de looptijd intact is of in producten met vastrentende waarden;
- Tevens beperkt de gemeente de koersrisico's door de looptijd van de uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitenplanning.

Beleggingen
De verkoop van de aandelen NUON heeft in 2009 een grote kasstroom met zich meegebracht. Eind september 2009 is een bedrag van € 12.000.000,00 langdurig belegd bij de Rabobank in drie gelijke deposito's met een looptijd van respectievelijk 5, 10 en 15 jaar. Met deze belegging is destijds het primaire doel om het weggevallen dividend van de NUON te compenseren bereikt. Per 1 juli 2011 is een bedrag van € 5.000.000,00 belegd bij de Rabobank met een looptijd van 8 jaar.

Het rendement op overtollige liquide middelen is nihil. Dit wordt veroorzaakt door de invoering van schatkistbankieren eind 2013 in combinatie met de lage rentestand. In het Begrotingsakkoord 2013 is afgesproken dat decentrale overheden vanaf eind 2013 verplicht worden om deel te nemen aan schatkistbankieren. Wij ontvangen momenteel geen rente over ons saldo bij de schatkist. Beleggingen van vóór 4 juni 2012 worden gerespecteerd en kunnen normaal aflopen. Oude contracten hoeven dus niet opengebroken te worden.

Per 31 december 2019 hebben wij de volgende beleggingen uitstaan:
- Deposito € 4.000.000,00 (einde looptijd 1 oktober 2024), tegen 4,363%

Daarnaast is eind 2019 een bedrag van € 17.963.123,61 (verplicht) in de schatkist ondergebracht. Op het moment dat de bovenstaande beleggingen vrijvallen zullen ook deze bedragen in de schatkist ondergebracht worden dan wel beschikbaar zijn voor het doen van betalingen.

Gewaarborgde geldleningen
De gemeente Ermelo heeft garanties afgegeven ten behoeve van enkele organisaties voor de betaling van rente en aflossing in geval deze instellingen de betalingsverplichting niet meer kunnen nakomen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een directe garantie (100% risico voor de gemeente) en een indirecte garantie (beperkt risico voor de gemeente). Het totaalbedrag van de directe garanties bedraagt per 31 december 2019 naar verwachting € 794.590,31 In het kader van sociale woningbouw staat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant voor leningen van Uwoon en de Vestia Groep (oud Stichting Gereformeerde Bouwcorporatie Bejaarden). Het totale gegarandeerde bedrag per 31 december 2019 voor deze twee instellingen bedraagt € 102.250.290,55.

In het geval dat het WSW een afgegeven garantie niet kan nakomen, wordt een beroep gedaan op de aan het Waarborgfonds deelnemende gemeenten en het Rijk. Het risico daarop wordt door ons als gering ingeschat. Immers de indirecte garantie kent een getrapte zekerheid. De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen: de middelen van de corporatie, de borgingsreserve van het WSW en de achtervangpositie van het rijk en de gemeenten. De garantie krijgt in dat geval zijn beslag door verstrekking van een renteloze lening aan het WSW waarmee rente en aflossing aan de financiële instelling betaald worden. Ermelo loopt dus feitelijk enkel risico over het bedrag aan rentederving van de renteloze lening aan het WSW. Ermelo is het geld van de lening dan dus niet kwijt. Het is daarom ook niet reëel om te veronderstellen dat Ermelo aangesproken wordt op het volledige bedrag waarvoor Ermelo garant staat.

Deelnemingen
Voor onze huidige deelnemingen, niet zijnde beleggingen, verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verstrekte geldleningen (Triade)
In het resultaat is geen rekening gehouden met de nog te ontvangen rente en aflossing van Triade over 2019. De vertraging van de invlechting van de bezittingen en schulden bij Interactie is hier de oorzaak van. Gekozen is in navolging van 2018 dezelfde lijn aan te houden, aangezien over dit boekjaar deze posten ook niet in rekening zijn gebracht bij Triade. Bij de overdracht van de bezittingen en schulden van de Sporthal Triade/buurtaccommodatie Oost aan Interactie wordt een zogenaamde passiva en activa afrekening opgesteld waar alle bezittingen, schulden en onderlinge vorderingen zullen worden opgenomen. In deze passiva en activa afrekening zal deze verrekening van nog te ontvangen rente en aflossing worden meegenomen.

Kredietrisico

De doelstelling van het kredietrisicobeheer is:
Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid op een waardedaling van de vorderingspositie als gevolg van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen van de tegenpartij (onder meer als gevolg van insolventie).

Richtlijnen en limieten kredietrisicobeheer:
- Indien twijfel bestaat over de kredietwaardigheid van een niet publiekrechtelijk lichaam wordt, voordat een dienst geleverd wordt, een kredietwaardigheidsonderzoek uitgevoerd en worden waar nodig voldoende zekerheidsmaatregelen getroffen;
- Uitzettingen vinden enkel plaats onder de voorwaarden van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Vorderingen (fiscale en niet-fiscale) worden actief en volgens vaste termijnen ingevorderd. Vorderingen waar een succesvolle invordering uitblijft, worden overgedragen aan een deurwaarder.

Intern liquiditeitenrisico

De doelstelling van het intern liquiditeitenbeheer is:
Het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsprognose en meerjareninvesteringsplanning waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen.

Richtlijnen en limieten intern liquiditeitenrisico:
De gemeente beperkt haar interne liquiditeitenrisico's door haar financieringsactiviteiten te baseren op een korte termijn liquiditeitenplanning (looptijd tot één jaar), alsmede op een vierjarige liquiditeitenplanning die aansluit op het meerjaren investeringsplan.

Liquiditeitspositie
Door de inwerkingtreding van schatkistbankieren worden overtollige gelden met ingang van medio december 2013 aangehouden in de Nederlandse schatkist. De financieringsbehoefte gedurende 2019 is opgevangen met een positieve stand op de rekening courant en het saldo van schatkistbankieren. Daarnaast is in 2019 een nieuwe geldlening aangetrokken van € 15.000.000,00. Gebruik van kasgeldleningen is tevens noodzakelijk geweest. Daartoe is op 4 januari 2019 een kasgeldlening van € 5 miljoen aangetrokken. Deze is in 2019 weer afgelost.

Kasgeldlimiet
In de Wet Fido wordt de kasgeldlimiet voor een bepaald jaar berekend door middel van een, door de Minister van Financiën vastgesteld, percentage van het begrotingstotaal van het respectievelijke jaar. De kasgeldlimiet heeft betrekking op de korte financiering met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar. Het toezicht op de kasgeldlimiet vindt plaats door de provincie. De gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Gemeenten dienen de informatie over de kasgeldlimiet op te nemen in de begroting en de jaarstukken (in de paragraaf Financiering). De kasgeldlimiet geeft het maximumbedrag aan dat een gemeente vlottend mag financieren. Voor onze gemeente bedraagt de kasgeldlimiet voor het jaar 2019 € 7.972.000,00 (primitieve begrotingstotaal € 93.785.000,00 * 8,5%). Wordt de kasgeldlimiet langdurig overschreden dan dient een gemeente haar vlottende schuld om te zetten in een vaste schuld. Uit de onderstaande tabel blijkt dat wij over het jaar 2019 binnen de kasgeldlimiet zijn gebleven.

	Liquiditeitspositie over het jaar 2019 Bedragen x € 1.000,00 (per eerste van de maand)		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1.	Vlottende (korte) schuld	maand 1	0	5.000	0	0
		maand 2	5.000	0	0	0
		maand 3	5.000	0	0	0
2.	Vlottende middelen	maand 1	2.921	4.635	12.719	19.316
		maand 2	3.541	11.083	18.047	18.039
		maand 3	6.615	12.938	19.692	19.612
3.	Netto vlottende schuld (+) /	maand 1	-2.921	365	-12.719	-19.316
	Overschot vlottende middelen (-) (1-2)	maand 2	1.459	-11.083	-18.047	-18.039
		maand 3	-1.615	-12.938	-19.692	-19.612
4.	Gemiddelde netto vlottende schuld (+) /					
	Gemiddeld overschot vlottende middelen (-)		-1.026	-7.705	-16.819	-18.989
5.	Kasgeldlimiet		7.972	7.972	7.972	7.972
6a.	Ruimte onder kasgeldlimiet (5-4)		8.997	15.677	24.791	26.961
6b.	Overschrijding van de kasgeldlimiet (4-5)					
	Berekening kasgeldlimiet					
	De kasgeldlimiet moet worden berekend bij aanvang van elk kalenderjaar en bij wijziging van het percentage als bedoeld bij post 8.					
7.	Begrotingstotaal	93.785				
8.	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,5				
9.	Kasgeldlimiet: (7) x (8) : 100	7.972				

Schatkistbankieren en drempelbedrag
Eind 2013 is (verplicht) schatkistbankieren van kracht geworden. De gemeente Ermelo heeft direct daarop alle vrij besteedbare middelen in de schatkist ondergebracht. Ermelo houdt enkel de gelden uit bestaande beleggingscontracten (zie het onderdeel "Beleggingen") buiten de schatkist aan. Oude contracten worden gerespecteerd en hoeven niet opengebroken te worden. Op het moment dat deze beleggingen vrijvallen, worden zij ook in de schatkist ondergebracht.

Het is toegestaan een deel van de overtollige gelden op een dag buiten de schatkist aan te houden om niet acuut in liquiditeitsnood te zitten bij (spoed)betalingen. Dit bedrag staat gelijk

aan 0,75% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 250.000,00. Uitgaande van een primitieve begrotingstotaal 2019 van € 93.785.000,00 bedraagt het drempelbedrag voor 2019 € 703.388,00. Ermelo houdt een lager bedrag dan het drempelbedrag buiten de schatkist aangezien de ervaringen hebben geleerd dat het volledige drempelbedrag niet benut wordt en tevens dat gelden in de schatkist dezelfde dag teruggeboekt zijn. In het overzicht "Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren" wat in de toelichting op de balans is opgenomen, blijkt dat wij over het jaar 2019 ruimschoots binnen het drempelbedrag zijn gebleven.

Samenvattend

Gering risico
Wij beoordelen de risico's die met financiering samenhangen voor onze gemeente als gering door:

- Het aanwezig zijn van een aantal laagrentende geldleningen zonder mogelijkheid tot renteaanpassing;
- Het toepassen van het uitgangspunt dat enkel zaken wordt gedaan met betrouwbare financiële instellingen;
- Een adequate, beschreven administratieve organisatie van de financieringswerkzaamheden;
- De aanwezigheid van een jaarlijks geactualiseerd meerjareninvesteringsplan;
- Een periodieke analyse van onder andere openstaande vorderingen.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemene informatie

Strategische doelstellingen
De gemeente Ermelo realiseert en levert een scala van producten en diensten. Daarvoor is een goede bedrijfsvoering van belang. In deze paragraaf duiden wij de belangrijkste ontwikkelingen.

Voor een beter Ermelo!

Onze Ermelose samenleving verandert: van verticaal naar horizontaal, van een klassieke zuilensamenleving naar een netwerksamenleving. Lokale ontwikkelingen ontstaan niet meer op basis van centraal gezag, maar door verbindingen van mensen (in organisaties). De klassieke uitoefening van macht vanuit één plaats wordt in hoog tempo ingeruild voor het georganiseerd delen van kennis en energie en verbindingen vanuit alle hoeken van de Ermelose samenleving. De participatiesamenleving, de doe-samenleving, overheidsparticipatie, mondige burgers, toenemende digitalisering en de opkomst van social media: allerlei ontwikkelingen die ons als gemeente Ermelo (bestuurlijk en ambtelijk), de afgelopen jaren hebben gedwongen na te denken over onze veranderende rol in de samenleving.

Door onze gemeentelijke organisatie te ontwikkelen naar een netwerkorganisatie werken we toe naar een organisatie die open en wendbaar is en zich aanpast aan deze veranderende samenleving. Voor een beter Ermelo, dat gericht is op het leveren van uitstekende dienstverlening aan ons bestuur en inwoners. Waarbij Ermelo zich blijft onderscheiden als een gemeente waar het beter wonen, werken en verblijven is. Dit doen wij vanuit de kernwaarden: samen, bevlogen, betrouwbaar en wendbaar.
Per 1 mei 2018 heeft de organisatie van Ermelo geen (vak)afdelingen meer met een bijbehorende leidinggevende structuur. Er wordt gewerkt in (tijdelijke) rollen. Medewerkers van de gemeente Ermelo werken opgavegericht. In het voorjaar 2019 kwam de rol van programmamanager vrij. Naar aanleiding van hiervan is besloten om, onder begeleiding van het bureau Groenewegen, verder te werken aan een doorontwikkeling van onze netwerkorganisatie. Dit heeft geresulteerd in een meer gestructureerde aanpak van het programma organisatieontwikkeling met een uitvoeringsagenda. Vanaf het najaar 2019 wordt dit uitvoeringsplan ter hand genomen.

Meerinzicht
In 2019 is voor het eerst een Kadernota voor Meerinzicht vastgesteld. Een nieuwe stap in de samenwerking.
In deze Kadernota wordt tegemoet gekomen aan de wens van gemeenten om de kosten van (extra) uitvoeringstaken voorafgaand aan de opdrachtverstrekking specifiek te maken en de gewenste resultaten concreet af te stemmen. Hiermee wordt voorkomen dat gemeenten worden geconfronteerd met uitvoeringskosten, waarover vooraf geen helderheid was. Het vergroten van de transparantie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer en de gepaard gaande kosten voor de uitvoering van de beoogde opdracht maken het mogelijk meer te sturen op resultaat en zo nodig, vooraf (budgettaire of beleidsmatige) keuzes te maken door colleges en/of raden.

In 2019 hebben de colleges en het bestuur van Meerinzicht de informatievisie en informatiebeleid voor de drie gemeenten en Meerinzicht vastgesteld. In toenemende mate bepaalt digitalisering namelijk de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening. Digitalisering is dus van strategische betekenis. Om als digitale gemeente te kunnen opereren is een robuuste onderliggende infrastructuur nodig die steeds opnieuw en flexibel kan inspelen op nieuwe vragen en behoeften van inwoners en bedrijven. De doorontwikkeling van de gegevenshuishouding en informatievoorziening moet leiden tot extra kwaliteitsimpulsen voor de gemeentelijke dienstverlening.

Beheer personele en organisatielasten
In 2019 is een traject opgestart om de arbeidsvoorwaarden, mede als gevolg van de invoering van de WNRA, van de vier organisaties (brongemeenten en Meerinzicht) te harmoniseren. Dat is

succesvol afgerond.
De loonsom in Ermelo is het resultante van de kwantitatieve en kwalitatieve formatieomvang en van de kosten van inhuur. De loonsom wordt begroot op basis van de in eigen dienst zijnde medewerkers en daarnaast wordt CAO-loonontwikkeling geraamd. Dit laatste is altijd een onzekere factor, omdat de uitkomst van de CAO-onderhandelingen bepaalt of de raming wel of niet voldoende is als dekking. Ook wordt een klein bedrag geraamd voor de opvang van kosten die gemaakt moeten worden in verband met vervanging van langdurig zieke medewerkers. De overheid is namelijk eigenrisicodrager. Om dit risico zoveel mogelijk te beperken wordt een actief ziekteverzuimbeleid gevoerd. Daarnaast worden secundaire en tertiaire personeels- en organisatiebudgetten begroot.

Inhuurbeleid
Inhuur van medewerkers heeft verschillende redenen:

- De ontwikkeling naar netwerkgemeente betekent dat de eigen vaste formatie voor een belangrijk deel zal bestaan uit proces- en projectmedewerkers, waar omheen vaste en deels tijdelijke expert kennis gegroepeerd wordt. De tijdelijke expertkennis vormt een beperkte flexibele schil rond de vaste formatie. De kosten van deze expertkennis komt ten laste van de projecten waarvoor de kennis wordt ingezet. Hoewel de inhuurtarieven over het algemeen hoger liggen dan de kosten van vast personeel is deze werkwijze toch goedkoper, omdat de in te zetten expertise steeds anders is en wij als organisatie te klein zijn om die kennis permanent in huis te hebben. Bovendien beperkt dit de continuïteitsrisico's;
- Ermelo kent uiteraard ook een regelmatig verloop in medewerkers. Ter overbrugging van vacatures wordt ingehuurd wanneer de continuïteit van het werk daarom vraagt. De kosten daarvan worden gedeeltelijk gedekt uit de vrijvallende vacaturegelden. Deels, omdat de inhuurtarieven over het algemeen hoger liggen dan de kosten van eigen medewerkers;
- Het ambitieniveau in Ermelo is hoog. Dit leidt geregeld tot een werkvoorraad die niet door de eigen capaciteit opgevangen kan worden. Daarvoor moet dan worden ingehuurd. De kosten worden dan ten laste gebracht van het desbetreffende project;
- Inhuur wegens langdurige ziekte of anderszins vindt plaats indien de continuïteit en kwaliteit van het werk in het geding komt. Voor de dekking van de kosten is slechts een gering bedrag beschikbaar, omdat langdurig verzuim nu eenmaal moeilijk voorspelbaar is.

Personele en organisatorische lasten
In de jaarrekening worden alle begrote bedragen en werkelijk geboekte bedragen voor personele en organisatielasten in zijn totaliteit met elkaar vergeleken en wordt het saldo bepaald. Een tegenvaller op het ene onderdeel wordt daarbij gecompenseerd door een meevaller bij een ander onderdeel. Het is ons gelukt om in 2019 de inhuurkosten op te vangen binnen de bestaande personeels- en bedrijfsvoeringsbudgetten en projectbudgetten.

Inkoopbeleid
Het inkoopbeleid en de inkoopvoorwaarden worden grotendeels in ISNV-verband voorbereid.
In 2019 is gestart met het uitvragen naar adviesbureau's voor het leveren van werken, diensten en personeel via de DAS (Dynamisch aankoopsysteem). Een Dynamisch aankoopsysteem (DAS) is een elektronisch proces voor het doen van gangbare aankopen van werken, leveringen of diensten. Op deze manier wordt nog meer voldaan aan de eisen vanuit de Aanbestedingswet.

Bezwaar- en beroep
Tegen besluiten die het bestuur en de gemeenteraad neemt staat in veel gevallen de mogelijkheid van bezwaar open. De ingediende bezwaren worden behandeld door de onafhankelijke commissie voor bezwaarschriften. Voordat het tot behandeling van een bezwaar komt, wordt eerst bezien of met behulp van (pre)mediation tot een oplossing gekomen kan worden. Is dat niet het geval, dan hoort de commissie belanghebbenden én het besluitvormend orgaan en brengt nadien advies uit over het ingediende bezwaar. Het bestuursorgaan neemt vervolgens een besluit op het ingediende bezwaar. Nadien staat vervolgens in veel gevallen beroep open op de rechter. De raad ontvangt jaarlijks het jaarverslag van de commissie voor bezwaarschriften.

Informatieveiligheid
In 2019 is primair gefocust op het orde krijgen van de basis ten aanzien van informatieveiligheid. Hierbij is ingezet op het bevorderen van het beveiligingsbewustzijn door periodieke bewustwordingssessies, kwartaalrapportages, kennisdeling via intranet en het publiceren van een handboek voor alle medewerkers. Daarnaast is de fundering gelegd voor het managementsysteem voor informatiebeveiliging (ISMS) waarmee de naleving van interne en externe wet- en regelgeving ten aanzien van informatieveiligheid inzichtelijk en aantoonbaar wordt gemaakt. Verder zijn op basis van interne en externe audits (waaronder Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) 2018 en de jaarrekeningcontrole) meerdere verbetermaatregelen doorgevoerd om beveiligingsrisico's verder te verkleinen. In 2020 wordt de basis verder uitgebreid door onder andere het uitvoeren van risicomanagement voor de bedrijfskritische processen en informatiesystemen, het verrichten van interne audits en het adviseren voor verdere verbetering om beveiligingsrisico’s adequaat te beheersen.

Vastgesteld beleid voor dit programma

- Informatievisie en informatiebeleid (2019)
- Regionaal inkoopbeleid Inkoopsamenwerking Noord Veluwe (2010);
- Lokaal inkoopbeleid (nog vast te stellen door de raad eind 2017)
- Programma organisatieontwikkeling (2020)
- Programma dienstverlening en participatie (2019)
- Programma omgevingswet (2019)
- Notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement (2008);
- Notitie Uitwerking inkoopbeleid (2011);

- Notitie Inkoopbeleid en duurzaam inkopen (2011);
- Notitie Inkoopbeleid en lokaal ondernemerschap (2011);
- Notitie Inkoopbeleid en SW-bedrijven (2011).

Wat hebben wij er voor over?

Budgetten	Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2019	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
lasten	16.928	2.864	19.792	19.566	226
baten	-521	-640	-1.161	-705	-456
Saldo	16.407	2.224	18.631	18.861	-230

Paragraaf Verbonden Partijen

Algemene informatie

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke (naamloze en besloten vennootschap, stichting, vereniging en coöperatie) of publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regeling) organisaties waarin de gemeente een belang heeft. Dit moet een bestuurlijk én financieel belang zijn.

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk dito risico's is het gewenst dat in de begroting en rekening aandacht wordt besteed aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Het is dus niet de bedoeling van de wet om over alle partijen, waarmee de gemeente op enigerlei wijze verbonden is, in deze paragraaf te informeren. Het wettelijk criterium is gelegd bij die partijen waar de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang in heeft. Een "bestuurlijk belang" betekent dat de gemeente op enigerlei wijze zeggenschap heeft, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat de gemeente mee kan stemmen. Met "financieel belang" wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Onder "financiële informatie" staat soms in de kolommen Jaarstukken 2018 bij de regels Eigen vermogen, Vreemd vermogen en Resultaat n.n.b. Deze gegevens zijn dan ook nog niet bekend. Voorts staat in de kolommen Begroting 2018 soms de vermelding n.v.t. In de meeste begrotingen van de verbonden partijen worden deze gegevens nog niet opgenomen of is er sprake van dat het positieve of negatieve resultaat ten gunste of laste komt van de deelnemende gemeenten.

Het belang van deze paragraaf schuilt in het bijzonder in het feit dat een aantal van de verbonden partijen beleid uitvoert dat in principe ook door de gemeente zelf uitgevoerd kan worden. De gemeenteraad heeft daarbij een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag, namelijk of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Het ligt voor de hand dat lokale overheden profijt hebben bij het uitbesteden van bepaalde taken. Zo beschikken verbonden partijen over de juiste kennis, deskundigheid en specialisatie om dergelijke taken effectief en efficiënt uit te voeren. Dit bevordert de kwaliteit van de uitbestede taken, waardoor kosten vaak kunnen worden verminderd. Uiteraard dient de lokale overheid die een deel van haar taken uitbesteedt erop te kunnen vertrouwen dat de betreffende verbonden partij deze activiteiten goed en zorgvuldig beheerst. Immers, de betreffende lokale overheid blijft verantwoordelijk voor de taak die een verbonden partij uitoefent.

Samenwerking met een verbonden partij kan de volgende voordelen opleveren:
- Risicospreiding: (financiële) risico's worden met andere partijen gedeeld.
- Efficiëntievoordeel: door samenwerking met bijvoorbeeld andere lokale overheden.
- Kennisvoordeel: de lokale overheid kan gebruik maken van kennis waarover zij zelf niet beschikt.
- Continuïteit: door meer schaalgrote te creëren, is de organisatie niet afhankelijk van de kennis van individuen.
- Katalysatorfunctie: activiteiten kunnen versneld op gang worden gebracht door samenwerking met publieke of private organisaties.
- Bestuurlijke kracht en effectiviteit: door samenwerking ontstaat een sterkere bestuurlijke kracht en grotere effectiviteit.

Inzicht is daarbij nodig in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen. Deze vraag kan óf bij het desbetreffende raadsprogramma worden gesteld óf in het kader van de paragraaf Verbonden partijen. Gekozen is om dit te doen in deze paragraaf.

In deze paragraaf zijn ook de beleidsregels vermeld waaraan voldaan moet worden indien de raad of het college deel wenst te gaan nemen in of overweegt een verbonden partij op te richten.

Het rekenkameronderzoeksrapport Verbonden Partijen is begin 2017 verschenen. Op basis daarvan is de Notitie Verbonden Partijen geactualiseerd en op 29 november 2018 vastgesteld door de raad.

Verder wordt in deze paragraaf ieder jaar een beeld gegeven van onder andere (te verwachten) dividenden en andere belangrijke ontwikkelingen ten aanzien van de genoemde verbonden partijen.

Periodiek bieden wij u een raadsbrief met de actualiteiten over de verbonden partijen aan. Deze raadsbrief is ten opzichte van eerdere raadsbrieven verbonden partijen verbreed. De ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken, Leisurelands, de Coöperatie Gastvrije Randmeren, Stichting Primair Onderwijs Noord- Veluwe, de gemeentelijke taak huiselijk geweld en kindermishandeling, maatschappelijke zorg/beschermd wonen/ maatschappelijke opvang en de Inkoopsamenwerking Noord-Veluwe zijn toegevoegd aan de lijst met verbonden partijen waar wij u over bijpraten. We zijn voornemens ook Alliander, de Bank Nederlandse Gemeenten en Vitens toe te voegen.

De beleidsregels
Onderstaand worden de beleidsregels opgesomd die in acht genomen moeten worden alvorens een verbinding wordt aangegaan met een derde rechtspersoon, waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang krijgt of neemt.

1. Een besluit tot deelname in of oprichting van een derde rechtspersoon waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang krijgt of neemt, vermeldt expliciet de redenen en de motieven waarom de uitvoering van het gemeentelijk beleid daarmee beter is gediend.
2. Een besluit bevat een motivering waarom in dat geval de gekozen vorm de meest geëigende vorm is (soort privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtsvorm), waarbij wordt gemotiveerd waarom een publiekrechtelijke rechtsvorm niet kan (een publiekrechtelijke rechtsvorm geniet dus in principe de voorkeur).
3. Een besluit bevat een beschrijving waaruit het publieke belang bestaat.
4. Een besluit bevat een beschrijving waaruit het financiële belang bestaat.
5. Een besluit bevat een beschrijving van de risico's die aan de betreffende verbonden partij zijn verbonden en welke beheersmaatregelen daarvoor genomen worden.
6. Een besluit bevat een beschrijving van de te leveren prestaties in meetbare kwantiteit en kwaliteit.
7. Een besluit bevat een beschrijving op welke wijze de verbonden partij verantwoording aflegt.
8. Het college geeft de raad door middel van de paragraaf Verbonden partijen jaarlijks inzicht in het aantal verbonden partijen en welke ontwikkelingen zich daarin voltrekken en welke risico's worden onderkend.

Naam verbonden partij	Gevestigd
Gemeenschappelijke regeling	
GGD Noord- en Oost- Gelderland (NOG)	Apeldoorn
Meerinzicht (MIZ)	Ermelo
OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)	Harderwijk
Samenwerking Noord-Veluwe (SNV)	Putten
Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe	Elburg
Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)	Apeldoorn
Interactie	Ermelo
Inclusief Groep	Nunspeet
*Regio Noord-Veluwe (RNV) * (is per 1-1-2018 opgeheven en vervangen door de SNV **)*	
Sociale Dienst Veluwerand (SDV) (is per 1-1-2018 opgeheven en is onderdeel van Meerinzicht-Sociaal **)*	
Vennootschappen (% belang)	
Alliander N.V.	Arnhem
Afvalsturing Friesland N.V.	Leeuwarden
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag
Leisurelands	Arnhem
Vitens N.V.	Arnhem
Coöperatie	
Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken	Arnhem
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Harderwijk

* deze verbonden partijen blijven in deze jaarstukken nog staan vanwege de formele financiële afwikkeling die nog moet plaatsvinden.
** de gegevens hiervan worden voor de eerste maal opgenomen in de paragraaf verbonden partijen van de jaarrekening 2018.

GGD Noord- en Oost- Gelderland (NOG)

Verbonden partij:	GGD Noord- en Oost- Gelderland (GGD NOG)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Apeldoorn, Rijksstraatweg 65, 7231 AC Warnsveld (kantoorlocatie)
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer J.A. de Haan, wethouder
Contactambtenaar:	Mevrouw P.A. Beelen-Mostert

Openbaar belang:	De GGD faciliteert gemeenten op basis van de Wet publieke gezondheid, Wet Kinderopvang, Wet Veiligheidsregio's en op basis van autonome gemeentelijke taken, maar verzorgt ook taken in opdracht van derden zoals Rijk, politie en burgers. De GGD NOG is een samenwerkingsverband tussen 22 gemeenten (Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen) in de provincie Gelderland. De GGD NOG heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten te behartigen op het terrein van de publieke gezondheidszorg, toezicht kinderopvang en veiligheidsregio's.
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen (A en B1 taken). Subsidiering en/of dienstverleningsovereenkomst (B2, C en D taken).
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Leven in Ermelo/ Netwerkgemeente
Ontwikkelingen:	De bestuursagenda 2019-2023 is vastgesteld na mogelijkheden voor de raad om hierop input te geven. Het AB heeft in haar vergadering van 4 juli 2019 ingestemd met de verdere uitwerking van deze agenda in prioriteiten voor het gezondheidsbeleid van gemeenten en voor de uitvoering van activiteiten door de GGD. Het gaat om verschuiving binnen bestaande middelen: versterking gemeentelijke inzet en/of extra (plus) activiteiten door de GGD. - Vanaf 2016 zijn de GGD taken gecategoriseerd in ABCD-taken, variërend van wettelijke GGD taken (A-taak) tot externe taken die de GGD verzorgt in opdracht van derden zoals bijvoorbeeld Rijk of politie (D-taken). - De jeugdgezondheidszorg is hierbinnen gepositioneerd als B1-taak. Dat is een taak die gemeenten moeten uitvoeren en bij de GGD kunnen afnemen. Deze taak is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling GGD NOG voor 21 gemeenten (exclusief Apeldoorn). - Per 1 oktober 2019 is mevrouw J.J. Baardman benoemd tot de nieuwe directeur publieke gezondheid GGD Noord- en Oost Gelderland. Vanaf 2016 zijn de GGD taken gecategoriseerd in ABCD-taken, variërend van wettelijke GGD taken (A-taak) tot externe taken die de GGD verzorgt in opdracht van derden zoals bijvoorbeeld Rijk of politie (D-taken). - De Rijksvaccinatieprogramma 4-19 jaar is inmiddels opgenomen in de gemeenschappelijke regeling van de GGD-NOG als wettelijke taak. - De bestuuragenda 2019-2023 wordt thans nader uitgewerkt.
Risico:	De koersbepalingen hebben mogelijk gevolgen voor de bedrijfsvoering van de GGD NOG. Het Algemeen Bestuur heeft in 2010 besloten dat met een weerstandsvermogen van 5% van de omzet van de basisproducten en 20% van de omzet van plusproducten in redelijke mate in de structurele risico's wordt voorzien. De reserve basisproducten wordt geacht voor de helft bij de deelnemende gemeenten te zijn gereserveerd, de reserve plusproducten wordt volledig bij de GGD aangehouden.
Financiële informatie	

*** 6410302 OGZ + 6410402 JGZ / ** Prognose**

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen incl resultaat	€3.028.000,00	€2.581.000,00	€2.909.000,00
Vreemd vermogen	€2.923.000,00	€2.900.000,00	€2.631.000,00
Resultaat	€213.000,00	n.v.t.	€71.000,00
Begrote bijdrage Ermelo	€374.000,00	€384.000,00	€402.937,00
Realisatie bijdrage Ermelo	€375.482,00	n.v.t.	€402.393,00

Meerinzicht (MIZ)

Verbonden partij:	Meerinzicht (MIZ)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Ermelo, Postbus 300 3850 AH
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer W. Vogelsang, wethouder
Contactambtenaar:	Mevrouw mr. A.H. van der Maat-Bosma
Openbaar belang:	Meerinzicht is een samenwerkingsverband op het gebied van uitvoeringstaken op het gebied van de bedrijfsvoering en het Sociaal Domein voor de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. de bedrijfsvoering: - Informatisering en automatisering - Personeel en organisatie (hrm) - Facilitaire zaken/documentaire informatievoorziening/gebouwbeheer/inkoop - Belastingen, daaronder begrepen de heffing en invordering - Financiën & administratie - Juridische zaken - Communicatie - Geo-informatie Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. het Sociaal Domein: - Participatiewet - Wmo - Jeugdwet - Leerlingwezen - Sociale recherche - Inkomensondersteuning
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	Meerinzicht, domein Bedrijfsvoering, faciliteert de bronorganisaties Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, maar ook het domein Sociaal , door advisering, uitvoering, beheer en administratie ten aanzien van genoemde bedrijfsvoeringstaken. Daarnaast voert Meerinzicht, domein Sociaal het door het gemeentebestuur vastgestelde beleid uit op de genoemde taakvelden behorend tot het Sociaal Domein. De beleidsbepaling en -vaststelling is en blijft op beide domeinen voorbehouden aan het gemeentebestuur.
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Werken voor Ermelo/ Speerpunt Netwerkgemeente Programma Samen Leven in Ermelo/ Inclusieve samenleving
Ontwikkelingen:	In 2019 is voor het eerst gewerkt met een kadernota Meerinzicht. Daarop volgde een begroting Meerinzicht. Vanuit de raad is een zienswijze ingediend op de concept begroting van Meerinzicht. Daarin werd het verzoek gedaan om zeer terughoudend en kritisch te zijn op de huidige en toekomstige budgetuitzettingen. Soberheid en doelmatigheid zijn daarbij kernwoorden.
Risico:	- Belangrijk is dat verbonden partijen in het algemeen, deze in het bijzonder, dicht bij de brongemeenten gehouden worden. Daardoor wordt het risico van "te ver op afstand geraken" voorkomen. - Het vormt mede de borging van de lokale autonomie ten aanzien van de beleidsbepaling en vaststelling door de brongemeenten. - Nieuw beleid leidt deels tot verhoging van programmakosten bij de brongemeenten en deels tot verhoging van de uitvoeringskosten bij Meerinzicht. - Autonome ontwikkelingen zullen invloed hebben op de hoogte van de overgedragen budgetten, dit geldt met name voor de gevolgen van CAO-ontwikkelingen, inflatiecorrectie en automatiseringskosten (met name licentiekosten die gekoppeld zijn aan inwonertal). - Omdat Meerinzicht geen reserves en voorzieningen mag aanhouden, leidt elke besluit met financiële gevolgen tot een begrotingswijziging.
Financiële informatie	De programmagelden voor het Sociaal Domein maken geen onderdeel uit van de begroting Meerinzicht, maar zijn opgenomen in de begroting van de gemeente Ermelo zelf. Dit borgt het budgetrecht van de gemeenteraad.

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen (excl. resultaat)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	€29.505.000,00	€4.720.000,00	€20.874.000,00
Resultaat	€601.000,00	€0,00	(€206.000,00)
Begrote bijdrage Ermelo	€9.956.000,00	€10.230.000,00	€10.511.000,00
Realisatie bijdrage Ermelo	€9.844.000,00	n.v.t.	€10.511.000,00

OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)

Verbonden partij:	OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Harderwijk, Oosteinde 17 3842 DR
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer L.A. van der Velden, wethouder
Contactambtenaar:	Mevrouw W. Weis
Openbaar belang:	De ODNV voert in samenwerking met de andere uitvoeringsdiensten in opdracht van de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek en Putten en de provincie Gelderland een deel van de taken vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering uit op het gebied van de fysieke leefomgeving in het kader van het omgevingsrecht.
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Werken voor Ermelo/ Netwerkgemeente

Ontwikkelingen:	Een grote wijziging is de nieuwe Omgevingswet die naar verwachting in 2020 van kracht zal worden. Afhankelijk van bestuurlijke keuzes zullen de gevolgen voor de Omgevingsdienst in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet meer en meer duidelijker worden. Dat betekent dat er vanuit de Provincie een overdracht zal plaatsvinden van nog bij hen lopende zaken, waaronder langlopende bodemsaneringstrajecten. Het saneren van deze percelen zal dan onder verantwoording van de gemeente moeten worden uitgevoerd. De verwachting is dat dit niet budgetneutraal zal worden overgedragen ten nadele van de gemeente. In 2019 is er vanuit het onderdeel duurzaamheid een traject gestart bij de ODNV voor toezicht op energiebesparen bij bedrijven in kader van art. 2.15 Activiteitenbesluit. Hiervoor ontvangt de gemeente subsidie vanuit de provincie Gelderland. Vanuit het programma duurzaamheid worden de overige kosten gedekt voor de looptijd van het project (3 jaar).
Risico:	- Hogere CAO uitkomsten dan geraamd. - Ook vervanging als gevolg van langdurig ziekteverzuim vormt een risico. Het totaal van de risico's bedraagt € 178.000,00. Het aandeel van Ermelo in de risico's bedraagt € 8.109,00.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen incl resultaat	€431.628,00	n.v.t.	€401.232,00
Vreemd vermogen	€488.538,00	n.v.t.	€615.137,00
Resultaat	€312.055,00	n.v.t.	€331.232,00
Begrote bijdrage	€742.000,00	€737.000,00	€ 783.000,00 *)
Realisatie bijdrage	€720.075,00	n.v.t.	€786.501,00

*) excl extra uren advies € 27.777,63 en afrekening over 2019 € 34.755,00 positief

Samenwerking Noord-Veluwe

Verbonden partij:	Samenwerking Noord-Veluwe (SNV)

Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Elk onderwerp is ondergebracht bij een andere gemeente (de zogenaamde gastheergemeenten)
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	de heer A.A.J. Baars, burgemeester
Contactambtenaar:	Mevrouw T.M. Aalbers-Looijenga
Openbaar belang:	De Samenwerking Noord Veluwe (SNV) is een samenwerking van verschillende gemeenten op de Veluwe. Er wordt veelal samengewerkt door de gemeenten Ermelo, Elburg, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten en op een aantal beleidsvelden nemen ook de gemeenten Epe, Hattem, Heerde, Nijkerk en Zeewolde deel. Met de nieuwe samenwerking is er geen aparte organisatie meer voor de regionale samenwerking zoals voorheen onder de RNV het geval was. In plaats daarvan gaat een van de gemeenten als 'gastheergemeente' een taak uitvoeren voor en met andere gemeenten. Het samenwerkingsverband voert onder meer de volgende taken uit: - Het planmatig stimuleren en begeleiden van de sociaal-economische ontwikkelingen en de werkgelegenheid in het gebied. - De begeleiding en coördinatie van het regionaal volkshuisvestingbeleid van de deelnemende gemeenten, waaronder de regionale woningbouwprogrammering. - Het planmatig stimuleren en begeleiden van de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in het gebied. - De instandhouding van een dienst sociale werkvoorziening. - Het planmatig stimuleren, begeleiden, coördineren van ontwikkelingen op het gebied van afvalstoffenverwerking en het uitvoeren of zorgdragen voor uitvoering van afvalstoffenverwerking. - Het in stand houden en coördineren van de onderlinge samenwerking van de deelnemende gemeenten bij de milieu-hygiënische taakuitoefening en de verdeling van de door het rijk en de provincie aan het samenwerkingsverband toegekende algemene en projectgebonden subsidies en structurele financieringsstromen en de daaruit voortvloeiende rapportages. - Het coördineren van activiteiten op het terrein van de volwasseneneducatie. - De uitvoering van bijzondere controle ter opsporing van misbruik en fraude in de sociale zekerheid (voor zover uitvoering is opgedragen aan de deelnemende gemeenten). - De uitvoering van het taakveld leerlingzaken (de uitvoering van de Leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten). Naast deze taken zijn er door de SNV ook nieuwe strategische taken benoemt: - Sociaal-economische visie - Verbeteren bereikbaarheid/A28 - Lelystad Airport/ intercitystatus station Harderwijk - Veluwe op 1
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Leven in Ermelo/ Onderwijs, Kunst en Cultuur, Gezondheidszorg, Jeugdzorg. Programma Samen Wonen in Ermelo/ Water, Duurzaamheid, Milieu, Afvalbeleid, Volkshuisvesting, Woonvisie/Woningbouw, Gezondheidszorg, Verkeer en Vervoer. Programma Samen Ondernemen in Ermelo/ Economie, Maatschappelijk verantwoord Ondernemen, Bedrijventerreinen, Werkgelegenheid/Arbeidsmarktbeleid, Toerisme en Recreatie, veluwe op 1, Vitale Vakantieparken.
Ontwikkelingen:	De colleges van de Noord Veluwe hebben besloten de SNV per 1 januari 2020 op te heffen: de inhoud is leidend en niet het construct.
Risico:	Niet meer van toepassing.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen (excl. resultaat)	n.v.t.	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.b.	n.b.
Resultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Begrote bijdrage	n.v.t.	n.b.	n.b.
Realisatie bijdrage	n.v.t.	n.v.t	n.v.t

Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe

Verbonden partij:	Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe		
Algemene informatie			
Vestigingsplaats en adres:	Elburg, Postbus 70 8080 AB		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer J.A. de Haan, wethouder		
Contactambtenaar:	De heer ing. E.G.H. Grotenhuis		
Openbaar belang:	De streekarchivaris beheert de naar de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten Elburg (centrumgemeente), Ermelo, Harderwijk, Nunspeet en Oldebroek overgebrachte archiefbescheiden en houdt toezicht op het beheer van de niet overgebrachte archiefbescheiden.		
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Werken voor Ermelo/ Netwerkgemeente		
Ontwikkelingen:	De aanbesteding van het E-depot loopt in 2019. De bedoeling is om in de loop van 2020 het E-depot actief in gebruik te nemen en de eerste digitale archieven van gemeente Ermelo daarin op te nemen. Daarnaast komt er in 2020 uitbreiding van de formatie naar aanleiding van het door de archiefcommissie vastgestelde formatieplan.		
Risico:	Verbonden partij kan kampen met tekorten waardoor de gemeentelijke bijdrage zal moeten worden verhoogd.		
Financiële informatie	De mee en tegenvallers worden met de bijdragen van de gemeenten verrekend, waardoor het resultaat altijd op nul uitkomt.		
Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen (excl. resultaat)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	€0,00	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	€116.000,00	€87.000,00	€154.000,00
Realisatie bijdrage	€127.145,00	n.v.t.	NNB

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Verbonden partij:	Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)		
Algemene informatie			
Vestigingsplaats en adres:	Apeldoorn, Europaweg 79 7336 AK		
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.A.J. Baars, burgemeester		
Contactambtenaar:	De heer R. Kleijer		
Openbaar belang:	Ermelo valt onder de Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland voor de onderdelen brandweer en geneeskundige hulp in de Regio (GHOR). De VNOG is verantwoordelijk voor de organisatie van de brandweerzorg in Ermelo. Tevens wordt binnen de VNOG door de afdeling crisisbeheersing ondersteunend opgetreden ten aanzien van de gemeentelijke processen (bevolkingszorg) die op regionaal niveau uniform worden vorm gegeven.		
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.		
Beleidsinformatie			
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Werken voor Ermelo/ Netwerkgemeente; Openbare orde en veiligheid		
Ontwikkelingen:	De gemeenschappelijke regeling is herzien en geldt vanaf 1 januari 2017. Er is door alle partijen actief gewerkt aan een gedragen gemeenschappelijke regeling die voldoet aan de verhoudingen van de VNOG en de huidige geldende wetgeving. In 2020 worden en het nieuwe Regionaal Risicoprofiel en het Regionaal Beleidsplan vastgesteld. Uitgangspunt is de in januari 2020 door het Algemeen Bestuur vastgestelde toekomstvisie en het hierbij behorende dekkings- en spreidingsplan.		
Risico:	De VNOG heeft financiële tekorten. De gemeenteraad wordt frequent geïnformeerd over de stand van zaken en de te zetten stappen.		
Financiële informatie			
Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen (ex resultaat)	€1.919.288,00	€1.775.000,00	€3.640.663,00
Vreemd vermogen	€51.145.875,00	€50.883.000,00	€47.069.583,00
Resultaat	(€2.354.917,00)	n.v.t.	€4.202.654,00
Begrote bijdrage Ermelo	€1.291.091,00	€1.346.000,00	€1.495.895,00
Realisatie bijdrage Ermelo	€1.384.546,00	n.v.t.	

Interactie

Verbonden partij:	Interactie
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Herderlaan 51 Ermelo
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.L. Klappe, wethouder
Contactambtenaar:	De heer R. Prins
Openbaar belang:	De gemeente Ermelo is 100% aandeelhouder van Interactie. De gemeente is verantwoordelijk voor het sportbeleid binnen Ermelo. Een AvA (Algemene Vergadering van Aandeelhouders) en de RvC (Raad van Commissarissen) houdt toezicht op de directie en het management van Interactie. De RvC krijgt in deze governancestructuur ook een belangrijke rol waarbij naast toezicht ook de werkgeversrol, advies- en ambassadeursfunctie een rol speelt. Gemeente Ermelo en de RvC geven de opdracht tot uitvoer van het sportbeleid en Interactie verzorgt het beheer van accommodaties en maakt sport & bewegen voor alle inwoners van Ermelo mogelijk.
Aard:	Aandelenbezit; gemeentelijk sportbedrijf
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Samen Leven in Ermelo/ Sport en Bewegen
Ontwikkelingen:	InterActie is per 2019 opgericht. De eerste twee jaren staan in het teken van het inrichten van de bedrijfsvoering. De heer Mark Broere is aangesteld als Directeur-Bestuurder. Ondertussen is ook een Raad van Commissarissen aangesteld. InterActie voert het sportbeleid uit namens de gemeente en beheert en exploiteert de gemeentelijke sportaccommodaties. De buurtsportcoaches van Heel Ermelo Beweegt zijn ondertussen in dienst bij InterActie, evenals personeel van Calluna.
	Het Coronavirus/1,5 m economie zal ook Interactie raken. Dit kan gevolgen hebben voor het aantal bezoekers, de verhuur van de zalen in de sportaccomodaties en de exploitatie als totaal.
Risico:	Het is onduidelijk wat de effecten van het Coronavirus, 1,5m economie op de bedrijfsvoering en de bezoekersaantallen zullen zijn. De begroting van InterActie houdt rekening met verwachte inkomsten vanuit de exploitatie van, bijvoorbeeld, zwembad en sporthal Calluna. Gezien de sluiting van alle (binnen)sportaccommodaties loopt InterActie inkomsten mis. Er wordt momenteel in kaart gebracht wat dit betekent voor de jaarbegroting.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen (excl. resultaat)	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.
Resultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.
Begrote bijdrage	n.v.t.	€2.222.000,00	€2.222.000,00
Realisatie bijdrage (dividend)	n.v.t.	n.v.t.	€2.222.000,00

Alliander N.V.

Verbonden partij:	Alliander N.V.
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Groningensingel 1 6835 EA
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.A.J. Baars, burgemeester
Contactambtenaar:	De heer R.H. de Boer
Openbaar belang:	Alliander is de elektriciteitsnetwerkbeheerder. De grootste aandeelhouders zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 53 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland. Het elektriciteitsnetwerk dient in overheidshanden te blijven om zeker te stellen dat het elektra geleverd wordt.
Aard:	Aandelenbezit: 357.178 stuks (0,26% belang).
Beleidsinformatie	Alliander is in 2009 ontstaan na de juridische splitsing van NV NUON in een netwerkbedrijf en een productie- en leveringsbedrijf. Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van het netwerkbedrijf in publieke handen dienen te blijven. Ermelo kan als kleine aandeelhouder feitelijk geen zelfstandige invloed uitoefenen op het functioneren van Alliander. Daarom wordt beleidsmatig en organisatorisch samengewerkt met de andere kleine(re) aandeelhouders via het NUVAL-platform (NUON, Vitens, Alliander). Het financiële belang voor Ermelo bestaat uit de dividenduitkering.
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Samenwerken voor Ermelo/Netwerkgemeente

Ontwikkelingen:	Alliander zit midden in de energietransitie. Dat levert allerlei nieuwe vraagstukken op, waaronder de afsluiting van huizen van aardgas (en het zoeken naar andere warmteoplossingen) en grotere piekbelasting van het elektriciteitsnet (als gevolg van het feit dat nieuwe vormen van elektriciteitswinning niet makkelijk “zachter te zetten zijn”). Ook het feit dat nieuwe soorten netten niet per se open zijn en dat steeds meer klanten het net verlaten, heeft invloed op de werkzaamheden van Alliander. Alliander ziet hierdoor een toename van de investeringen. Deze investeringen vereisen grotere leningen, welke invloed hebben op de financiële positie van Alliander – en een negatieve invloed op de credit-rating. Het aantal elektriciteitsnetaansluitingen gaat verder toenemen, terwijl het aantal aardgas-aansluitingen zal afnemen. Alliander zal in overleg met gemeenten en provincies bespreken wat de lokale behoeftes zijn, en de bijbehorende energievoorziening ontwerpen. Ook gaat Alliander meer inzetten op het werven van technici. Per brief d.d. 20 januari 2020 heeft Alliander haar aandeelhouders geïnformeerd over de impact van de verhoogde TenneT-tarieven voor de dividenduitkering van Alliander. Inmiddels is vast komen te staan dat in 2020 de maximaal toegestane inkomsten van TenneT worden verhoogd met € 207 miljoen ten opzichte van 2019. Dit leidt in 2020 tot een verhoging van het kostenniveau en daarmee een verlaging van het bedrijfsresultaat van ongeveer € 58 miljoen en een verlaging van het uit te keren dividend van circa € 20 miljoen. Alliander heeft het voornemen om een van haar dochterbedrijven te vervreemden, Omons B.V.Omons is een initiatief van Alliander (New Business) gericht op het faciliteren van gemeenten met een online platform voor bewonersparticipatie in de lokale wijkaanpak.
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen. Op de korte termijn (2020 en 2021) is de verwachting dat het jaarresultaat fors zal dalen (circa € 90 miljoen) door voorfinanciering van de verhoogde tarieven van TenneT. Op de lange termijn kan Alliander te maken krijgen met verhoogde investeringen in het kader van de energietransitie.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen (excl. resultaat)	€4.129.000.000,00	n.v.t.	n.n.b.
Vreemd vermogen	€4.216.000.000,00	n.v.t.	n.n.b.
Resultaat (na belastingen)	€334.000.000,00	n.v.t.	n.n.b.
Begrote bijdrage (dividend)	€271.000,00	€393.000,00	
Realisatie bijdrage (dividend)	€203.074,14	n.v.t.	n.n.b.

Afvalsturing

Verbonden partij:	Afvalsturing Friesland N.V.
Algemene informatie	De aandelen van de Afvalsturing Friesland worden gehouden door de Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Appingendam en Delfzijl,regio Noord Veluwe (Ellburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten) en NV Irado (Capelle aan den Ijssel, Schiedam en Vlaardingen).
Vestigingsplaats en adres:	Afvalsturing Friesland NV(Omrin) Hidalgoweg 5, 8938 BA Leeuwarden
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer L.A. van der Velden, wethouder
Contactambtenaar:	de heer H. Prins gemeente Oldebroek

Openbaar belang:	Afval op een professionele, innovatieve en duurzame manier in te zamelen en te verwerken. Als aandeelhouder heeft de gemeente Ermelo zeggenschap in de algemene vergadering van aandeelhouders. Een collegelid van de gemeente Oldebroek vertegenwoordigd de SNV gemeenten hierin. kilometer.
Aard:	Aandelenbezit: de gemeente Ermelo bezit 45 aandelen van € 450 nominaal.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samen Wonen in Ermelo: Speerpunt Duurzaamheid onderdeel Afvalbeleid
Ontwikkelingen:	
Risico:	De belangrijkste riscico's voor de venootschap liggen in de technische beschikbaarheid van de kapitaalintensieve installaties, de beschikbaarheid van afval en de ontwikkelingen op de energiemarkt. Langdurige stilstand, onvoldoende beschikbaarheid van afval of dalende energieprijzen kunnen een belangrijke impact hebben op het resultaat van de afvalsturing Friesland.
Financiële informatie	Het financiele belang is de dividenduitkering. De gemeente Ermelo bezit 45 aandelen van € 450 nominaal. De boekwaarde per 31 december 2018 per aandeel was € 12.575.

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen	€50.585.000,00	n.b	n.n.b.
Vreemd vermogen	€152.203.000,00	n.b	n.n.b.
Resultaat	€2.026.000,00	n.b	n.n.b.
Begrote bijdrage	n.v.t.	€16.127,00	
Realisatie bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Verbonden partij:	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (N.V. BNG)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres;	Den Haag, Koninginnegracht 2 2514 AA
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer W. Vogelsang, wethouder
Contactambtenaar:	De heer R.H. de Boer
Openbaar belang:	Alle aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang, is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.
Aard:	Aandelenbezit: 75.075 stuks (0,13% belang).
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Samenwerken voor Ermelo/Financiën
Ontwikkelingen:	BNG Bank verwacht in 2019 toenemende investeringen door woningcorporaties in nieuwe woningen en een toename van duurzaamheidsinvesteringen. Deze ontwikkelingen zullen de kredietvraag van haar klanten positief beïnvloeden. Het renteresultaat zal naar verwachting uitkomen binnen een bandbreedte van € 410 tot € 450 miljoen. Gegeven de afhankelijkheid van marktomstandigheden is een betrouwbare prognose over het resultaat financiële transacties niet te geven. De bank acht het daarom niet verantwoord een uitspraak te doen over de nettowinst 2019.
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen (excl. resultaat)	€4.991.000.000,00	n.v.t.	€4.887.000.000,00
Vreemd vermogen	€132.518.000.000,00	n.v.t.	€144.802.000.000,00
Resultaat	€337.000.000,00	n.v.t.	€163.000.000,00
Begrote bijdrage (dividend)		€190.000,00	
Realisatie bijdrage (dividend)	€213.963,75	n.v.t.	€95.567,30

Het dividend over 2018 komt ten gunste van gemeentebegr 2019
Het dividend over 2019 komt ten gunste van gemeentebegr 2020

Leisurelands

Verbonden partij:	Leisurelands
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Kermisland 110 6825 JC
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer J.A. de Haan, wethouder
Contactambtenaar:	De heer R. van Vliet

Openbaar belang:	Leisurelands richt zich op het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten. Het thema Duurzaam Recreëren is hierbij het fundament. Leisurelands voorziet in een breed scala aan recreatieve mogelijkheden, zowel op publiek terrein (bijvoorbeeld dagrecreatieterrreinen) als ook op privaat terrein (bijvoorbeeld projectontwikkeling/beheer). Bij dit alles is aandacht voor de samenhang met de natuur en het "lokale erfgoed".
Aard:	Aandelenbezit
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Samen Ondernemen in Ermelo/ Toerisme en Recreatie
Ontwikkelingen:	De gemeente Ermelo is aandeelhouder van Leisurelands. De overige aandeelhouders zijn gemeenten op de Veluwe, het Rijk van Nijmegen, Achterhoek en Liemers. De aandelen zijn "om niet" ontvangen en op de balans geactiveerd voor € 4.250,00. Leisurelands en de gemeente Ermelo een intentieovereenkomst gesloten over de kaders en randvoorwaarden voor de toekomstige ontwikkelingen in het recreatiegebied Strand Horst. Een belangrijke vervolgstap in de samenwerking om een kwaliteitsimpuls te realiseren op Strand Horst. De jaarstukken zijn digitaal in te zien.
Risico:	Als maatschappelijke onderneming opereert Leisurelands op het snijvlak van het publieke en private domein. Binnen het vennootschapsrecht kan de gemeente Ermelo als aandeelhouder beperkt tot geen invloed uitoefenen op het door de directie gevoerde beleid.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen (excl. resultaat)	€57.556.000,00	n.v.t.	n.n.b.
Vreemd vermogen	€33.345.000,00	n.v.t.	n.n.b.
Resultaat	€1.277.000,00	n.v.t.	n.n.b.
Begrote bijdrage (dividend)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Realisatie bijdrage (dividend)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Vitale Vakantieparken

Verbonden partij:	Ontwikkelingsmaatschappij Vitale vakantieparken B.V.
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer J.A. de Haan, wethouder
Contactambtenaar:	mevrouw J. Blok
Openbaar belang:	De Ontwikkelingsmaatschappij Vitale vakantieparken is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door 11 gemeenten (Apeldoorn, Ede, Barneveld, Nunspeet, Putten, Epe, Harderwijk, Elburg, Oldebroek, Heerde en Ermelo) en de provincie Gelderland (de zogenaamde publieke aandeelhouders). Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang voor de versterking en ontwikkeling van de verblijfsrecreatie is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.
Aard:	Aandelenbezit: 3.115 stuks (6,23% belang).
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Samen Ondernemen in Ermelo/ Vitale vakantieparken
Ontwikkelingen:	In 2014 is het programma Vitale Vakantieparken Veluwe gestart. In het programma werken 11 gemeenten en de provincie Gelderland samen aan de versterking en verdere ontwikkeling van de verblijfsrecreatie. Er wordt intensief samengewerkt met de recreatieondernemers zelf, de veiligheidspartners, belangenorganisaties e.a. De eerste jaren stonden in het teken van inzicht krijgen en begrijpen van de heersende problematiek en het ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak. De gemeentes zijn zelf aan zet voor hun lokale beleid en aanpak. Ermelo draait hiervoor het lokale programma vitale vakantieparken sinds 2015. De komende jaren staan meer in het teken van de uitvoering. De afgelopen jaren is gebleken dat vanuit de commerciële markt onvoldoende wordt geïnvesteerd in het opknappen van de verouderde vakantieparken. Om het gezamenlijk doel van het programma Vitale Vakantieparken toch te bewerkstelligen, is besloten tot de oprichting van de Besloten Vennootschap ‘Ontwikkelmaatschappij Vitale Vakantieparken’ (de OMVV) waarbij de Provincie en de gemeenten gezamenlijk aandeelhouders zijn. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld. De OMVV is begin 2019 formeel in werking getreden en bestaat uit een fonds en een ontwikkelbedrijf. Het ontwikkelbedrijf kan projecten uitvoeren als verwerving, investeren in vastgoed, beheer en verkoop in relatie tot vakantieparken. Het fonds stelt geld (garanties, leningen, bijdragen) beschikbaar voor projecten om parken te revitaliseren of omvormen. De provincie bezit de helft van de aandelen en de gemeenten de andere helft van de aandelen. Basis voor de verdeling van aandelen over de gemeenten is de verdeelsleutel die ook is gehanteerd in het bestuursakkoord Vitale Vakantieparken van april 2017 (Voor Ermelo is dit percentage 6,23%). De Gedeputeerde Staten en de Provinciale Staten van de Provincie Gelderland hebben ingestemd met het voorstel om het benodigde startkapitaal (€ 4 miljoen) voor de OMVV beschikbaar te stellen. Vooralsnog zullen de deelnemende gemeenten geen geld inleggen.

Risico:	Dekking vanuit lokale programma Vitale Vakantieparken Ermelo Het bedrag van € 3.115,-- ten behoeve van het aandelenkapitaal wordt gedekt uit het budget van het lokale programma Vitale Vakantieparken in Ermelo. Het financiële risico is geschat op € 62.300,-- voor de gemeente Ermelo. Als aandeelhouder van de ontwikkelingsmaatschappij loopt de gemeente het risico om een bijdrage te moeten leveren aan een financieel tekort van de ontwikkelingsmaatschappij. Een reële schatting hierbij is dat er uitgegaan wordt van een tekort van 25% van de 4 miljoen. Deze 1 miljoen euro dient door alle aandeelhouders betaald te worden. Ermelo is voor 6,23% aandeelhouder. Dit betekent dat Ermelo in het ergste geval € 62.300,00 dient te betalen. Dit bedrag wordt opgenomen in het financiële risicoprofiel van de gemeente om zodoende bij de bepaling van het weerstandsvermogen ook rekening te houden met deze gebeurtenis. Op projectbasis kan er vanuit de gemeente nog apart een bijdrage worden verlangd ten behoeve van de inzet van de OMVV. De inzet van de OMVV bij een project wordt zoveel mogelijk betaald vanuit de projecten zelf. De betrokken ondernemer(s), gemeente en eventueel andere partijen betalen de kosten van de inzet van OMVV. Hiermee wordt het financieel risico en de plankosten voor de OMVV beperkt. In hoeverre de gemeente en/of ondernemer een bijdrage moeten leveren is afhankelijk van het project. Indien de gemeente een bijdrage dient te leveren wordt hiervoor separaat budget aangevraagd.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen (excl. resultaat)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat (na belastingen)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage *)	n.v.t.	€35.133,00	
Realisatie bijdrage	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.

*) gebaseerd op begroting 2019-2022 versie juni 2019

Vitens N.V.

Verbonden partij:	Vitens N.V.
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Meander 1101 6825 MJ
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.A.J. Baars, burgemeester
Contactambtenaar:	De heer R.H. de Boer
Openbaar belang:	Vitens is een naamloze vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door gemeenten (44 gemeenten in de provincie Gelderland) en provincies (de zogenaamde publieke aandeelhouders) in haar verzorgingsgebied. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang voor de openbare drinkwatervoorziening is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.
Aard:	Aandelenbezit: 24.035 stuks (0,41% belang).
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Samen Werken voor Ermelo/ Netwerkgemeente
Ontwikkelingen:	De belangrijkste activiteiten van Vitens N.V. zijn het winnen, zuiveren en distribueren van drinkwater. De klein-aandeelhouders uit de provincie Gelderland en Flevoland trekken via het daartoe bedoelde platform "Nuval" samen op in de voorbereiding van de aandeelhoudersvergaderingen. Op deze wijze kan kennis beter worden ingezet en leggen de gezamenlijke klein-aandeelhouders meer gewicht in de schaal. De betreffende gemeenten zijn hiertoe middels een aandeelhoudersovereenkomst formele samenwerking aangegaan. In 2005 zijn preferente aandelen geconverteerd naar een achtergestelde lening. Vitens lost deze lening van € 1.611.200,00 af in 15 jaarlijkse termijnen van € 107.413,00. Per 31 december 2019 bedraagt het restantsaldo van deze lening € 214.818,00. Over het openstaande saldo wordt door Vitens een rente betaald. Onder invloed van het door de minister van I&M bepaalde maximumpercentage voor de vermogenskostenvoet (WACC), realiseert Vitens lagere jaarresultaten en daalt ook de dividenduitkering. Overwinst die, ondanks eerdere verlaging van de tarieven, is gerealiseerd in een boekjaar, moet in een volgend boekjaar worden teruggegeven via de tarieven. Om aantrekkelijk te kunnen blijven lenen is het in de ogen van de directie nodig om de komende jaren de solvabiliteit te laten groeien naar 35%. Dit betekent dat het eigen vermogen de komende jaren omhoog moet. Dit zal uit de ingehouden winst moeten worden gefinancierd. De geformuleerde doelstellingen voor de solvabiliteit hebben consequenties voor het dividendbeleid. Het financieel jaarplan 2020 Vitens is nog in ontwikkeling, waarbij het risico van verdere verlaging van de WACC van 3,4% naar 2,7% een belangrijke factor is voor het maximale resultaat, de toekomstige financierbaarheid (solvabiliteit en bankenratio's) en de hoogte van de dividenduitkering vanuit Vitens. Het financieel jaarplan wordt geagendeerd in de aandelhoudersvergadering van 27 november 2019.
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen. Ten aanzien van het restantsaldo van de achtergestelde geldlening geldt dat de gemeente "achterin de rij komt te staan" bij faillissement van Vitens. Naast het vorenstaande loopt de gemeente risico over een gegarandeerde geldlening die Vitens in het verleden is aangegaan met een financier. De restantschuld waar Ermelo garant voor staat bedraagt per 31 december 2019 € 128.347,00.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**

Eigen vermogen (excl. resultaat)	€533.000.000,00	n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	€1.233.500.000,00	n.b.	n.n.b.
Resultaat (na belastingen)	€45.300.000,00	n.b.	n.n.b.
Begrote bijdrage (dividend)	€79.000,00	€22.000,00	
Realisatie bijdrage (dividend)	€79.315,60	n.b.	n.n.b.

Coöperatie Gastvrije Randmeren

Verbonden partij:	Coöperatie Gastvrije Randmeren
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Havendam 58, 3841 AA Harderwijk
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer L.A. van der Velden, wethouder
Contactambtenaar:	De heer R. van Vliet
Openbaar belang:	De Coöperatie Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband tussen 16 gemeenten (Almere, Blaricum, Bunschoten, Dronten, Eemnes, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Huizen, Kampen, Gooise Meren, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek, Putten en Zeewolde) die als doel heeft de kwaliteit van het natuur- en recreatiegebied Randmeren te verhogen en de robuustheid van het gebied te versterken. Het werkgebied van de Coöperatie Gastvrije Randmeren strekt zich uit van de Hollandse Brug tot Ketelbrug, een langgerekte merenreeks van ruim tachtig kilometer.
Aard:	Coöperatie
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Samen Ondernemen in Ermelo/ Toerisme en Recreatie
Ontwikkelingen:	De Coöperatie Gastvrije Randmeren is op 21 november 2013 opgericht. De coöperatie heeft de werkzaamheden van het Natuur- en Recreatieschap Veluwerandmeren overgenomen. Het schap is op 19 juni 2014 opgeheven. Naast het beheren en onderhouden van recreatieve voorzieningen en het promoten van het gebied, coördineert de coöperatie ook de uitvoering van de laatste projecten uit het Integrale Inrichtingsplan Veluwerandmeren, kortweg IIVR. Het gaat hierbij om inrichtingsmaatregelen, maatregelen die de vaarmogelijkheden voor de recreatievaart vergroten en natuurprojecten. Specifiek voor de gemeente Ermelo zijn het projecten Activiteitenterrein Horst en groene kruispunt Nuldernauw.
Risico:	n.v.t.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2019**
Eigen vermogen	€14.116.627,00	n.b	n.n.b.
Vreemd vermogen	€138.069,00	n.b	n.n.b.
Resultaat	(€784.215,00)	n.b	n.n.b.
Begrote bijdrage	€10.762,00	€16.127,00	
Realisatie bijdrage	€10.859,00	n.v.t.	n.n.b.

Inclusief Groep

Verbonden partij:	Inclusief Groep
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Industrieweg 47, 8071 CS Nunspeet
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Wethouder L. van der Velden, wethouder
Contactambtenaar:	Mevrouw V.E. Schouten

Openbaar belang:	De Inclusief Groep was voorheen de werkgever van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), maar is sinds het dichtzetten van de WSW (2015) ook arbeidsmarkttoeleider voor alle inwoners met een Participatiewet-uitkering. De Inclusief Groep is een hybride organisatie met een meervoudige opdracht vanuit de zeven gemeenten: 1. het uitvoeren van een maatschappelijke opdracht; 2. het betekenisvol ondernemen als werkgever en als arbeidsmarkttoeleider en; 3. het genereren van sociaal, maatschappelijk en economisch rendement. Inclusief Groep geeft invoering aan de Participatiewet/Wet sociale werkvoorziening en de Participatiewet en draagt actief bij aan een inclusieve arbeidsmarkt. De governance bestaat uit zeven aandeelhouders, dit zijn wethouders van de gemeenten Nijkerk, Putten, Harderwijk, Nunspeet, Elburg en Oldebroek. De deelnemende gemeenten gemeenten hebben eerder besloten de bestuurlijk-juridische structuur en de governancestructuur van Inclusief Groep te wijzigen. Dat betekent onder meer dat de gemeenten sinds begin 2018 rechtstreeks aandeelhouder en opdrachtgever van Inclusief Groep zijn en dat de Raad van Commissarissen zal worden vervangen door een Raad van Advies. Daartoe is het aandelenpakket van de RNV overgedragen naar de deelnemende gemeenten.
Aard:	Naamloze Vennootschap: de gemeente Ermelo is voor 16,2% aandeelhouder van de Inclusief Groep N.V.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Samen Werken voor Ermelo/ Inclusieve Samenleving
Ontwikkelingen:	De Inclusief Groep opereert op het snijvlak van overheid, markt en samenleving en ervaart een aantal lokale en regionale ontwikkelingen: • Door de hoogconjunctuur zijn de makkelijk tot de arbeidsmarkt toeleidbare werkzoekenden wel geplaatst, het bestand dikt in, dat wil zeggen dat de overblijvende groep zich kenmerkt door toenemende complexiteit. Het zal veel lastiger zijn deze groep te plaatsen en ze hebben veel meer of langdurige begeleiding nodig. Voor sommige groepen is de afstand tot de arbeidsmarkt erg groot en het vergt veel inspanning die afstand te verkleinen. • De flexibilisering van de arbeidsmarkt zet door, tijdelijke contracten groeien sterker dan uitzendcontracten. ‘Vaste dienstverbanden’ zijn een concurrerend instrument geworden. Baangarantie is niet meer vanzelfsprekend. • Werkgevers willen risico’s vermijden omtrent het aannemen van personeel.
Risico:	Politiek: De Inclusief Groep is afhankelijk van overheidssubsidie. Financieel: Het geprognosticeerde resultaat zal na 2018 waarschijnlijk niet langer positief zijn, maar in de rode cijfers duiken. De oorzaak hiervan zijn de afnemende WSW-subsidiestromen vanuit de overheid. De trekkingsrechten zijn door onttrekkingen na 2020 uitgeput en ontvangen de gemeenten niet meer.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2018**	**Begroting 2019**	**Jaarstukken 2018**
Eigen vermogen	€10.985.000,00	n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	€10.854.000,00	n.b.	n.n.b.
Resultaat	€413.000,00	(€423.000,00)	n.n.b.
Begrote bijdrage	n.b.	€3.371.977,00	
Realisatie bijdrage	€3.354.000,00	n.v.t.	n.n.b.

Paragraaf Grondbeleid

Algemene informatie

Onder de paragraaf Grondbeleid vallen de ontwikkeling en het beheer van diverse complexen binnen de grondexploitatie, grond- en opstallenbeheer en vastgoedinformatie.

Doelstellingen

Actieve/passieve grondpolitiek
Op basis van de Nota grondbeleid (2010; door uw raad nogmaals bekrachtigd op 8 maart 2018) hanteert Ermelo de volgende uitgangspunten ten aanzien van het realiseren van ontwikkellocaties en –projecten benoemd in de Structuurvisie:

Streven naar actief grondbeleid, als:
- Zich kansen voordoen;
- Een positieve impuls kan worden gegeven aan de gewenste ruimtelijke herstructurering van een gebied;
- De beoogde ruimtelijke ontwikkeling daar om vraagt.

In beginsel kiest de gemeente voor facilitair grondbeleid als:
- De grondexploitatie van een locatie als risicovol moet worden aangemerkt;
- De ontwikkeling niet door de gemeente behoeft te worden geïnitieerd en qua regie kan worden volstaan met het stellen van locatie-eisen.

Structuurvisie Ermelo 2025
In de Structuurvisie Ermelo 2025, vastgesteld door uw raad op 1 maart 2012, gaat Ermelo voorts uit van een voornamelijk ondersteunende rol van de gemeente. Voor veel opgaven zal de gemeente niet de initiatiefnemer of de ontwikkelende partij zijn. De gemeente voert in eerste aanleg geen actief grondbeleid en wil juist bedrijven, burgers en organisaties ruimte geven om initiatieven te ontplooien.

Grondbeheer en vastgoedinformatie
Gronden en opstallen bestemd voor de openbare dienst en/of van niet strategisch belang voor ontwikkellocaties worden gerekend tot de algemene dienst. Dergelijke grond wordt zo mogelijk marktconform in particulier eigendom overgedragen, wanneer deze niet benodigd is voor de inrichting van een wijk of straat en ook om andere redenen niet in gemeentelijk bezit dient te blijven.
Gronden en opstallen van strategisch belang voor ontwikkellocaties worden geactiveerd als "Materiële vaste activa" en te zijner tijd bij raadsbesluit, inhoudende de vaststelling van het grondexploitatiecomplex inclusief grondexploitatieopzet, ondergebracht in een grondexploitatiecomplex.

Relatie met het raadsprogramma Samen Wonen in Ermelo
Grondaankopen worden gedaan ten behoeve van de aanleg, reconstructie en herinrichting van wegen, aanleg van fietspaden en parkeren. Daarnaast zijn/worden er grondaankopen en -verkopen gedaan ten behoeve van de ontwikkellocaties, zoals Veldzicht Noord fase 4.
Indien de gemeente zelf een grondpositie heeft, wordt een ontwikkelvisie opgesteld en de haalbaarheid van een nieuwe ontwikkeling onderzocht. Bij door derden te ontwikkelen locaties treedt de gemeente faciliterend en voorwaardenstellend op.

Prestaties

Geleverde prestaties 2019

<u>Actualisatie exploitatieopzetten actieve grondpolitiek</u>
Minimaal jaarlijks worden de exploitatieopzetten van de in uitvoering genomen complexen geactualiseerd. Mede door het aangescherpte toezicht door de accountant bij de controle van de jaarstukken en de provincie zal de actualisatie zoveel mogelijk aansluiten op het opstellingstraject van de jaarstukken. De exploitatieopzetten voor alle lopende complexen zijn op grond hiervan vastgesteld door de raad op 18 maart 2020. De eerstvolgende actualisatie van de exploitatieopzetten voor de complexen Het Trefpunt, Veldzicht Noord 4e fase en De Driesprong staat gepland voor het najaar van 2020.

Wat heeft het gekost

De activiteiten binnen de grondexploitatie hebben een bedrijfsmatig karakter. De grondexploitatie dient daarom over het geheel genomen tenminste kostendekkend te zijn. Uitgangspunt is dat complexen minimaal budgettair neutraal zijn. Indien dit niet mogelijk is, wordt een verliesgevend complex gedekt door (een) winstgevend(e) complex(en). Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de reserve Grondexploitatie.

Onderstaand worden enkele belangrijke financiële aspecten aangaande grondexploitatie aangegeven.

Actieve grondpolitiek
Kosten en opbrengsten worden middels exploitatieopzetten per complex in beeld gebracht. Voor de toe te rekenen kosten wordt op basis van de in 2019 door de Commissie BBV uitgebrachte notitie grondexploitatie aangesloten op de kostensoortenlijst zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening. Naast kosten derden zijn met de betreffende projecten ook personele en financieringskosten gemoeid. De personele lasten worden op basis van de gerealiseerde urenbestedingen * afdelingstarief toegerekend aan de betreffende complexen. Op begrotingsbasis bedroeg dit 1,1 vaste formatieplaatsen, de werkelijk toegerekende vaste

formatie in 2019 betreft 0,8 fte.

Reserves Grondexploitatie
De reserves Grondexploitatie bepalen in belangrijke mate het directe weerstandsvermogen van de grondexploitatie.

Op basis van de Nota Grondbeleid 2010 bestaan de reserves grondexploitatie uit twee afzonderlijke bestemmingsreserves:
- De Risicoreserve Grondexploitatie, die is bedoeld als buffer voor de opvang van voorspelbare risico's;
- De Reserve Grondexploitatie, die voornamelijk moet dienen als werkkapitaal voor strategische en anticiperende grondverwerving.

Tevens zijn er in de Nota Grondbeleid 2010 regels vastgesteld voor beide reserves. Deze regels zijn met de vaststelling van de Kadernota 2018 als volgt gewijzigd:
- De bovengrens van elk van de reserves afzonderlijk bedraagt maximaal € 1 miljoen (m.i.v. van boekjaar 2019 geldt voor de reserve grondexploitatie een plafond van € 2 miljoen);
- Wordt dat bedrag bij de jaarstukken overschreden, dan wordt het meerdere in het kader van het afromen van reserves en voorzieningen bij de kadernota ten gunste gebracht van de Algemene reserve (vrij besteedbaar). Op grond hiervan is in 2019 voor een bedrag van € 116.000,00 afgeroomd. In 2020 wordt verwacht af te romen met een bedrag van € 949.314,00

Parameters gemeentelijke grondexploitaties:
Jaarlijks worden bij de Kadernota de parameters vastgesteld waarmee in de exploitatieopzetten wordt gerekend. In de Kadernota 2020 zijn de volgende parameters vastgesteld die - tenzij nader onderbouwd en aangegeven - zijn toegepast bij de eind 2017 geactualiseerde exploitatieopzetten:
- Rente: 1,6%;
- Discontovoet: 2,0%;
- Kostenstijging: 3,0%;
- Opbrengstenstijging woningbouw: 2,0%;
- Opbrengstenstijging bedrijfsterrein: 2,0%.

Exploitatiesaldo gemeentelijke grondexploitaties

Complex	Laatst vastgestelde exploitatieopzet	Verwacht exploitatiesaldo (op contante waarde per 1-1-2020)	Getroffen voorziening	Bijstelling exploitatieopzet verwacht
De Verbinding	18 maart 2020	€ 2.201.000,00 N	€ 2.201.000,00	cpl. wordt afgesloten per ultimo 2020
Het Trefpunt	18 maart 2020	€ 0,00	n.v.t.	eind 2020
Veldzicht Noord 4e fase	18 maart 2020	€ 155.000,00 V	n.v.t.	eind 2020
De Driesprong	18 maart 2020	€ 0,00	n.v.t.	eind 2020

Per ultimo 2019 zijn er geen complexen afgesloten.

Winstnemingen
Voor de complex "Het Trefpunt" is in de exploitatieopzet een winstneming geraamd.

Complex	Gerealiseerd	Nog te realiseren	Totaal
Het Trefpunt	€ 10.934.000,00	€ 3.199.000,00	€ 14.133.000,00
De Driesprong	€ 660.000,00	€ 258.000,00	€ 918.000,00
Totaal	**€ 11.594.000,00**	**€ 3.457.000,00**	**€ 15.051.000,00**

De nog te realiseren winstnemingen staan gepland voor de periode van 2020 tot en met 2022. Bij het opstellen van de jaarstukken wordt jaarlijks de winstneming bepaald. De winstnemingen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Grondexploitatie.

Vennootschapsbelasting
Met ingang van 1 januari 2016 geldt de Wet modernisering vennootschapsbelasting overheidsondernemingen. Dit heeft tot gevolg dat de grondexploitaties onder de belastingplicht vallen. Sinds de introductie van de vennootschapsbelasting voor overheden op 1 januari 2016 zijn er nieuwe wijzigingen doorgevoerd in het wijzigingsbesluit van 1 maart 2016.
In 2019 heeft de gemeente t.a.v. de vennootschapsbelastingplicht voor de lopende grondexploitaties een vaststellingsovereenkomst (VSO) gesloten met de Belastingdienst. Deze VSO leidt tot fiscale optimalisatie en derhalve tot een lager te verwachten belastingdruk voor de betreffende complexen. Op grond van de VSO is ook nadere zekerheid verkregen over verrekening van negatieve resultaten van verlieslatende complexen met de positieve resultaten uit winstgevende complexen. Dit uitgangspunt sluit aan bij de eerdere opvatting van de gemeente dat de grondexploitatie moet worden bezien als één samenhangend geheel. Het saldo van de betreffende resultaten bepaald uiteindelijk of er sprake is van een positief fiscaal resultaat dat leidt tot daadwerkelijke belastingdruk. Afhankelijk van de hoogte van dat resultaat per jaarschijf wordt het betreffende Vpb-tarief bepaald. Om deze reden is het niet mogelijk om specifiek per complex de Vpb-druk te bepalen en kunnen in deze notitie derhalve per afzonderlijk project geen resultaten na belastingen worden gepresenteerd.
Op grond van de VSO wordt de reeds eerder ingediende aangifte over 2016 herzien en zullen begin 2020 aansluitend ook de aangiftes over de belastingjaren 2017 en 2018 worden ingediend. Op basis van de meest recente prognoses ontstaat er met ingang van belastingjaar 2019

daadwerkelijk een betalingsverplichting voor de Vpb. Voor de looptijd van de huidige grondexploitaties wordt de totale belastinglast geprognosticeerd op circa € 150.000,00 cumulatief gedurende de resterende looptijd van de genoemde complexen. Dit bedrag kan worden gedekt uit de reserve grondexploitatie, waaraan op grond van het vastgestelde beleid ook de gerealiseerde winsten steeds worden toegevoegd.

Risicomanagement
Bij risico's moet gedacht worden aan risico's van algemene aard en specifieke projectgebonden risico's. De kwantificering van de risico's vindt ten minste één maal per jaar plaats (bij de jaarstukken) of zo nodig tussentijds (bij de bestuursrapportages).

Risico's van algemene aard
De categorie van algemene aard laat zich vertalen in economische risico's zoals de marktsituatie voor woningbouw en bedrijventerreinen en renteontwikkelingen. Vooral complexen met een lange looptijd kunnen deze risico's in zich hebben. De onzekere situatie op economisch gebied van de afgelopen jaren door de schuldencrisis van Europese landen en de onrust op de financiële markten wereldwijd ligt achter ons. De economie groeit weer en het aantal huizenverkopen stijgt weer. Wel zijn er signalen waarneembaar uit de markt dat er grenzen zijn aan de groei. Gezien de marktontwikkelingen is het denkbaar dat de percentages voor opbrengsten- en kostenstijging m.i.v. begrotingsjaar 2021 behoedzamer moeten worden ingezet, hetgeen kan leiden tot daling van de verwachte exploitatieresultaten. Bij de Kadernota 2021 volgt op basis van de actuele verwachtingen een advies welke percentages kunnen worden gehanteerd.

Specifieke projectgebonden risico's
Bij specifieke projectgebonden risico's gaat het om bodemsaneringen (bijvoorbeeld asbest), (bestemmingsplan-) procedures en dergelijke, maar ook om risico's verbonden aan inhoudelijke posities die belanghebbenden bij een project innemen. Deze risico's worden bij de opstelling/herziening van de exploitatieopzetten per project zo goed mogelijk ingeschat en financieel vertaald. Dit neemt niet weg dat altijd een bepaald risico blijft bestaan. De eventueel aan de orde zijnde risico's zijn in de notitie bijstelling grondexploitaties 2020 (e190043998) per project kwalitatief beschreven.

Weerstandsvermogen grondexploitatie
De beschikbare weerstandscapaciteit grondexploitatie bestaat uit de reserves Grondexploitatie, nog te realiseren winstnemingen van de complexen Het Trefpunt en De Driesprong en het verwachte voordelige exploitatiesaldo van complex Veldzicht Noord 4e fase.

Onderverdeling weerstandscapaciteit	Weerstandscapaciteit
Exploitatiesaldi complexen	€ 155.000,00
Geraamde winstnemingen	€ 3.457.000,00
Reserves grondexploitatie (bestemmingsreserve grondexploitatie en risicoreserve grondexploitatie)	€ 3.949.314,00
Totale weerstandscapaciteit naar peil ultimo 2019 (eindcapaciteit)	**€ 7.561.314,00**

Het beschikbare weerstandsvermogen mag worden beoordeeld als "uitstekend" ten opzichte van de in de projecten waarneembare risico's.

Actualiteit exploitatieopzetten
Als onderdeel van het beheersbaar houden van risico's worden de exploitatieopzetten jaarlijks herzien. Bij deze actualisatie wordt zo veel mogelijk aangesloten op het opstellingstraject van de jaarstukken. Als er aanleiding voor is, vindt daarnaast tussentijdse herziening van de exploitatieopzetten plaats.

Per 1 januari 2020 zijn de complexen De Verbinding, De Driesprong, Het Trefpunt en Veldzicht Noord 4e fase in exploitatie.

Jaarrekening 2019

Budgettaire uitkomst

Afsluitproces
Deze Jaarstukken 2019 zijn conform de wettelijke eisen en eigen regelgeving opgesteld. Hiermee leggen wij verantwoording af over het door ons gevoerde beleid in het jaar 2019. Op 6 mei 2020 vond de besluitvorming van de Jaarstukken 2019 door het college plaats. Na behandeling door de auditcommissie op 20 mei 2020 kan de behandeling en vaststelling door de raad op 8 juli 2020 plaatsvinden. Wettelijk is de einddatum voor de vaststelling door de raad gesteld op 15 juli 2019.

Cijfermatige uitkomst
Indien wij alle baten en lasten 2019 tegen elkaar afzetten, komen wij op een nadelig saldo van € 3.619.148,16.
(afgerond € 3.619.000,00 nadelig). Dit is het cijfermatig rekeningsaldo 2019. Echter dit is een fictief saldo. In dit cijfermatig voordeel zit namelijk een tweetal posten, die in 2020 alsnog tot lasten en dus nadelen gaat leiden. Dit betreft een bedrag van € 1.013.000,00 voordeel voor de rekeningsaldobestemmende posten 2019. Dit zijn taken die niet of gedeeltelijk in 2019 zijn uitgevoerd, waarvan het in de Begroting 2019 beschikbare budget dus (deels) niet is uitgegeven. Om de uitvoering in 2020 te kunnen garanderen, wordt het budget 2019 doorgeschoven naar 2020 en alsnog besteed. Daarnaast betreft dit een post van € 542.000,00 voordeel. Een deel van de gevormde voorzieningen MOP onderhoud gebouwen (sportcentrum Calluna, Balverssportzaal, De Dialoog en gemeentehuis) moest in de Jaarstukken 2019 worden afgeroomd ten gunste van

de exploitatie 2019. Echter omdat wordt voorgesteld deze gelden in 2020 weer in een nieuw te vormen bestemmingsreserve Onderhoud gebouwen te storten, leidt dat in 2020 alsnog tot lasten.

Indien het cijfermatige rekeningsaldo 2019 van € 3.619.000,00 nadelig wordt gecorrigeerd met de rekeningsaldobestemmende posten
(€ 1.013.000,00 voordelig) en de voorzieningen MOP (€ 542.000,00 voordelig) ontstaat een reëel rekeningsaldo 2019 van € 5.174.000,00 nadelig.

Het reële rekeningresultaat 2019 bedraagt -/- 4,8% van de totale omzet 2019 (= € 108.000.000,00) en komt hiermee net niet boven de Ermelose norm voor budgettaire afwijkingen, die 5% is, uit. Voor de omvang van een rekeningoverschot of -tekort zijn geen landelijke of wettelijke normen beschikbaar. Sinds de Rekening 2007 wordt in Ermelo het rekeningsaldo afgezet tegen de 5%-norm voor budgettaire afwijkingen, zoals bepaald in de Regeling Budget- en kredietbeheer gemeente Ermelo.

Over de jaren komen wij tot de volgende werkelijke afwijkingsnormen:

Jaren	Percentage
2015	1,04%
2016	-/- 0,14%
2017	0,13%
2018	-/- 0,11%
2019	-/- 4,80%

Omschrijving	Bedrag
Cijfermatig rekeningsaldo 2019	**3.619.000,00 N**
Naar 2020 overlopende taken en budgetten 2019	-1.013.000,00 V
Afroming voorzieningen MOP onderhoud gebouwen en storting in 2020 in nieuw te vormen bestemmingsreserve Onderhoud gebouwen Dit betreft de gebouwen sportcentrum Calluna, Balverssportzaal, De Dialoog en gemeentehuis. Vanwege de nieuwbouw / renovatie / verduurzaming / sloop van deze gebouwen wordt er minimaal onderhoud uitgevoerd. Gevolg is dat eind 2019 de beschikbare onderhoudsvoorzieningen MOP flink gevuld waren. Op basis van de wetgbeving is dat niet toegestaan, vandaar dat in deze jaarstukken de voorzieningen worden afgeroomd. Echter de gelden moeten wel beschikbaar blijven voor noodzakelijk uit te voeren onderhoud, ed. Vandaar dat wordt voorgesteld om de gelden in 2020 weer te storten in een nieuw te vormen bestemmingsreserve Onderhoud gebouwen.	-542.000,00 V
Reëel rekeningsaldo 2019	**5.174.000,00 N**
Op hoofdlijnen bestaat het reëel rekeningsaldo 2019 uit de volgende posten:	
Uitkomst na 7e Bestuursrapportage 2019 In deze laatste bestuursrapportage van 2019 een al een rekeningstekort van € 2.024.000,00 geprognosticeerd en tijdelijk op een stelpost geraamd. Dit nadeel is voor het grootste gedeelte ontstaan op de reserve Sociaal Domein (€ 1 mln). Daarnaast op de onderdelen onderwijs, VNOG, Meerinzicht, dienstverleningstafel en raad.	2.024.000,00 N
Extra storting in voorziening pensioenverplichtingen wethouders De pensioenverplichtingen zijn recent volledig doorgerekend. Vanwege de lager rekenrente moest een forse bijstorting worden gedaan in de voorziening, zodat er voldoende geld in de voorziening zit om aan alle opgebouwde pensioenrechten te kunnen voldoen.	807.000,00 N
Hogere kosten Sociaal Domein (waarvan € 700.000,00 wegens niet realiseren taakstelling 2019) Dit nadeel is ontstaan doordat de taakstelling Sociaal over 2019 niet is gerealiseerd. Daarnaast zijn er met name nadelen ontstaan op Jeugd en in mindere mate op Wmo.	2.278.000,00 N
Sport Zie de toelichting bij de cijfermatige analyse programma Samen Werken voor Ermelo.	383.000,00 N
Overige kleine verschillen binnen de programma's	-318.000,00 V

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

Overzicht van baten en lasten

Bedragen (x 1.000,00) - = voordeel Programma's		Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijziging)	Jaarrekening 2019	Saldo Jaarrekening t.o.v. Begroting
Programma Samen Werken voor Ermelo	lasten	4.551	345	4.896	5.755	859
	baten	-543	-66	-609	-528	81
	saldo	4.008	279	4.287	5.227	940

Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	37.900	3.784	41.684	43.138	1.454
	baten	-6.246	679	-5.567	-6.386	-819
	saldo	31.654	4.463	36.117	36.752	635
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	15.138	983	16.121	17.826	1.705
	baten	-7.141	-1.481	-8.622	-11.210	-2.588
	saldo	7.997	-498	7.499	6.616	-883
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	873	40	913	880	-33
	baten	-478	275	-203	-221	-18
	saldo	395	315	710	659	-51
Subtotaal programma´s	**lasten**	**58.462**	**5.152**	**63.614**	**67.599**	**3.985**
	baten	**-14.408**	**-593**	**-15.001**	**-18.345**	**-3.344**
	saldo	**44.054**	**4.559**	**48.613**	**49.254**	**641**
Algemene Dekkingsmiddelen:						
- Lokale heffingen, waarvan	lasten	310	0	310	312	2
de besteding niet gebonden is	baten	-9.249	-440	-9.689	-9.791	-102
	saldo	-8.939	-440	-9.379	-9.479	-100
- Algemene uitkering	lasten	0	0	0	0	0
	baten	-43.687	-2.111	-45.798	-45.852	-54
	saldo	-43.687	-2.111	-45.798	-45.852	-54
- Dividend	lasten	3	0	3	0	-3
	baten	-440	-197	-637	-627	10
	saldo	-437	-197	-634	-627	7
- Saldo van de financieringsfunctie	lasten	462	-263	199	268	69
	baten	-757	-25	-782	-690	92
	saldo	-295	-288	-583	-422	161
- Overige algemene dekkingsmiddelen	lasten	1.732	-3.246	-1.514	1	1.515
	baten	-2.549	1.247	-1.302	-971	331
	saldo	-817	-1.999	-2.816	-970	1.846
- Overhead	lasten	11.990	621	12.611	12.169	-442
	baten	-583	-557	-1.140	-681	459
	saldo	11.407	64	11.471	11.488	17
- Vennootschapsbelasting	lasten	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0
- Onvoorzien	lasten	27	-26	1	0	-1
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	27	-26	1	0	-1
(Gerealiseerde) totaal saldo van	**lasten**	**72.986**	**2.238**	**75.224**	**80.349**	**5.125**
baten en lasten	**baten**	**-71.673**	**-2.676**	**-74.349**	**-76.957**	**-2.608**
	saldo	**1.313**	**-438**	**875**	**3.392**	**2.517**
Toevoeging/onttrekking aan reserves:						
Programma Samen Werken voor Ermelo	lasten	7.098	3.786	10.884	10.886	2
	baten	-20.679	-4.707	-25.386	-25.308	78
	saldo	-13.581	-921	-14.502	-14.422	80
Programma Samen Leven in Ermelo	lasten	13.636	958	14.594	14.594	0
	baten	-667	0	-667	-667	0
	saldo	12.969	958	13.927	13.927	0
Programma Samen Wonen in Ermelo	lasten	65	508	573	1.699	1.126
	baten	-766	-107	-873	-977	-104
	saldo	-701	401	-300	722	1.022
Programma Samen Ondernemen in Ermelo	lasten	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties	**lasten**	**20.799**	**5.252**	**26.051**	**27.179**	**1.128**
reserves	**baten**	**-22.112**	**-4.814**	**-26.926**	**-26.952**	**-27**
	saldo	**-1.313**	**438**	**-875**	**227**	**1.102**
Het geraamde versus gerealiseerde resultaat		**0**	**0**	**0**	**3.619**	**3.619**

					N	N
Incidentele lasten en baten		Programma begroting 2019	Begrotings wijzigingen 2019	Begroting 2019 (na wijziging)	Jaarstukken 2019	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Incidentele lasten en baten	lasten	23.176	5.900	29.076	30.676	1.600
	baten	-21.500	-4.731	-26.231	-27.792	-1.561
	saldo	1.676	1.169	2.845	2.884	39
Stelpost Incidenteel onvoorzien	lasten	27	-26	1	0	-1
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	27	-26	1	0	-1
Totaal Incidentele lasten en baten	saldo	1.703	1.143	2.846	2.884	38
Structurele lasten en baten	lasten	70.582	1.616	72.198	76.852	4.654
	baten	-72.285	-2.759	-75.044	-76.117	-1.073
Totaal Structurele lasten en baten	saldo	-1.703	-1.143	-2.846	735	3.581
Jaarstukken 2019 totaal	lasten	93.785	7.490	101.275	107.528	6.253
	baten	-93.785	-7.490	-101.275	-103.909	-2.634
Het geraamde versus gerealiseerde resultaat	**saldo**	**0**	**0**	**0**	**3.619**	**3.619**

De incidentele lasten en baten zijn opgenomen als totalen, voor gedetailleerde informatie zijn onderstaande overzichten beschikbaar:

Detailoverzicht incidentele lasten

Detailoverzicht incidentele baten

Financieel kengetal: Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reëele evenwicht van de begroting wordt thans al onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage.

Hoe positiever (hoger) het percentage, hoe groter de structurele exploitatieruimte is.

Kengetal	Jaarstukken 2017		Jaarstukken 2018		Begroting 2019		Jaarstukken 2019	
Structurele exploitatieruimte	2%	A	1,3%	A	4%	A	-3,4%	C

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Hieronder is een tabel opgenomen met rekeningsaldobestemmende posten per programma.
In de toelichtingen per programma is een nadere uitsplitsing te vinden.

Programma (bedragen x € 1.000,00)	Bedrag	
Samen werken voor Ermelo	-656	V
Samen Leven in Ermelo	-567	V
Samen Wonen in Ermelo	297	N
Samen Ondernemen in Ermelo	-37	V
Bedrijfsvoering en voorzieningen	-545	V
Dekking uit voorzieningen	495	N
Totaal rekeningsaldobestemmende posten	-1.013	V

Programma Samen Werken voor Ermelo

Budgettaire uitkomst exploitatie (bedragen x € 1.000,00)	saldo 2018	lasten 2019	baten 2019	saldo 2019
Primitieve begroting	-37.907	39.874	-79.920	-40.046
Begrotingswijzigingen	-4.986	2.683	-6.963	-4.280
Begroting na wijziging	-42.893	42.557	-86.883	-44.326
Jaarstukken	-41.628	45.684	-86.092	-40.408
Saldo jaarstukken en begroting	1.265	3.127	791	3.918

Onderwerp	Bedrag	
Bestuursorganen		
Raad		
Vergoedingen Raad zijn wat hoger uitgevallen.	22	N

College van burgemeester en wethouders		
Voorziening Pensioenverplichting wethouders. Deze voorziening bouwt de gemeente op om de pensioenen van (voormalige) wethouders te kunnen bekostigen. Jaarlijks wordt de hoogte van de voorziening berekend aan de hand van gegevens per 31 december. Eén component die de hoogte van de voorziening (sterk) kan beïnvloeden is de rekenrente. De voorgeschreven rekenrente is in 2019 fors gedaald ten opzichte van 2018. Dit leidt ertoe dat de voorziening met € 807.000 moet worden aangevuld om de voorziening op het noodzakelijke peil te houden.	807	N
De kosten voor voormalige bestuurders vallen lager uit dan voorzien.	-39	V
Overige verschillen, per saldo	4	N
Ondersteuning Raad		
Griffie		
RSBP: restant budget Rekenkamercommissie blijft behouden voor 2020	-28	V
Werkbudget Raad, kosten zijn lager uitgevallen.	-44	V
Verslaglegging Raad, de kosten voor NotuBiz vallen lager uit (minder applicaties dan voorzien).	-15	V
Kosten accountant zijn wat hoger uitgevallen door meer werkzaamheden.	9	N
Overige verschillen, per saldo	-5	V
Ondersteuning college & directie		
De ondernemingsraad heeft in 2019 geen gebruik hoeven te maken van inhuur. Voorts vallen de kosten voor haar werkbudget lager uit.	-18	V
Representatie bestuur: per saldo vallen de kosten hoger uit doordat enkele niet voorziene stimuleringssubsidies zijn verstrekt.	8	N
Burgeraangelegenheden		
Aandeel kostenplaatsen (salarissen en ingeleend personeel)	111	N
In 2019 vonden minder aanvragen bij met name de persoonsgebonden documenten (paspoort, ID kaart e.d.) plaats waardoor minder leges is ontvangen.	69	N
In verband met de verkiezingen Provinciale Staten is extra personeel ingehuurd voor het stemmen tellen. Voorts vielen de kosten voor het inrichten van het stembureau alsmede de drukkosten hoger uit dan voorzien.	34	N
Overige verschillen, per saldo	-1	V
Communicatie, intergemeentelijke samenwerking en Juridische zaken		
Saldo van diverse kleine verschillen	11	N
Brandweer en rampenbestrijding		
Aandeel kostenplaatsen (salarissen en ingeleend personeel)	5	N
Brandpreventie, de kosten van de brandputten zijn lager uitgevallen. Met name doordat er minder nieuwe putten zijn geslagen.	-9	V
De storting in de onderhoudsvoorziening van de brandweerkazerne is gebaseerd op de werkelijke kosten. Deze bleken lager uit te vallen waardoor ook de storting is verlaagd.	-22	V
Openbare orde en veiligheid		
RSBP: Uitwerken integraal veiligheidsplan	-6	V
Aandeel kostenplaatsen (salarissen en ingeleend personeel)	81	N
Openbare orde en veiligheid, o.a. meevallende legesopbrengsten en zijn de kosten lager uitgevallen.	-34	V
Nutsbedrijven		
Het dividend voor Vitens en Alliander is lager uitgevallen.	7	N
Wet WOZ		
De kosten voor de waarderingskamer worden voortaan rechtstreeks bij de gemeenten in rekening gebracht.	5	N
Belastingen meevallende opbrengsten		
Ozb	-61	V
Hondenbelasting	-22	V
Toeristen en forensenbelasting	-8	V
Precariobelasting	-10	V
Overige kleine verschillen, per saldo	-3	V
Algemene dekkingsmiddelen		

Algemene uitkering: voordeel decembercirculaire 2019, incl. bijstellingen oude uitkeringsjaren alsmede beschikbaarstelling klimaatmiddelen. Vrijval NTB 2016. Opgemerkt wordt dat bij de decembercirculaire extra middelen voor het klimaatakkoord beschikbaar zijn gesteld. Voor Ermelo betekent dit € 237.000,00. Dit kon niet meer middels een begrotingswijziging worden verwerkt. U vindt dit terug bij de RSBP.	-54	V
Stelposten		
RSBP: stelpost circulaires Algemene uitkering. Dit betreft de middels de circulaires beschikbaar gestelde middelen welke nog nader in beleid vertaald moeten worden.	-216	V
RSBP: Middelen voor Klimaatakkoord welke in de decembercirculaire beschikbaar zijn gesteld. De klimaatmiddelen zijn Transitievisie warmte, wijkaanpak en energieloketten.	-237	V
Per saldo overige stelposten, dit betreft voornamelijk de uitkomst van de Bestuursrapportages. Het saldo van de Bestuursrapportages wordt in de begroting onder de stelposten opgenomen. Voorts vallen enkele stelposten vrij welke niet zijn benut.	2.287	N
BTW compensatiefonds en omzetbelasting		
Per saldo laat het totaal van de diverse verrekeningen met de belastingdienst een nadeel zien.	12	N
Rente		
Het saldo op deze post laat het renteresultaat zien. Dit resultaat wordt zo goed mogelijk geraamd. Het ontstane verschil komt door een hogere betaalde rente m.n. voor aangetrokken kasgeldleningen, alsmede een lagere renteopbrengst door dalende leningen.	161	N
Reserves en voorzieningen		
Verrekening van uitgaven via de reserves mag wettelijk niet op het product zelf gebeuren, maar moet apart worden verantwoord bij het programma algemene dekkingsmiddelen. Er vinden een aantal mutaties in de reserves plaats. In 2019 hebben met name extra stortingen in de reserve grondexploitatie plaatsgevonden omdat de grond verkocht is waardoor er verplichte winstneming moet plaatsvinden. Deze winst is vooralsnog toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.	1.102	N
Bedrijfsvoering + FGI		
Kapitaallasten	-56	V
RSBP: kapitaallasten: afboeken boekwaarde gemeentehuis	-25	V
RSBP: Meerinzicht: doorschuiven van taken (o.a. Wet BRO)	-109	V
RSBP: ICT Dienstverlening & Dienstverleningstafel	-35	V
Meerinzicht, saldo van diverse bijdrages.	171	N
Sport: zie analyse jaarrekeningresultaat op hoofdlijnen (ingeboekt efficiencyvoordeel) Tot 2019 maakte het beheer en gedeeltelijk de exploitatie van de sportcomplexen onderdeel uit van de begroting van de gemeente Ermelo. In 2019 is Interactie ingericht waarmee taken zijn overgedragen aan deze uitvoeringsorganisatie. Hierdoor is een deel van de inzet voor bedrijfsvoeringstaken komen te vervallen. Dit betekent dat de kosten en de daarbij horende doorbelasting, die hiermee gemoeid is, ook komt te vervallen. Ermelo heeft daarop een taakstelling opgenomen in de begroting. Deze taakstelling is in 2019 niet gerealiseerd.	383	N
Personeelskosten aandeel overhead.	-72	V
Kosten gemeentehuis vallen per saldo lager uit dan voorzien.	-34	V
Werkbudget financiën, het geraamde budget bleek niet noodzakelijk te zijn.	-44	V
Overige bedrijfsvoeringskosten per saldo.	22	N
Centrale personeelsbudgetten		
Er zijn in 2019 meer Adviezen en onderzoek uitgevoerd dan voorzien.	30	N
Verzekeringen/Rechtskundige bijstand zijn hoger uitgevallen.	7	N
Voormalig personeel in verband met een afgesproken mobiliteitsdienstverband.	64	N
Algemene personeelsinkomsten doordat er minder beroep gedaan is op het U.W.V.	30	N
Binnen de salariskosten is een voordeel ontstaan als gevolg van de het Cafetariamodel o.a. koop/verkoop van verlofuren.	-45	V
Werving en selectie: hogere kosten door moeilijk vervulbare vacatures.	24	N
Ipads en tablets personeel: dit jaar minder vervangen dan begroot.	-29	V
Generatiepact: dit is het nog in formatie om te zetten bedrag wat beschikbaar is.	-36	V
Overige kleine verschillen, per saldo.	2	N
Doorbelasting overhead		
Per saldo minder/meer doorbelast aan de diverse taakvelden.	-233	V

Totaal saldo	3.918	N

Programma Samen Leven In Ermelo

Budgettaire uitkomst exploitatie (bedragen x € 1.000,00)	saldo 2018	lasten 2019	baten 2019	saldo 2019
Primitieve begroting	30.957	37.900	-6.246	31.654
Begrotingswijzigingen	3.507	3.784	679	4.463
Begroting na wijziging	34.464	41.684	-5.567	36.117
Jaarstukken	34.756	43.138	-6.386	36.752
Saldo jaarstukken en begroting	292	1.454	-819	635

Onderwerp	Bedrag	
Primair onderwijs		
Kapitaallasten	-83	V
Overige kleine verschillen per saldo	-7	V
(Voortgezet) speciaal onderwijs		
Huisvesting VSO (ex. Invest.)	-30	V
Overige kleine verschillen per saldo	-3	V
Voortgezet onderwijs		
Kapitaallasten	17	N
Overige kleine verschillen per saldo	-3	V
Gemeensch. lasten/baten onderwijs		
Leerlingenvervoer: Voor het busvervoer vanuit de scholen naar het zwembad was 40k geraamd in de bijdrage aan Interactie. Deze worden bekostigd door de gemeente. Hierdoor is het budget leerlingenvervoer bij de 3e berap verhoogd zonder dat er extra lasten tegenover hebben gestaan.	-48	V
Onderwijsachterstanden: Subsidies voor wet Kinderopvang (= gelijk aan Peuteropvang (VVE)) zijn hoger dan de ontvangen uitkering van het Rijk.	45	N
Overige kleine verschillen per saldo	1	N
Kunst en cultuur		
Overige kleine verschillen per saldo	-11	V
Sociaal cultureel werk		
St. Welzijn Ermelo (voorheen Pinel): onderschrijding van het budget mede ontstaan door de budgetoverheveling van 2018 naar 2019. In 2019 valt de vrije ruimte vrij ten gunste van het resultaat.	-53	V
RSBP: Toekenning wijkbudgetten	-9	V
Overige kleine verschillen per saldo	6	N
Sport		
RSBP: project vitaal sportpark wegens overloop van het project naar 2020	-28	V
RSBP: afwikkeling BES/Triade in verband met nog lopende werkzaamheden	-26	V
Aandeel kostenplaatsen: salarissen en inhuur nog voor rekening van Ermelo	98	N
Kapitaallasten	-12	V
Lagere storting in de voorziening private accommodaties gebaseerd op werkelijke kosten.	-76	V
Brede scholen en sportfuncties: nog kosten 2018 in 2019 voldaan.	54	N
Binnensportaccommodaties; kosten die nog voor rekening gemeente Ermelo komen.	62	N
Vrijval voorzieningen MOP Calluna en Balvers waardoor een voordeel ontstaat.	-414	V
Buitensportaccommodaties; kosten die nog voor rekening gemeente Ermelo komen.	70	N
Diverse overige verschillen	18	N
Sociaal-cult. & maatsch. Accommodaties		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	-262	V
Kapitaallasten	-12	V
RSBP: Overige personeelskosten De Dialoog	-13	V
RSBP: Stelpost HvBC, externe exploitatievorm	-42	V
Salariskosten en inhuur De Dialoog: Mede doordat de lasten voor de inhuur van conciergewerkzaamheden zijn verantwoord onder Dialoog zaalverhuur.	-37	V
Vrijval voorziening MOP Dialoog waardoor er een voordeel is ontstaan.	-95	V

Dialoog zaalverhuur: nadeel is mede ontstaan door het corrigeren van de tariefberekening. Hiervoor is een creditnota verzonden aan St. Welzijn Ermelo. Daarnaast zijn hier inhuur lasten verantwoord waarvan het budget op inhuur De Dialoog staat.	65	N
Dialoog - Verhuur grote zaal	-8	V
Dialoog - Horeca	11	N
Vuvera / Parasol	7	N
Ouderenbeleid		
Over 2019 wordt een onderschrijding gepresenteerd door lagere uitgaven op het gezondheidsbeleid en maatschappelijk werk.	-249	V
Gezondheidsbeleid		
RSBP: samenwerkings- en uitvoeringsagenda Zilveren Kruis	-79	V
Overige kleine verschillen per saldo	70	N
Armoedebeleid		
RSBP: beleidsnota financiële problemen & schulddienstverlening	-232	V
Jeugdbeleid		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	-6	V
RSBP: Preventief jeugdbeleid	-32	V
RSBP: EOZ & BTB inclusie agenda	-5	V
Peuterspeelzalen: Onderschrijding door wijziging harmonisatie en nieuwe wet kinderopvang. Ontwikkeling onderwijsachterstandenbeleid en de effectuering daarvan loopt niet gelijk met de uitkering van het rijk (zie onderwijsachterstandenbeleid). De uitgaven zijn afhankelijk van het aantal kinderen op een VVE lokatie. Vanwege stijging van plaatsen op de arbeidsmarkt en de ontvangst van kinderopvangtoeslag van de belastingdienst door ouders, drukten er minder lasten op de gemeentelijke subsidie voor kinderopvang. In 2019 vallen deze middelen vrij ten gunste van het resultaat.	-210	V
Overige kleine verschillen per saldo	-2	V
WMO (oud): In 2019 heeft de eindafrekening 2018 plaatsgevonden voor de woonvoorzieningen. Deze eindafrekening is lager uitgevallen dan verwacht. Er is meer aanspraak gedaan op de post vraagafhankelijk vervoer. De eigenbijdrage huishoudelijke hulp blijft achter bij de ramingen.	-316	V
Decentralisatie WMO: RSBP: Cliëntondersteuning volwassenen	-95	V
RSBP: Sociaal team werkbudget	-6	V
In 2019 zijn de lasten voor begeleiding toegenomen. Een deel van deze hogere lasten worden gecompenseerd door incidentele meevallers, zoals de kosten voor chronisch zieken en cliëntondersteuning.	893	N
Decentralisatie Jeugd 2015: De regionale uitvoering jeugdhulp is over 2019 afgesloten met een nadeel. Het hier vermelde tekort wordt voornamelijk veroorzaakt door de taakstelling jeugdzorg die het financiële resultaat negatief beïnvloed. Daarnaast is er sprake van meerzorg bij de duurdere vormen van jeugdhulp.	1.929	N
Participatie en re-integratie: De regionale uitvoering participatie en re-integratie is afgesloten met een voordeel. Het hier vermelde voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt lagere uitkeringen bijzondere bijstand en armoedebeleid door de bijdrage aan de sociale werkvoorzieningen vanuit participatie. Daarnaast zijn er minder re-integratie uitkeringen betaald.	-207	V
Totaal saldo	635	N

Programma Samen Wonen in Ermelo

Budgettaire uitkomst exploitatie (bedragen x € 1.000,00)	saldo 2018	lasten 2019	baten 2019	saldo 2019
Primitieve begroting	6.549	15.138	-7.141	7.997
Begrotingswijzigingen	1.359	983	-1.481	-498
Begroting na wijziging	7.818	16.121	-8.622	7.499
Jaarstukken	6.519	17.826	-11.210	6.616
Saldo jaarstukken en begroting	-1.299	1.705	-2.588	-883

Onderwerp	Bedrag

Verkeer en Vervoer		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	25	N
Kapitaallasten	-54	V
RSBP: 2019 Onderzoeken Mobiliteitsvisie	-17	V
Wegbelijning: De belijning binnen de gemeente Ermelo ligt er inmiddels redelijk/goed bij. De ambitie was om ook in 2019 een beheerprogramma voor belijning aan te schaffen. Dit vergt wat meer aandacht/handelingen en afstemming met Meerinzicht dan verwacht. Het is niet gelukt om dit in 2019 allemaal te doen.	-26	V
Regulier onderhoud verhard: 'In de 5e bestuursrapportage is er 23k extra budget bijgekomen. Door de weersomstandigheden kon dit niet volledig en optimaal worden ingezet.	-15	V
Hogere opbrengst leges kabels en leidingen: Er is hard gewerkt om de achterstallige facturatie van afgelopen jaren weg te werken. Daarnaast is er minder ingehuurd voor verwerking Moor door inzet eigen personeel.	-84	V
Gladheidsbestrijding: Door de "zachte " winter zijn er niet veel strooiacties geweest.	-30	V
Straatreiniging: Door de inzet van eigen materieel en personeel behoefde minder te worden uitbesteed.	-9	V
Energie Openbare Verlichting: Door telkens zo goedkoop mogelijke energiecontracten af te sluiten, vallen de daadwerkelijke kosten lager uit. De begroting was hier nog niet op aangepast. De raming is derhalve te hoog, ook structureel. In het thans vervaardigde beleidsplan openbare verlichting zal hier aandacht aan worden besteed. De raming kan structureel naar beneden worden bijgesteld.	-51	V
Vervangen armaturen: In de veronderstelling dat er in 2019 geen werkzaamheden meer zouden worden uitgevoerd, is het budget in de 7e Berap 2019 doorgeschoven naar 2020. Achteraf had dat niet moeten gebeuren, omdat de vervanging van armaturen nog wel in 2019 heeft plaatsgevonden.	17	N
Schoonmaken sloten en watergangen: Door de inzet van eigen materieel (kraan) behoefde minder te worden uitbesteed.	-15	V
Hogere dotatie in mop-voorziening civiele kunstwerken.	16	N
Overige kleine verschillen per saldo	-20	V
Riolering & waterzuivering		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	11	N
Kapitaallasten (toerekening rente)	-32	V
Overige kleine verschillen per saldo	10	N
Begraafplaats		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	3	N
Leges lijkbezorging: Er hebben in 2019 meer begrafenissen plaatsgevonden dan geraamd.	-29	V
Leges instandhouding graven: Meer graven voor onbepaalde tijd uitgegeven, hierdoor zijn er meer opbrengsten gerealiseerd dan geraamd.	-94	V
Leges reiniging graven: Het voordeel wordt veroorzaakt, omdat er meer aanvragen zijn geweest in 2019. Hierdoor zijn meer opbrengsten gerealiseerd dan geraamd.	-21	V
Groenvoorziening: De hogere kosten zijn veroorzaakt door meer onderhoud aan de begraafplaatsen.	29	N
Verhardingen en Infrastructuur: Hogere kosten zijn veroorzaakt door een boomwortelschade en herstelwerkzaamheden bij de Westerkerk.	18	N
Gebouwen en hekwerken	17	N
Overige kleine verschillen per saldo	14	N
Openbaar Groen		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	14	N
RSBP: 2019 LOP (LandschapsOntwikkelingsPlan)	-11	V
Hondenuitlaatroutes: Naar aanleiding van meldingen is er 4 maal extra inzet (meerwerk) geweest om hondenpoep op te ruimen.	12	N
Vuilstorten: 'Door de Pfas zijn de stortkosten van grond bij de Nederlandse grondbanken fors gestegen. Er moest extra betaald worden om de grond te verwerken.	15	N
Bestrijding ziekten en plagen bomen: 'In 2019 is de overlast door de eikenprocessierups (“epr”) geëxplodeerd. Dit heeft geleid tot veel meldingen en werkzaamheden om de overlast te bestrijden. Hierbij is ook ingezet op natuurlijke bestrijding.	31	N

Groenbeheerplannen: De Groenbeheerplannen zijn in mei door de Raad vastgesteld. Pas hierna is de begroting hierop aangepast. 2019 was een overgangsjaar. Er is meer aan onderhoud uitgegeven om van C-niveau naar B-niveau terug te keren. Tevens is er, als gevolg van de VTA/BVC+-inspectie, meer uitgegeven aan boomonderhoud. In 2019 is er ook een grote (inhaal)slag gemaakt in het buitengebied. Daar staat tegenover dat de in de beheersplannen opgenomen vervanging niet geheel is uitgevoerd. Dit leidt per saldo tot een voordeel.	-67	V
Overige kleine verschillen per saldo	10	N
Speelvoorzieningen		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	3	N
RSBP: 2019 Structurele vervanging Speeltoestellen	-10	V
Overige kleine verschillen per saldo	-6	V
Bossen heide en natuurterreinen		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	8	N
Lagere opbrengst houtverkoop: 'Door de droogte in 2018 en 2019 is er minder hout geoogst. Met name fijnsparren en lariksen hebben hier veel last van gehad. Om te voorkomen dat bij dunningen de verkeerde bomen zouden worden geoogst is er voor gekozen om te wachten. Daarnaast is de bijgroei de afgelopen paar jaar minimaal geweest, de groei stond vrijwel stil. Op basis van het FSC=certificaat mag er niet meer geoogst worden dan er bij groeit.	31	N
Ermelose heide: 'De vitaliteit van de heide is een onzeker factor. In 2018 leek 50% van de heide dood te zijn maar in 2019 bloeide de heide weer volop. Het is dus nog niet duidelijk welke maatregelen genomen kunnen worden. Daarnaast speelde de recreatiezonering. Een onderdeel hiervan is het afsluiten van tankbanen. De goedkeuring van Defensie is hiervoor nog niet ontvangen.	-23	V
Leemputten: 'Door de late vaststelling van de beheerplannen voor 2019 zijn de werkzaamheden uitgevoerd op basis van het "oude" beheersplan Leemputten.	-6	V
Overige kleine verschillen per saldo	-6	V
Ruimtelijke Ordening		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	-2	V
RSBP 2019: bestem.pl. Strand Horst	11	N
RSBP 2019: bestem.pl. Haspelstrook	8	N
RSBP 2019: Gebiedsvisie Horst en Telgt	-7	V
RSBP 2019: Bestemmingsplannen	-7	V
RSBP 2019: bestem.pl. ZNWV Dillenburg-Rehoboth	13	N
RSBP 2019: bijdrage bestem.pl. Veldwijk + Hooge Riet	45	N
Kapitaallasten centrumontwikkeling	-24	V
Implementatie omgevingswet: Extra kosten voor inhuur personeel. In het budget zat geen dekking voor inhuur, omdat vanuit is gegaan dat het project begeleid zou worden door vaste formatie.	12	N
CO - Subsidie verbetering puien + gevels: Subsidie was gereserveerd voor gevel de Enk. Echter, hier is geen aanvraag voor gedaan en heeft geen bestemming meer.	-45	V
Overige kleine verschillen per saldo	10	N
Bouwen		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	103	N
RSBP 2019: Muziektent MOP	-44	V
Omgevingsvergunningen: Lopende het jaar zijn de leges bijgeraamd om de kosten voor inhuur te dekken. Echter, zijn een deel van de bijgeraamde leges niet gerealiseerd.	59	N
Handhaving: Het nadeel in 2019 wordt veroorzaakt door huur en aanschaf van hulpmiddelen.	35	N
Overige kleine verschillen per saldo	4	N
Volkshuisvesting		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	4	N
Volkshuisvestelijke beleidsvoering: Het voordeel wordt veroorzaakt doordat in 2019 een deel van kosten gedekt zijn vanuit Uwoon Harderwijk.	-33	V
Startersleningen: Het voordeel wordt veroorzaakt omdat in 2019 de rentebaten zijn opgenomen.	-30	V
Overige kleine verschillen per saldo	-2	V
Milieu		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	1	N
RSBP: 2019: uitv.progr. Duurzaamheid	316	N

ODNV: eindafrekening 2018 en meerwerk 2019. Voor de adviestaken op het gebied van bodem, geluid, externe veiligheid, luchtkwaliteit, bedrijven en ruimtelijke ontwikkelingen (samengevat "pakket 3") heeft de ODNV meer uren besteed dan als basis bij de ODNV is belegd.	9	N
Overige kleine verschillen per saldo	16	N
Huishoudelijke afvalstoffen		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	-2	V
Overige kleine verschillen per saldo	5	N
Grondzaken		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	33	N
Grondbeheer: Het voordeel heeft te maken door de stijging van verkoop snippergroen. Er zijn meer opbrengsten gerealiseerd dan geraamd.	-7	V
Overige kleine verschillen per saldo	-16	V
Grondexploitatie		
Complex Het Trefpunt: winstneming: Dit betreft de verplichte winstneming op grond van de gerealiseerde resultaten tot en met 2019. Dit voordeel is gestort in de reserve Grondexploitatie.	-694	V
Complex De Driesprong: winstneming: Dit betreft de verplichte winstneming op grond van de gerealiseerde resultaten tot en met 2019. Dit voordeel is gestort in de reserve Grondexploitatie.	-440	V
Complex De Leemkuul: In 2019 zijn nog kosten gemaakt voor beplanting (aankoop en onderhoud). Deze kosten komen ten laste van de reserve grondexploitatie. Per saldo budgettair neutraal.	17	N
Verliesvoorziening verliesgevende complexen: Bijstorten rente (€ 41) en nadelig saldo (€ 93) bijstelling exploitatieopzet De Verbinding. De extra storting ad € 93 wordt gedekt uit de reserve grondexploitatie en is per saldo budgettair neutraal.	134	N
Algemene kosten grondexploitatie	15	N
Overige kleine verschillen per saldo	-38	V
Totaal saldo	-883	V

Programma Samen Ondernemen in Ermelo

Budgettaire uitkomst exploitatie (bedragen x € 1.000,00)	saldo 2018	lasten 2019	baten 2019	saldo 2019
Primitieve begroting	491	873	-478	395
Begrotingswijzigingen	120	40	275	315
Begroting na wijziging	611	913	-203	710
Jaarstukken	353	880	-221	659
Saldo jaarstukken en begroting	-258	-33	-18	-51

Onderwerp	Bedrag	
Toerisme & recreatie		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	-22	V
RSBP 2019 SNV Toerisme en Recreatie	-37	V
Overige kleine verschillen per saldo	5	N
Economische zaken		
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	-4	V
Weekmarkt: Het nadeel in 2019 wordt veroorzaakt door een overschrijding in de energiekosten en een lagere opbrengst marktgelden.	4	N
Bedrijfscontacten: In 2019 is er relatief weinig gebruik gemaakt van het organiseren van ondernemersbijeenkomsten, communicatie en representatie.	-21	V
Kerkdennen: Het nadeel wordt veroorzaakt door extra procesbegeleiding in 2019 bij het project.	34	N
Reclame lantaarnpalen: In 2019 zjin er meer opbrengsten gerealiseerd doordat er meer geadverteerd is.	-8	V
Overige kleine verschillen per saldo	-2	V
Totaal saldo	-51	V

RSBP bedrijfsvoering en voorzieningen	Bedrag	
Inhuur bestuursdienst; restant budget ambtelijke inzet kerntakendiscussie Raad	-50	V
MOP voorziening groot onderhoud wegen, Julianalaan	-54	V
Voorziening boscompensatie; Flevoweg en Leuvenumseweg	-160	V
Voorziening boscompensatie; Groot Dasselaar Putten	-281	V
Totaal saldo	-545	V

Wet normering topinkomens

Middels deze publicatie in het kader van de WNT draagt de gemeente Ermelo haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. Per 1 januari 2013 is de WNT ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Ermelo van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor Ermelo is € 194.000,00. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1,00	A.J. van Meerveld-Hop	A.M. Weststrate
Functie	Griffier	Secretaris/Algemeen directeur
Gegevens 2019		
Duur dienstverband in 2019	1 januari - 31 december	1 januari - 31 december
Omvang dienstverband (in fte)	0,89	1,00
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Ja/echte	Ja/echte
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.	n.v.t.
Individueel WNT-maximum	**€ 172.660,00**	**€ 194.000,00**
Bezoldiging		
Beloning plus Belastbare onkostenvergoedingen	€ 82.676,20	€ 118.589,29
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.939,92	€ 19.647,00
Subtotaal	*€ 96.616,12*	*€ 138.236,29*
-/- Onverschuldigde betaling	nihil	nihil
Totaal bezoldiging 2019	**€ 96.616,12**	**€ 138.236,29**
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2018		
Duur dienstverband in 2018	1 januari - 31 december	1 januari - 31 december
Omvang dienstverband 2018 (in fte)	0,89	1,00
Bezoldiging 2018		
Beloning	€ 74.923,56	€ 116.842,80
Belastbare onkostenvergoedingen	nihil	nihil
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 12.600,96	€ 18.031,44
Totaal bezoldiging 2018	€ 87.524,52	€ 134.874,24
Individueel WNT-maximum 2018	€ 168.210,00	€ 189.000,00

Balans met toelichting

Balans

Balans per 31 december 2019

bedragen x € 1.000,00

Activa	**Ultimo 2019**	**Ultimo 2018**	**Passiva**	**Ultimo 2019**	**Ultimo 2018**
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Immateriële vaste activa	***4.311***	***3.514***	***Eigen vermogen***	***45.670***	***49.062***
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio/disagio			- Algemene reserves	9.183	18.695
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling			- Bestemmingsreserves		
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	4.311*	3.514*	- Voor egalisatie van tarieven		
			- Overige bestemmingsreserves	40.106	29.419
			- Resultaat na bestemming	-3.619	948

Materiële vaste activa	***46.748***	***37.614***	***Voorzieningen***	***12.953***	***11.905***
- Investeringen met een economisch nut			- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.073	3.095
- gronden uitgegeven in erfpacht			- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	679	1.184
- overige investeringen met een economisch nut	32.207*	23.987*	- Voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met heffing	0	0
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.751	5.899	- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	8.201	7.626
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	8.790	7.728			
Financiële vaste activa	***9.179***	***18.151***	***Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer***	***19.751***	***5.801***
- Kapitaalverstrekkingen aan:			- Obligatieleningen		
- deelnemingen	795	792	- Onderhandse leningen van:		
- gemeenschappelijke regelingen			- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- overige verbonden partijen			- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	19.750	5.800
- Leningen aan:			- binnenlandse bedrijven		
- woningbouwcorporaties			- overige binnenlandse sectoren		
- deelnemingen			- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		
- overige verbonden partijen			- Door derden belegde gelden		
- Overige langlopende leningen u/g	4.381	4.356	- Waarborgsommen	1	1
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	4.003	13.003			
Totaal vaste activa	**60.238**	**59.279**	**Totaal vaste passiva**	**78.374**	**66.768**
Vlottende activa			**Vlottende passiva**		
Voorraden	***-569***	***-785***	***Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar***	***2.669***	***10.705***
- Grond- en hulpstoffen:			- Kasgeldleningen		
- overige grond- en hulpstoffen			- Banksaldi		
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	-574	-790	- Overige schulden	2.669	10.705
- Gereed product en handelsgoederen	5	5			
- Vooruitbetalingen					
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	***26.790***	***11.267***	***Overlopende passiva***	***12.238***	***5.490***
- Vorderingen op openbare lichamen	6.033	5.498			
- Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen					
- Verstrekte kasgeldleningen					

- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar					
- Rekening-courant met het Rijk	17.963	2.762			
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiele instellingen	0	0			
- Overige vorderingen	2.794	3.007			
- Overige uitzettingen					
Liquide middelen	***241***	***159***			
- Kas- en banksaldi	241	159			
Overlopende activa	***6.581***	***13.043***			
Totaal vlottende activa	**33.043**	**23.684**	**Totaal vlottende passiva**	**14.907**	**16.195**
Totaal generaal	**93.281**	**82.963**	**Totaal generaal**	**93.281**	**82.963**
			Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	102.616	96.424

** De bijdragen aan het voortgezet onderwijs zijn gewijzigd van de materiële vaste activa naar de immateriële vaste activa (bijdragen aan activa in eigendom van derden). Het grote verschil tussen de investeringen in het primair cq. speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs betreft de overgang van de onroerende zaken. De gebouwen voor het primair en het speciaal onderwijs blijven eigendom van de gemeente en blijven op basis daarvan opgenomen op de balans van de gemeente zelf. De panden voor het voortgezet onderwijs zijn gedurende de onderwijsperiode eigendom van de scholengemeenschap, waarbij de gemeente trekkingsrecht heeft. Doordat het juridisch eigendom en voor het merendeel het economisch eigendom bij de school ligt wordt het pand niet geactiveerd op de balans bij de gemeente. Wel is er door de aanwezigheid van het trekkingsrecht sprake van een actief, maar dan in de vorm van een recht om het gebouw te vorderen bij het stopzetten van de onderwijsbestemming. Hierdoor is er sprake van een immaterieel actief.*

Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

bedragen x € 1.000,00	2019	2018
Kosten afsluiten geldleningen/saldo agio en disagio		
Kosten onderzoek en ontwikkeling		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	4.311	3.514
Totaal	**4.311**	**3.514**

Materiële vaste activa

Investeringen **bedragen x € 1.000,00**	2019	2018
In erfpacht uitgegeven gronden		
Waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.751	5.899
Overige investeringen met een economisch nut	32.207	23.987
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	3.625	3.527
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut vanaf 2017 geactiveerd	5.165	4.201
Totaal investeringen	**46.748**	**37.614**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut over 2019 weer.

Activasoort **bedragen x € 1.000,00**	Boekwaarde 1-1	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
Gronden en terreinen	1.052			9			1.043
Woonruimten							
Bedrijfsgebouwen	16.062	6.551	33	1.047			21.533
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	628	470	50	14			1.034
Vervoersmiddelen	636	708		96			1.248
Machines, apparaten en installaties	5.278	1.865		342			6.801
Overige materiële vaste activa	331	305		88			548
Totaal	**23.987**	**9.899**	**83**	**1.596**			**32.207**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde over 2019 weer van de

investeringen met economisch nut waarvoor ten bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Activasoort **bedragen x € 1.000,00**	Boekwaarde 1-1	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	5.856	178	26	293			5.715
Bedrijfsgebouwen	0						0
Machines, apparaten en installatie	43			7			36
Totaal	**5.899**	**178**	**26**	**300**			**5.751**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk nut over 2019 weer:

Activasoort **bedragen x € 1.000,00**	Boekwaarde 1-1	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
Gronden en terreinen							
Bedrijfsgebouwen	758			32			726
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	6.751	1.327	35	181			7.862
Overige materiële vaste activa	219			17			202
Totaal	**7.728**	**1.327**	**35**	**230**			**8.790**

Eenmalige afschrijvingen
In 2019 is op grond van de BBV een bedrag van € 220.950,00 extra afgeschreven. De eenmalige afschrijvingen betrof € 72.047,00 sloopkosten Pretoriusplein, € 135.139,00 gemeentehuis en € 13.764,00 basisschool Prins Willem Alexander. De raad heeft via raadsbesluiten gebruik gemaakt van de bevoegdheid om eenmalig af te schrijven.

Mogelijk af te stoten vaste activa
Niet van toepassing.

Financiële vaste activa
Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2019 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

bedragen x € 1.000,00	Boekwaarde 1-1	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen / Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	792	3				795
- gemeenschappelijke regelingen						
- overige verbonden partijen						
Leningen aan:						
- woningbouwcorporaties						
- deelnemingen						
- overige verbonden partijen						
Overige langlopende leningen u/g	4.356	132	107			4.381
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	13.003		9.000			4.003
Bijdragen aan activa in eigendom van derden						
Totaal	**18.151**	**135**	**9.107**			**9.179**

Ermelo heeft € 4.000.000,00 in langlopende deposito's uitgezet. Gezien het langlopende karakter zijn de deposito's als een financieel vast actief gepresenteerd.
De deelnemingen betreffen Inclusief Groep/voormalig RNV (€ 433.000,00), Alliander (€ 155.000,00), Bank Nederlandse Gemeenten (€ 170.000,00), Afvalsturing (€ 27.000,00), Recreatiegemeenschap Veluwe Holding (€ 7.000,00), Vitens (€ 2.000,00) en R.D.C. (€ 400,00).

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

bedragen x € 1.000,00	2019	2018
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar: - niet in exploitatie genomen bouwgronden - overige grond- en hulpstoffen		
Onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	-574	-790
Gereed product en handelsgoederen	5	5
Vooruitbetalingen		
Totaal	**-569**	**-785**

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2019 het volgende overzicht worden gegeven:
In onderstaande tabel kunnen kleine afrondingsverschillen voorkomen.

bedragen x € 1.000,00	Boekwaarde 1-1	Van gronden niet in exploitatie	Investeringen	Opbrengsten	Winstuitname	Aanwenden verlies-voorziening	Boekwaarde 31-12	Voorziening verlies-latend complex	Balanswaarde 31-12
Het Trefpunt *	-406		100	806	694		-418		-418
De Verbinding	1.555		169	8			1.716	2.201	-485
Veldzicht Noord fase 4	656		299				955		955
De Driesprong	-528		842	1.380	440		-626		-626
De Leemkuul	0								
Totaal	**1.277**		871	1.655	1.134		1.627	2.201	-574
Nog te maken kosten									4.239
Nog te verwachten opbrengsten									7.221
Verwacht exploitatieresultaat (voordelig)									-3.556

** De afwijking op de boekwaarde van Het Trefpunt heeft te maken met een btw-correctie uit het verleden doordat er een naheffingsaanslag is opgelegd met betrekking tot voorgaande jaren.*

De verliesvoorzieningen worden, conform het BBV, verminderd op de geactiveerde kosten.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van een jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Uitzettingen korter dan een jaar bedragen x € 1.000,00	Saldo 31-12-2019	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2019	Gecorrigeerd saldo 31-12-2018
Vorderingen op openbare lichamen	6.033			5.498
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen				
Verstrekte kasgeldleningen				
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
Rek. crt. met het Rijk	17.963			2.762
Rek. crt. verhoudingen met niet financiele instellingen				
Overige vorderingen	2.794			3.007
Overige uitzettingen				
Totaal	**26.790**			**11.267**

De voorziening oninbaarheid betreft de voorziening dubieuze debiteuren voor reguliere vorderingen van € 397.000,00 en vorderingen van Sociale Zaken van € 847.000,00.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000,00)					
		Verslagjaar 2019			
(1)*	**Drempelbedrag**	**703**	**703**	**703**	**703**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)**	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**165**	**155**	**152**	**155**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	538	548	551	549

(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1)* Berekening drempelbedrag Verslagjaar 2019					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	93.785			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	93.785			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000,00	Drempelbedrag	703			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	14.911	14.112	14.028	14.229
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	165	155	152	155

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

bedragen x € 1.000,00	2019	2018
Kassaldi		
Banksaldi	241	159
Totaal	**241**	**159**

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

bedragen x € 1.000,00	2019	2018
Vooruitbetaalde bedragen	531	8.586
Nog te ontvangen bedragen	6.050	4.457
Nog te ontvangen overheidsbijdragen met een specifiek bestedingsdoel		
Totaal	**6.581**	**13.043**

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2019 van € 531.000,00 zijn te splitsen in:
- Tussenrekeningen € 17.000,00
- Vooruitbetaald in 2019 € 514.000,00

Uitzettingen korter dan één jaar en Overlopende activa hebben overwegend een kortlopend karakter en worden binnen één jaar na balansdatum afgewikkeld.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

bedragen x € 1.000,00	2019	2018
Algemene Reserves	9.183	18.695
Bestemmingsreserves: - voor egalisatie van tarieven - overige bestemmingsreserves	40.106	29.419
Resultaat na bestemming	-3.619	948
Totaal	**45.670**	**49.062**

Voorzieningen

De voorzieningen kunnen als volgt worden onderverdeeld:

bedragen x € 1.000,00	2019	2018
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.073	3.095
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	679	1.184
Voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met heffing		
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	8.201	7.626
Totaal	**12.953**	**11.905**

De verliesvoorziening grondexploitatie wordt, conform het BBV, verminderd op de geactiveerde kosten. De voorzieningen dubieuze debiteuren voor reguliere vorderingen en vorderingen van Sociale Zaken worden, conform het BBV, in mindering gebracht op het debiteurensaldo.

Voor een verdere toelichting op de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar Reserves en voorzieningen.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

bedragen x € 1.000,00	2019	2018
Obligatieleningen		
Onderhandse leningen: • binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen • binnenlandse banken en overige financiële instellingen • binnenlandse bedrijven • overige binnenlandse sectoren • buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	19.750	5.800
	19.750	5.800
Door derden belegde gelden		
Waarborgsommen	1	1
Totaal	**19.751**	**5.801**

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de vaste schulden over het jaar 2019 weergegeven.

bedragen x € 1.000,00	Saldo 31-12-2018	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2019
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen	5.800	15.000	1.050	19.750
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen	1			1
Totaal	**5.801**	**15.000**	**1.050**	**19.751**

De totale rentelast voor het jaar 2019 met betrekking tot de vaste schulden bedroeg € 256.000,00 .

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

bedragen x € 1.000,00	2019	2018
Schulden korter dan een jaar	3.183	10.705
Overlopende passiva	11.614	5.490
Totaal	**14.797**	**16.195**

Kortlopende schulden
De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

bedragen x € 1.000,00	2019	2018
Kasgeldleningen		
Banksaldi		
Overige schulden	2.669	10.705
Totaal	**2.669**	**10.705**

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

bedragen x € 1.000,00	2019	2018
Vooruitontvangen bedragen	753	91
Vooruitontvangen overheidsbijdragen met een specifiek bestedingsdoel	2.158	669
Nog te betalen bedragen	9.327	4.730
Totaal	**12.238**	**5.490**

In onderstaande tabel wordt de post "Vooruitontvangen overheidsbijdragen met een specifiek bestedingsdoel" gespecificeerd:

Omschrijving **bedragen x € 1.000,00**	Saldo 1-1-2019	Afwikkeling 2019 uitgaven	vrijval	Nieuw 2019	Saldo 31-12-2019
Europese overheid					
Rijk	34	-6		10	38
Overige Nederlandse overheden	635	-32		1.517	2.120
Totaal	**669**	**-38**		**1.527**	**2.158**

Waarborgen en garanties
Het, buiten de telling van de balans, vermelde bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Geldnemer **bedragen x € 1.000,00**	Aard / omschrijving	Percentage borgstelling	Restant begin jaar	Restant eind jaar
Eleos, Stichting gereformeerde geestelijke gezondheidszorg	financiering Huize Regenboog	100%	150	142
Vitens, Zwolle (voorheen NV Waterleidingmij Gelderland, Velp)	drinkwatervoorziening	aantal aansluitbare percelen	129	129
Inclusief Groep	werkvoorziening	1/7 deel (7 RNV gemeenten)	274	262
Sportaccommodaties: afhechting Telgtereng A	garantie afhechting sportpark Telgtereng	100%	177	168
Sportaccommodaties: afhechting Telgtereng B	garantie afhechting sportpark Telgtereng	100%	100	94
Muziekschool Noordwest Veluwe	muziekonderwijs	18,6%	844	0
Vestia Groep	sociale woningbouw	indirect	1.040	981
Woningstichting UWOON (De Groene Zoom)	sociale woningbouw	indirect	93.710	100.840
Totaal			**96.424**	**102.616**

In 2019 zijn geen betalingen verricht wegens de verleende borg- en garantstellingen. Via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw staat de gemeente Ermelo per balansdatum garant voor € 100.840.000,00 voor leningen van UWOON en voor € 981.000,00 voor leningen van de Vestia Groep. De financiële positie van UWOON is goed. De financiële positie van de Vestia Groep staat al enkele jaren onder druk als gevolg van grote verliezen in de derivatenpositie. Ermelo verwacht echter niet dat er aanspraak gemaakt hoeft te worden op de garantstelling van het Rijk en gemeenten. Indien wel een renteloze lening aan het Waarborgfonds verstrekt had moeten worden ter grootte van het schadebedrag dan becijferen wij dit risico als volgt: 25% * € 981.000,00 = € 245.250,00. Het financieel risico is dan de rentederving, zijnde 3,75% * € 245.250,00 = € 9.000,00. Dit risico is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente voor de toekomstige jaren is verbonden
De gemeente Ermelo heeft op diverse gebieden contracten afgesloten. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen.

Betreft	Aard	Einddatum contract	Bedrag verplichting
Levering gas	Raamovereenkomst	31-12-2023	Varieert per jaar
Accountantsdiensten	Overeenkomst	31-12-2020	€ 73.000,00
Afvalbeheer	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	Varieert per aanbieder	Varieert per jaar
Sociaal-medische indicatiestelling WMO	Raamovereenkomst	30-06-2020	Varieert per jaar
Verzekeringen	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	Varieert per aanbieder	Varieert per jaar

Dyslexie	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	31-12-2021	Varieert per jaar
Elektriciteit	Raamovereenkomst	31-12-2023	Varieert per jaar
Inkoopadviesdiensten	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	Varieert per aanbieder	Varieert per jaar
Uitzendkrachten / tijdelijk personeel	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	Varieert per aanbieder	Varieert per jaar
Schoonmaak	Raamovereenkomst	Varieert per aanbieder	Varieert per jaar
Opvoedhulp	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	31-12-2021	Varieert per jaar
Openbare verlichting	Raamovereenkomst	28-05-2027	Varieert per jaar
Leerlingenvervoer	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	31-12-2022	Varieert per jaar
WMO- Hulp bij het huishouden en begeleiding	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	31-12-2020	Varieert per jaar
WMO- Hulpmiddelen	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	31-12-2020	Varieert per jaar
Pleegzorg	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	31-12-2023	Varieert per jaar
Schuldhulpverlening	Raamovereenkomst	31-12-2021	Varieert per jaar
Begeleiding LVB (licht verstandelijk beperkt)	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	31-12-2021	Varieert per jaar
Basis GGZ	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	31-12-2021	Varieert per jaar
Wijkgezinshuis	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	31-12-2021	Varieert per jaar
Gespecialiseerde GGZ	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	31-12-2021	Varieert per jaar
Jeugdhulp (diverse)	Raamovereenkomst met meerdere aanbieders	Varieert per aanbieder	Varieert per jaar

Gebeurtenissen na balansdatum
COVID-19/Coronavirus
Gezien de grote impact van het COVID-19 virus waarvan de financiële effecten onzeker (maar materieel) kunnen zijn, wordt deze gebeurtenis na balansdatum hieronder toegelicht.

Tussen het opmaken en vaststellen van de Jaarrekening 2019 en de feitelijke situatie per balansdatum 31-12-2019 is als majeure gebeurtenis de gevolgen van het Coronavirus noemenswaardig. Voor de gemeente Ermelo heeft dit gevolgen voor de manier van werken en het continueren van de dienstverlening. Omdat het “nieuwe werken” reeds is ingevoerd bij de gemeente Ermelo kunnen veel medewerkers thuis inloggen en hun activiteiten voortzetten. Daarnaast zijn er applicaties beschikbaar om elkaar online te treffen. Er is binnen Meerinzicht een ondersteuningsteam opgericht dat onder leiding van de directieraad in verbinding met de gemeentelijke teams, waaronder gemeente Ermelo, knelpunten in beeld brengt, acties coördineert en de communicatie richting medewerkers en inwoners ondersteunt. Wij monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen (groot) risico voor de continuïteit. Om het thuiswerken maximaal te kunnen faciliteren, wordt de capaciteit van het ICT-systeem uitgebreid door extra servers te plaatsen. Tevens is de snelheid van de glasvezelverbindingen door de provider verdubbeld.
Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. Wij monitoren onze risico’s en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. Wij bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren. Gaande de tijd wordt de financiële impact voor de begroting 2020 en verder in beeld gebracht en vindt communicatie hierover plaats (onder meer richting de raad).

Vennootschapsbelasting

Aangifte vennootschapsbelasting
Per 1 januari 2016 is de belastingplicht in de Vennootschapsbelasting (hierna: VPB) uitgebreid voor ondernemingen van publiekrechtelijke lichamen en daarmee ook voor gemeenten. Gemeenten waren tot dan de facto veelal vrijgesteld, zo ook de gemeente Ermelo. De wijziging in de VPB beoogt niet alle activiteiten van een gemeente in de belastingheffing te betrekken maar slechts die activiteiten waarmee de gemeente via een (materiële) onderneming deelneemt aan het economische verkeer en in concurrentie treedt met de private sector.

De gemeente Ermelo heeft in samenwerking met EFK Belastingadviseurs getoetst welke activiteiten op basis van de huidige stand van de wetgeving en de huidige vorm van de organisatie (waarschijnlijk) als een belastingplichtige activiteit moeten worden aangemerkt. Uit de inventarisatie bleek dat voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente geldt dat niet voldaan is aan de ondernemingscriteria, en deze derhalve niet worden geraakt door de VPB. Voor veel activiteiten geldt
dat ofwel sprake is van het aanbieden van een collectief goed (geen deelname economische verkeer) of sprake is van structureel verlieslatende activiteiten. Voor zover en voor zolang geen sprake is van een aangifteplicht behoeft de gemeente geen fiscale administratie in te richten. Zo

hoeft voor de niet onder de VPB vallende activiteiten geen aangifte te worden ingediend en geen fiscale openingsbalans te worden opgesteld. Op basis van de huidige informatie worden de volgende activiteiten geraakt door de VPB :

- Grondexploitaties;
- Gastheerschap SNV
- Dienstverlening (voormalig SDV nu) MIZ

Uiteindelijk doet de gemeente één aangifte voor alle belastingplichtige activiteiten die zij vanuit de gemeente verricht. Verbonden vennootschappen, verbonden stichtingen en samenwerkingsverbanden (zoals zware Gemeenschappelijke Regelingen) doen zelfstandig aangifte. Zo kent Meerinzicht een eigen aangifte. Ook de BES zal straks een eigen aangifte kennen.
Over 2016 heeft de gemeente inmiddels aangifte gedaan, welke door de belastingdienst conform de aangifte is beschikt. Concreet houdt dit in dat over het jaar 2016 geen sprake is van een daadwerkelijke heffing. De aangifte voor 2017 is nog niet gereed. Ermelo heeft hiervoor uitstel gekregen. Over de aangifte 2019 is nog niets te zeggen op dit moment, ook hiervoor zal uitstel worden aangevraagd.

Prognose belastingdruk vennootschapsbelasting
In de Programmabegroting 2020-2023 is een prognose opgenomen voor de verwachte belastingdruk. Deze is gebaseerd op de prognose welke is gemaakt bij de bepaling van de aangifte over 2016.

Verklaring (saldo x € 1000,00)	W2016	W2017	2018	2019	2020	2021	2022
De Driesprong	-1		249	8	24	5	3
Het Trefpunt	-6	-3	-11	-22	-6		
Brandstofverkooppunt Kolbaanweg	-66		-23				
De Leemkuul		-65					
De Verbinding	-61		-71				
Veldzicht Noord fase 4	-2		8	-141	204	182	
Veldzicht Noord fase 3	-1						
Totaal VPB-druk	**-137**	**-68**	**152**	**-155**	**223**	**187**	**3**

Of sprake is van een toekomstige belasting- of aangifteplicht zal uiteindelijk afhangen van de werkelijke activiteiten in en de resultaten over 2019. Het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de grondexploitaties is op korte termijn beperkt, maar zal door het herstel in de vastgoedmarkt wel optreden. Naarmate meer tijd verstrijkt neemt het risico op een te betalen bedrag aan VPB toe. Dit risico ontstaat doordat onzekerheid bestaat over de prijsontwikkelingen qua verkoopopbrengsten en kosten over een wat langere termijn, al dan niet veroorzaakt door 'autonome' afwijkingen in de locatie-ontwikkelingen. De hoogte van de verkoopopbrengsten en de daarbij behorende kosten zijn van doorslaggevend belang voor de hoogte van de uiteindelijke (fiscale) boekwinst.

Reserves en Voorzieningen

Algemene informatie

In dit hoofdstuk vindt u informatie met betrekking tot de reservepositie van Ermelo. Onder de reservepositie wordt verstaan het totaal van alle reserves en voorzieningen.

Ermelo kent van oudsher een riante reservepositie. Wel zijn er besluiten genomen om de reserves in te zetten als dekkingsmiddel (al dan niet in het kader van de ombuigings- en bezuinigingstrajecten) en/of ter realisatie van nieuwe voorzieningen. Gevolg is dat een behoorlijk deel van de huidige reservepositie hierdoor vastligt en dat de reservepositie dus de komende jaren langzaam maar zeker zal gaan afnemen. Wel staan er dan (nieuwe) voorzieningen tegenover.

Reserves en voorzieningen vallen onder het budgetrecht van de raad. Dit betekent dat instellen, wijzigen, afromen, opheffen, toevoegingen en beschikkingen altijd door de raad geautoriseerd moeten worden. Dit kan gebeuren bij de jaarlijkse programmabegroting en/of de tussentijdse begrotingswijzigingen (bestuursrapportages) en/of de jaarstukken.

Financieel kengetal: Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het ratio wordt bepaald door het eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves en resultaat uit het overzicht van baten en lasten) uit te drukken in een percentage van het balanstotaal. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid.

Kengetal	Jaarstukken 2015		Jaarstukken 2016		Jaarstukken 2017		Begroting 2018		Jaarstukken 2018	
Solvabiliteitsratio	68%	A	68%	A	65%	A	64%	A	59,4%	A

De risico's in relatie tot het weerstandsvermogen
In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt expliciet ingegaan op de omvang van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit ten opzichte van de risico's die daar tegen afgezet dienen te worden. Kortheidshalve volstaan wij hier met een verwijzing naar

deze paragraaf.

Overzicht verloop reserves en voorzieningen

Omschrijving Bedragen (x 1.000,00) - = voordeel	Saldo 01-01-2019	Bestemming saldo jaarrek 2018	Saldo 1-1-2019 incl. saldo jaarrekening 2018	Ver-meerderingen	Ver-minderingen	Saldo
RESERVES ALGEMENE BESTEMMING						
Algemene reserve vrij besteedbaar	17.495	-105	17.390	5.405	16.079	6.716
Algemene risicoreserve	1.200		1.200	1.275	8	2.467
Totaal RESERVES ALGEMENE BESTEMMING	18.695	-105	18.590	6.680	16.087	9.183
RESERVES SPECIFIEKE BESTEMMING						
Bestemmingsreserve vervangingsfonds I&A	1.138		1.138	0	190	948
Bestemmingsreserve grondexploitatie	2.116		2.116	1.138	305	2.949
Bestemmingsreserve risicoreserve grondexploitatie	1.000		1.000	0	0	1.000
Bestemmingsreserve egalisatiereserve MJB	1.518		1.518	2.504	2.009	2.013
Bestemmingsreserve leeftijdsbewust personeelsbeleid	172		172	21	161	32
Bestemmingsreserve Vitaal Ermelo in Ontwikkeling (VEO)	224		224	0	224	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheid (BBR)	584		584	561	317	828
Bestemmingsreserve nieuwbouw sporthal Calluna (BBR)	3.281		3.281	13.636	0	16.917
Bestemmingsreserve Programmabegroting 2016-2019	4.127		4.127	1.681	5.808	0
Bestemmingsreserve GVVP (BBR)	4.063		4.063	0	18	4.045
Bestemmingsreserve Overig V&V (BBR)	5.440		5.440	0	9	5.431
Bestemmingsreserve CO (BBR)	3.936		3.936	0	104	3.832
Bestemmingsreserve Bouwen (BBR)	210		210	0	0	210
Bestemmingsreserve Sport (BBR)	111		111	0	7	104
Bestemmingsreserve Sociaal Domein (BBR)	0		0	958	660	298
bestemmingsreserve HvG	1.500		1.500	0	0	1.500
Totaal RESERVES SPECIFIEKE BESTEMMING	29.420	0	29.420	20.499	9.812	40.107
Subtotaal Reserves	48.115	-105	48.010	27.179	25.899	49.290
Rekeningsaldo bestemmende posten 2018	0	1.053	1.053	0	1.053	0
Resultaat 2019 na bestemming	0	0	0	0	0	-3.619
Totaal Reserves	48.115,00	948,00	49.063,00	27.179,00	26.952,00	45.671,00

Omschrijving Bedragen (x 1.000,00) - = voordeel	Saldo 01-01-2019	Vermeerderingen		Verminderingen		Saldo 31-12-2019
		8.7	Overige	4.7	Overige	
VOORZIENINGEN						
Voorziening egalisatie onderhoud						
Voorziening onderhoud gebouw De Dialoog	79	13		79	13	0
Voorziening overig onderhoud De Dialoog	2	4		2	4	0
Voorziening onderhoud gemeentehuis	47	86		47	86	0
Voorziening onderhoud gemeentewerf	53	8			8	53
Voorziening onderhoud brandweergarage	89	15			15	89
Voorziening onderhoud hal Calluna	289			289		0
Voorziening onderh. sportzaal Weth. Balvers	125	3		125	3	0
Voorziening onderhoud private accommodaties	118	2			2	118
Voorziening groot onderhoud wegen	127	590	32		616	133
Voorziening groot onderhoud verlichting	105	31				136
Voorziening groot onderhoud Pakhuis	35	5			5	35
Voorziening civiele kunstwerken	54	48			48	54
Voorziening kunstwerken	25	3			3	25
Voorziening Pinel / Plaza / Stationsstraat 118	35					35
Van derden verkr. Middel. Spec. Besteding						
Voorziening onderhoud dienstgebouwen begraafplaats	36	28			28	36
Voorziening afvalstoffenheffing	696	17		127		586
Voorziening afkoop schoonmaken graven	359	27		10		376
Voorziening uitbreiding capaciteit begraafplaats	578	4				582
Voorziening toekomstig onderhoud terrein begraafplaats	515	12		38		489
Voorziening groot onderhoud Riolering	88	17				105
Voorziening egalisatie riolering	4.778	868		273		5.373
Voorziening boscompensatie	576	0	80		2	654
Voorziening verplicht., verlies, risico						
Voorziening pensioenverplichting wethouders	2.993	957	44		52	3.942
Voorziening WGA-gelden	102	32			3	131
Voorziening RNV						0
Voorziening BBV artikel 63 lid 8						
Voorziening dubieuze debiteuren	928	20		552		396
Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	879	-32				847

Voorziening verliesvoorziening Grondexploitatie	2.067	134				2.201
Totaal Voorzieningen	15.778	2.892	156	1.542	888	16.396

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Omschrijving reserve Bedragen (x 1.000,00) - = voordeel	Saldo 1-1-2019	Vermeerderingen (lasten)		Verminderingen (baten)		Saldo 31-12-2019
		incidenteel	structureel	incidenteel	structureel	
RESERVES ALGEMENE BESTEMMING						
Algemene reserve vrij besteedbaar	17.495	5.405		15.961	223	6.716
Algemene risicoreserve	1.200	1.275		8		2.467
RESERVES SPECIFIEKE BESTEMMING						
Bestemmingsreserve vervangingsfonds I&A	1.138			178	12	948
Bestemmingsreserve grondexploitatie	2.116	1.138		298	7	2.949
Bestemmingsreserve risicoreserve grondexploitatie	1.000					1.000
Bestemmingsreserve egalisatiereserve MJB	1.518	2.499	5	2.006	3	2.013
Bestemmingsreserve leeftijdsbewust personeelsbeleid	172		21	157	4	32
Bestemmingsreserve Vitaal Ermelo in Ontwikkeling (VEO)	223			224	-1	0
Bestemmingsreserve Duurzaamheid	584	561		309	8	828
Bestemmingsreserve nieuwbouw sporthal Calluna	3.281	13.636				16.917
Bestemmingsreserve Programmabegroting 2016-2019	4.127	1.681		5.808		0
Bestemmingsreserve GVVP	4.063				18	4.045
Bestemmingsreserve Overig V&V	5.440				9	5.431
Bestemmingsreserve CO	3.936				104	3.832
Bestemmingsreserve Bouwen	210					210
Bestemmingsreserve Sport	111				7	104
Bestemmingsreserve Sociaal Domein	0	58	900	660		298
Bestemmingsreserve HvG	1.500					1.500
Subtotaal	48.114	26.253	926	25.609	394	49.290
Rekeningsaldo bestemmende posten 2018	1.053			1.053	0	0
Bestemming saldo jaarrekening 2019 na bestemming	0	0	0	0	0	-3.619
Totaal reserves	49.167	26.253	926	26.662	394	45.671

Analyse reserves en voorzieningen

Omschrijving	Grootboek	Totaal begroting	Geboekt	Verschil	Toelichting (afgeronde bedragen met een minimum van € 5.000,00)
Reserves					
7771171 Best.reserve grondexploitatie	4710	201.000	305.421	-104.421	Bijstorten voorziene verliezen GREX € 93.000
	8710	-12.000	-1.138.388	1.126.388	Winstneming DDS (Driesprong) € 440.000 + Trefpunt € 694.000
7771174 Algemene reserve (vrij besteedbaar)	4710	16.257.200	16.184.028	73.172	BP Tonselse Verld € 11.200 + Omgevingsvisie recreatiecluster Horst € 60.400
Totaal reserves				**1.095.139**	

Omschrijving	Grootboek	Totaal begroting	Geboekt	Verschil	Toelichting (afgeronde bedragen met een minimum van € 5.000,00)
Voorzieningen					
7771114 Voorziening MOP onderhoud Dialoog	8720	-22.000	-12.934	-9.066	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting
	4720	0	79.308	-79.308	Vrijval MOP vz tgv te vormen bestemmingsreserve
7771116 Voorziening MOP onderhoud gemeentehuis	4720	0	47.004	-47.004	Vrijval MOP vz tgv te vormen bestemmingsreserve
7771117 Voorziening MOP onderhoud gemeentewerf	8720	-31.000	-8.186	-22.814	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting
7771118 Voorziening MOP onderhoud brandweergarage	8720	-37.000	-14.741	-22.259	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting
7771119 Voorziening MOP ond dienstgebouwen begraafplaats	8720	-12.000	-28.389	16.389	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting
7771120 Voorziening MOP onderhoud Calluna	8720	9.000	-188	9.188	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting
	4720	0	288.983	-288.983	Vrijval MOP vz tgv te vormen bestemmingsreserve
7771121 Voorziening MOP onderhoud Wethouder Balvers	8720	-9.000	-2.602	-6.398	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting
	4720	0	125.435	-125.435	Vrijval MOP vz tgv te vormen bestemmingsreserve
7771123 Voorziening MOP onderhoud private accommodaties	8720	-43.000	-1.694	-41.306	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting
7771132 Voorziening persioenverplichting wethouders	8720	-150.000	-957.200	807.200	extra storting obv actuariele berekening
7771135 Voorziening dubieuze debiteuren	4720	544.000	551.894	-7.894	Betaalde dwangsommen
	8720	-2.000	-20.000	18.000	Dwangsom
7771138 Voorziening afkoop schoonmaken graven	8720	-7.000	-27.340	20.340	Evaluatie begraafplaats exploitatie
7771156 Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	8720	-50.000	32.000	-82.000	Debiteuren sociale zaken € 32.000
7771206 Voorziening verliesvoorziening GREX	8720	0	-134.000	134.000	Toevoegen rente over saldo 1-1-2019 € 41.000 + Bijstorten voorziene verliezen GREX € 93.000
7771215 Voorziening egalisatie riolering	4720	97.000	272.867	-175.867	doorschuiven krediet Afkoppel 7 ha n 4 jaar (7021008) € 150.000
	8720	-607.000	-868.324	261.324	Werkelijke boekingen 602 Riolering & waterzuivering ten opzichte van de begroting op 8720
7771224 Voorziening MOP groot onderhoud Pakhuis	8720	-13.000	-5.414	-7.586	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting
7771231 Voorziening MOP civiele kunstwerken	8720	-32.000	-47.952	15.952	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting
7771232 Voorziening MOP Kunstwerken	8720	-11.000	-2.877	-8.123	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting
7771244 Voorziening MOP Pinel/Plaza/Stationsstraat 118	8720	-35.000	-69	-34.931	Werkelijke boekingen ten opzichte van de begroting

Totaal voorzieningen	**323.420**

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Wettelijke bepalingen

Met ingang van 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV) in werking getreden en is het Besluit ComptabiliteitsVoorschriften 1995 (CV95) vervallen. De Jaarstukken 2019 zijn opgemaakt met inachtneming van de voorschriften conform het BBV. In aanvulling hierop is ook rekening gehouden met de notities, stellige uitspraken en aanbevelingen van de commissie BBV.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarstukken bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen in het jaar waarin het dividend betaalbaar gesteld wordt (besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders). Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden. Er wordt geen rente toegerekend aan eigen financieringsmiddelen en dus ook niet als baat verantwoord of aan de reserves toegevoegd. Momenteel wordt er alleen rente (1,5%) toegerekend aan producten waar (kostendekkende) leges tegenover staan zoals riolering, afvalstoffen en begraafplaats en tevens aan de Grondexploitatie. Rentebaten van (nog lopende) beleggingen komen ten gunste van de algemene dekkingsmiddelen.

Balans

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie. Bij lineaire afschrijving wordt over de investeringen op basis van de verwachte gebruiksduur jaarlijks een vast percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs afgeschreven. Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Dit is de meest voorkomende afschrijvingsvorm. In het eerste jaar worden geen kapitaallasten berekend. In de volgende jaren wordt, zolang het investeringskrediet niet is afgesloten, uitsluitend de rente berekend. Pas na het volledig afsluiten van het krediet c.q. voltooien van de investering worden de volledige kapitaallasten (rente en afschrijving) opgenomen.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden niet geactiveerd, maar worden in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden niet geactiveerd. Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak. Als gevolg van de BBV wijziging 2017 is deze categorie verhangen van de Financiële vaste activa naar de Immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

Investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) mag niet worden afgeschreven. Zie verder het Overzicht afschrijvingstermijnen en de afschrijvingstabel.
Bij de waardering van activa wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken en geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op

dergelijke investeringen afgeboekt. Op de waarde van activa met economisch nut mogen vanaf 1 januari 2004 reserves niet meer in mindering worden gebracht. Investeringssubsidies en andere bijdragen van derden mogen wel in mindering worden gebracht. Compensabele BTW wordt niet geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut
Overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde Notitie Activering- en afschrijvingbeleid 2015 worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken geactiveerd en afgeschreven in 20 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijzen, verminderd met de eventuele bijdragen (subsidies) van derden, beschikkingen over reserves en voorzieningen (voor zover toegestaan). De normale jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte nuttigheidsduur.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven
Bij besluit van 25 juni 2013 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. In het verleden was sprake van twee categorieën investeringen (met economisch nut en met maatschappelijk nut).
Daaraan is een derde categorie aan toegevoegd: Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Bij deze categorie valt te denken aan investeringen in riolering en de begraafplaats.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De waarde van de geldleningen uitgeleend geld wordt verminderd met de jaarlijks ontvangen aflossingen. Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV’s en BV’s ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering tot marktwaarde plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs. Obligatieportefeuilles worden gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarden. Het verschil met de destijds betaalde verkrijgingsprijs wordt als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddelde) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Voorraden onderhanden werk (complexen Grondexploitatie)
Dit betreft de boekwaarde per balansdatum van de complexen in uitvoering en complexen in voorbereiding. De complexen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijzen, inclusief de aan de boekwaarde toegerekende financieringskosten en verminderd met de ontvangen bedragen wegens grondverkopen, andere bijdragen en beschikkingen over reserves. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, worden voorraden tegen lagere marktwaarde gewaardeerd. Het treffen van een voorziening gebeurt bij een geprognosticeerd verlies direct ter grootte van dit volledige verlies. Eventueel kan tussentijds winst genomen worden. In de nota Grondbeleid 2010 is hiervoor beleid geformuleerd. In specifieke gevallen kan de raad tot een andere wijze van winstnemen besluiten. Voorwaarde is, dat dit dan wel voldoende onderbouwd is. Bij tussentijds winstnemen staat het voorzichtigheidsbeginsel centraal. Na de administratieve afwikkeling van de complexen worden de resultaten in beginsel ten gunste of ten laste van de reserve Grondexploitatie gebracht. Complexen worden administratief afgewikkeld nadat alle percelen zijn verkocht c.q. nadat de feitelijke werkzaamheden nagenoeg geheel zijn uitgevoerd. Eventueel bij de afsluiting nog resterende percelen worden tegen de vermoedelijke opbrengstwaarde opgenomen, terwijl eventueel dan nog te verwachten posten wegens afwerking van het complex e.d. aan de passiefzijde van de balans worden opgenomen. Er is rekening gehouden met de aftrek voorbelasting BTW en de compensatie vanuit het BTW-compensatiefonds. Dit geschiedt aan de hand van de verdeling conform het bestemmingsplan. Indien deze nog niet voorhanden was is uitgegaan van een forfaitair percentage (60% bouwkavel, 40% gemeenschapsvoorzieningen).

Voorraden grond- en hulpstoffen
De voorraden grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Debiteuren, overige vorderingen en nog te ontvangen bedragen De debiteuren c.a. zijn opgenomen tegen nominale waarden. Voor dubieuze debiteuren is een tweetal voorzieningen (reguliere debiteuren en debiteuren Sociale Zaken) getroffen.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves
Reserves worden gevormd c.q. opgeheven conform door de raad genomen besluiten. Onttrekking uit en toevoeging aan de reserves geschiedt conform daartoe strekkende raadsbesluiten. Aan de reserves wordt geen rente toegevoegd.
Met betrekking tot de bestemmingsreserves geldt dat de toevoegingen en beschikkingen

maximaal het begrote bedrag mogen bedragen (een aantal uitzonderingen daargelaten). Afwijkingen verlopen via het rekeningresultaat en moeten in de (eerstmogelijke) bestuursrapportage alsnog verwerkt worden. Voor alle reserves worden onderbouwingsformulieren vervaardigd.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Zo nodig wordt de omvang van de voorzieningen via extra dotaties of onttrekkingen aangepast aan de hand van een nieuwe inschatting van de omvang van de verplichtingen en risico's. Aan de voorzieningen wordt geen rente toegevoegd. Voor alle voorzieningen worden onderbouwingsformulieren vervaardigd De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan
(een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die terzake geformuleerd zijn. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid terzake nader uiteengezet. Aan de onderhoudsvoorzieningen liggen beheerplannen ten grondslag.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:
- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- Bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren of terugbetaald moeten worden, worden niet door middel van een voorziening verantwoord, maar als vooruitontvangen bedragen op de balans verantwoord (stelselwijziging per 1 januari 2008).

Reserves en voorzieningen
In de loop van het begrotingsjaar, maar in ieder geval bij het opstellen van de jaarstukken, wordt de omvang van de reserves en de voorzieningen bekeken. Waar noodzakelijk wordt er, binnen de door de raad gestelde kaders, afgeroomd of worden negatieve standen aangevuld.

Bespaarde rente
Als gevolg van de nota Rentebeleid 2012 is met ingang van 2011 de methode van bespaarde rente afgeschaft.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer. De aflossingen die binnen een jaar vervallen, worden uitsluitend in de toelichting apart vermeld evenals de daarmee gepaard gaande rentelast in het betreffende begrotingsjaar. De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De voorschotbedragen met betrekking tot van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden als bedoeld in artikel 49, onderdeel b. worden als vooruitontvangen post opgenomen.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

(leges)Tarieven
De (leges)tarieven worden niet gecorrigeerd voor de via het BTW-compensatiefonds ontvangen BTW.

Omzet
De jaaromzet is het totaal van de programma's en het overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en het overzicht Onvoorzien. Vanaf 1996 is besloten om het product "Grondexploitatie" buiten de berekening te houden.
Met betrekking tot de goedkeuringstoleranties geldt dat:
- Ten aanzien van fouten in de jaarrekening 1% van de omvangsbasis en;
- Ten aanzien van onzekerheden in de controle 3% van de omvangsbasis.
De omvangsbasis is gelijk aan de totale lasten van de gemeente. In de toelichting op de wetgeving staat dat dit betekent dat de goedkeuringstolerantie wordt berekend op basis van een percentage van de totale lasten. Dit is het totaal van de programma's en het overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en het overzicht Onvoorzien. Dus inclusief de Grondexploitatie.

Saldo van de rekening van baten en lasten
In overeenstemming met de BBV wordt het rekeningsaldo afzonderlijk opgenomen op de balans.

Op voorstel van het college van burgemeester en wethouders wordt door de raad een bestemming c.q. dekking aan dit saldo gegeven.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
Behalve de in de balans op te nemen (voorwaardelijke) verplichtingen, kunnen er ook verplichtingen bestaan, die (nog) niet in aanmerking komen voor verwerking in de balans. In het BBV is aangegeven dat de gemeente zelf beleid moet formuleren wat “belangrijke verplichtingen” zijn. Gemeente Ermelo kiest als beleidslijn dat verplichtingen met een contractwaarde boven de Europese aanbestedingsgrens belangrijke verplichtingen zijn. Ook kan hierbij worden gedacht aan verplichtingen, die kunnen ontstaan uit verstrekte garanties jegens derden en gewaarborgde geldleningen. Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

BTW
Enkel de inkoop-BTW op facturen met een factuurdatum in 2019 kan in 2019 worden gedeclareerd. De in rekening gebrachte inkoop-BTW moet conform de Wet op de Omzetbelasting 1968 alsmede de Wet op het BTW Compensatiefonds in het tijdvak worden verantwoord dat correspondeert met de factuurdatum. Dit betekent dat de BTW van facturen gedateerd vóór 31 december 2019 verantwoord wordt in 2019 en de BTW van facturen gedateerd ná 31 december 2019 eerst verantwoord wordt in 2020.

Overzicht afschrijvingstermijnen

De Nota Activering- en afschrijvingbeleid is in de raadsvergadering van 26 maart 2015 vastgesteld. De werking is ingegaan op 1 januari 2015. In deze nota is een afschrijvingstabel als bijlage opgenomen (zie hieronder).

Afschrijvingstermijnen investeringen economisch nut:

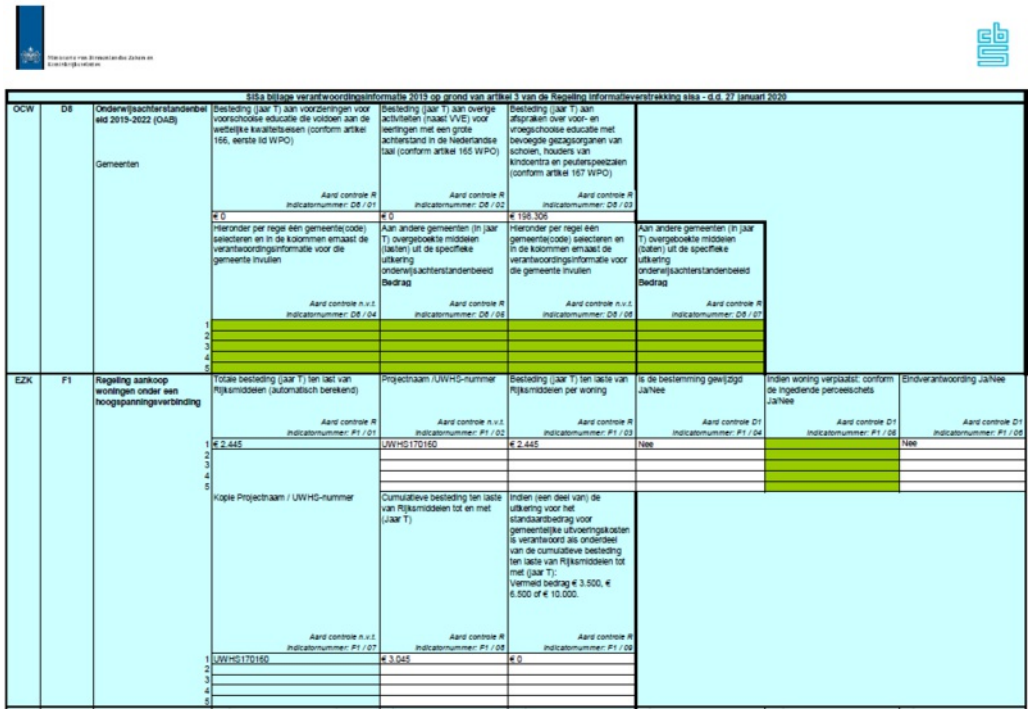
Soort actief	Afschr. duur OUD (in jaren)	Afschr. duur NIEUW (in jaren)
Materiële vaste activa:		
Grond/ondergrond	Geen afschrijving	Geen afschrijving
Riolering: vrijvervalriolering	60	75
Riolering: gemalen bouwkundig gedeelte	50	60
Riolering: gemalen mechanisch/elektrisch	20	15
Riolering: persleidingen	60	60
Riolering: mechanische riolering, bouwkundig	45	40
Riolering: mechanische riolering, mechanisch/elektrisch	10	20
Gebouwen/woningen (permanent)	40	40
Gebouwen (niet-permanent)/noodlokalen	20	20
Gebouwrenovaties	15	15
Renovatie toren Oude Kerk	40	40
Vaste inrichting bedrijfsgebouwen/scholen	20	20
Installaties en inrichting gebouwen (liften, cv e.d.)	20	20
No Break-systeem (continuïteit netspanning automatisering): hardware	15	15
No Break-systeem (continuïteit netspanning automatisering): accu's	5	5
Sociaal culturele accommodaties: audiovisuele middelen	5	5
Sociaal culturele accommodaties: toneel/- balletvloer	10	10
Technische infrastructuur (onder- en bovengronds): veiligheidsvoorzieningen, telefooninstallaties, e.d.	15	15
Zonnebanken	5	5
Circulatiepompen zwembad	15	15
Huishoudelijke apparatuur	10	10
Inventaris/meubilair/onderwijsleerpakketten	20	20
Bureaus	10	10
Bureaustoelen	7	7
Mobilofoons (BHV)	8	8
Automatiseringsapparatuur: netwerkbekabeling	10	10
Automatiseringsapparatuur: software	5	5
Automatiseringsapparatuur: hardware	4	4
Bedrijfswagens/tractie/schaftwagens	6-10	6-10
Personenauto's (dienstwagens)	8	8
Klepelmaaier	6	6
Maaimachines	5	5
Werktuigen/machines/gereedschap	10	10
Immateriële vaste activa:		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0-5	0-5
Bijdragen aan activa in eigendom van derden (als gevolg van de BBV-wijziging 2017 verhangen van de Financiële vaste activa naar de Immateriële vaste activa)	Niet expliciet bepaald	Maximaal dezelfde termijn als voor een soortgelijk actief in volle eigendom
Financiële vaste activa:		
Deelnemingen	Niet toegestaan	Niet toegestaan

Afschrijvingstermijnen investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk

nut:

Soort actief	Afschr. duur OUD (in jaren)	Afschr. duur NIEUW (in jaren)
Materiële vaste activa:		
Aanlegkosten/renovatie wegen/straten/pleinen/voet- en fietspaden	20	20
Aanlegkosten/renovatie sporttereinen	20	20
Toplagen kunstgrasvelden	10	10
Plantsoenreconstructies	20	20
Aanlegkosten snelheidsremmende voorzieningen	15	15
Renovatie/aanleg speelplaatsen	10	10
Verkeerslichten	15	15
Lichtmasten openbare verlichting	40	40
Armaturen openbare verlichting	20	20
Solar studs openbare verlichting	8	8
Groepsremplace openbare verlichting	4	4
SOX-lampen openbare verlichting	2	2
Immateriële vaste activa:		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0-5	0-5

Bijlage 1: Specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leertingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03				
			€ 0	€ 0	€ 198.306				
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (laten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (laten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07			
			1						
			2						
			3						
			4						
			5						
EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend) Aard controle R Indicatornummer: F1 / 01	Projectnaam /UWHS-nummer Aard controle n.v.t. Indicatornummer: F1 / 02	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning Aard controle R Indicatornummer: F1 / 03	Is de bestemming gewijzigd Ja/Nee Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 04	Indien woning verplaatst: conform de ingediende percelsschets Ja/Nee Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 05	Eindverantwoording Ja/Nee Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 06	
			1 € 2.445	UWHS170160	€ 2.445	Nee		Nee	
			2						
			3						
			4						
			5						
			Kopie Projectnaam / UWHS-nummer Aard controle n.v.t. Indicatornummer: F1 / 07	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (Jaar T) Aard controle R Indicatornummer: F1 / 08	Indien (een deel van) de uitkering voor het standaardbedrag voor gemeentelijke uitvoeringskosten is verantwoord als onderdeel van de cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot met (jaar T): Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000. Aard controle R Indicatornummer: F1 / 09				
			1 UWHS170160	€ 3.045	€ 0				
			2						
			3						
			4						
			5						

SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2019** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*
			€ 4.431.254	€ 64.245	€ 306.313	€ 468	€ 43.079	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) **(Bbz 2004)** *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) **(Bbz 2004)** *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars **(WWIK)** *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 110.757	€ 57.232	€ 0	€ 339.897	€ 0	Ja
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2019** Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artike 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*
			€ 66.926	€ 0	€ 36.338	€ 10.046	€ 23.559	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Ja			
VWS	H4	**Specifieke uitkering Sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicatornummer: H4/ 01*	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: H4 / 02*	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend) *Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 03*	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 04*	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 06*	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 05*
		1	€ 789.091	Onderhoud	€ 468	€ 468	€ 0	€ 0
		2		Nieuwbouw	€ 40.800	€ 40.800	€ 0	€ 0
		3		Exploitatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4		Interactie	€ 158.107	€ 0	€ 0	€ 158.107
		5						
			Kopie projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: H4 / 07*	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 08*	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening) *Aard controle R* *Indicatornummer: H4 / 09*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: H4 / 10*	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: H4 / 11*	
		1	Onderhoud	468	0,06%		€ 589.696	
		2	Nieuwbouw	40800	5,17%			
		3	Exploitatie		0,00%			
		4	Interactie	158107	20,04%			
		5						

[Sisa 2019]

Bijlage 2: Overzicht baten en lasten per taakveld

Taakveld (bedragen x 1.000,00)	Begroting lasten	Begroting baten	Begroting saldo		Rekening lasten	Rekening baten	Rekening saldo		Verschil lasten	Verschil baten	Verschil saldo	
0.1 Bestuur	1.847	-111	1.736	N	2.570	-116	2.454	N	723	-5	718	N
0.10 Mutaties reserves	26.051	-26.926	-875	V	27.179	-26.953	227	N	1.128	-26	1.102	N
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	N	0	-3.619	-3.619	V	0	-3.619	-3.619	V
0.2 Burgerzaken	713	-474	239	N	821	-374	447	N	108	100	208	N
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	399	-57	342	N	431	-73	358	N	32	-16	16	N
0.4 Overhead	12.876	-1.291	11.585	N	12.280	-688	11.592	N	-596	603	7	N
0.5 Treasury	202	-1.439	-1.237	V	268	-1.345	-1.077	V	66	94	160	N
0.61 OZB woningen	178	-3.678	-3.500	V	178	-3.704	-3.526	V	0	-26	-26	V
0.62 OZB niet-woningen	27	-3.112	-3.085	V	27	-3.151	-3.124	V	0	-39	-39	V
0.64 Belastingen overig	105	-1.593	-1.488	V	108	-1.623	-1.515	V	3	-30	-27	V
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-45.798	-45.798	V	0	-45.852	-45.852	V	0	-54	-54	V
0.8 Overige baten en lasten	-1.512	-1.238	-2.750	V	1	-904	-903	V	1.513	334	1.847	N
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.623	-2	1.621	N	1.595	0	1.595	N	-28	2	-26	V
1.2 Openbare orde en veiligheid	578	-21	557	N	628	-31	598	N	50	-10	41	N
2.1 Verkeer en vervoer	2.885	-101	2.784	N	2.759	-228	2.531	N	-126	-127	-253	V
2.5 Openbaar vervoer	7	0	7	N	7	0	7	N	0	0	0	V
3.1 Economische ontwikkeling	59	0	59	N	79	0	79	N	20	0	20	N
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	488	-500	-12	V	308	-313	-4	V	-180	187	8	N
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	212	-217	-5	V	186	-228	-42	V	-26	-11	-37	V
3.4 Economische promotie	590	-1.479	-889	V	546	-1.497	-951	V	-44	-18	-62	V
4.1 Openbaar basisonderwijs	127	0	127	N	36	0	36	N	-91	0	-91	V
4.2 Onderwijshuisvesting	1.423	-46	1.377	N	1.408	-38	1.370	N	-15	8	-7	V
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.181	-57	1.124	N	1.055	-154	901	N	-126	-97	-223	V
5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	N	63	0	62	N	63	0	62	N
5.2 Sportaccommodaties	2.615	-31	2.584	N	2.849	-554	2.296	N	234	-523	-288	V
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	352	0	352	N	345	0	345	N	-7	0	-7	V
5.4 Musea	256	-57	199	N	251	-63	188	N	-5	-6	-11	V
5.5 Cultureel erfgoed	67	0	67	N	37	-13	24	N	-30	-13	-43	V
5.6 Media	478	0	478	N	477	0	477	N	-1	0	-1	V
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.553	-540	2.013	N	2.445	-476	1.969	N	-108	64	-44	V
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	3.922	-348	3.574	N	3.303	-373	2.929	N	-619	-25	-645	V
6.2 Wijkteams	292	0	292	N	223	0	223	N	-69	0	-69	V
6.3 Inkomensregelingen	8.739	-4.707	4.032	N	8.567	-4.624	3.943	N	-172	83	-89	V
6.4 Begeleide participatie	3.316	0	3.316	N	3.408	-1	3.407	N	92	-1	91	N
6.5 Arbeidsparticipatie	735	0	735	N	508	0	508	N	-227	0	-227	V
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	1.224	0	1.224	N	680	-1	679	N	-544	-1	-545	V
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.286	-211	6.075	N	7.002	-163	6.839	N	716	48	764	N
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	9.181	0	9.181	N	11.427	-370	11.057	N	2.246	-370	1.876	N
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	33	0	33	N	58	0	58	N	25	0	25	N
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	695	0	695	N	790	0	790	N	95	0	95	N
7.1 Volksgezondheid	896	-1	895	N	859	0	859	N	-37	1	-36	V
7.2 Riolering	2.601	-2.952	-351	V	2.783	-3.151	-368	V	182	-199	-17	V
7.3 Afval	2.306	-2.477	-171	V	2.564	-2.740	-176	V	258	-263	-5	V
7.4 Milieubeheer	1.340	-15	1.325	N	1.678	-11	1.667	N	338	4	342	N
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	478	-428	50	N	578	-586	-8	V	100	-158	-58	V
8.1 Ruimtelijke ordening	1.422	-350	1.072	N	1.422	-306	1.115	N	0	44	43	N
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	200	-141	59	N	1.309	-2.264	-955	V	1.109	-2.123	-1.014	V
8.3 Wonen en bouwen	1.380	-1.028	352	N	1.434	-945	489	N	54	83	137	N
Totaal generaal	101.426	-101.426	0		107.530	-107.530	0		-6.104	6.104	0	

In bovenstaande tabel kunnen zich enkele afrondingsverschillen voordoen.